

THE DĪNKARD,

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE SECOND PART OF
BOOK IX., WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN
CHARACTERS, TRANSLATIONS INTO ENGLISH
AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND
A GLOSSARY OF SELECT WORDS.

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A., J.P.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY ZARATHUSHTI MADRESSA,
BOMBAY.

VOLUME XVIII.

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GĀTHIC NASKS, PART II.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY TRANSLATION FUND.

Bombay :
BRITISH INDIA PRESS.

IN THE YEAR 1295 OF YAZDAJARD, AND 1926 OF CHRIST.
(*All rights reserved.*)

Printed by B. Miller, Superintendent, British India Press, Mazagon, Bombay ;
and Published in India by Dastur Darab Peshotan Sanjana, B A , J.P.,
123, Cumballa Hill, Bombay.

FOREWORD.

SHAMS-UL-ULLEMA DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, A.B.,

Parsi Head Priest,

• BOMBAY

Honored Dastur and esteemed Friend:

It was a pleasure to see you again on my fourth visit to India, the first having been just twenty-five years ago. On each of the other occasions, in 1911 and 1915, we had opportunities likewise for interchanges of thoughts on scholarly subjects. It was my privilege in 1911 to write a Prefatory Note to your volume of the *Dinkard* which appeared in that year as Vol. XII., and now you repeat the invitation to add a Foreword to the newest volume (Vol. XVIII). This I do with best wishes and expressions of sincere regard.

On my travels, time was found to run rapidly over the advance proofsheets which you kindly gave me in Bombay. There is so much that is interesting in their contents that only a careful study could do justice to the work. You have done well to continue the laudable practice of giving full footnotes so as to aid the specialist in his researches concerning any particular passage. I observe that you supplied an omission in the late Doctor West's translation of a section between Chapters XXXII-XXXIII, and XXXV-XXXVI. It is a good idea also that you are carrying forward your separate collection of glossarial annotations, as begun by your Father of revered memory. In recent years the discovery in Central Asia of the Fragments of the long-lost Manichaean Texts, written in Tufan Pahlavi and made available by Professor

F. W. K. Müller of Berlin, has helped to throw much light on Book Pāhlavi lexicography, and *vice versa*, so that the studies go mutually hand in hand and will develop more and more.

How pleasant it is to think that you now have in near view the finishing of your long and devoted task by completing the next and last volume, number XIX, of the Dīnkard. It will be an accomplishment worthy of high praise. God grant you good health and strength for that crowning labor.

LAHORE, }
*April*⁷, 1926. }

Your friend ever as of old,
A. V. WILLIAMS JACKSON,
of Columbia University
in the City of New York.

CONTENTS.

	PAGES.
FOREWORD, BY PROF. A. V. WILLIAMS-JACKSON	I-II
EDITOR'S INTRODUCTION	VII-XVII
THE PAHLAVI TEXT OF THE DINKARD, BOOK IX, (Chaps. XXXII.	
-LI). with transliteration in Roman characters	1-90
ENGLISH TRANSLATION OF THE DĪNKARD.	
BOOK IX (Chaps. XXXII —LI)	
CHAPTER XXXII. Varsht-Mânsar Nask, fargard X; Yathá-	
Āish, renovation of the world, position of	
Zarathushtra and others at the renovation,	
(§§1-5), <i>Yazishna</i> ritual, worship of the sacred	
beings, kindling a fire, (§§ 8-11) Ahuramazda	
showing a body of fire in the spiritual exis-	
tence, not to torment a fire (§§ 14-17) ..	1-4
XXXIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XI., Yâ-siyash-	
nân: reward for good acts, gift of fire, its	
care, and prayers, (§§ 1-5); righteousness,	
good thoughts, words and deeds, struggling	
with the demons, progress of Aramaiti and	
Ahuramazda's opposition to demonism ..	5-7
XXXIV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XII., Yasna:	
Manifestations of good thoughts, words and	
deeds; not to practise ill-perpetrated deeds,	
desire for life, (§§ 1-8), fire and its functions at	
the renovation, lights as manifestations of	
righteousness, devotion of Zarathushtra, his	
prayer for disciples, Ahuramazda's reply ..	8-11
XXXV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIII., Ushta-	
vaiti: reward of virtue, characteristics of a	
righteous man, reward of meritorious ones,	
(§§ 1-4); Zarathushtra seeing the Amesha-	
spentas, his excellence; his having declared	
the Religion, his miracles, different persons	
to whom the Religion was demonstrated,	
(§§ 5-14); loving Ahuramazda's being ..	12-15

	PAGES.
CHAPTER XXXVI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIV., Tat-thwâperesâ : praise of the Religion, Ahuramazda having created all things, creation of the creatures through Vohuman, conflict between good and evil spirits, (§§ 1-8); progress of the Religion, its propagation, Ahuramazda's love for Religion, (§§ 9-14); punishment of the wicked in hell, rule of demons	15-18
XXXVII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XV, Ad-fravakhshyâ : excellences of the admonitions of Religion, (§§ 1-9), gift of power to creatures, praise of Zarathushtra	18-21
XXXVIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XVI., Kâmnemôî-zâm search for glory, in different lands, wish of the Evil spirit, (§§ 1-3, opulence and its want, gratification of Ameshaspentas, advent of the strong ones, praise of the renovators, decision as to kinsmen, (§§ 4-12); characteristics of Mânî, praise of the wicked (§§ 13-15), last milleniums, Kaïs and Karaps destroy existence of mankind, praise of the family of Frayânas, and of Vishtâspa (§§ 17-22); attracting Spitâmâns to the Religion, four marvels of Ahuramazda, rewards of the disciples of Zarathushtra, of the liberal and the righteous	21-26
XXXIX Varsht-Mânsar Nask, fargard XVII, Spentâmanyû . production of creatures, tongue of the spiritual lord, production of cattle, Ameshaspentas injure the wicked, trial by ordeal	27-28
XL Varsht-Mânsar Nask, fargard XVIII, Yézâ : symptoms of the future existence, praise of Religion at the renovation, triumph of the sacred beings in final ages, salvation of mankind from hell through praise of Religion when Zarathushtra, Aûshêdar, Aûshedarmâh and Saôshâns arrive, (§§ 1-8); learning Religion from a priest, mankind attaining the sagacity of an angel, (§§ 9-15), food and maintenance of priests, care of cattle, period of the renovation, self-sacrifice	28-32

CHAPTER	PAGES
XLI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIX., Ad-mâ-yavâ: protection of the distressed, belief in the existence of the Creator, wicked and just judges, eloquence of Zarathushtra, punishment of the wicked in hell ..	32-34
XLII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XX, Kad-môiravak, provision for the soul, begging of wealth, cattle for a warrior, a zoti's walking three steps, nature of the Archangels, affinity of Zarathushtra with good works, reverence to the good spirits, (§§ 1-11); time for good works	34-36
XLIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXI, Vohû-khshathrem · desire for a good ruler, gifts from the sacred beings, their mercy and leadership, begging of intelligence, humility towards a high-priest, recitation of the <i>mânthras</i> , (§§ 1-9); deception by the wicked, preparation for the renovation, invocation of Vohûman and Ashavahishta for help, Akht the heretic, abode of Kaïs and Karaps, sovereignty of Vishtâspa, praise of Frashaôshtra, Jâmâspa and Maïdogmâh, (§§10-19); perfection of Zarathushtra's mind	36-39
XLIV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXII, Vahisht-ôishti; perfection of good Religion, family of the Spitâmas, praise of Pourûchistâ and of Hûtôs (§§ 1-5), characteristics of those who prepare the end of time, and of those who undo it, craving for the fiend, dissipation of glory	39-42
XLV. Varsht-Mansar Nask, fargard XXIII, Airyaman; the Airyaman prayer, its recitation, burial of the Evil Spirit, resurrection of the dead	42
XLVI. Baga Nask, fargard I., Ahunavair: its production, its divisions, its connection with and distribution into <i>mânthra</i> , it is the best prayer, its efficacy as a prayer, its creation, reward for good works, dominion created by Ahuramazda, helping the poor, the three standards	43-46
XLVII. Baga Nask, fargard II., Ashem: bestowing wealth, reward of meritorious works ..	47

	PAGES.
CHAPTER XLVIII. Baga Nask, fargard III., Yénghé-hâtâm : worship of Ahuramazda, praise of males and females, atonement for crimes, modes of worship	48-49
XLIX. Baga Nask, fargard IV, Yânîm-manô ; praise of Zarathushtra, his legal authority, source and result of things, maintenance of cattle, (§§ 1-7) ; benefit to the worthy, reverence towards the pious, gratification of the sacred beings, teaching the Religion, (§§ 8-13) ; disclosure of knowledge, teaching righteous- ness, seeing the throne of Ahuramazda, entertaining Him, gratifying rulers, accumu- lating good acts, doing beneficial deeds for the archangels, and praising them, (§§ 14-21) ; making Religion progressive, zeal for merito- rious deeds, a helper of honest desires, doing works of public utility, (§§ 22-27) : teaching spiritualism, past, present and future material existences	49-55
L Baga Nask, fargard V., Khshmaibyâ ; com- plaint of Geûsh-aûrvan, care of cattle, their production and increase, keeping cattle for honest purpose, superintending cattle, storing fodder, (§§ 1-6) , removing vices from the body, he is powerful who possesses wealth for high-priests, standing by one's function, using one's mouth for an honest purpose, develop- ing knowledge, teaching the good, giving to those who praise sacred beings, teaching those who cause prosperity, giving service unto king of kings	53-60
LI Baga Nask, fargard VI, Ad-tâ-vakhshyâ : upholder of the respect of a priest, a man of honest habits, ceremonial of Vohuman, (§§ 1-4) , propagation of good works, teaching mankind discrimination, fulfilling the need of the needy, giving leadership, selection of ways, strength for discrimination, eternity of Ahuramazda, keeping back a person from the reverence of demons, practising liberality (§§ 5-13) , desire for virtuous things, happi- ness through devotion, benedictions for a righteous judge	60-64

INTRODUCTION.

The last volume of the present series brought up the publication of the Dînkard to the end of the thirty-first Chapter of Book IX. The present volume places before the public the Pahlavi text, transliteration, and translation into English and Gujarati of the Chapters XXXII.—LI. of Book IX. The only old MS. available for the editing of Book IX. is DM., and the editor has availed himself of its true copies of BK., IX. found in the mss. DP., and DE. in his library, which have been carefully followed while preparing the text contained in this volume.

The edition of the Dînkard, Book IX. has now been placed before the public for the first time in this form, and an attempt has been made, as in the previous volumes, to render the translations as readable as possible for the student as well as the layman, without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for its close study. No pains have been spared to give the most correct text so far as possible, and to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references, and indicating, where possible, the allusions to the existing Avesta texts.

The Books VIII. and IX. are particularly interesting and important parts of the voluminous Pahlavi work, the Dînkard. The author attempts at giving the contents of the original twenty-one Avesta Nasks relating to the Zarathushtrian Religion including its moral, social, and penal codes. It appears that at the time when these books of the contents were written almost the whole of the sacred Avesta literature and its Pahlavi Version, with the only exception of the Vashtag Nask, had been in existence. The writer seems to have relied entirely on the Pahlavi version, for where he could not obtain the

Pahlavi version, as in the case of the Nâdar Nask, he has not ventured to give the contents of the particular Nask from the original Avesta accessible to him. As regards the rest of the Nasks, it is manifest that he gives their contents after having thoroughly studied the Pahlavi version, for when we compare his analysis of the *Vendidad* with the Pahlavi rendering of the original Avesta text now extant, we cannot help commending him for his accuracy and fidelity to the original Pahlavi.

Ancient Zarathushtrian Avesta Scriptures have suffered much through the ravages of time but it is our good fortune that through the Dînkard, Books VIII. and IX., we can get some idea of their scope and contents. From the Avesta Nasks existing at the present day it is possible to suggest the probable extent in pages of the Avesta Nasks, or of the entire Avesta literature as it had existed in the period when it was authoritatively rendered into Pahlavi in the Sâsânian dynasty. The size of each of them may be given in pages approximately as follows :—

				AV. PAGES	
Gâthic Nask	..	.	1 Suta-kara (Sûdgar)	..	29
" "	2 Varshtha-mâthra	..	51
" "	3 Bagha	..	60
Hadha-mâthric	.	.	4 Dâmâ-dâta	..	54
"	..	.	5 Nâdar	..	41
"	..	.	6 Pâchaka	..	56
"	..	.	7 Ratudâta-haïtag	..	65
"	..	.	8 Barish	..	23
"	.	.	9 Kashkîsrûb	..	34
"	.	.	10 Vishtâspa-sâsta	..	13
Gâthic	.	.	11 Vashtag	..	54
Dâtîc	.	.	12 Chitra-dâta	..	14
Gâthic	13 Spenta	..	61
Dâtîc	.	.	14 Baghân-Yasnya	..	135
"	.	..	15 Nikâtûm (or Nikigtûm)	..	375
"	16 Dûbâ-srû-jîti	..	172
"	17 Hûspârama	..	276
"	18 Sagâtûm	..	325

						AV. PAGES.
Dâtic	19	Jvid-Shaêda-Dâta: 141
Gâthic	20	Hadhaökhta: 53
„	21	Staöta-Yasnya: 72

Hence the total number of pages of the twenty-one Nasks is approximately 2,104 of which only 423 pages survive now in the editions of the existing Avesta texts by Westergaard and Geldner.

Looking at the task which lay before him, that of summarizing the whole of the twenty-one Nasks of the Avesta, the Author discreetly formulates a definite plan for himself, in his Pahlavi Introduction to Book VIII. (§§ 22, 23). First he purposes to give a succinct account of what was stated in each of the twenty-one Nasks, and then a detailed description “of what is accessible in its different *häs* and *fargards*” (§ 22). This plan, somehow, the author does not observe throughout the whole treatise. It is strictly adhered to in the first five chapters of Book VIII., and tolerably well, till we reach the end of Chapter XIV. From the next chapter he seems to have given up his idea of giving a compressed survey, and begins to give a detailed account of each section of the Nask. This continues till his remarks about the eighteenth Nask come to an end. The author then reverts to his former plans, and Nasks 19-21 are again summarized concisely.

The Book IX. contains the detailed description of the three Nasks in accordance with the scheme formulated by the author in his Pahlavi Introduction to Book VIII. It is our misfortune that only the first three Nasks are so described in details by the author. The summary of the different *fargards* or chapters of the Sûdgar Nask is given in Chapters II.-XXIII., of the Varsht-Mânsar Nask in Chapters XXIV.-XLVI., and of the Baga Nask in Chapters XLVII.-LXVIII. We are unable to know whether the folios containing detailed description of the other Gâthic and Hadha-Mâthric Nasks are

missing from the MSS. now extant, or the author abandoned his scheme as Spencer did in his *Faerie Queene*.

The three Gâthîc Nasks summarised in Book IX., as it appears from their contents, were devoted to explanatory commentaries on the various *hâs* or chapters of the Gâthâs contained in the Staôta-yasht Nask, the first of the Gâthîc Nasks. This fact further draws our attention to the division of the Avesta scriptures into twenty-one Nasks to correspond to the twenty-one words contained in the Ahunavairya formula which was taken as the quintessence of all knowledge.

The Sûdgar Nask, the first Nask treated in Book IX., was devoted to elucidating important points from the Avesta text of the various *hâs* of the Gâthâs with suggestive remarks and allusions to the history and legend prevailing in ancient Iran. In the Varsht-Mânsar Nask, next dealt with by the author of the Dînkard, Book IX., the Avesta text of the Gâthâs is more closely adhered to and each fargard is devoted to explaining the ideas underlining a line in the Gâthîc text. The chief object of this Nask was to bring home to us the great truths embodied in the Gâthîc hymns in their application to facts.

The text in the present Volume continues the remaining fargards of the Varsht-Mânsar Nask. Chapter XXXII., while dealing with the renovation, incidentally mentions the titles of the various priests officiating at the *yazishna* ceremonial (§ 6). We are also assured of the final defeat of evil in all its forms (§ 7). The chapter ends with some interesting sentences extolling fire.

Fire is again the theme for the first five sentences of the next chapter (Chapter XXXIII). Some of the ideas mentioned here we find elaborated in the Yasna, Hâ LXII., and subsequently incorporated in the formula of the *Âtash Nîyâyish*.

The next fargard of the Nask, summarized in Chapter XXXIV., emphasises the benefits arising through good thoughts,

good words and good deeds. Zarathushtra wants disciples for propagating the good Religion, and they are vouchsafed unto him.

Chapter XXXV. extols virtue and liberality, and then proceeds to mention some of the details about the day of the conference between Zarathushtra and Ahuramazda. The good Religion was demonstrated by Ahuramazda to Yima, Fraêdun, Kai-Arshan, and Keresâspa; but it was left for Zarathushtra, assisted in his work by Vishtâspa, to propagate it.

Ahuramazda having created all things in this universe, could not have been better put than in the poetic phraseology used by the Pahlavi writer in Chapter XXXVII. (§§ 1-7). We incidentally get here some knowledge of the progress made by the ancient Iranians in astronomy, and in the study of the heavenly bodies. The legend that the world was created without any vice at first, and that subsequently vice prevailed to destroy the world of righteousness, is again mentioned here, and the good Religion is to be propagated as a panacea for the final annihilation of evil.

The next Chapter is almost wholly devoted to the seven excellences of the admonitions of Religion.

Chapter XXXVIII. begins with words of advice to Zarathushtra as to what he should do when in difficulties, as if in answer to the well-known Avesta words put at the beginning of Yasna Hâ XLVI., "Where shall I turn? wither shall I go?" The functions of Mithra and Rashnû at the renovation are set forth (§§ 9-10). The characteristics of heretics are next mentioned. The family of the Frayânas, whose names appear in the Yashts, is praised. Kai-Vishtâspa's assistance to Zarathushtra, in his task of getting converts for his Religion, was very great (§ 22).

The influence which the high-priest exercised in ancient Iranian society is again brought out in Chapter XXXIX. He

is there described as the "tongue of the spiritual lord." He is always to speak the truth. Chapter XL. is chiefly devoted to giving details about the future existence (*tanû-i-pasîn*). The different stages of attaining to this ideal state through the advent of Zarathushtra, and his three future sons, Aûshêdar, Aûshêdar-mâh and Saôshhâns must have taken up a large part of this fargard of the Nask (§§ 4-8). Again we are told that through wisdom, ability and religion a man can attain "by degrees the sagacity of an angel" (§ 12).

The nineteenth fargard of this Nask, summarised in Chapter XLI., further deals with the renovation, and emphasises the necessity of belief in the existence of the Creator. Just judges are again extolled here, and the zeal and ardour of Zarathushtra, Frashaôshtra and Jâmâspa praised. Chapter XLII. contains a description of the archangels, and their functions in the creation and life of creatures. Haôma is also mentioned together with Ashi-Vanghuhî as giving help to the righteous in the best existence. Reverence towards the good spirits is enjoined as a duty.

Chapter XLIII. summarises the contents of a fairly long fargard dealing with ideas contained in the Yasna, Hâ LI. Trial by ordeal will be resorted to at the time of the renovation (§ 11). Akht, the heretic, was opposed to Zarathushtra (§ 14). The concluding portion of the fargard is devoted to the praise of the various contemporaries of Zarathushtra, such as Kaî Vishtâspa, Frashaôshtra, Jâmâspa, and Maidhyôî-mâônha (§§ 16-19).

Similarly in Chapter XLIV. we find the family of Zarathushtra further glorified, and Pourûchistâ, the daughter of Zarathushtra, and Hûtôs, wife of King Vishtâspa, praised. Some of the characteristics of those who are to cause the renovation of the world are then given. The *Aîryaman* prayer is the subject of the last fargard of the Varsht-mânsar Nask (Chapter XLV).

The Baga Nask, the third Nask and the fourth in the Gâthîc division, begins with Chapter XLVI. Unlike the first two Nasks, this Nask contains analytical commentaries upon the Gâthâs devoting a separate fargard for each Hâ. For every principle propounded in the different chapters some reason is given in elaborate phraseology, which is so common to the writers of the Dînkard. Only the first three fargards of this Nask have, however, survived in our extant Yəsna, Hâs XIX.-XXI., containing the commentaries on the three oft-repeated formulæ, the Ahunavair, the Ashem, and the Yenghê-hâtâm (Chapters XLVI.-XLVIII).

Chapter XLIX. deals with the first Hâ of the Gâthâs, Yasna, Hâ XXVIII. The source and result of everything are to be attributed to Ahuramazda (§ 4). Then follow a long list of moral duties and rules of conduct to be observed by good people, in every case giving the reason for the same. It is a matter of great surprise that the authors of the original Avesta Nask should have been able to give such a remarkable chain of reasonings and arguments to convince their readers, as they did in this and following fargards of this Nask. Civic duties are given as much attention. A man is to help his family, district and country. One should repair roads, build bridges over rivers, conduct the waters of a river, or aqueduct or brook, and populate desolate places; and in general do other things owing to which long-lasting comfort and advantage of mankind in the world occur (§ 26). To be able to lay down these duties in their religious and moral codes, what high state of civilization must have been attained by the ancient Iranians during whose times these books were composed?

The fifth fargard of the Nask, Chapter L., contains the complaint of the Getîsh-aîryân, and then proceeds to enjoin the care of cattle. Chapter LI., the last in this volume, lays down the need for giving reverence to the good spirits and thereby becoming good and virtuous.

The history of the early copies of the Pahlavi text of the Dînkard may be settled from the first and second colophons found in DM. and DE. The first colophon states that the surviving Books III.-IX. of the Dînkard now extant, were found and discovered in Asuristân, near Bagdâd, whereof the earliest copy was made by Mâh-vindât, son of Narîmân, son of Behrâm, son of Mehrvân, on the Dîn rûz of the month of Tîr, in the year 369 after the 20th year of Yazdakard, son of Shahryâr (about July 1020 A.D.). Consequently, it was made after about 170 years of the first compilation of the work by Ataro-frobag, son of Farrukh-zâd, who had a religious controversy with Abâlîsh in the presence of Khalifah-al-Mâmûn, who reigned from A.D. 813-833 (see also Shikand-gumânîg-Vijâr, Chaps. IV., IX., X). It is manifest from this colophon by Mâh-Vindât that he had not copied his text from the original manuscript of the Dînkard of Atarôpât, son of Hîmîd, but from a copy supposed to be the earliest surviving in his time, in which the first two books were already missing. The second colophon appended to the earliest copy now surviving, mentions as its writer Shaharyâr, son of Ardashîr, son of Rustam, son of Erach, son of Kôbâd, son of Iran-shah, who completed his copy on the day of Ahuramazda of the month of Spendarmad, in the year 865 after the 20th year of Yazdakard (about 1516 A.D.). The original of that copy by Shaharyâr had been transcribed by Marzbân, son of Spendâd, son of Marzban, son of Mehrvân, son of Spendâd, son of Mehrvân, son of Marzbân, son of Dahishn-aiyyâr, son of Rôz-vêh, son of Shah-mard. "The date of Marzbân's copy," says Dr. West, "may be approximately fixed by observing that his father's first cousin wrote a copy of Ardâ-Virâf and Gôsht-Fryân, mentioned in K. 20, in the year 690 of Yazdakard, while his great-great-grand-uncle wrote a similar copy mentioned in MH6., in the Parsee year 618. If this Parsi year be reckoned from the era of the 20th year of Yazdakard, as seems probable, these dates give 52 years for three generations ; and Marzbân,

living one generation later than the writer of A. Y. 690, may perhaps have written this copy of the Dînkard about A.Y. 707 (A. D. 1338); so that there was probably another copyist intermediate between him and Mâh-vindât-i Nare-mâhân, of whom no record has been preserved The third colophon was written by Mâh-vindâd, son of Vâhrâm, son of Êrdîshîr of Tûrkâbâd, who completed his copy, from that of Shatrô-ayâr, on the day Âvân of the month Khûrdâd in the Parsi year 1009 after the 20th year of Yazdakard (21st December 1659 N. S.). This copy which constitutes the manuscript B (called DM. in this volume) was afterwards approved by Vâhrâm, son of Mâh-vindât, son of Rûstâm, son of Anôshak-rûbân, son of Rûstâm of Tûrkâbâd, who blesses the writer of the second colophon, on the day of Tîshtar, of the month of Vohûman, in the year 1038 of Yazdakard (18th August 1669 N. S.). It was also finally seen and approved by Rûstâm, son of Gûshtâsp, son of Êrdîshîr, who likewise blesses the writer of the second colophon ”

For the use of the student of this volume I quote here some of Dr. West's general remarks on Books VIII., and IX. of the Dînkard, contained in his Introduction, pp. XXXVIII.-XLIII :—

“ In dealing with this account of the Nasks it is always necessary to remember that the compiler of the Dînkard relies entirely upon their Pahlavi versions, as he states distinctly in Dînkard VII., Chapter I, 3; he occasionally mentions the Avesta texts, as in Chapters VI., 1, XII., 1, and it is abundantly evident to the practised translator, that Avesta phrases often underlie the Pahlavi passages which seem to be quoted at length from the original Nasks, especially in Dk. IX.; but, for some of the details mentioned, there may be no older authority than a Pahlavi commentary, and this should ever be borne in mind by the sceptical critic in search of anachronisms. ”

“ Regarding the authorship of the summary account of the Nasks, contained in the Dînkard, Books VIII., IX., it may be reasonably assumed, in default of any positive information, that the compiler was Ataropât, son of Hîmid, the last editor of the Dînkard. And as nothing is said about any previous treatise being consulted, it may be safely supposed that he had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks

he describes, fully three centuries after the Mahomadan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the Vashtag, and the Pahlavi version of the Nâdar was also missing The survival of so much of the sacred Zoroastrian literature, during three centuries of Mahomadan era, indicates that the final loss of nearly all this literature was not so directly attributable to the Arabs as the Parsis suppose. So long as a considerable number of the Persians adhered to their ancient religion, they were able to preserve its literature almost intact, even for centuries; but when through conversion and extermination, the Mazda-worshippers had become a mere remnant, and then fell under the more barbarous rule of the Tartars, they rapidly lost all their old literature that was not in daily religious use. And the loss may have been as much due to their neglecting the necessary copying of manuscripts, as to any destructiveness on the part of their conquerors; because the durability of a manuscript written on paper seldom exceeds five or six centuries”

I again express my great indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great English scholar, the late Dr. Edward William West, for his translation of the Dînkard, Book IX. in the Sacred Books of the East, Vol. XXXVI. His clear English rendering of easy passages has been literally followed herein by me in many places, as I found myself unable to render them in better English than his. His attempt, however helpful, has still all the draw-backs of a first translation of a difficult Pahlavi work like the Dînkard. Besides, Pahlavi scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West. So I have at places differed considerably from his eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible into my translation the spirit of Zarathushtrianism to which the twenty-one Nasks were intended to give expression. At the same time there are other places where I have thought it

appropriate to adopt the learned savant's English rendering almost without any alteration. It may be at the same time mentioned here that Dr. West has omitted to give the translation of the Pahlavi text from Chapter XXXII., § 7, to Chapter XXXIII., § 8, and again from Chapter XXXV., § 8, to Chapter XXXVI., § 6, contained in this volume, not through any inability in rendering the Pahlavi, but having no text thereof available to him, the folios containing the same being missing from the MSS. he had access to. I have been more fortunate in laying my hands on the said missing text in DP. and thus giving to my readers the translation of the said text for the first time.

Concluding I beg to give my most grateful thanks to the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jijibhai Translation Fund for their kind patronage to this volume. To my esteemed friend and erudite scholar Professor A. V. Williams Jackson, Professor of Indo-Iranian Languages, Columbia University, I beg to tender my most sincere thanks for the Foreword which he has been so good enough to write for this volume.

GALE RETREAT,
123, CUMBALA HILL,
Bombay, 14th May 1926.

D. D. P. S.

BOOK IX.—(continued.)

[illegible]

(2) Madam nigîridan, va òl padmân andâkhtan, pavan dastôbar kardan î kolâ kâr; denâ-ich, aêgh zak azadâr kâm î madam kadâr-châi, nafshâ-ihâ, aîrmânihâ, vârûnihâ névaghî kardâr, kâm-varz va dûst î Âûharmazda; afash zak mainûg padash mâhmân lâ fradîptêd. (3) Va anda'rz î madam

1. The oldest manuscript which contains the text of Book IX. of the *Dinkard* is DM. From chapter XXXII I have followed the Pahlavi text in the hand-writing of my late father Shams-ul-Ulema Dr. Dasturji Saheb Peshotanji B Sanjana, which was copied by him from some folios of DM. kindly lent to him by the late Dr. Martin Haug, and which ends at the chapter on *Bagān Ahūnavair*. It is here called DP. by me. As to the text following it I have availed myself of the MS DE. in my library, which was copied from DM. by Dasturān-Dastur Edulji Darabji Sanjana. In all divisions into sentences of the Pahlavi text, the editor and translator has mostly followed West. 2. DP. دڤ

- (7) ԳՅԻՍԻՍԻՍ ԻՍԻ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (7)
 (8) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (8)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (9) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (9)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (10) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (10)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (11) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (11)

(7) *Denâ-ich, aêgh Ganrâg-Mainûg afdûm-ich aôsh pavan Vohûman yehevûnêd.* (8) *Mas mizdîh î ôlâ mûn pavan vichîdâr dahishnih râdih yazadân yazêd, baên nikîz î yazadân yehevûnêd pavan bûndag dûstîh, ham-kârîh pavan agavîn, ôl kh'eshkârîh î â-yûkhtârîh amesûspendân.*

(9) *Denâ-ich, aêgh: "Lak ôlâ-shân havând farzand min ôlâ-shân dâd frâj yemellûnd ham-dâdistânîh, mûn akarj avertûm hamîh frâj gûft; aêgh ham-dadistânîh-î zak î stavartar yehevûnêd."* (10) *Afash gûft Aûharmazda aêgh: "Li havâ-am khûdâî î dânâg, î sûd-kh'âstâr, î frêh-dâtâr î gêhân; afam pavan zak denâ gûbishn, Yê sevishtô mînishn pavan nirang yashtâr yehevûn-âe; nêvag haêm lak âmûzîm; lak ajat yehamtûnîm ôl aîyyârîh; afat yehabûnîm kadâr-ghâî padîh pâdakhshâyîh î latamâ tamâ."*

(11) *Denâ-ich, aêgh: "Amat âtâsh afrûjîh denâ gûbishn*

۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ (12) ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰

(13) ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰

(14) ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 (15) ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰
 ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰ ۱۲۳۴۵۶۷۸۹۰

frāj yemellûn, *Us mōi vad veçhest roēshā.*" (12) Madam padvākhtan i yazadân, âê jân i Zaratûshstra padûgîh i pavan frârûnih, va frāj-dakhshag i daêna râmishn i baên kolâ 2 ahvân.

(13) Denâ-ich, aêgh medammûnêd-ash Ganrâg-Maînûg aêgh yasharâyîh madam ôlâ stakhmag amâvand zak zimân amat yekavîmûnêd Akôman, mûn mîn ared i Vohûman amat pafshîrêd—Akôman mûn Vohûman lâ khadîtunêd—Akôman mûn zak i ôlâ râminîdârîh yemellûnêd.

(14) Madam bavîhûnêd i Zaratûshstra min Aûharmazda, nimûdan zyash karp i âtâsh pavan maînûg, va nimûdan i Aûharmazda ôl Zaratûshstra karp i âtâsh, lâlâ vakhsîd min dô ayôv tanid Aûharmazda. (15) Va medammûnastan i Zaratûshstra zak âtâsh, aêgh: "Hâm-gêhân vad lâlâ ôl âsmân vakhsîh-âe;" va mînîdan i zyash, aêgh: "Nêvag aêdûn li amat min

hamâg kâr va dâdistân myâzd-î î nâm-chaštig, amat nevag
va avar â-yazî-haît baên zak 5 gâs. (2) Va dend-ich, aêgh
Âûharmazda gêhân pavan dânâgîh pavan šapîrîh parvarêd,
va pavan râstîh vakhshînêd.

(3) Va madam yehabûntan î Aûharmazda âtâsh òl aiy-yârih î mardûm, paêdâgîh î madam mardûmân tanû aiy-yârih râmîshn î min âtâsh; pavan-ich rûbân aiy-yârinîdan î mainûg î âtâsh òl mûn âtâsh aiy-yârinêd; va padîrag rûbân hamîmârih yekavimûnâd î mûn âtâsh bêshêd; va madam dânâg gûftâr yehabûntan î Aûharmazda, zak î âtâsh minênd. (4) Va denâ-ich, aêgh: “Amat âtâsh madam vabîdûnâ pavan zak î nafshâ nêvagîh, Zaratûshtra! nyôshishn yehabûnêsh, Spîtâ-mân! madam pavan zak î nafshâ tanû, vad-ash vâng barâ yetibûnêd, amat-ash gûbishn î andarjînîd havâ-t zâk va berâ î Aûharmazda; adîn denâ gûbishn frâj yemellûn zak î pirûjgar, Zaratûshtra! Ad tói âtarêm Ahurâ! gâsânig

וְאֵלֶּיךָ יָבוֹא (5) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

(6) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

(8) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

vad vêchest roêshâ.” (5) “Yehabûnêd ôl lak âtâsh âvâdîh mûn min ôlâ zâgaih, Spitâmân! aêgh, gaêtâîhâ khâstâg khûdâyîh î yazadân, zak î yazadân âhang ôl nêvag kûnishn mardûm, va yazadân zak gabrâ aêdûn dûst chîgûn abû ôl zâhag berâ.”

(6) “Madam vîn libbemâ-îhâ stâyîdan î yasharâyîh; jvid-âgîh î min shaêdân avîg-gûmânîh î madam vîn; aêgh dâdâr tûbânîgtar va padakhshayîtar min hamâg shaêdâ va mardûm’.” (7) Va paêdâgîh î min kabed gaêtâ vînishnîg mendavam madam yehevûnêd vad tanû-î-pasîn; aêgh mûn bavîhûnêd aêgh-âsh âfrîgânîh î baên mardûmân avîrtar yehevûnêd, stâyishn yazîshn î yazadân vêsh kardan.

(8) Denâ-îch, aêgh râdîh î ôl yazadan pavan frârûn kûnishnîh yehevûnêd, pavan frârûn kûnishnîh, pavan frârûn minîshnîh, shâyad madan. (9) Va denâ-îch, aêgh: “Sajîtûnêd zak î li Vohûman, nigêrêd ahû î ast-âômand

١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (16)

CHAPTER XXXIV., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (2) ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (3) ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

yazadân: "Pavan-ich zak î lekûm khûdâyîh pad frashbagard pavan kâmag ahû-ân yehabûnam, li mûn Aôharmazda havâ-am."

(16) Âzâdîh haît yasharâyîh pâhlûm.

xxxiv. (1) 12-ûm fargard, *Yast*, madam paêdâgîh î hû-mata, hû-ôkhta, hû-varshata min daêna; mâhmânîh î daêna pavan hû-mata, hû-ôkhta va hû-varshata; va mûn hû-mata, mûn hû-ôkhta, mûn hû-varshata kh^vêshinêd, ash yasharûbîh* va zak yasharûbân mizd kh^vêshinîd yehevûnêd. (2) Va denâ-ich, aêgh lâ ôlâ î Zaratûshtra lâ zerkhûnîshn, madam-zâyîshnîh î min abitarân mûn lâ yasharûb, afash lâ zak î yashrûbân paêdâgîh.

(3) Denâ-ich, aêgh: "Vishâd-mînîshn kâmag ahû va hû-khratû nôhâdag, ôl ôlâ-shân mînîshn yehabûn-de—daêna mûn lak li frâj gûft—aêgh min haîtân

yasharâyih kâmagtar, va âshkârag bêshidâr i saritarân ; çhand tûbânig yasharâyih minidâr nasinidâr va ôlâ i gand i dravand Ganrâg-Mainûg ;” va vichin i Zaratûshstra madam rûj i ham-pûrsih. (8) Va denâ-ich, aêgh : “ -Am zak i rôshan rûj havâ-t Aûharmazda armêst, va vakht, i hû-awar, mûn li lâ min khûshâg, va lâ min sarmâg, va lâ min sût, va lâ min tishn, va lâ min rûj a-dâdih.” (9) “Haoma li havâ-t, lakhmâ, mûldê, bûrag pavan dûm-dê basaryâ, shîr, va a-rang mayâ, amat ham-pûrsim ôl ôlâ i Spenâg i âgâs, i barâ vichidâr i Aûharmazda.” (10) “Mâ aêdûn zak i lekûm havâ-am frâj gûftâr, va amat-am veshtamûnt yekavimûnêd hama-daêna i lekûm shapîr, tûbân gûftan.” (11) Va denâ-ich, aêgh madan ôl ôlâ kadâr-ich âninâg-i zyash zast ajash, madan zak i Haoma aûrvâkhmanih nimâyishn va sirih ; ajash mad khratû i harvispa-âgâs.

(12) Va madam afdîh î Vishtâspa va Zaratûshtra. (13) Va

𐬰𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀

(4) 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
(5) 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
(6) 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
(7) 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀
𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀 𐬀𐬵𐬀

mûn akarj pâhlûm mizd pavan zimîg vabîdûnd, aêgh mizd-î denâ shapîr î ôlâ-shân yehabûnd vârân.

(4) “Li dâm yehabûnt, Zaratûhshtra! pavan Vohûman baên gêhân, amat-am ôlâ-shân frâj yehabûnt î pûr, î pûr-sarêdag; 30 satôg-zim zak î li dâm yehevûnt azarmân va amarg, Zaratûhshtra! baên zak 30 satôg-zim lâ yehevûnt sût va tîshn, va lâ khvad, i tanû, va lâ zayan-âvandîh va lâ zarmân yehevûnt, va lâ margîh, va lâ zak î sard vâd, va lâ zak î garm.” (5) “Amarg zak î li gêhân yehevûnt. hamâg rōshân zak î yasharûbân stî; adîn âhûgînîshn madam mad ôl gêhân î ast-âōmand î yasharâyîh.” (6) “Âkhar min yehabûntan i khvad va zayan-âvandîh, afam âkhar yehabûnt yôm va lelyâ, afam âkhar yehabûnt aōsh rēpîsp.” (7) “Li khûdâyîh bûndag-mînîshnîh âr’zûg avô ham-tvâshîd, avô sût-âōmandtar vindînîshn yehabûnt berâ râi ôl abitar, zak vindînîshn î

הַמַּזְדַּיְאֵסְנָאן אֵלֶּה עֲלֵיהֶם כִּי מִן שֵׁשׁ וּשְׁמֹנֶה עָשָׂר
 כִּי מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה וְעֵשֶׂה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה

(12) מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 (13) מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה
 מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה וְעֵשֶׂה מִן אֲדָמָה מִן אֵלֶּה

Mazdayasnân barâ patkârênd, madam ân 7 kêshwar zimîg frâj denâ yemallûnêsh avô ôlâ i frâjtûm min mânân, va vîsân, va zandân, va matâ-ân; frâj denâ i li dûsh-dîn nafrînam, Mazdayasnîh i Zaratûhshtra, jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân!”

(12) Gûft-ash Âûharmazda, aêgh: “Frâjam hanâ i lak jûshîd, i daêna i Mazdayasnîh i Zaratûhshtra, i jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân.” (13) “Hat-am hanâ ilak lâ frâj jûshîd havâ-de, Mâzdayasnîh i Zaratûhshtra, i jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân, pavan vinâsishn yehevûnt havâ-de, aêgh vinâsîd havâ-de frinâmishn i daêna i Mazdayasnân, aêgh daêna rûbâg lâ yehevûnt havâ-de, lâ aîshâkhar min Sûd-âömandân.” (14) “Min zak barâ, Zaratûhshtra! rûbâg yehevûnêd daêna i Mazdayasnân, adîn-ich vad avô frashagard kardârîh, adîn-ich vad ahvân hamâî zindagîh, adîn-ich vad rîstagân lâlâ-hanjîshnîh, adîn-ich vad avô maînûgân barâ viehârîshnîh.

1. Generally written 𐬨𐬀𐬎𐬭𐬀𐬊𐬎𐬎𐬀—2 DP. adds —3. DP. 𐬨𐬀𐬎𐬭𐬀𐬊𐬎𐬎𐬀

[illegible]

Mainûg, pavan nyôgshîdan, âmûkhtan, var'zîdan zak-ash daêna; denâ-ich, aêgh padash yehevûnêd bûkhtagîh zak î shapîr dahishn min Aîb-dad. (3) Dadîgar, madam jvidâgîh î min merenchînîdâr Ganrâg-Mainûg, nikûhîdan zyash min tar-minishnîh va drûjanîh, rôêshâ zyash kolâ âhûg. (4) Sadîgar, vaêrâstan î haêm pavan hû-mata, va hû-ôkhta, va hû-varshta; va denâ-ich, aêgh: "Mûn lekûm denâ mânsar lâ aêdûn var'zêd qhîgûn minishn va gûbishn, ash lâ ôlâ-shân khelkûnd rôshnîh, lâ khelkûnd zak î pâhlûm ahvân; anâg haît vad avô zak î afdûm." (5) Qhahârûm, madam pâhlûmîh i kh'êtûgdas qhîgûnîh, mûn amat khûdash-dahishnîh; afash dâdistân yehabûnt î nafshâ zâgîg vêhîh ôl zâgîg paêdâgîh; patvandishnîh va suturishnîgîh va kârîgîh va sûdigîh va khûdash-dahishnîh kh'êtûgdas. (6) Fratûm, dâdâr Aûharmazda pavan abidarîh i Vohûman i fratûm zâg var'zîdan, va min zak î var'z-yehevûnîh mainûgîg va stihîg dâm, rûbâgîh

۱ وړځ ۲ پادواند ۳ ځو ځو ۴ ځو ځو ۵ ځو ځو ۶ ځو ځو ۷ ځو ځو ۸ ځو ځو ۹ ځو ځو
 ۱۰ ځو ځو ۱۱ ځو ځو ۱۲ ځو ځو ۱۳ ځو ځو ۱۴ ځو ځو ۱۵ ځو ځو ۱۶ ځو ځو ۱۷ ځو ځو ۱۸ ځو ځو ۱۹ ځو ځو ۲۰ ځو ځو
 ۲۱ ځو ځو ۲۲ ځو ځو ۲۳ ځو ځو ۲۴ ځو ځو ۲۵ ځو ځو ۲۶ ځو ځو ۲۷ ځو ځو ۲۸ ځو ځو ۲۹ ځو ځو ۳۰ ځو ځو
 ۳۱ ځو ځو ۳۲ ځو ځو ۳۳ ځو ځو ۳۴ ځو ځو ۳۵ ځو ځو ۳۶ ځو ځو ۳۷ ځو ځو ۳۸ ځو ځو ۳۹ ځو ځو ۴۰ ځو ځو
 ۴۱ ځو ځو ۴۲ ځو ځو ۴۳ ځو ځو ۴۴ ځو ځو ۴۵ ځو ځو ۴۶ ځو ځو ۴۷ ځو ځو ۴۸ ځو ځو ۴۹ ځو ځو ۵۰ ځو ځو
 ۵۱ ځو ځو ۵۲ ځو ځو ۵۳ ځو ځو ۵۴ ځو ځو ۵۵ ځو ځو ۵۶ ځو ځو ۵۷ ځو ځو ۵۸ ځو ځو ۵۹ ځو ځو ۶۰ ځو ځو
 ۶۱ ځو ځو ۶۲ ځو ځو ۶۳ ځو ځو ۶۴ ځو ځو ۶۵ ځو ځو ۶۶ ځو ځو ۶۷ ځو ځو ۶۸ ځو ځو ۶۹ ځو ځو ۷۰ ځو ځو
 ۷۱ ځو ځو ۷۲ ځو ځو ۷۳ ځو ځو ۷۴ ځو ځو ۷۵ ځو ځو ۷۶ ځو ځو ۷۷ ځو ځو ۷۸ ځو ځو ۷۹ ځو ځو ۸۰ ځو ځو
 ۸۱ ځو ځو ۸۲ ځو ځو ۸۳ ځو ځو ۸۴ ځو ځو ۸۵ ځو ځو ۸۶ ځو ځو ۸۷ ځو ځو ۸۸ ځو ځو ۸۹ ځو ځو ۹۰ ځو ځو
 ۹۱ ځو ځو ۹۲ ځو ځو ۹۳ ځو ځو ۹۴ ځو ځو ۹۵ ځو ځو ۹۶ ځو ځو ۹۷ ځو ځو ۹۸ ځو ځو ۹۹ ځو ځو ۱۰۰ ځو ځو

va kabed padvandīg, chīgūn min rōšnīh barīsh, min barīsh
 firōg, min firōg bām yehevūntan; pūr rūhishnīhā vistardan va
 ōl frashagard padvastan mardūm; pavan-ich mainūgīg va
 stihīg vidārīgīh ī baēn mainūg va stih, Spendarmad zak
 amīdarīg gadā padīrūftārīh vāspūhargāninīdan. (7) Panjūm,
 madam vabīdūntan dāshstan ī zak ī ahū-āōmand va ratū-
 āōmand dastōbar; nyōgshīdan zyash āmūg, va padash ōl Aūhar-
 mazda; va dastōbarīh nēvag kirfag mizd zak ī pāhlūm ahvān
 padvastagīh. (8) Shashūm, madam stāyishn, niyāyishn, yazishn
 ī dādār Aūharmazda; va denā-ich, aēgh Vohūman frāj han-
 pūrsagīh yehevūnēd, afash khratū ī sūd ghāshēd, aēgh: “Khāstār
 lak havā-āe ōl rūbān amarg-rūbishnīh, Zaratuhshtre! aēgh
 Aūharmazda dāmān khūdāi, va anshūtā shnāyishn var’zishn
 zak ī ōlā niyāyishn farmān padmān. (9) Madam khūdāyīh
 ī Aūharmazda pavan-ich mizd pūhal yehabūnt zyash baēn

1, DP. ځو—2. DP. adds ۱—3-3. DP. adds ځو ځو ځو ځو ځو ځو ځو ځو ځو ځو
 —4. DP. adds ۵—5. DP. adds ۱۱

מִן־הַשָּׁמַיִם¹ כִּי בְּדָמָא וְלֹא־תִּשְׁכַּח וְכִּי־לֹא וְלֹא־תִּשְׁכַּח
וְלֹא־תִּשְׁכַּח

(10) מִן־הַשָּׁמַיִם כִּי בְּדָמָא וְלֹא־תִּשְׁכַּח וְכִּי־לֹא וְלֹא־תִּשְׁכַּח
וְלֹא־תִּשְׁכַּח

(11) וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא

(12) מִן־הַשָּׁמַיִם כִּי בְּדָמָא וְלֹא־תִּשְׁכַּח וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא
וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא וְכִּי־לֹא

(13) מִן־הַשָּׁמַיִם כִּי בְּדָמָא וְלֹא־תִּשְׁכַּח [וְכִּי־לֹא]

hû-aðbâmihâ, zak î gêhân vaêrâstâr, î sarîtar vishûftâr î Sûd-âðmand.

(10) *Denâ-ich, aêgh: "Pavan bündag-mînishnih denâ î li â-yazishn hamîshag gareftâr yehevûnih, Spîtâmân!"*

(11) *Va madam yehabûntan î Aûharmazda ôl dâmân zôr, zak î zôr nivârûn, va tarminîdan î Ganrâg-Mainûg afash afzârân; Aûharmazda va dahishnân zak tar-mînih lakhvâr avô Ganrâg-Mainûg va shaêdân kâdâ, mûn zak î shaêdân-dâd, vaçhtan.*

(12). *Madam stâyishnih i Zaratûshtra denâ-ich, aêgh: "Lak havâih sûd-âðmand, va lak havâih dastôbar va pad, va pavan lak haît zak î avzûnîg daêna; lak akh va ham-hakhag i harvispa havând sûd-âðmandân, va dûst lak aêdûn haît Vohûman."*

(13). *Pâhlûm âzâdih yasharâyih (haît).*

[illegible]

(17) \mathbb{Z} וועט זיין - א טאג טעמפערעאטור וועט א טעמפערעאטור פון

[illegible]

astīnīd yehevūnēd, zak ī benafshā-rēsh shaēdā, aēgh rūbāg kard yehevūnēd pavan margih ī zak ī yasharūbīh i gēhān mūn stāyēd.” (15) “Zak ī yasharāyīh yazīshn lā aēdūn zak, Zaratūshtra! stāyēd, ratū-ih ī gēhān ān aēgh yemellūnēd, aēgh: ‘Pavan ratū-ih va dastōbarīh li shapīr, shapīr shāyīm, va lā aēdūn zak, Zaratūshtra! mūtrīshn barā janbīnēd ōl mardūmān; zak ōl ōlā-shān yemellūnēd, hamāi zahīshnīh ajash yehevūnēd; va ōlā-shān mūn harā janbīnēd mūtrīshn zak ōlā-shān ākhar minēnd, zak ī shaēdān yazīshn pāhlūm yehamtūnēd.’” (16) Pavan padīrag yehamtūnishnīh i Srōsha-harāe, khūdāi ōl ōlā tanū pavan bēsh, zak khūdāi mūn denā pavan hū-zīvīshnīh pānagīh, lā pavan dūsh-zīvīshnīh, va pavan kadār-chāi zimān bēshīdār i dravandān.

(17) Madam nafshôih i daêna hâkhtârân, kirfag i hâkhtagân.

(18) Madam nîshân î *afdûm* aõbâm î Zaratûshtra-ân, mûn

[illegible]

(20) Va latamâ-ich, madam stâvishm î Frayânagân dûdag yemellûnêd, aêgh: “Lâlâ yehamtûnêd yasharâyih, Spîtâmân! min nâpân va napatân î Tûrân; va amat hanjîd pavan Frayânagânân, gûft aêdûn chîgûn pavan Tûrân yehevûnt; ôl-shân pavan bûndag-minîshnîh avâgîh frâdînênd gêhân î yasharâyih, va tangîh ôl drûj yehabûnd; ham ôlâshân madam

[illegible]

၁။ နှစ်စဉ် အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၂။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၃။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၄။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၅။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၆။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၇။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၈။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၉။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်
 ၁၀။ အောက်ပါ အချက်များကို စစ်ဆေးရန် အမတ်များကို ခန့်အပ်ရန်

(7) Madam yehabûntan î ôl aîyyârîh mardûm gaôspend, ðl aîyyârîh gaôspend râmishn vâstar-ich. (8) Va denâ-ich, aêgh

וועבטמאָ וואו ס'זיך אַ וואַנדלונג פֿאַר אַ
 אַ פֿאַרשפּאַרונג פֿאַר אַ (9) אַ פֿאַר אַ וואַנדלונג פֿאַר
 וואַנדלונג פֿאַר אַ פֿאַר אַ וואַנדלונג פֿאַר אַ
 (10) פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ
 פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ פֿאַר אַ

[illegible]

vinâsênd *Vadag* şhaêdâ va dravand mardûm, lâ vinâsênd
yasharûb mardûm va hû-dânâg Amcsûspend. (9) Denâ-ich,
aêgh: “Pavan kûdag tûbânîgîh min kirfag al mang, aêdûn
pavan rabâ tûbânîh kabed kirfag yehevûnêd. (10) Denâ-
ich, aêgh nêvagîh hamâg ôl şhapîrân yehabûnêd, va sarîtar lâ
frâj-hastan î yazadân yekhsenund.

(11) Va madam yehabûntan î ðl vichârîshn î padkârdârân, paêdâginidan î bûkht aîrikht, hûzvân râst gûftâr; va var î nimûdâr bûkhtan aîrikhtan, mun ðlâ î râst hûzvân padîrûftag, afash gûbîshn rûbâg vabîdûnayên, ash baên gêhân dînâ vakhsînîd, mûst kâhînîd yehevûnêd. (12) Denâ-îch, aêgh âtâsh vichârîshn barâ yehabûnêd ðl padkârân, aêgh bûkht va aîrikht paêdâg vabîdûnayên; amat-ash zak mûn stawar bûndag mînîshnîh va yasharâvîh-îch padash var sardâr;

[illegible]

(12) Madam yeham-tûnêd î mardûm pavan khratû, hûnar, daêna, pâyangîhâ ôl yêzata¹ dânoğîh¹. (13) Va denâ-ich, aêgh: “Pavan zak râs, amat⁴ min baên dâmân, denâ-ich yehabûnt î vidarg anshûtâ baên aôbash sharîtunt; aêgh Ganrâg-Mainûg a-mânâg avispârînâg stardgar Akôman râi, amat mardûm ôl apâ-râsih zak î sarîtar daêna shiglinênd.” (14) Denâ-ich, aêgh pavan zak î farzânagîh khûdâyîh afdûm kolâ aîsh ôl zak râs rasênd. (15) Va denâ-ich, aêgh mûn frâj apâ-bîmîh kirfag ayôv vinâs vabîdûnayên, pavan hanâ yakhsenunîshn aêgh-ash mînişnîg kard aêgh mardûm âkhar min zâyîshn pâhlûm mendavam î yôshdâsrîh î min vinâs.

1-1. Better *shdyandagih*.—2. DP. adds 1.—3. DP. ¹ *shdy*—4. *Amat*
for *mîn*

[illegible]

(26) Denâ-ich, aêgh ôlâ-shân havând î vakhshînîdâr î rûjân,
va ôlâ-shân havând sût-âômand pavan matâ; va ôlâ-shân âyîn
aêgh yehevûnt yekavîmûnd hamaêstâr î ôlâ î aeshmagûn mardûm.

[illegible]

(3) Madam garân vîmârih i daêna min ôlâ i dravand dâtôbar, mûn pavan dâtôbarih gâs rêzîdan a-dâdistân, sarîtar-kâmag, khratû dûshman; afash min râstîh rêsh, va min râstân bêsh, afash Ganâg-Maînûg padash mâhmân; daêna sûdîh va rabâ mizdîh i râst dâtôbarân, kâmag madam-barishnîh i ôl^{*}sardârih pavan frârûnîh. (4) Va madam jvîdâgîh i min dûstîh i dravand, dûsh-khratû i a-far'zânag, va a-kh^vêshkâr; mûn aeshma va arêshga padash avar-pîch. (5) Va madam hû-pâdakhshâyîh i pâhriktârân i nafshâ chavarâ min avârûnîh, va dûsh-pâd-dahishnîh i lakhvâr-âhûgân i min avârûnîh. (6) Va denâ-ich, aêgh dravandân benafshâ ôl nafshâ dravandênd, va dûsh-hûig-inênd; pavan-ich zakamat-shân garâmig va min yasharâyîh jûshagtar; va khûdâyîh-ich i gashûg srâvishn.

(7) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

[illegible]

(7) Va madam stâyishn î Zaratûshstra denâ-ich, aêgh: “Lak shûrinîh va çharpîh ôl stihân nimûd yekavîmûnêd, lak zak daêna-sardârîh pavan Vohûman, lak havâih pavan yasharâyîh khûp shnâsag.” (8) Madam stâyishn î Frashôshtra garemôgîh î pavan kirfag sardârîh pavan frârûnîh, va âmûyishn nyôgshishnîh va râst-gûbishnîh, va pavan fshegîh gêhân var’zîdârîh, sûtîd tâshîdârîh, va lâ yehabûntan î sardârîh ôl safîtarân. (9) Madam stâyishn î Jâmâspa kârîgîh-ich dastôbarîh. (10) Madam pânagîh î dahishmân î shapîr min Vohûman; va zak-ich î yasharûbân rûbân Spendarmad-ich.

(11) Madam pādfrās i dravand, mūnash pavan khūdā-yih a-dādihā mendavam yensegūnā. (12) Madam-ich garān pādfrās i dravand i dūsh-mīnīshn, i dūsh-gūbīshn, i dūsh-kūnīshn, i dūsh-dīn, i dūsh-khūdāi bāen dūsh-ahū. (13) Madam padvāchīshn i amesūspendān ōl

כלל אשורא וואו פאד עטא אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(14) אשורא אונטערן מונטשטאן א פאדאש

CHAPTER XLII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(2) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(3) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש

Zaratûhshttra pavan mizd i ash bavîhûnast, khûrsandînîdan
î padash.

(14) Haît yasharâyîh âzâdîh pâhlûm.

XLII., (1) 20-ûm fargard, *Kad-môî-ravag*, madam bavî-
hûnastan î kadârêh-î ôl rûbân tûshag, va pavan gûbishn î Shat-
ravir ôl Zaratûhshttra, aêgh: "Aêdûn mîn-âe, Spîtâmân! aêgh
Aûharmazda lak aîyyârînêd." (2) Dena-ich, aêgh dâmân î
Aûharmazda pavan Hvardad zîvênd, pavan Amerdad amargî-
hênd, va pavan Spendarmad Aûharmazda bûndag-mînishnîh,
afash pavan Shatraver pavan khûdaî yakhsenund.

(3) Madam bavîhûnastan î khâstâg min frârûnîh; va denâ-
ich, aêgh mûn min frârûnîh bavîhûnêd zak î min stakhmagîh î
sarîtarân, ayôv hân paîtîyârâg râi aôbash lâ ayâvêd, adîn-ash
pavan mainûg göharîg zak mizd yehabûnd, mas shapîr min zak

1. DP. 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮, Pers. *heshtan*, "to leave".

מַעֲדָהּ (4) וְכֵן מִתְּחִלָּה עָלֶיךָ וְאַחֲרָיִם עָלֶיךָ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ

(5) וְכֵן מִתְּחִלָּה עָלֶיךָ וְאַחֲרָיִם עָלֶיךָ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
(6) וְכֵן מִתְּחִלָּה עָלֶיךָ וְאַחֲרָיִם עָלֶיךָ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ

(7) וְכֵן מִתְּחִלָּה עָלֶיךָ וְאַחֲרָיִם עָלֶיךָ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ
וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ וְעַל־מַעֲדָהּ

kh^vâstag. (4) *Va madam göspend ar'jânîg î ôlâ âratêshâtâr, mûn dâd frârûn aôj, pavan kâm î yazadân aîyyârîh, va sûd î Aîrân, zanîshn kastârîh î ana-Aîrân yakhsenunêd.*

(5) *Madam gareftârîh î mardûm pavan andar'z farmân î yazadân râyînîdan, hand-ehand-shân min yazadân pavan dânishn zôr aîyyâr haît; kh^vêshînîdan zak-shân zak î pâhlûm ahvân pavan râyînîdan î zak andar'z farmân.* (6) *Madam aîyyârîh î yashtarûbân pavan vidâr ôl zak î pâhlûm ahvân min mainûg î dânnâgîh, î khûdâyîh, râdîh, râstîh, Yasharâîshvang va Haôma yêzata.*

(7) *Madam chim î gâm 3 min zôta-gâs, Avistâg gûbishnîhâ, frâj sajîtûntan î zôta, âkhar min yasht pavan âtâsh rôêshâ, pavan parvâchishn ôl mayâ zôhar-barishnîh; lâlâ hanjîdan î amêshpendân hamâi hanjaman î ham-pûrsagîh î Zaratûshstra rôêshâ, pavan 3 gâm min zimîg ôl hvar-shêd pâyang, pavan hûmata, hû-ôkhata, hûvarshta.*

שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (6) כִּי אֲשֶׁר עָלֶיךָ שְׁלֵשִׁים כִּי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (7) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (8) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (9) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (10) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי

(10) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (7) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (8) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר
 (9) מִלְּשָׁא עָלֵיךְ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי עָלֶיךָ וְכִי לִפְתָּא וְכִי
 שְׁלֵשִׁים עָוֹן וְעוֹן דְּלִפְתָּא שֶׁל וּמִלְּשָׁא עָלֵיךְ כִּי שָׂמָךְ וְשִׁבְעָה עָשָׂר

âmûr'zishn agavîn baên garôdemâna, pavan nigîrîdârih i madam
 dâmân i shapîr.

(6) Madam bavîhûnastan âmûkhtan i zak âkâsîh i
 levatâ kirfag afzûn, a-vînishn-ich vindishn i kh'âstâg padash
 yehevûnêd. (7) Denâ-ich, aêgh mûn tanû, pavan aîrîh va
 tarsagâsîh, barâ ôl ôlâ i râst daêna dastôbar yehabûnêd, pavan
 daêna frazânagî-hâit; afash avô ôlâ i shapîr vêhîh yehabûnt,
 ôl yazadân râdîh kard yehevûnêd. (8) Madam yehabûntan i
 Aûharmazda mayâ va aûrvar, göspend, kâdâ daêna dînâ parvar-
 dârih, va nivârdârih, va padvastârih i dâmân. (9) Madam
 âsânîh mainûg daêna mânsar, amat-ash zak i dânnâgîh hêmnun-
 ishniç, i haêm i nêvagtâr gabrâ yemellûnêd.

(10) Denâ-ich, aêgh dravand mûn fradîftârih ôl aîshân
 zak i âmûjêd, zyash pavan nafshâ âhû lâ hêmnunêd; amat-ich
 kabadân âmûjêd, padash hêmnunînêd far'jâm zak âmûg i ôl

וְלִסְמוּרָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא וְעַד-וְעָלָא וְעַד-וְעָלָא
 וְעַד-וְעָלָא

(11) וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא

(14) וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא
 וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא וְעַד-וְעָלָא בְּלִיכְתָּא

brâhnag fradipîh, va âshkârag kadbâih, va vishûft hêmunishn padîhîh yehamtûnêd.

(11) Va madam pasâkhtan î mardûm stihîg pavan-ieh tanû-î-pasîn pavan âtâsh va âsin î vidâkht; pavan stih bûkht va aîrikht î madam dînâ padash paêdâg yehevûnt; pavan tanû-î-pasîn dravandân rêshînîdan, yasharûbân râminîdan. (12) Madam karîntuntan î Vohûman Ashaavhishta ôl aîyyârîh payan-êch bîm min dravandân, va madam kh'êshînîdan î zak î pâhlûm ahvân pavan yasharâ:îh aê-vâch. (13) Va denâ-ieh, aêgh hû-yâtûnishnîh ôl garôdemâna gabrâân haît î yasharûbân; lâ aîsh min dravandân yâtûnishn.

(14) Madam dûshmanîh î Kai vâêp-î Akht, dûsh-dîn î tem ahû, ôl Zaratûshstra, va shiglinîdan î ôlâ, afash ham-gûnagân dravandân, pavan zak î Zaratûshstra vêih, va dûsh-hûigîh î kâdâ ôlâ-shân. (15) Madam bastagîh î Kai va Karap mânishn

כּוּלֵּי־לִבִּי וְכָל־נַפְשִׁי שֶׁ־לִּי וְכָל־עֲצָמִי וְכָל־חַיִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־יָדַי וְכָל־מַעֲשֵׂי־רַגְלִי
וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

(16) כּוּלֵּי־לִבִּי וְכָל־נַפְשִׁי שֶׁ־לִּי וְכָל־עֲצָמִי וְכָל־חַיִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־יָדַי וְכָל־מַעֲשֵׂי־רַגְלִי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

(18) כּוּלֵּי־לִבִּי וְכָל־נַפְשִׁי שֶׁ־לִּי וְכָל־עֲצָמִי וְכָל־חַיִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־יָדַי וְכָל־מַעֲשֵׂי־רַגְלִי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

וְכָל־מַעֲשֵׂי־לִבִּי וְכָל־מַעֲשֵׂי־נַפְשִׁי וְכָל־מַעֲשֵׂי־עֲצָמִי וְכָל־מַעֲשֵׂי־חַיִּי

min frârûnih; denâ-ich, aêgh lâ stihân afzâyênd, va lâ mainûg ârâyênd; barâ gêhân kâhênd, mainûg vishûpênd.

(16) Madam khûdâyîh ar'jânîgîh i Kai-Vishtâspa rabâ hûnar va kardârîh râi, jvîd-ich min avar-mânîh. (17) Madam stâyishn i Frashaôshtra pavan yehabûntan zyash Hvôb pavan zannîh ôl Zaratûhshttra; stâyishn i Hvôb pavan bûndag tarsagâsih zyash (ôl) Zaratûhshttra, va andar'z i ôl Zaratûhshttra pavan pâdakhshâi kardan i Hvôb pavan kadag-bânûgîh. (18) Madam stayishn i Jâmâspa pavan gadâ kh^vâstârîh va dânnâgîh i pavan kh^vêshînîdan i âzâdîh i kâdâ yasharâyîh, jûshagîh i pavan pâdakhshâyîh, va daêna aûshmûrdârîh, i pavan Vohûman farmân padash aiyyârîh i Zaratûhshttra. (19) Madam stâyishn i Maidôgmâh pavan padîraftan vidârdan zyash, vidârdan zyash daêna bûrdârîh va rûbâgînîdârîh râi; khrûsagîh va han-jastagîh (va) dûsh-khûrîshnîh avârîg halag min

וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן

(20) וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן

(22) וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן

CHAPTER XLIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן
 וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן וְלִמְשָׁר לְעִנְיָן

dravandân pêsh lēlyâ nêmag, i zak i Zarathûshtra ham-ghim râi būrdan; va aûshmûrdan i zak i Aûharmazda dâd, pavan yazadân aûrvâkhman, va kh^veshnîndan zyash zak i pâhlûm ahvân.

(20) Madam spûrîgîh i Zarathûshtra pavan far'zânagîh bûn bûndag mînîshnîh, va afzûnîgîh ajash; sâman-ich dânishn bar-ich i haît khûdâyîndan i Vohûman pavan tanû-afzâr, afzâyîndan i gêhân pavan yasharâyîh. (21) Madam pâhlûmîh i âyazîshn va niyâvîshn i Zarathûshtra, avartarîh zyash pâd-dahîshn; andar'z aûbash pavan yashtan i Aûharmazda avartûmîhâ, va kâdâ yazadân pavan zak i nafshâ shem chîgûn-shân rabâih.

(22) Haît âzâdîh yasharâyîh pâhlûm.

XLIV. (1) 22-ûm fargard, *Vahishtôk-isht*, madam kh^vahîshnân pâhlûmîh i vêh-daêna, afash âgâsîh. (2) Madam mad

yekavîmûnêd òl Spîtâmân hîch mânân dîdag gadâ, pêsh-ich madan î Zaratûshstra; òlâ-shân min zak dîdag dânâgîh va dâd î ârâstârih va dastôbarîh; mânân, vîsîgân, zandân, mataân padash yehevûntan; pavan khûpîh î milayâ va kûnîshn mardûm min avârûnîh òl frârûnîh hâkhtan bûr'zîdan; gêhânîgân òl-ich rasîshn î vêh-daêna hêmnunînêd. (3) Va denâ-ich, aêgh haîtîh î Kaî-Vîsh tâspa, zak î Zaratûshstra Spîtâmag, va min Hvobân Frashôshstra ajash haît. (4) Madam stâyîshn î Pôrûchîst î Zaratûshstân, pavan jûshîdan î vêk-daêna pavan khratû, va kardan î zak î daêna andar'z, khûrsandîhâ yehabûntan î tanû pavan zannîh òl Zaratûshstra, va spûrîg var'zîdan î kêr va tarsagâsîh î òlâ, âkhar min Zaratûshstra zanîh-ich va tarsagâsîh î Jâmâsp kardan; rabâ mîzdîh zyash min Aûharmazda pavan zak daênîgîh va yazadân kh'êshîh. (5) Madam stâyîshn î Hûtôs pavan rûbâgîh

1. DP. adds ၂—2. DP. လာမရှိပေ.

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

(8) וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

(10) וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

ōlā-shân havând; aêgh zûd zûd khahîd yehevûnd, va avârûn garân mân pavan gûkhrûnîh; lâ bûndag mînišn havând, aêgh-shân paêm gûkârdan lâ tûbân; bîm ōlā-shân a-ghâr, zak-ich î kadbâ gûbišn î arâst ōlā-shân râi yemellûnd, pavan yasharâyîh kh'ahîshnîh mûn havând yasharûb."

(8) Madam drûj kâmagîh, va drûj aîyyârîh, va drûj shnây-înîdârîh î zak î shaêdân paêtâmbar, va âzârdârîh zyash dâm î Aûharmazda pavan-ich ana-saehîshn î gar'zênd; va khshûp î min zak î ōlâ fradiftârîhâ gûbišn baên gêhân; padvastân î aôbash zak î shkaft va têz marg, va zak î garân-tûm dûshhûig pâdfrâs. (9) Madam ōlā-shân ōlâ dravand pasûpâi va aîyyâr yasharâyîh zadârîhâ, va pavan-ich frêh-daênaiîh î gêhân merenchîniîdârîh, va rûbân dravand-garîh pavan far'jâm.

(10) Madam gadâ î ōlâ î hû-khûdâi gabrâ vishûpišn madan, va gehân dâm az yazadân âsûdan, denâ-ich yemellûnêd,

1. $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$
 2. $\frac{1}{x^3} = x^{-3}$ $\frac{d}{dx} x^{-3} = -3x^{-4} = -\frac{3}{x^4}$
 3. $\frac{1}{x^4} = x^{-4}$ $\frac{d}{dx} x^{-4} = -4x^{-5} = -\frac{4}{x^5}$
 4. $\frac{1}{x^5} = x^{-5}$ $\frac{d}{dx} x^{-5} = -5x^{-6} = -\frac{5}{x^6}$
 5. $\frac{1}{x^6} = x^{-6}$ $\frac{d}{dx} x^{-6} = -6x^{-7} = -\frac{6}{x^7}$

(1) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} \frac{d^2}{dt^2} \right) = \frac{1}{2} \frac{d^3}{dt^3}$

[illegible]

mûn sûd-âomand, havând pavan zak î ôlâ frâj aûshmûrîshnîh, Spîtâmân! pâdakhshâi yehevûnêd.” (3) “Zak î dûsh-dîn Ganâg-Mainûg, Zaratûshtra! baên zak î nafshâ dâm, Spîtâmân! zimîg nigân yehevûnêd; Ganâg-Mainûg baên zimîg nigân mûn shâedâ havând, aêgh-shân kârpud barâ shklîhaît.” (4) “Va lâlâ rîst pavan zak ârâi-haît pavan aîyyârîh î ôlâ barâ zîndagîh ôl tanû lakhvâr yehabûnd, va tanû-âomand jân yakhsenund aêgh lâ yemîtûnd.”

(5) Haît pâhlûm azâdîh yasharâyîh.

XLVI. (1) *Šhnâyishn i dâdâr Aûharmazda va vispa yazadân.*

(2) Baga 22 fargard, fratûm Bagân Ahunavair, madam
âfrîdan î Aûharmazda, pêsh mîn kolâ dahîshn-î jivîd min Amesû-

1. DP. adds *if* by mistake.—2. This whole sentence is here twice written.—3. Here begin collations of DE.

110-111 112 113 114 115 116 117 118 119 120
 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130
 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140
 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150
 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160
 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170
 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180
 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190
 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210
 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220
 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230
 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240
 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250
 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260
 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270
 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280
 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290
 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310
 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320
 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330
 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340
 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350
 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360
 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370
 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380
 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390
 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410
 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420
 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430
 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440
 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450
 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460
 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470
 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480
 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490
 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510
 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520
 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530
 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540
 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550
 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560
 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570
 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580
 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590
 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610
 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620
 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630
 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640
 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650
 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660
 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670
 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680
 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690
 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710
 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720
 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730
 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740
 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750
 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760
 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770
 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780
 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790
 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810
 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820
 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830
 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840
 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850
 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860
 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870
 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880
 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890
 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910
 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920
 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930
 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940
 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950
 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960
 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970
 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980
 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990
 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

afash shem Yatâg-ahûg-vairîyôg; zak mainûg mûn padash
 rûbâgî-haît far'zânagîh i daêna baên dâmân niyâz-âdmand,
 dahishnân pavan dâânagîh ôl zak afzâr; va ghal-ich pavan
 barâ niyâzâgîh i Amesûspend yehabûnt; hanâ-gha, aêgh
 Amesûspend pavan gûbâgîh dâânâg, va pavan dâânagîh Amesû-
 spend havâ-and.

(7) Madam ham milayâ denâ-ich, aêgh sakhûn hû-
 sakhûntûm i gûft va gûbî-haît; va tûmîh lâ madam vâng i
 milayâ i tökhmag, barâ madam kabadîh i sang-ich i haît milayâ
 qhigûnîh baên nisang milayâ. (8) Denâ-ich, aêgh mardûm
 pavan âmûkhtishn, va aûshmûrîshn, va var'zishn, rûbân mîn
 dûshhû, va pavan padash hastishnîh i ham-bâstaghâ, tanû
 min margîh netrûnêd.

(9) Denâ-ich, aêgh Ahunavair fratûm bajishn zyash shem
 Bagân Ahunavair, baên yazishn-î amat avi-vidâr âsûdagîhâ
 srâyêd pavan 100⁺ radîh i gâsân amat avi-vidâr va âsûdagîhâ

בִּלְעֵדֵי וְיִשְׁרָאֵל וְשָׁרֵי וְשָׁרֵי וְשָׁרֵי וְשָׁרֵי וְשָׁרֵי וְשָׁרֵי
 עֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם

(11) וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם

(12) וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם
 וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם

(14) וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם וְעֲלֵיכֶם

srâyêd kirfag; va amat vidâr âsûdagîhâ srâyêd, aêdûn î âya-
 zishn ghal yehevûnêd qhîgûn 10. (10) Denâ-ich, aêgh pavan
 ham-bajîshn, vad hangerdîgîh î fratûm bûndagîh î haît Stôta-
 Yast yazêd, qhîgûn yasht î navag-nâvar yehevûnêd baên zak
 yôm rûbân î ôlâ î yashtâr 3 bâr baên garôdemân vidârênd.

(11) Madam garân vinâsîh î avidâr î bagân Ahunavair.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash baên Aûharmazda hêrîh,
 qhîgûn fratûm dâm kard, kard yehevûnêd, mûn tanû pavan
 bûndagîh ôl ôlâ î dahyûpad, pavan hâvishtîh ôl ôlâ î dâena
 dastôbar yehabûnêd; hanâ râi mâ ôlâ-shân pavan stih ahûîh
 va ratûîh âvâyard havând. (13) Ôlâ î qvartûm ahû va ratû
 dâdâr Aûharmazda; va min ham-qhim amat hêrîh î ôlâ-shân
 kard, zak î dâdâr Aûharmazda, qhîgûn fratûm dâm kard, kard
 yehevûnêd.

(14) Denâ-ich, aêgh-ash tanû pavan malkâân malkâ bandagîh

כלכלה שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
ועל-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא

(4) זכר שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא
שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא

(5) שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא שוון מרדום-על-שם שפירא

mardûm pavan kh'êshkârih, amat âmûjêd yakhsenunêd; mâ qhîgûn kh'êshkârih î hamâg kirfag ôlâ mûn mardûm pavan kh'êshkârih âmûjêd va yakhsenunêd; ash kirfag mizd î mardûm min kh'êshkârih kh'êshînîdan shâyênd kh'êshînîd yehevûnêd. (3) Va denâ-ich, aêgh-ash ôl kolâ kirfag rûbâgîh yehabûnt.

(4) *Zak î kirfag-shnâs, va kh'âstâr padash, azân â-khanîd-înîd yehevûnêd; mûn pâdakhshâyîh pavan frârûnîh yakhsenu-nêd, avîrtar pavan kirfag-garân mizdînîdan; va mûn-ich vijîr va dâtôbarîh râst vabîdûnayên, avîrtar pavan bajag-gar pûhalînîdan, va min pâdîrângarîh î kirfag spûkhtan; va mûn-ich miyânjîgîh dânâgîhâ vabîdûnayên avîrtar pavan khûp râyînîdârîh î gêhân.*

(5) *Yasharâyîh âzâdîh haît pâhlûm.*

לְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי לְשִׁמְשֵׁמֶשׁ
 דִּלְכָּד' וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ
 לְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי (6) וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא
 בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי
 וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי

(7) וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי
 וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא
 בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי
 וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא
 בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי
 וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי

(8) וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי

וְשִׁמְשֵׁמֶשׁ אֵלָּא בַּעֲדֵימִי וְלִי שׁוֹ כְּדִן בְּלִיבְעֵימִי

rāmīnīdār ī aīshân, ðlâ pavan var'zīdan zyash tarsagâsîh
 rāmīnīdan qhīmīg; va amat aēdûn rāmīnīdārīh ī ðlâ aīsh,
 kirfag ī dādīg rāmīnīdārân rāmīnīdan kh'êshīnīdan yehevûnêd.
 (6) Va denâ-ich, aêgh-ash khratû ī Vohûman rûbâgīnīd mûn
 milayâ pavan Vohûman yemellûnêd; hanâ râi, mâ khratû
 Vohûmanīg, afašh rûbâgīh pavan milayâ avīrtar.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash frâkhûih va shnâyishn ī gaōspen-
 dān âmûkht yehevûnêd mûn gaōspend zyash baên dârishn
 khûp yakhsenunêd; hanâ-cha râi, min amargânihâ aēdûn ghal
 mûn gaōspend zyash baên dârishn khûp yakhsenunêd, ash
 ajash sūd rāmishn vindêd; aīshân mûn zak vindishn khadītund,
 hâvand-ich ī ðl nafshâ sūd rāmishn râi, gaōspend khûp dâsh-
 tan madam âmûkhtênd.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash nêvagīh ðl nêvagīh ī ar'jânīg
 yehabûntan âmûkht yehevûnêd mûn nêvagīh zyash haīt pavan

1. DE, adds ::—2. DE. לְשִׁמְשֵׁמֶשׁ—3-3. DE. adds ::—4. DE. אֵלָּא.

[illegible]

(11) Denâ-ich, aêgh mûn pavan fratûm avô mardûmân
denâ-ich âmûkht yehevûnêd, aêgh yazadân ayâft kh^vâstârân

[illegible]

pavan padvâz yazadân ghal râmênd; hanâ-cha râi, mđ min farmân min daêna barâ yehabünt mähmânih i yêzat frâ ûnih baên gêhân min zak barâ, va dahishn i râs i âzâdih min yazadân ôl mardûmân, pavan-ich padvâzishn i ayâftân yehevûnêd; mardûm padash avîg-gûmântar yehevûnd, va pavan yazadân vêsh hêmnund. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash rûbân baên garôdemân yehabünt yehabünt yehevûnêd, min mendavam ôl ôlâ yehabünt mûn yazadân shapîrân stâyêd; hanâ-cha râi, mđ pavan-ich râdih i pavan kh^vâstâg, va dahishn-i, râs ôl garôdemân paêdâg; mendavam ôl stâidârân i yazadân shapîrân yehabünt rabâtar râdih. (13) Va denâ-ich, aêgh-ash tarsagâsih i tarsagâsih niyâzagân kard yehevûnêd mûn vâchag ôl shapîrân ehâshêd; hanâ-cha râi, mâ ôlâ i shapîr âmûg i daêna pavan tarsagâsih, va sûd va râmishn i yazdân shapîrân ôl kâr debrûnayên.

1-1. DE. 18000 180-2. DE. omits.—2a. DE. 14-3. DE. adds ::

-4. DE. 13040)

(14) Denâ-ich, aêgh-ash âgâsih î pavan zak î Aûharmazda daêna ôl nafshâ sharîtunt yehevûnêd mûn Vohûman jûshêd; hanâ-cha râî, mâ dânišn î râst min avêzag khratû vichîngarîl yehevûnêd, va avêzag rasishnîh î vichîngardârtûm ahû ôl minîšn, pavan dagyâîh î râs andarg ahû minîšn yehevûnêd, pâkîh î zak râs pavan mâhmânîh î Vohûman tamâ yehevûnêd. (15) Denâ-ich aêgh-ash yâsharâyîh âmûkhtîd mûn ôl yâsharâyîh minîšn padvastag yakhsenunêd; hanâ-cha râî, mâ-ash minîšn ôl padash tûkhshishnîh, vasûbârîd pavan tûkhshishn, ôl ayâvîshn yehamtûnêd. (16) Denâ-ich, aêgh mûn farmân madam rûbâgîh î mendavam î Aûharmazda yehabûnêd, ash ôl mardûmân denâ-ich âmûkht yehevûnêd, aêgh gâs î Aûharmazda aêmat khadîtunêd; hanâ-cha râî, mâ zak gâs î pavan bûndag rûbâgîh î kâm î Aûharmazda baên gêhân shâyad khadîtuntan; mûn farmân madam rûbâgîh î mendavam î Aûharmazda yehabûnêd, ash kâm î Aûharmazda baên gêhân, rûbâg

1. DE. adds ::—2. DE. ၂၄၁၂၄၁၂—3-3. DE. adds ::

וְדִבְרֵי מַלְאָכָאֵי וְזִמְרֵי וְשִׁירֵי וְנִסְיָנֵי וְכִרְפָּגֵי וְכִרְפָּגֵי וְכִרְפָּגֵי וְכִרְפָּגֵי
 (23) דֵּן אִי־יֵחַ אֶגְחַ מִן מַרְדּוּם פַּבַּן קִרְפָּג־קַרְדָּן
 גַּרֶמֹּג בָּרָא וַבִּידּוּנָאֵי, אֶשׁ מִיֶּזְד־יֵחַ יִי קִרְפָּגֹל מַרְדּוּם
 רֵאֲדִינִיד יֵהֶבֶטִּינֶד; הַנָּא־חָא רֵאִי, מָא בּוּן דָּאֲדָר בַּר דָּאֲדָר־יֵחַ
 יֵהֶבֶטִּינֶד. (24) דֵּן אִי־יֵחַ, אֶגְחַ מַדָּם אֲמַרְגָּן מַרְדּוּם
 סֶפֶאֶס, מוּן פִּרָּרֻן קָאֲמָן אֵיֶּיֶר, וַאֲ מוּן־יֵחַ דָּאֵם פַּבַּן
 פִּרָּאֻנִּי־פַרְוַרְדָּרִי־הַ, וַאֲ מוּן־יֵחַ הַנְּדֻזִּישְׁן מִן פִּרָּרֻנִּי־הַ;
 הַנָּא־חָא רֵאִי, מָא מוּן פִּרָּאֻן־קָאֲמָן אֵיֶּיֶר וַאֲכֻשְׁחִין־
 יִדָּר יִ פִּרָּרֻנִּי־הַ בַּעֵן גֵּהָן; וַאֲ מוּן דָּאֵם פַּבַּן פִּרָּרֻנִּי־הַ,
 פַּרְוַרְדָּרִי־הַ אֲבִידָרִי־הַ קַרְדָּרִי־הַ דָּאֲמָן; מוּן הַנְּדֻזִּישְׁן מִן
 פִּרָּרֻנִּי־הַ פִּרָּכְחֻ־גַּר יִ גֵּהָן יֵהֶבֶטִּינֶד. (25) דֵּן אִי־יֵחַ,
 אֶגְחַ מִן חֵלְדָּ יִ א־דָּאֲד אֵיֶּיֶרִינֶד, אֶשׁ חֵלְדָּ אֶשְׁטָרָן זַק
 זְיָא־שְׁחָן אֲוַיִּישְׁחִיג יֵהֶבֶטִּינֶד אֲמֻכְחִי יֵהֶבֶטִּינֶד. (26)
 זַק יִ א־דָּאֲד אֵיֶּיֶרִינִידָן דֵּן אִי־יֵחַ יֵהֶבֶטִּינֶד, חִיגֻן שְׁחָטְרָא, וַאֲ
 רִידָּסְטָג, וַאֲ מַתָּא, (וַאֲ) דִּידָּג קַרְדָּן. וִישְׁטָסְפָן מָאֵן
 קַדָּג, וַאֲ דָאֶזָא, וַאֲ גַרְפֻּשְׁתִּי־הַ, וַאֲ חָחָן יִ קָר־דִּי־חָגָן

*nîrûg-âdmandînêd, va daêna rûhâgîh pavan daêna bûrdârân
 yehevûnêd.*

(23) *Denâ-ich, aêgh mûn mardûm pavan kirfag-kardan
 garemôg barâ vabîdûnayên, ash mizd-ich î kirfag ôl mardûm
 râdînîd yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ bûn dâdâr bar dâdâr-ich
 yehevûnêd. (24) Denâ-ich, aêgh madam amargân mardûm
 sepâs, mûn frârûn kâmân aîyyâr, va mûn-ich dâm pavan
 frâ ûnîh parvardârîh, va mûn-ich handûzishn min frârûnîh;
 hanâ-cha râi, mâ mûn frâ ûn-kâmân aîyyâr vakhshîn-
 idâr î frârûnîh baên gêhân; va mûn dâm pavan frârûnîh,
 parvardârîh abîdarîh kardâr î dâmân; mûn handûzishn min
 frârûnîh frâkhû-gar î gêhan yehevûnêd. (25) Denâ-ich,
 aêgh mûn ôld î a-dâd aîyyârinêd, ash ôl khâstârân zak
 zya-shân ôvâyishnîg yehabûntan âmûkht yehevûnêd. (26)
 Zak î a-dâd aîyyârinîdan denâ yehevûnêd, chîgûn shatra, va
 rûdastâg, va matâ, (va) dûdag kardan. Vishtâspân mân
 kadag, va dâêza, va garpûstîh, va khân î kâr-dihgân*

[illegible][illegible]

CHAPTER L., BAGA NASK.

[illegible]

yehevûnêd hastishnîh; denâ-ich madam yehevûnt hastishnîh, î haît; bûn gôharig minishn, nêvag-dahishn î shapîr va sarîtar stî, zak-ash shapîr vêhîh, va zak î sarîtar sarîtarîh; va madam stî-rûbishnîh î haît miyânag, kârîg kirfag-garîh, yashar-ûbîh, va mizd-âðmandîh va bajag-garîh, va dravandîh, pûhal-âðmandîh; madam yehevûnêd hastishnîh, î haît afdûm; pavan khratû râyinîdârîh î ôlâ avartûm shapîr, î vispa vasigân bûn, çhîrîh î vêhîh madam sarîtarîh, va pâdakhshâyîh î shapîrân, a-pâdakhshâyîh î sarîtarân, avêzagîhâ nivârishn î zak î shapîr dâm.

(30) Yaṣharâyîh pâhlûm haît âzâdîh.

L. (1) Panjûm fargard, *Khshmaîbya*, madam denâ, aêgh-ash Gûsh-aûrvan gar'zishn lâ-yehevûnt kard yehevûnêd mûn gaospend zyash baên dârishn khûp yakhsenunêd; hanâ-cha râi, mâ-ash gaospend afzâyid, va aîshân âhang va

âr'zûg i òl zak afzûn râi ajash andâzag vabîdûnayên, gaöspend
 khûp yakhsenund; Gûsh-aûrvan gar'zishn lâ-yehevûnêd.
 (2) Denâ-ich, aêgh mûn farmân madam rûbâgîh i mendavam
 i yazadân yehavûnêd, ash pâhrêj i gaöspendân kard
 yehevûnêd, afash rûbân òl yazadân yehamtûnêd; hanâ-cha
 râi, mâ gaöspendân pâhrêj baên rûbâgîh i mendavam i
 yazadân, pavan-ich bûkhtârîh i rûbân, mâdagvar mendavam
 haît. (3) Denâ-ich, aêgh mûn gaöspend pavan dastôbar²
 i gaöspendân ratû yakhsenunêd, ash dûst-ich i òlâ i
 gaöspend dâdâr òl gaöspend âmûkht yehevûnêd; gaöspendân
 ratû, va zak mûn pavan parvardârîh va pânağîh, va
 afzâyînîdârîh i gaöspendân dânağ; hanâ-cha râi, mâ amat-ash
 gaöspend pavan dastôbar i parvardâr, pânağ, va afzâyîn-
 îdârîh i gaöspendân dâsht; va ash dûstîh-ich i parvardâr òl
 parvardag, pânağ òl pâdag, va afzâyînîdâr òl afzâyîshnîg
 nimûd; va çîhar i dâdâr òl dahîshn pavan dûstîh,

1-1. DE. 1c) — 2. Better *dastôbarîh*.

١٥ ٢٠ ٣٠ ٤٠ ٥٠ ٦٠ ٧٠ ٨٠ ٩٠ ١٠٠ ١١٠ ١٢٠ ١٣٠ ١٤٠ ١٥٠ ١٦٠ ١٧٠ ١٨٠ ١٩٠ ٢٠٠ ٢١٠ ٢٢٠ ٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠ ٢٦٠ ٢٧٠ ٢٨٠ ٢٩٠ ٣٠٠ ٣١٠ ٣٢٠ ٣٣٠ ٣٤٠ ٣٥٠ ٣٦٠ ٣٧٠ ٣٨٠ ٣٩٠ ٤٠٠ ٤١٠ ٤٢٠ ٤٣٠ ٤٤٠ ٤٥٠ ٤٦٠ ٤٧٠ ٤٨٠ ٤٩٠ ٥٠٠ ٥١٠ ٥٢٠ ٥٣٠ ٥٤٠ ٥٥٠ ٥٦٠ ٥٧٠ ٥٨٠ ٥٩٠ ٦٠٠ ٦١٠ ٦٢٠ ٦٣٠ ٦٤٠ ٦٥٠ ٦٦٠ ٦٧٠ ٦٨٠ ٦٩٠ ٧٠٠ ٧١٠ ٧٢٠ ٧٣٠ ٧٤٠ ٧٥٠ ٧٦٠ ٧٧٠ ٧٨٠ ٧٩٠ ٨٠٠ ٨١٠ ٨٢٠ ٨٣٠ ٨٤٠ ٨٥٠ ٨٦٠ ٨٧٠ ٨٨٠ ٨٩٠ ٩٠٠ ٩١٠ ٩٢٠ ٩٣٠ ٩٤٠ ٩٥٠ ٩٦٠ ٩٧٠ ٩٨٠ ٩٩٠ ١٠٠٠

râi pavan gaōspend var'zīdan avīrtar tūkhshēnd, afashān anbār sājēnd.

(7) Denā-ich, aēgh mūn haitān aōjmandtar, aēgh aōj zak ī ōlā pavan kârtar, mūn ōl ōlā ī nafshā rūbishn, aēgh zak ī barā dvāyad yehabūntan barā yehabūnēd; hanā-cha râi, mā nafshā niyāzagān niyāzag dādārīh pavan dādīg mīnishnīhā yehevūnēd; va dādīg mīnishnīhā pavan āz, va varūn, va aeshma, va nang, va arēshga, avārīg drūj min tanū spūjīh nivārīhaīt; va drūj min tanū spūj gabrā kārīg aōj yehevūnēd. (8) Denā-ich, aēgh pavan karītunishn, niyāyishn ōl kirfag madan aōj-āōmandtar aīsh haīt, mūn kh'āstag pavan dastōbar ī aērpādān yakhsenunēd, va mūn-ich vichīr va dātōbarīh rāst rāst vabīdūna-yēn, va mūn-ich shapīrān aīr tarsagāi yehevūnēd; hanā-cha râi, mā mardūm amargānīhā kh'āstag pavan tanū āi'zūg va rāmishn dāshtan, vichīr va dātōbarīh ōl aēgh-shān kām sajī-tūnēd kardān, aīshān ōl aīr va tarsagāi yehevūntan va amēt-ich

ԿԵՆ ՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ ՍՍՍՍ
 ԴԵՔ (14) ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ

ԴԵՔ (16) ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ
 ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ ԴԵՔ

mûn yazadân shapîrân stâyêd, ash pavan-ich gûbishn
 gâs tamâ kh'êshînîd yehevûnêd. (14) Denâ-ich, aêgh mûn
 ôl ôlâ i afzûnîgân âmûj, ash zîyân i min ana-afzârîh i pavan
 daêna min gêhân bast yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ min zak
 âmûg va afzâr i daêna sût i ajash baên gêhân afzâyêd. (15)
 Denâ-ich, aêgh mûn ôlâ i yasharûb pavan nêvagîh frâj ôl
 khûdâyân debrûnâ, adîn-ash zak i avartûm aîyyârîh kard
 yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ-ash frâj ôl jîvâg i vindishn
 aîmîdîh i zak i avartûm nêvagîh padvast yehevûnêd.

(16) Denâ-ich, aêgh mûn tanû pavan bandagîh barâ
 ôl ôlâ i mahist malkâân malkâ râi yehabûnêd, ash râs i hû-
 mânishnîh, va râmishn aîyyârîh, va khûdâyîh dahishnîh min
 Âûharmazda ôl nafshâ sharîtûnt yehevûnêd; hanâ-cha râi,
 mâ bûn chim i nêvagîh ar'jânîgîh i mardûm min dâdâr,
 bandagîh zyashân baên dâdâr; va min zak chîgûn ôlâ i

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי

(17) מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי

CHAPTER LI., BAGA NASK.

(1) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי

*hû-khûdâi dahyûpad stihîhâ dâdâr, pad-vîzîg dâmân sardâr
 mûn aûstîgânîhâ tanû pavan bandagîh òl òlâ yehabûnêd,
 adîn-ash òl-ich dâdâi yehabûnt yehevûnêd; "Va leçhadôn
 âmûjam bûn î nêvagîh î ar'jânîgîh, î min dâdâr òl nafshâ
 padvast, râs î zak î ajpar gûft, va avârîg-ich nêvagîh ajash òl
 nafshâ sharitunt yehevûnêd."*

(17) *Yashrâyîh haît âzâdîh pâhlûm.*

LI. (1) *Shashûm fargard, Ad-takhshy, denâ aêgh mûn
 zak î dânâg aêrpat sardârîh âzarm madam bûrdâr, ash aêrpad-
 istân kh'âst pavan daêna kardan vakhshînîd yehevûnêd;
 hanâ râi, mâ zak î afzârân nîyâzag dahîshnîh mardûm çîhar
 âr'jûgîhâ tûkhshâgînîdâr yehevûnêd òl zak î frâhangân âmûg.
 (2) Va denâ-ich, aêgh mûnash dâd frârûn, ash stâyishn î Aûhar-
 mazda kard va amûkht yehevûnêd; pavan-ich denâ çîm sûd*

וּבְשֵׁי הַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם (6) וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם

(7) וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם
 וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם וְהַיָּמִים הַהֵם

î vêh-daêna, min vêgh rûbâgîh i shapîr-daêna vakhsbishn îshapîr-
 daêna âmûg baên gêhân yehevûnêd. (6) Denâ-ich, aêgh mûn
 shalîtâih pavan frârûnih yakhsenunêd, ash vichîngarîh i pavan
 kârân dâdistân ôl anshûtâân âmûkht yehevûnêd; hanâ-
 cha râimâ pâdakhshâyîh pavan frârûnih dâshtâr gabrâ vichîdâr
 khûdâi yehevûnêd, anshûtâ ôl kardan haêm va dâd va âînîn i
 khûdayân âmûkhtênd va var'zênd.

(7) Denâ-ich, aêgh mûn nafshâ niyâzagân niyâzag dâdâr,
 ash tanû ôl Zaratûshstra yehabûnt yehevûnêd; hanâ-cha râi,
 mâ nafshâ niyâzagân niyâzag yehabûntân râst râdîh, haîtîgîh i
 hangerdîgîh i Zaratûshstra daênâ; va mûn padash vâspûhargânî-
 haît adînash daêna Zaratûshstra padmûkht; va mûnash daêna
 i Zartûshstra padmûkht [ash tanû ôl Zaratûshstra yehabûnt
 yehevûnêd. (8) Va denâ-ich, aêgh mûn ôl zak i sajâg pavan
 sardârîh] ash sardârîh yehabûnêd, ash khratû-cha zak ôl gabrâ

THE DĪNKARD.

BOOK NINTH—(continued.)

CHAPTER XXXII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The tenth fargard, *Yathâ-âish*,¹ is about the renovation (of the world) in the words of Ahuramazda to Zarathushtra, thus:—"I have created the doer of the renovation, the causer of righteousness, Saôshâns of whom mankind say that he will not come, and (yet) he will come for the righteous with that glory which becomes all-brilliance."

(2) About the close observation and making (religious) stipulation (*padmân andâkhtan*) in authorising every act of merit; this too, (is said) that the one desire of that helper² who is a producer of goodness regarding kinsmen (*nafshâîhâ*), confederates (*airmânîhâ*)³ (and) labourers (*vârûnîhâ*)⁴, about anything whatever, is an accomplisher of the will and a friend of Ahuramazda; and the (good) spirit lodging in him is not deceived by him. (3) And advice about keeping distance (*dûrîh*) from him in whom similarity of defects of the fiend and arrogance are oppressive; who is scorning (*tarmîn*) kinsmen, a sharpliar (*drôjan*) with labourers, and giving offence (*vîshîn*)⁵ to confederates, careless (*a-pâhrîj*) of cattle,⁶ (and) unfriendly to the miserable (*mîst-dômandân*).

(4) And about the bridge through which there is approach unto Ahuramazda, (and) that one reaches the best existence⁷

1 Pahlavi Yasâ-âish. 2 Pahl. *a-zadâr*, "non-smiter," "non-assailant."
3 Comp. Av. *airyaman*, "a follower," "a well-wisher." 4 Yasna XXXIII,
3, a, b: *Mendavam yehabînishn pavan khvêshîh aêdûn pavan vârunîh zak*
.... 4 Comp. Av. *vârema*, "help," "support." 5 Av. *ibaêshangh*, "harm,"
"injury." 6 Ibid. 4 c: *Mûnich zak î gaôspendan kâr vadtûm patmân*;
Av. "*Gêushchâ vâstrût achistem mantûm*." 7 Ibid. 5c.

who has visibly, or invisibly, to turn towards the exalted world.¹ (5) And (about) the teaching of the primitive faith (*paðryôdkêsh*) by Ahuramazda unto Zarathushtra who stood as the *ahu* and the *ratu*, and as the *zaôta*² of the world; and at the time of the renovation Zarathushtra, who (was) one of the sons of Ayazemn,³ will have the position of the *zaôta* of the whole world; and Vohûvasti, son of Snaôya, from the happy countries of those of the Religion (will have) the post of Hâvanân; and Isvad, son of Varâza, from the countries of the Tûrânians, in the post of Âtarevakhsh; and Saêna, son of Ahûm-stûd, from the countries of the Sâini, in the post of Frabardâr; and Vishtâspa, who was from the sons of Naôdar, in the post of Sraôshâvar'z⁴ (6) About the moral courage and triumph due to the *yazishn* ceremonial, through which happen even in that (next) existence the all-brilliance of the immortal renovation of the whole creation.

(7) This, too, that the Evil Spirit, likewise; shall be annihilated⁵ at the end⁶ through Vohûman.⁷ (8) (And) great is the

1 Reading *âz-gehân*, "exalted world." 2 Ibid 6a:—*Mûn zaôtar pavan yasharâyêk zak î mendavam min vahisht bavîhûnêd vabîdûnêd avô yazishn*. Here Zarathushtra is meant as the *zaôta* of the world. West reads *Ahunavîr-tanû zot îgîhân*, "embodying the Ahunavair as the *zaôti* of the world." In the *Bûdahushn*, XXX, 30, it is said:—"Ahuramazda comes (against the Evil Spirit) to the world, himself the *zaôta*, and *Sraôsha* as the *râspi*." 3 *Ayazem* being, according to Bûnd. XXXII, an ancestor of Zarathushtra eleven generations back. 4 It seems from this and other passages that formerly eight priests (including the *râspi*) attended the ceremonies like the *Nîrang-î-Dîn*, *Pâv-Vendîdâd*, *Pâv-yazishna* and *Visparad*; while the *zaôta* officiated at the respective ceremonies, the rest had their respective functions to perform within the ceremonial area, replying to the *zaôta*'s orders by uttering the words *azem vîsâi*, "I will obey the order," "Here I am." The seven additional priests are called: *Hâvanân*, *Âtarevakhsh*, *Fra-beretar* (who brings all the implements for the ceremony), *Âberetar* (who provides pure water), *Âsnâtar* (who cleans utensils), *Rathvya-kara*, and *Sraôshâvareza* (the priest of penance). The personages referred to in 5, are mentioned as *Vohvasti* son of *Snaôya*, *Isvad* son of *Varâza*, and *Saêna* son of *Ahûm-stûd*, in the *Farvardîn Yasht*, §§ 96 and 97. To Sâini compare *Av. Sâininâm dahhyunâm*, *Yasht XIII*, § 144 *Naôlara* is referred to in *Yt V.*, 98, etc

5 *Aôsh yehevânêd*, "shall be subject to death" 6 At the renovation.

7 At this point there is an omission in West's translation up to chap. XXXIII, § 8, which is here supplied by me for the first time.

reward of him who worships the sacred beings by means of select (*vichîdlâr*) gifts of liberality; in the exposition¹ of the sacred beings he becomes perfectly friendly, co-operating mutually², (and) in (his) self-work³ of union with the Amesha-spentas⁴.

(9) This, too, (is said) thus: "Thou art the offspring of those by whom Law was proclaimed by mutual concurrence,⁵ who always proclaimed the best (*avartûm*) unity; that is, a mutual concurrence is that which turns out strongest (*stawratar*)." (10) And Ahuramazda spoke, thus: "I am the Lord who is wise, who is the seeker of benefits, who is the great (*freh*) giver of the world; with the recitation of this formula: *Yê sevishîô*,⁶ thou shouldst be a worshipper of me (*afam*) sincerely (*mênishn*) through a ceremonial; we teach thee a virtuous nature (*haēm*); we approach thee on account of thee for help; we give thee every kind of power and authority in this world and the next."⁷

(11) This, too, (is said) thus: "When you kindle a fire recite this *Us mōi*⁸ formula, up to the end of the passage". (12) About giving an elevated position⁹ (unto Zarathushtra) by the sacred beings, so that (there was) power¹⁰ in the life of Zarathushtra through virtuousness, and a prominent sign¹¹ (*frāj-dakhshag*) of the joy of the Religion in both the worlds.

(13) This, too, (is said) that Ganrâg-Mainûg (the Evil Spirit) feels that righteousness is oppressively (*stakhmag*) courageous over him at the time when Akôman (the Evil Mind) stands, who then from the wounding¹² of Vohûman totters (*pafshîrêd*)¹³—Akôman whom Vohûman does not look at—Akôman who thereby declares his joyfulness.¹⁴

1 *Nikîz*. Yasna XXXIII. 7. 2 *Pavan agavîn*. 3 *Khvéshkârîh*. 4 Ibid, c. 5 *Hamdâdîstânîh*. 6 Yasna XXXIII., Avesta, § 11. 7 Yasna XXXIII, 11, c:—*Afam barâ yehabûnêd kalârçhâi padîh pādakhshôhîh î latamâ, zak-ich î tamâ*. 8 Ibid. 12. It is the beginning Avesta passage of the *Âtash-Nîyâyîsh*. 9 Comp. Pers. *padvâz*, "a perch," "a roost," "an elevated place."

10 Yasna XXXIII, 13, a: *Pavan kâr î daēna î lekûm padûgîh yehevûnâd, afam yehabûnêd*. 11 Ibid, c: *Pavan yasharâyîh î daēna frāj-dakhshagîh*. 12 Av. *ared*, "to wound," "to torment" 13 Pers. *fshardan*, "to squeeze," "to totter." 14 *Râmînûdlârîh*, "joyful (victory)."

(14) About the solicitation of Zarathushtra from Ahuramazda, to show him a body of fire in spiritual¹ existence, and the display by Ahuramazda unto Zarathushtra of a body of fire,² which was set ablaze on high twice or thrice by Ahuramazda. (15) And the contemplation of Zarathushtra on that fire thus: "Burn (O Fire!) throughout the whole world high up to the sky"; and his meditation thus: "Thus then happily (*nêvag*) I may proceed (*sajitûmam*) forward in the world of embodied existences, from the high rising of the propitious Fire in unity (*hamîh*), (and) with that help of it."

(16) And Ahuramazda spoke thus: "Such is the mental view³ of Zarathushtra, who has not contemplated on thee⁴; that is, who has not properly thought of thee; whatever thou (man) mayest think of this, it is not possible for Zarathushtra to hold it in hand, when⁵ thou observest it burning through the ocular vision⁶" (17) "And you should not torment such a Fire,⁷ O Zarathushtra! or thou wouldst be tormented among the worldly existences, (and) thou wouldst not be a colleague-worker before the achievement of the renovation of the (physical) existences; and thither whoso does not torment that which is my offspring-son (*zahag-berd*) among the existences of the material world, for him thou shouldst seek liberal gifts (*râd-jûyesh*); that is, offering for him things, (namely) invocation and joy,⁸ O Zarathushtra!"

(18) Righteousness is perfect excellence.

1 Yasna XXXIV, 4a. 2 XXXIV, 4a,b.

3 Huz. *minîntuntan*, "to count or calculate in mind."

4 Meaning "the heavenly fire."

5 *Mân* for *amat*.

6 *Pavan zak î chashm vînishn*

7 Yasna XXXIV, 4 b, c:—*Tîz î amâvand zak âtâsh mân yekavîmînêd avô âzyâr, ash paêdâgînêd râmishn. Aêdûn Aûharmazda, zak î bêshîdâr mân âtâsh bêshîd, ash pavan tûbân khvahîshnîh yakhsenunêd kîn.*

8 *Âyazêsh*, and *râmînêsh*, optative 2nd sing.

CHAPTER XXXIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eleventh fargard, *Yá-siyashnán* (Av. *Yá-shkyôthana*¹), is about the settlement of a special (*nám-chashtīg*) reward for every good act and decision, when a ceremonial is performed excellently (*nêvag*) and rightly,² in those five *gâhs*. (2) And this, too, that Ahuramazda nourishes the world through wisdom (and) through goodness, and develops it by means of justice.

(3) And about Ahuramazda's gift of the fire³ for the help of mankind, (and) the manifestations as regards the help (and) joy unto embodied humanity from the fire; likewise, the assistance of the spirit of the fire unto the soul of him who takes care of (*ayyârinêd*) the fire; and against the soul it stood as the enemy of him who torments the fire⁴; and about the gift of Ahuramazda on the wise reciter, on him who meditates on the fire. (4) And this, too, (is said) thus: "When thou kindlest⁵ the fire for your own happiness (*nêvagîh*), O Zarathushtra! mayest thou offer a prayer⁶, O Spîtâmân! for the sake of thy own person, so that it (the fire) sits⁷ calling (thee) aloud⁷ to the prayer which⁸ is prescribed⁹ as to the offspring and son (the Fire) of Ahuramazda; then recite aloud this prayer which is triumphant, O Zarathustra! *Ad tôi âtarem Ahurâ!*¹⁰ which is Gâthic, up to the end of the stanza (*vaêchest*)." (5) "The Fire will bestow on thee the prosperity¹¹ that thou solicitest¹² from it, O Spîtâmân! that is, the wealth for the worldly existences is the sovereignty of the sacred beings, it is the wish (*dhang*) of the sacred beings for the virtuous (*nêvag*) deeds of

1 Yasna XXXIV. 2 Pers. *a-var*, "without doubt," "truly," "rightly." 3 Ibid, 4 b, c. 4 That is, the Fire execrates against whomsoever torments it. 5 *Madam vabidûntan*, comp. Pers. *bar-kardan*, "to kindle." 6 *Nyôshishn*, Pers. *Nyôshîdan*, "to read," "to recite;" hence "a recitation." 7 *Vad-ash vâng barâ yetibûnêd*; comp. Pers. *bâng*, "calling aloud." 8 Here *amat-ash* for *mûn-ash*. 9 *Andarzînêd*, "admonished," "prescribed".—Av. *han-darez*, "to hold together;" Pers. *andarz*, "admonition." 10 Av Yasna, XXXIV, 4. 11 Or, "excellence;" Pers. *âzâdîh*, or *âbâdîh*. 12 Comp. *zâstan*; Pers. *zastan*.

mankind; and the sacred beings are as well loving (*dāst*) that man as the father (loves) his offspring or son”.

(6) “Highly (*madam*) observe to extol heartily (*libbemā-hā*) righteousness; (likewise) highly observe that adversity undoubtedly (is resulting) from the demons; that is, the creator is more powerful and more authoritative than all the demons and men”. (7) And (about) the manifestation which arises¹ from manifold visible things of the world until the renovation; (this, too,) that whosoever seeks that his praise shall be the highest among mankind, shall much perform the extolling and ceremonial of the sacred beings.

(8) This, too, (is said) that liberality which happens towards the good spirits through virtuous deeds, is possible² to happen on account of virtuous deeds (and) through virtuous thoughts. (9) And this, too, (is said), namely: “That Vohūman of mine proceeds, (and) observes the thoughts of the embodied people; (and) the good words and the (good) deeds of those he reports again to me, as often as three times in the same day, both (of those) who are liberal to thee,³ O Spītāmān! as well as of those who are illiberal to thee.”

(10) And the struggling with the demons⁴ for (their) undoing (*khvāftan*) all happiness of mankind, (is) an unjust acquirement of their capability for that benefit which is (reserved) for mankind in the future existence; so that that one evil is more grievous than every (other) evil which the demons design (*andāzēnd*) for mankind, who (*amat*) frighten them away from the ways of the sacred beings, and render them wicked; and harder for them (are) the praisers of righteousness among the apostates of the diverse (*avārīg*) creation, through (their) praise of righteousness, even when very many praise it.

1 *Madam yehevānēd*. 2 After a long omission West's rendering is recontinued from here. 3 Yas. XXXIV, 7,a: *Kadār hanā ī lak rādāh Aīharmazda, mūn pavan Vohūman āgās dahishnīh*. 4 Ibid. 10,c; Ganrāg Maīnūg is struck down in all his sinfulness.

(11) About the progress of Ârmaiti¹ and Tarômaiti always (*hamâg*) among the creatures, the disclosure by Ârmaiti unto mankind of righteousness; and as to Tarômaiti, the listening (by mankind) to the falsehood of that vile Tarômaiti; and the distance² of righteousness from him who is vile, is like (that of) a sheep fled³ from mankind. (12) And this, too, that the Evil Spirit is beaten⁴ by Spentâ Ârmaiti in the struggle of those who are confounded (*starishn-âômand*), just as the powerful man beats what is the fallen creation,⁵ the pure Zarathushtra who is produced by Ahuramazda, as well as the power of Haurvatât and Ameretât⁶, which (acts) forcibly (*patûgîhâ*) for giving value^{6a} (of deeds) and embellishing the creatures. (13) About the opposition of Ahuramazda to demonism⁷, and the valuation of the deeds of mankind, which is for higher jurisdiction,⁸ (and) much advantage of all the good creation; and in any doubtfulness (one is) to perform the ceremonial of the sacred beings. (14) About (this that) where the good will of the spirit of Spentâ Ârmaiti makes mankind attain to the good Religion, their spiritual joy⁹ arises from the purification of their own conscience (*daêna*) through virtuous exercise (*kûnishn*) of will-power.

(15) About the desire for the reward of anything whatever, and the manifold advantage resulting from the reward desired by mankind; also the reward becoming one's own through the good action (*kâr*) of the sacred beings, (as it is said in the Religion): "Even through the ruler (*pad*) of that dominion of yours do I produce the renovation of the existences by (my) will,¹⁰ I who am Ahuramazda."

• (16) Righteousness is perfect prosperity.

1 XXXIV, 11, b. Ârmaiti, "angel of devotion," Taromaiti, "demon of contempt" 2 Ibid, 8, c. *Min ilâshân barâ rakhîg haît Vohûman.* 3 Ibid. 9c: *Min ilâshân kabed yasharâyîh sêzdâg.* To *sezdâk* comp. Pers. *sîstan*, "to flee away." 4 Ibid, 10, c. 5 Ibid, 8, b. *Mûn nihâdad* (fallen) *dahishn.* West *nîyâyîn-dahishn*, "reverent creation." 6 Ibid, 11, a: *Âîlûn min lak kolî dô Haurvâdad, zak-ich î Amerâdad.* 6a Pers. *farj*, "price," "value." 7 Ibid, 11, c: *Jvîd-bêsh min lak havâîh.* 8 Ibid, 12, a: *Mas-dîndîhâtai* 9 Ibid, 13, b: *Ash min yasharâyîh hû-rarâkhmanih*, "he has joy from his righteousness (through his well-doing)." 10 Ibid, 15, c: *Pavan zak î lekûm khûdâyîh, Âûharmazda! fra-hagari pavan kâmag.....*

CHAPTER XXXIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twelfth fargard *Yasna*,¹ is about the manifestations of the good thoughts, the good words, (and) the good deeds by the Religion; (and) about the lodgment (or hospitality) of the Religion through good thoughts, good words, and good deeds¹; (and) whoever owns (*khvêshênêd*) good thoughts, whoever good words, (and) whoever good deeds, by him righteousness and the reward of the righteous are appropriated (*khvêshînêd*). (2) And this too, that neither is he who is not to be born for Zarathushtra,² an issue of higher birth, who is from parents who are not righteous, nor is that one a manifestation of the righteous.

(3) This, too, (is said) thus: "Thou shouldst offer an open-minded desire for the spiritual lord and the established good wisdom³ to their minds, the Religion which I spoke forth unto thee, so that the greatest, best, and most beneficial of existences⁴, that (are) those which cattle are wanting from men, (are) water, pasture, and freedom from danger (*avîg-bîmîh*)⁵; (and) those which men (are wanting) from cattle are, likewise, food and clothing." (4) This, too, that: "That which mankind shall give to the sacred beings is through the perfection of (their) possessions⁶; and that which the sacred beings shall give to men is that which is always highly (*madam*) good for them." (5) This, too, that: "Thou, who art Ahuramazda, also suppliest it from those sacred beings; and thou, who art Zarathushtra, also teachest it thoroughly unto that best-ruling sovereignty and authority."⁷

(6) This, too, (is said), thus: "Let no one practise ill-perpetrated deeds, even though in a wilderness, when *faf* (*frâj*) from publicity (*âshkâragîh*), nor in distress, O Spîtamân!

1 Pahl. *Yasna*, XXXV., 4. It is here called (*Haptân*) *Yas t* in Pahlavi.
 2 West, "who is not to be born for Zaratusht". 3 Reading: *hû-khratû nêhâdag*. West's reading *khvâr-tznû*, "easy-bodied (constitution)". 4 Ibid, 9.
 5 Ibid, 11: *Gaôspendân râmishn avî-bîmîh*. 6 West: "a power for completeness of control." 7 As the text stands the passage may be rendered thus: "And this, too, that: "From those sacred beings unto that best ruling sovereignty and authority thou also suppliest and thou also teachest, (thou) who art Ahuramazda, and (thou who art) Zarathushtra."

because Ahuramazda, who is aware of them, (and) is the observer of everything; and the rule is (that) just as anyone whatever of the embodied existence thinks, (and) speaks, (and) practises (evil), so great is his punishment." (7) And this, too, (is said) thus: "The best ceremonial and obeisance are the ceremonial (and) obeisance of a righteous man." ¹

(8) About desiring for and receiving (good) life; that is, it is properly (*dastôbarîhâ*) resulting from two methods: one, through the leadership of righteousness, that which is manifest thus from virtuousness; and one, through the help² of righteousness, that from which there is no manifestation that it is due to viciousness. (9) About (this) that: "Virtuousness should exercise authority (*pâdakhshâyîh*) over truth, and truth over the tongue, so that thou speakest words according to the will of Ahuramazda." (10) And this, too (is said) thus: "I am the propitious spirit who have been existing from the beginning, and have not at all been deceived (*fradîptam*) by anything."

(11) About the gift by Ahuramazda of the fire for the nourishment,³ and assistance, and protection of mankind; its preservation by and help unto mankind; and the joy (*âurvâkhamanîh*)⁴ of the spirit of the fire towards him who shall perform obeisance to it, (and) towards him who is to perform obeisance to it. (12) The great work⁵ which shall exist, (and) shall be accomplished in the renovation, whereby the creatures will become pure, shall occur through the fire; one prays for it on account of the obtainment (*ayâftan*) of the necessities (*âvâyâdan*)⁶ of life unto mankind from the sacred beings. (13) This, too (is said), thus: "Since thou art thus, O Zarathushtra! most propitiatory, that is, able to perform most (*vêsh*) for our pleasure, we are more⁷ promptly coming⁷ than

¹ Yasna XXXV, 19: *Zak i Âûharmazda yazîshn va nîyâyîshn aêdûn minî zak i lekûm pâhtûm mendavam.*

² Comp. Av. *vâremâ*, "support," "help." Yasna XXXV, 22: *Pavan yasharâyîh vârunîh.* ³ Av. *îhrâ*, "to nourish." ⁴ Yas. XXXVI, 4: *Pavan âurvâkhamanîh avô ûlâ gabrâ pavan tûbân barâ yehamtûnêd âtâsh i Âûharmazda.*

⁵ Ibid. ⁶ *Pavan zak i mas kâr barâ yehamtûnêd... pavan tanû-i-pasîh.*

⁷ *Âvâyâdan*, "what is required," "requisites." ⁷⁻⁷ *Hû-mâdârîhâtîr.*

Mânûshchihar¹ (was) able to come, when thou, O Zarathushtra ! biggest of us who are Ameshaspentas (arch-angels).”

(14) About Ahuramazda's exhibiting unto Zarathushtra the (nature of the) creatures at the renovation. (15) This, too, that all the lights (*raōshnîh*)² of the earth, (and) all the lights of the cattle, and all the lights of the plants, and all the lights of all prosperity, seemed as though³ they are manifestations of righteousness. (16) About the worship of Ahuramazda by the worshippers during (their) forward progress of Ahuramazda's covenant (*padmân*)⁴; in the Religion which gave the world his righteousness, his rule, and the greatness in it due to his good protectiveness, and the name of the ruler is Wisdom;⁵ (likewise) his ceremonial which they perform, so that the benefit (*nêvagi*)⁶ of the creations results owing to him, while those which are possessing bodies and possessing-lives⁶ are living; it is the benefit to all the worldly and spiritual existences.

(17) And this, too, (is said) thus: “Thou art our own, and also (our) follower (*airmân*),⁷ O Spîtâmân ! likewise unto us thou comest with the reverence that is proper; thine, O Zarathushtra ! are the greatness and devotion in performance; that is, they become thy greatness and devotion, that is, they are thine, O Zarathushtra ! and are unlimited above from the great ones; that is, we give thee a reward⁸ so enormous (*stavar*)⁹ that, when thou shouldst stand among (*mîyân*) the great ones, thou couldst not see its limit (*kanârag*), the width of the earth, the length of the river, and the height of the sun.”¹⁰

(18) Zarathushtra begged of Ahuramazda, thus: “Give unto me those mighty men who will be my disciples through superior meditations on the Religion, those who shall also propagate this my Religion of the Mazda-worshippers, (and) who will also

1 For Mânûshchihar see Dînk. Bk. VIII., vol. XV., chap. XIII, 10, 12, 18. 2 Av. *raōkhshnî*, Pers. *rōshnîh* also means “laws, (natural laws).” 3 *Mun for amat*. 4 From which Pers. *padmân*. 5 Yas. XXXVI. 6 *Khayâ-dōmand*. 7 Av. *airyaman*, “a bandah,” “a servitor.” 8 Yasna XL, 3. 9 Av. *stavra*, “strong,” “solid,” Pers. *stavar*, *aōstawâr*. 10 This boundless extent is mentioned in Yas. IX, 4, Yt, XIII, 32.

explain (*nigêzênd*) the good practices (*varzishn*) unto those of mine,¹ and even they shall possess the blessings set forth by me in the benedictions.”

(19) Ahûramazda spoke thus: “I will give unto thee those of other mighty men who will become (thy) disciples;² they are thy own, and (also) those who are their confederates and thine are their companions (*ham-hakhag*) and their helpers, who will propagate this thy Religion of the Mazda-worshippers.”

(20) “Thine, O Zarathushtra! are their manifold worship and their homage (*frinâmagîh*); and unto thee are offered through the ceremonial and obeisance which are theirs a strict (*sakht*) liberality; thy righteousness is associated with thy soul, (and) thy life exists owing to us, and likewise thy body,³ O Zarathushtra!” (21) “Forth unto thee will I, who am the creator Ahuramazda, approach in both the worlds⁴ for assistance; thou becomest worthy, O Zarathûshtra! through both the sacred beings of his, Haurvatât and Ameretât, through the gratification of me, who am Ahuramazda, by those sayings (and) deeds which I, who am the most propitious of spirits, proclaimed unto thee.”

(22) Zarathushtra spoke thus: “They have become supplicants (*khvâstâr*) unto him who is thy powerful one.”⁵ (23)

And Ahuramazda spoke thus: “Thou art the supplicant and the powerful one in the embodied existence.” (24) Zarathushtra

spoke thus: “Be thou a gratification to us in the slow progress (*dêr rasishn*) of life, thou most beneficent (*hû-dahâgtûm*) of existences; that is, thou shouldst give it unto us.”⁶ (25)

Ahuramazda spoke thus “I will gratify thee, O Zarathushtra! in that best existence,⁷ O Righteous one!”

(26) Perfect righteousness is nobleness.

1 That is, “my followers”. 2 Yasna XL, 7: *Yehabûn-âe-am zak î marân, Aûharmazda' hâvishtân î gabrân î aêrptân î yasharûban yasharâyîh kâmag.*

3 Pahl. Yasna XLI, 7: *'Aêdûn min lak lanâ tanû va jân havâ-ât* 4 Ibid, 8: *Baên zak kolâ dô ahvân haîtân hû-dahâgtûm yehabûn-âe.* 5 Ibid, 10: *Khvâstâr pavan hanâ î lak, pavan daêna î lak* 6 Ibid, 11. 7 Ibid, 15.

CHAPTER XXXV, VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The thirteenth fargard, *Ushtavaiti*,¹ is about the great reward of him who, through his virtuous (*nēvag*) progress, would work for the righteousness of a man,² as well as for the goodness of the Religion. (2) This, too, that the maintenance (*dārishn*) of righteousness³ is through the practice (of it).

(3) About the characteristics of a righteous man; that is, his manifestations and reverence which are certainly (*ghal*) for duties (and) good works; also his imperceptible (*a-paēdāg*) perversion (*kāstārīh*),⁴ that is, not a single sin of his is perceptible, and he is the fulfiller of his covenant (*padmān*) with Vohūman,⁵ (namely) good thought, good word, and good deed, and a continuity⁶ of every goodness in the propitiation (*shnāyīnūdārīh*) of the righteous.

(4) About the reward of the liberal ones on account of the meritorious actions they perform by making gifts unto someone through their power; and the bright path, and the highest flight,⁷ and comfort, authority, and higher progress, and high exaltation of the souls of the truthful liberal ones in the highest abode (of heaven); that is, the gift of a good donor (*hū-dādār*) they shall consider perfect (*bīndag*) in that place through the greatness (*rabāīh*) which is his, when they shall cause the resurrection and the renovation, and the world altogether bright, and the creatures immortal.⁹

(5) About Zarathushtra's seeing the Ameshaspenta (Vohūman) through the vision of his eyes; and about Ahuramazda's giving rewards to doers (of good acts). (6) And this, too, that

1 Yasna XLIII. 2 Pahl. Yas. XLIII, a. 3 Ibid, 1, d: *Zak ī yashārāyīh dārishn dahishn*. 4 Pers. *kas*, "perverse." 5 Ibid, 2, d. *Mūn yekabūnēl rāst pavan zak ī Vohūman padmān (daēna)*. 6 *Parvastagīh*, Av. *pari-band*; Pers. *paēvastagī*, "continuity", "union", "junction". 7 From this place again there is an omission in West's translation up to Chap. XXXVI., § 6. 8 *Vāzishnīh*, Av. *vaz*, "to fly." It may also mean, from the same root, "progress," "strength," "power." 9 Yasna XLIII, 3, a,c,d,e.: *Aēdūn avō ōlā ī shapūr gabrā vēhīh madam yehamtūnishn [mizd]... (c) baēn dcnā ahvō ī ast-dōmandān... (d) aēgh rōshanag aēgh tanū-ī-pasīn yehēvīnēd, baēn zak ketrūnēd Aūhrīmazda, (e) rād ī khūp-dānāgīh lak havānd, afzūnīg Aūharmazda!*

on account of that wisdom and skill of his at the end (of the world), also the creatures will¹ turn into purity¹, and the world will become immortal, and altogether beneficial.

(7) About the excellence of Zarathushtra this, too, (is said) thus: "In both the worlds (*ahvân*) righteousness is most wilful, and the open (*âshkârag*) injurer of the evil people; the meditator on righteousness² is the destroyer as much as is in his power (*chand tûbânîg*), and the terror³ (*gand*) of the wicked Evil Spirit;" (and about) the selection by Zarathushtra regarding the day of conference⁴ (with Ahuramazda). (8) And this, too, (is said) thus: "Unto me that bright day, O Ahuramazda! was steady and happy (*vakht*)⁵, of delightful clouds⁶ (*hû-awar*), from which unto me there was no want of equity (*a-dâdîh*) from dry weather (*khûshâg*), nor from cold, nor from hunger, nor from thirst, nor from the day (itself)." (9) "There was for me *haôma*, bread,⁷ salt,⁸ sheep with flesh (or fat) in its tail, milk, and pure (*a-rang*) water, when I was conferring with him who is Spenâg-(Maînûg), who is knowing, (and) who is a thorough (*barâ*) admirer (*vichîdâr*) of Ahuramazda." (10) "Since thus I am the forward (*frâj*) declarer of that (Religion) of yours, and when I have listened to your same good Religion, it is possible (for me) to declare it."⁹ (11) And this, too, that the approach to each and every principle whatever that proceeded (*zast*)¹⁰ from it, (is) the approach to the display and satiety of the joy of Haôma, and hence the approach to the all-knowing Wisdom.

(12) And about the miraculousness of Vishtâspa and Zarathushtra.¹¹ (13) And this, too, (is said) thus: "The Religion was

1-1 Become pure and pious. 2 Pahl. Yasna XLIII, 9, e *Chand li khvâstâr havâ-am, yasharâyîh minam*, 3 Pers *gand*, "terror," "fear." 4 XLIII., 7, d *Chîgûn zak î yâm dakhshag, frâj avô ham-pûrsagih î nimûd yekavimûnêd*. 5. Pers. *bakht*, "happy." It may be read *vâd î hû-awar*, "wind of delightful clouds." 6 Av *awarâ*, Pers. *abar*, "cloud". 7 Arabic *laham* "bread," "food." 8 Comp Pahl *mîlâé*, "salt." 9 Yasna, XLIII, 11: *Va tang tanû avô li gûft baên anshûtân rûbâg dahishnîh, aêgh daêna rûbâg kandan dûsh-khvârtâr* (difficult) 10 Pers. *jastan*, "to spring." 11 Yasna, XLIII, 12, c: "Lâlâ henjishnîh (Av. *hachimnô*) pêsh min zak vad amat avô li zak yehamîtnêd Sraôsha-yasharûb (va Vishtâspa) mûnash zak î mas râd levatâ Zarâtûshtra, mûn barâ râst avô patkârdârân, sûd yehabunêd (zak Vishtâspa)

demonstrated (*nimûd*) by me unto Yima of the good flock;¹ it was demonstrated by me unto the enlightened (*rôshan*) and exalted Fraêdûn;² it was demonstrated by me unto Kaî-Arshan;³ it was demonstrated by me unto Kersâspa,⁴ son of the sagacious Sâh, by whom it was not accepted on account of the tyranny of the fiend who was embraced⁵ by them⁶ and highly⁷ entertained.” (14) And this, too, that: “I have become aware that it (the Religion) will⁸ not be propagated⁸ until before when unto me approaches the holy Sraôsha of⁹ Vishtâspa,⁹ with whom Zarathushtra who is highly liberal¹⁰ is associated.” (15) And about Zarathushtra’s rendering disable the wicked ones from causing calamity and distress among the creatures, with the help of other upholders of the Religion.

(16) And this, too, that Zarathushtra inquired of Ahuramazda thus: “Likewise (*âêdûn*), what shall I order those who are not able to hold¹¹ weapons;¹² that is, they have no weapons nor arms (*afzâr*), they have no army, they have no superior (*madam*) protégé (*panâh*), and they have many distressers.” (17) Ahuramazda spoke thus: “They are men of spading¹³ minds, (their) signs of development are for death (or destruction)¹⁴, who are consequently (*âêdûn*) not able for an army, they have many distressers (*bêshêdâr*.)

(18) And this, too, that as to Ahuramazda, through (our) loving his being or reality¹⁵, and the upholding of the Religion with powerful thought, by him the sun’s manifestation¹⁶ is given

1 *Yima-khshaêta-hvâthwa*, *Vend.*, II, 12; Yasna IX, 4. 2 *Av. Thraêtaôna*, “the Athvianian”, who slew *Azi-Dahâka*, Yasna IX., 24-25; etc. 3 *Av. Kavi-Arshan*, *Zamyâd Yasht*, 71-74, etc. 4 See *Zamyâd Yasht*, 38-44, etc. 5 *Comp. Pers. angûshîdan*, “to embrace.” 6 *Kersâspa* and others. 7 *Madam mâhmân*. 8 *Rûbâg lâ yehevûnêd*: 9 In Yasna XLIII, 12. “and Vishtâspa”. 10 *Ibid.*, 12d *Mûnash zak i mas ratû levatâ Zarâtûshtra*, “together with whom also is that great chieftan, Zarâthushtra.”

11 *Dâr (dâshtan)*, “holding,” “possessing” 12 *Av. snatha*. 13 *Pahl. tôshî*, “a spade,” “a hoe” (see *Pahlavi-Pazend Glossary*) 14 Yasna XLIII, 15 c. *Dakh-shug pavan aôsh*. 15 *Haîtîgûh*, “existence,” “being,” 16 *Ibid.* 16 b.

as reward, whose (is) the sovereignty which (is) thus his on account of his perfect mindedness; Vohûman will give a reward unto him whose sanctity (is) in his deed.¹

(19) The best sanctity is excellence.

CHAPTER XXXVI., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fourteenth fargard, *Tat-thwâ-peresâ*², is about the praise of the Religion;³ this, too, (*is said*) that owing to the Religion every person (has) virtuousness (*nêvagîh*). (2) And this, too, that "I am the procreator, O Zarathushtra! hence I am the father (and) nourisher of pure righteousness; I gave (*yehabûnt*), O Zarathushtra! the path of the sun and the stars, and I know how they wax and wane."⁴ (3) "I guard the earth and the sky which are unsupported (*a-dârishn*); that is, there is not for them a single physical support, and they are not falling (*a-barâ âuftishn*); I produced the water and the plant, owing to me they develop (*debrând*); swift ones (as they are) when they yoke (or move on quickly) on the cloud and the wind,⁵ and which always make the best reward for the earth; that is, this one reward is good from them, (namely) they produce raining (on the earth)."

(4) "I created the creatures in the world, O Zarathushtra! through Vohûman, when they were produced by me fully (*pûr*) and of complete species;⁶ for three thousand years those creatures of mine were without old age⁷ and death, O Zarathushtra! in those three thousand years there was no hunger nor thirst, and

1 Comp. Yasna XLIII. a., b, c, d., *Pavan-ash khûrshêd paêdâgîh mizd yehabûnîhaît, mûn khûdâgîh zak ash haît pavan bûndag mînishnîh; mûn yasharâgîh pavan kûnishn, ash Vohûman barâ yehabûnêd mizd.*

2 Pahlavi *Tat-swâ-i-pers.* 3 Yasna XLIV, 1, b: *Nîyâgîshn î lekûm, Daêna!* 4 Yasna XLIV, Avesta, § 3; Pahl § 3, b, c, d: *Mûn abû î yasharâgîh fratum, (aêgh-ash fratum parvartârîh mûn kard)? mûn khûrshêd va star yehabûnt râs, .. min mûn amat mâh vakhshêd va nerefsêd.* 5 Ibid, 4, b, c, d: *Mûn mayâ va âurvar yehabûnt, min mûn amat vâd va awar madam âyûjênd tîz.* 6 *Sarêdag, Av. saredha.* 7 *Av. zaurva, "old age."*

no bodily perspiration,¹ and no wearing of arms², and no old age, nor death, and no cold wind, nor hot wind." (5) "The world of mine was without death, (there was) all brilliance of the righteous ones of the earth; afterwards vice³ (*āhūgīnishn*) prevailed in the embodied world of righteousness." (6) "After producing sweat and the wearing of weapons, I then (*ākhar*) produced the day and the night; next I produced⁴ the dawn and noon."^{4a} (7) "I fashioned sovereignty⁵ coupled with the desire for complete mindfulness, (and) produced for more advantageous acquirement⁶ (*vindīnishn*) a son for a father; the acquirement that discloses a male and the impregnation of a female, and in that obtainment a son was produced by me for the father,⁷ O Zarathushtra!" (8) "So the Evil Spirit observed, and he called upwards (*madam karītunt*) from the abyss, thus: "O Spenâg-Maīnûg (Beneficent Spirit!) thou art the creator of all creatures; (but) I will take vengeance (*kainīnam*) on thee, O Beneficent Spirit! (and) all thy creatures." (9-10) About the Religion becoming progressive⁸ in every one (in the future), through his renovation and future existence, this too, (is said) namely: "This which is thy Revelation unto Zarathushtra, (whereby) the world is widened, is righteousness, which is the best of religions; this which is thy Revelation unto Zarathushtra is⁹ the enlargement of the world of righteousness (and) complete devotion, that were first produced in the reason (*vārôm*) of those who recited this thy Revelation¹⁰ unto the Mazda-worshippers, O Zarathushtra! this thy good Religion is the best, which shall be made one's own with righteousness." (11) "Thou shouldst proclaim this to kinsmen (and) confederates (*airmānān*), to priests, and him who is most influential (*kardārtūm*) in the country: (and) to those who will

1 Av. *khaēdha*, "perspiration," Pers *khawr*, "sweat" 2 Av *zayana*
3 Pers *āhū*, "vice," "defect." 4 Here re-begins West's rendering
4^a Yasna XLIV, 5, d. *Mīn aōsh repīsvīn va lelyā (hūshān va rapīsvīn va zimānag ī lelyā mīn yehabunt)* 5 *Ibid.*, 7, b *Mīn ārzūg tāshīd, khūdāyīh levatā bāndag mīnishnīh* 6 *Vindīnishn*, *vindīn*, causal form, Av *vind*, "to obtain."
7 *Ibid.*, 7, c: *Mīn dūstīh kardan amat vindīnēd pūsra abā?* (*aēgh-ash pāhrīz vabādānayēn*), "who created paternal love when the father causes the son to acquire?" 8 West, "produce the progress of." 9 Or, "causes."
10 Yasna XLIV, II, d.

dispute¹ this thy Religion of the Mazda-worshippers, thou shouldst proclaim this over the earth of seven regions,² unto that which is the furthest (*frájtám*) of houses, villages, countries and provinces; do thou openly curse (*nafrîn-âe*) those who are heretical (*dûsh-dîn*) towards me, towards the Mazda-worship of Zarathushtra, which is opposed to the demons, which is the ordinance (*dâdistân*) of Ahuramazda."

(12) Ahuramazda spoke thus: "I will exalt this which is beloved by thee, which is the Religion of the Mazda-worship of Zarathushtra, opposed to the demons, which is the ordinance of Ahuramazda" (13) "If this which is thine had not been further loved by me, the Mazda-worship of Zarathushtra, that is opposed to the demons (and) is the law of Ahuramazda, would have fallen into decay (*vinâsishn*), so that the admiration³ of the Religion of the Mazda-worshippers would have been destroyed⁴; so that the Religion would not have become progressive, (and) no one would have followed the *Saōshyants*⁵ (Benefiters)." (14) "But owing to that (love), O Zarathûshtra! the Religion of the Mazda-worshippers becomes progressive⁶ even then until the achievement of the renovation (of the universe), even then until the perpetual⁷ life of the existences, even then till the raising up of the dead, (and) even then till (their) complete (*barâ*) atonement before the spirits."

(15) About the abhorrence by the wicked in hell, towards those who are the most wicked ones, (and) towards the spirits from amongst the wicked; and it is the creator (*dâdâr*) who, even after the salvation of the others from hell, (and after) the three

1 XLIV., 13 c, *Ôlâ-shân aêdûn mân pavan a-nyôlshûdârîh lâ nikâzênd avâginênd* 2 XLIV. 8, c *Daêna râbâg aêmat yeherânêd*.

3 *Frinâmishn*, "praise." Av. *fri*, "to love" 4 Yasna XLIV. 19, d. *Kadâr ôlâ pavan zak ? vinâsishn haît fratum*. 5 The benefiters, meaning prophets, 6 Ibid, 15, d, 17, d *Daêna râbâgîh bândag yeherânêd bâên zak zimân* Pahl *râbâg*, Av *rûp*, "to go," "to proceed," hence, "advancing," "progressive" 7 *Hamâg*, "eternal," "immortal"

nights' hard punishment (*pajîdan*)¹ in hell, is to cause the preservation of the latter also—after those three nights—from that misery, and each one attains to happiness. (16) This, too, that Zarathushtra enquired of Ahuramazda, thus: "How have the ignorant (*a-shanâg*) demons, O Ahuramazda! ever (*haker-ich*) been good rulers?² How do they think of them in the world that their happiness arose from them?" (17) And Ahuramazda spoke, thus: "They have been demons, O Zarathushtra! (and) evil rulers, not good rulers; even they do not give forth the reward for (fulfilling) the duty of righteousness.³

(18) The best righteousness is nobleness.

CHAPTER XXXVII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fifteenth fargard, *Ad-fravakshyâ*,⁴ (is) about the seven excellences of the admonitions of the Religion. (2) Firstly, the association with the creator, the Beneficent Spirit, through listening,⁵ learning, (and) practising his Religion; this, too, that thereby happens the preservation of the good creation from the Blemish-giver. (3) Secondly, about the separation which comes from the destroyer, the Evil Spirit,⁶ (and) the contempt of him owing to his arrogance and falsehood (*drûjanîh*), the chief (*rôêshâ*) of all his vices (*âhûg*). (4) Thirdly, the adorning (*vaêrâstan*) of one's temper⁷ by good thoughts, good words, and good deeds; and this, that, "whoever⁸ of you does not so use (*varzêd*) this liturgy just as (good) thoughts and (good) words,

1 West, "stewing."—I concur with West, that "this period of three nights punishment at the time of the resurrection, is quite a different matter from the three nights' hovering of the soul about the body after death."

2 Yasna XLIV, 20, a *Chîgûn haker-ich, Aûharmazda, shaêlâyân hû-khûdâi yehevûnt havând?* 3 Ibid, 20, c *Zak-mân lâ-cha parav-ich mîzd zak î yasharâyîh kâr frâj yehabûnd*

4 It is written *Ad-fravakshê* in Pahlavi 5 Yasna XLV, 1, a: *Aêdûn frâj gûbishn daêna, va kevan nyôkshishn yehabûnishn, va kevan veshammûnishn.*

6 Ibid, 1, d, e. *Ôlâ î dûshîh ânûkhtâr Ganrâg-Maînûg ahvân merenchînâd*

7 Ibid, 3, a: *Kolâ aîsh fratûn haêm âvâdâd vaêrâstan.* 8. Ibid, 5, c, d. *Mîn lekûm mân denâ mânsar lâ aêdûn varzênd, chîgûn denâ mînishn va gûbishn, pavan ashân baên ahvân anâg haît, hanâ vad zak î afdum*

they will not allot him light, they will not allot (him) the best existence; misery is his up to the last.¹ (5) Fourthly, about the excellence (of) the nature of self-sacrifice², of whomsoever (*mûn*) (it is) then a giving of what is one's own; and the decision given (about) it is about the goodness of (giving) one's own progeny for the manifestation of progeny, also relationship, and adoption, and effectiveness, and advantageousness, and ownership, and the gift (*dahishnîh*) of self-sacrifice of oneself. (6) Firstly, its practice by the creator Ahuramazda as the father (or creator) of Vohûman³ who was the first born (*zâg*), and from that arose the practice (*varz-yehevûnîh*) of the spiritual and worldly creatures, (their) progress and manifold relationships, such as the arising (*yehevûntan*) of brilliance⁴ from light, radiance from brilliance⁵, (and) dawning light (*bâm*) from radiance; (and) the fully progressive dispersion (*vistardan*) and succession (*padvas-tan*) of mankind till the renovation (of the universe); also, through spiritual and worldly passing on in the spiritual and worldly existence, (and) Spendarmad's⁶ acceptance of the motherly glory (as the mother of the Earth) was an ennoblement.⁷ (7) Fifthly, about appointing (and) maintaining the high-priest⁸ who possesses spiritual lordship and priestly

1 XLIV, Ibid, 5 c, d. *Mm lekûm mûn denâ mânsar lâ aêdûn varzênd, châgûn denâ mînishn va gâbîshn, pavan ashân baên ahvân anâg haît, hanâ rad zak î afdûm.*

2 Yasna XLV, 4 a,b,c,d,e:—In connection with this passage the attention of the student is drawn to the following note 8 of Dr. West, p. 273. "There is nothing whatever about next-of-kin-marriage in the original Avesta text of this Gâthâ, but the Pahlavî translators (in order to interpolate authority for such marriages) took advantage of the Avesta speaking metaphorically of Mazda as being father of the Good Thought (Vohûman), and of the Bountiful Devotion (Spendarmad) as being Mazda's daughter; while they ignored the old tradition that Vohûman was created before Spendarmad" (see Bd. I, 23, 26). 3 XLV, 4, c: *Afash pavan abîtarîh î Vohûman varzêd, aîgh-ash frârûn parvartârîh î dâmân râî khvétûk-das kardan.* 4 *Barish*, Av. barej, "to shine." 5 *Fîrûg*, Pers. *fîrûz*, "splendour", "brilliance" (*frôkhtan*).

6 Ibid, 4, d: *Zak î bertâ î hû-kûnîshn Spendarmat, aîgh min khvétûk-das kardan lakhvâr lâ yekavîmûnâd.* 7 *Vâspûhargânînâdan*; Pahl. *vâspûhar*, Av. *visô-puthra*, "a nobleman." 8 Ibid, 5, a.

authority ; the listening to his doctrine (*ām-nīg*), and thereby to Ahuramazda ; and the reward of the good work of the newly (appointed) high-priest is his succession (*padvas-tagîh*) to the best existence. (8) Sixthly, about the praise, worship, (and) ceremonial¹ for the creator Ahuramazda ; and this, too, that further conference with Volûman² takes place, and he teaches profitable wisdom³, thus : "Thou shouldst be a desirer for the immortal progress⁴ of the soul, O Zarathushtra ! so that Ahuramazda (becomes) the lord of the creatures⁴, and the practice of propitiation by mankind shall be for him in proportion to the commandment for his worship."⁵ (9) About the sovereignty of Ahuramazda even through the reward given at the bridge, which will be in the good ages, those (ages) of the restorer of the world, of the destroyer of the evil one, (namely) Saôshâns (*Sûd-dômand*).

(10) This, too, is said, namely: "Thou becomest, through complete devotion, O Spîtâmân! a perpetual adopter (*garêftâr*) of this ceremonial of mine".⁶

(11) And about the gift of power by Ahuramazda to the creatures, the liking⁷ (*nîvârûn*) for that power, and the contempt for the Evil Spirit and his instruments; Ahuramazda and the creations turning that contempt back to the Evil Spirit and to all (*kâdû*) the demons, who are produced by the demons.

(12) About the praise of Zarathushtra this, too, (is said): "Thou art beneficial, and thou art head-priest and master (*pad*), and through thee exists the Religion which is

1 XLV, Ibid, 6, a, b, d. 2-2 Ibid 6, d, e *Pavan Vohûman frâj ham-pûrsagîh zak î ôlâ k'hratû frâj avô li âmûzênd pâhlûm âsn-k'hratû* 3 Ibid, 7, c *Amarg-rûbîshnih zak î yasharûbân avô rûban khvâstâr.* 4 Ibid, 7, c *Aûharimazda dâmân î ôlâ khûddâi* 5 Ibid, 9, c. West remarks that this may be regarded as the seventh perfection

6 Yas XLV, 10, a. 7 *Nîvârûn*, Av *var*, "to like." West, "preparation." From *nî-var* "to hide," it may mean "concealment." Better *nîvârdan*, "to prepare."

propitious; thou art brother and companion of all the benefitters, and thus thy friend is Vohûman."¹

(13) Best is the excellenc of righteousness.

CHAPTER XXXVIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The sixteenth fargard, *Kûm-nemôî-zâm*,² is about departure to any land whatever,³ in renewed (*nêvag*) search of glory; also this, namely: "Do not stay (*mân*) away discontentedly from this thy *yazishn* and *nîyâyishn*,³ O Zarathushtra! through love (*jûshishn*)⁴ of us, when they thy own do not please thee, nor the confederate, nor the companion,³ nor the dignified one, nor the wicked tyrant⁵ who worship those who are demons."

(2) "And where, (and) also when, thou art far from us, even then do not stand aloof from our affairs (*mendavam*); and also when the affairs of the world shall not stand well for thee (*at*), even then thou shouldst worship us, and shouldst make to us obeisance (*frindâmêsh*)". (3) So also this that the wish of the Evil Spirit is thus:—"Thou shouldst not reverence, and shouldst not any one make obeisance to the Ameshaspendis; and here (in this world) there shall be neither lordship nor high-priestship; that is, they shall keep no ruler and high-priest, and their desire (shall) not (be) for best righteousness."

(4) And this, too, (is said) thus: "The strained (*tang*) spirituality (*maînûyîh*) and little opulence⁶ owing to the little progress of men who are self-gratifiers, thou art aware of, O Zarathushtra! thou who art no seeker of these, that is, thou dost not know want of opulence;⁷ but (*va*) I observe those words of complaint⁸ of thine, of which I wish for an

¹ XLV, 11, a, d. *Sûd-dûmândân dastôbar paran khûdâi, zak i afzûnîg daêna, dôst, va akh, va abû Auhamazd*. ² Yasna XLVI. 3-3 Ibid, 1, a. *Avê kadâr zimîg avô-nânam (Aûhamazda, pavan hâvîst) avô mûn pavan nîyâyishn sejitûnam. . . umat barâ khvêshân, airmândân yehabûnt havâdam.* ⁴ Zush, "to love." ⁵ Ibid, 1, d. *Lâ baên matâ mûn sâstâr î dravand, matâ sardâr shnâyénd*

⁶ Yasna XLVI, 2, b. *Lî amat kam ramag, aêgh-am khvâstag kam.* ⁷ Ibid, 2, a. ⁸ Ibid 2, c. *Garzam avô lak, zak denâ khadîtûn, Auhamazda! aêgh-am chârâg bavîhûn*

inquiry (*āmārag*)¹ from thee." (5) And this, (too), namely: "Thou art aware of the gratification of this desire^{1a} of us who are Ameshaspends, and we give thee for it the gratification that thou bringest forth; we also give thee the liberty which a friend gives to him who is a friend."¹

(6) About the advent of the strong ones² in ages, who are beneficial through teaching and practising wisdom,³ (and) the thirst of youths (*garšnân*) being increased by them; by the help (*avâgîh*) of complete devotion they enlarge the world of righteousness, and produce distress for the evil ones, and the advantage due to straightforwardness extends to them⁴. (7) And this, too, that he who is wickedly oppressive has fallen (*frûd*) down through his own deeds, (and) died.⁵ (8) About the opposition to the evil people⁶ always (*hamâi*) with as much strength as one has, so that he who is a good ruler⁷, whose authority⁷ is the Mâthra-spenta, becomes predominant (*sharîtâ*) over Aeshma (*Wrath*).⁸

(9) About the praise of the renovators (*vaêrâstârân*) this, too, (is said) thus: "Blessings on good understanding, also on Mithra, whose punishment of sinners they shall inflict with this consideration (*dârishn*) that he is intelligent (and) protector of promises (*mitrôpân*)".⁹ (10) And about the decision as to a kinsman (*nafsâ*) of any one whatever, this, too, namely (*aêgh*): "Through the revivification (*zîvînishn*) by Rashnû¹⁰ of whomsoever is righteous, and also of whomsoever is wicked, that is,

1 Comp. Pers. *âmāra*, "inquiry;" *âmār-gîr*, "an accountant," Av. *mar*, "to calculate." 1a XLVI. 2, d: *Rāmishn am kâmag, mun dûst avo ōlâ ī dûst yehabûnêd*. 2 Aurvant, "strong". 3 Ibid, 3, c. *Pavan varzishn âmûkhtien, ī zak ī sūd-âčmandân khratû*. 4 Ibid, 3, d: *Avô mân zak sūd havân-ī Vohûman yehamtûnêd, aêgh mizd pavan frârtûsh barâ yehabûnd*. 5 Ibid, 4, c: *Pavza dûsh-stakhmag, aêgh pavan zak ī nafshâ kûnishn frûd mûrd (damned) yehevûnêd*. 6 Ibid, 4, d. 7 Or, "whose high-priest is." 8 Ibid, 5, a. 9 Ibid, 5, b. *Vâvarîgân pavan khûp shnâsagîh, va pavan-ich Mitrô, mûn vinâskârân pâdfrâs vabîdûnayên, pavan aê ī lak yakhsenûnishn, aêgh shnâsag va mitrôpân*. (See Mithra Yasht). 10 The angel of justice who weighs in his balance the good works of a departed soul against its sins, in order to decide its fate till the resurrection and renovation See Dînkard, Book VIII., chap. XX. See XLVI, 5, c *Pavan Rashnû zîvînishn mûn yasharûb, va mûnich dravand aêgh kolâ aîsh pavan dînd yâkhsenûnishn*.

every one will be kept for judicial investigation (at the end).” (11) And this, too, namely: “A kinsman (*nafshâ*) is to be considered as virtuous (*nêvag*),¹ by him whose own soul is saved from wickedness.”¹ (12) This, too, namely: “So thy high-priest is he whose own religion is pure.”²

(13) About the characteristics (*nishân*) of the fiend (*drûj*), the wounded³ Mânî,⁴ and the smiting of the wicked who were listening to him; that which came from him who was the monarch. (14) And this, too, namely: “The wicked one, who gives my world to that which the malicious⁵ Evil Spirit has raised to supremacy (*lâlâîh*), is that one who is a self-wounding demon, who (*âêgh*)⁶ is rendered predominant for the death, of the world of righteousness, which he praises.” (15) “The ceremonial of righteousness is not such as that he praises, O Zarathushtra! the priestly authority of the world for which he says, thus: ‘In priestly authority and high-priestship I am better, I am suitable, and not so, O Zarathushtra! is that one who consecrates (*janbînêd*) *gâmêz* (*mûtrishn*)’⁷ for (the use

1 XLVI., 5, d: *Va zak (shapîr gabrá) frâj avô nafshâ gûbishn; âêgh pavan nafshâ dârishn.* 2 Ibid, 7, e. *Daêna pavan dastôbar yakhsenân.* 3 Pahl. *khastag*, “wounded,” “broken.” West, “the broken down”. 4 Mânî, the arch-heretic who was born in about A.D. 215-16, and who declared in the reign of Shahpûhr I., his doctrines in old Irân in A.D. 242, and according to Noeldeke’s History, was put to death by order of Behram I. in A.D. 276-277. Mânî showed two opposing principles in everything that exists in the world, and tried to prove that God could not be responsible for the evil happening in the world, as it was in serious contradiction to the excellences which distinguish his works, and that he was above any such imputation. His tenets seem to be an heretical off-shoot of the Religion of Zarathushtra. West remarks: “From the mode in which he and his followers are mentioned in §§ 13-16, it would seem that the original Pahlavi version of the Nask must have been made at a time when this heresy was still fresh in men’s memories as it would have been in the first half of the fourth century, when Âtûrpâd-i-Mahraspendân was collecting and revising the sacred books.”

5 Yasna XLVI., 8, a; *Mân zak î li gêhân yehabûnêd avô îlâ î kînîg.* 6 *Âêgh* is used for *mân*.

7 XLVI., 10, b: *Aêmat zak dahishn amatshân janbînêd mûtrishn.* Av. *muthra*.

of) mankind: that which he speaks to them, becomes a perpetual stimulus (*zahishnēh*)¹ from him; and they who consecrated the *gōmēz* think it for the end, (and) that which is the best *yazishn* of the demons occurs." (16) Through the confronting (*padīrag*) arrival of Sraōsha the Holy, the ruler is vexatious (*bēsh*) with that (wicked) person, that ruler who is a protector of these through good living² (or virtues), not through evil living, and at any time a distresser of the wicked.³

(17) About the special traits (*nafshāh*) of the followers (*hakhtārān*) of the Religion, (and) the meritorious deeds of (those) followers. (18) About the signs of the last times, which are the milleniums of the sons of Zarathushtra. (19) This, too, that they cause discomfort unto the sovereignty, they who are Kaīs and Karaps,⁴ those who are also the most evil ruling in the country, who by evil deeds and (evil) words destroy the existence of mankind, and destroy their own souls, also they destroy the material world which, being intermixed (*dar-hamag*) is more beloved by them (*jāshagtar*) than righteousness; even (their) sovereignty is a dagger (*dashnag*)⁵ of protection⁶ among the existences, of those whose commands are wicked, when they produce that which is vicious (*avārūn*), and deliver at the end their pupils (*āmūkhtagān*) to that which is the abode of the demons.

(20) And here, too, about the praise of the family of the Frayānas⁷ it speaks thus: " Righteousness arises (*lālā-yeham-*

1 Reading *zahishnēh*, Pers. *zahidan* 'to stimulate', 'to fight'

2 Reading *hū-zīvishn*, for *hū-zahishnēh*, 'good emanation' (see West)

3 XLVI, 8, c, c *Pavan padīrag ychamltānīshn pavan hū-zīvishnēh pānagēh* . . . *lā pavan dūsh-zīvishnēh pavan kudār-chāt dāmān Aiharmazda* ' *bēshādār ī sarīturān*

4 Yasna XLVI, II, a, b, c d, . . . *Arō khūdāyēh āyējēnd mām Kīg ra Karap havānd, gās ī anshūtātān tamā barā merenchīnēnd*, *arō zak ī nafshā rībān khrūshn ychabānd* . . . *afashān hamāt bān drōjag demān hastishn haēt*
 5 *Dashnag*, Pers. *dashnak*, "dagger" 6 *Srāyishn*, "protection", *Av thrā*, "to nourish" 7 *Frayānag*, a Tūrānian family of Mazda-worshippers, of whom *Yō-īshkō Frayāna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120

túnêd), *O Spîtâmân!* from the grand-children¹ and posterity² (*napatân*) of Tûran; and when they are brought forth (*hanjîd*)³ by the Frayânas,⁴ it is just as said that they are (brought forth) by Tûrân; through the assistance of Spenta-Ârmaiti⁵ they develop the world of righteousness, and produce distress for the evil existences;⁶ they likewise think about it with Vohûman, *O Zarathushtra!* (and) thou shouldst produce (*zâyêsh*) by words their joyfulness from us, who are the Ameshaspends; that is, do thou beseech it.”⁶

(21) This, too, (is said) namely: (*aêgh*): “This liberality, which is for thee, is for us who are Ameshaspends, by him who shall make free offerings for thee, it is made by him for us.” (22) About the praise of Vishtâspa this, too, (is said) namely “Kaî-Vishtâspa has gratified thee among the worldly existences (*ahvân*) by liberal gifts, whose coming forth to thee in distress (*tangîh*) is through the reign of Vohûman; that Kaî-Vishtâspa has developed (*frâdînîd*) the material world of righteousness; thou shouldst have him in mind, the good companion, the pure friend,⁷ who is Kaî-Vishtâspa, *O Zarathûshtra!* such is that Kaî-Vishtâspa the active, who, when he praises the Religion, attracts (*hanj*) fellow-dwellers (and) converts (*vardêd*) (them); that is, he brings them on to the Religion.”⁸ (23) About attracting the Spîtâmân to the Religion, this, too, namely: “Thou shouldst speak thus to the Spîtâmas: ‘You should praise mentally righteousness with much (*kabed*) and superior (*madam*) homage; an offering (*dahishnîh*) is to be distinguished by you, as well as whatever is no offering; even for those deeds of your

1 *Av. nâfa*, “offspring” 2 *Napat, naptar*, “a grand-child.” 3 *Hanjîd*, Pers. *hanjîdan*, “to bring forth.” 4 *Frayânag*, a Tûrânian family of Mazda-worshippers, of whom *Yôishtiô-Fryâna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120. 5 *Spenta-Ârmaiti*, Pahl. rendering *Bündag-mînishnîh*, which is here used instead of the proper name of the Spirit of Bounty, who is here meant. 6-6 XLVI, 12, a, e: *Amat lâlâ yasharâyîh min nâfân va naptân î Tûrân hanjîhât pavan Fryânag pavan Bûndag-mînishnîh gêhân frahî yehabûnd, ôlâ-shân zak î Âûharmazda râmînî-dârîh yemellûnd.* 7 XLVI, 13, e. *Ôlâ î Vishtâspa pavan zak î lekûm yasharâyîh hamîshag mînam khûp ham-hakhag, aêgh frârûn dûst.* 8 XLVI, 14, c.

righteousness is the reward given unto you, that reward which is much given by Ahuramazda,"¹ (24) About the place of the four marvels produced by Ahuramazda, there where is the reign of Vohûman,² and there where is the hospitality² of Ahuramazda,³ and there where is the Religion with Spenta-Ârmaiti, (and) there where are the souls of the liberal.

(25) About the advice unto Zarathûshtra as to the speech made for mankind in due proportion, abandoning want of proportion (*a-pudmânîh*), which is an appropriation of liberality (to a special purpose) with humility and a wise proportion which is for good works. (26) And this, too, namely: "To him who gives himself up sincerely (*mînishn î tanû*) to thee in discipleship, thou also shouldst give up best which thou hast to give of thine own; and thou shouldst give wealth to him who shall give wealth to thee, because thus thy soul would be the best, O righteous Zarathushtra! when it (the soul) shall act thus." (27) And this, too, thus: "Thou shouldst select this Religion of mine with wisdom, and also with thought." (28) This, too, that unto him who through righteousness has by (his) act success (*vindîh*) necessary (*âvâyad*)⁴, the gift is good for the good works done by him. (29) And this, too, that whoever seeks good works, (and) seeks good works by innocence (or, sinlessness), obtains freedom from sin (*a-vinâsîh*); and whoever is liberal to the sacred beings is free from destruction (*a-nasînishn*) owing to the liberality of the sacred beings. (30) This, too, namely: "These are the rewards I am aware of,⁵ which have been, and which also still are, and which, likewise, ever will be."

(31) Perfect excellence is righteousness.

1 XLVI, 15, b,c,d, *Afātân dahîshn barâ vichînishn, va mûnich a-dâhishnîh* *yasharâyîh avô lekûm yehabûni-haît mizd, mûn-ash yehabûnt fratûm Aûharmazda zak î mizd* 2-2 Ibid, 16, a,c, d,e: *Tamâ aêgh Vohûman khvâst yekavîmûnéd khûdâyîh; tamâ aêgh Aûramazda pavan kâmag baên demân ketrûnéd* 3 Ibid, 18, e: *Zak î l pavan khratû, pavan-ich minishn barâ vichînêsh daêna*

4 West, *apêsiîûnagîh*, "effort". It seems to be the Pahl. rendering of the Av *huthîm* "true (welfare)," which is translated in the Pahl. Version by *âshkârag*. The word is doubtful. 5 In XLVI, 19, c, it is: *Aûharmazda! âgâs havâ-ôm daêna î lak*, and not *zak mizda âgâs havâ-ôm*.

CHAPTER XXXIX., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The seventeenth fargard, *Spentâ-manyû*,¹ is about (this) that Ahuramazda produced the creatures through wisdom, (and) maintains them through truth. (2) This, too, that the best thing for every one is the thought in a high-priest who is the tongue² (speaker) of the spiritual lord; in a high-priest, who has to maintain (spiritual) thought,³ no faculties of his body are to prove false unto the spiritual lord on account of (his) love for the world. (3) And (this) that the spiritual lord is always true of the tongue, (even) when he (the priest) speaks falsehood with the tongue, those words which he does not believe (to be) through the spiritual lord; (and) it is owing to this, too, that out of the whole body the tongue first dies. (4) "Unto thee, I say, O Spîtâmân! that thou shouldst speak with the tongue just as thou thinkest with the mind, and thou shouldst do (thy) work with both hands in complete devotion."⁴ (5) And this, too, that whosoever shall act thus is sagacious, and that one is the father of righteousness through wisdom;⁵ and whoever would do that which has come (to him), thoroughly observes it on account of that which has not come. (6) And also this, (that) in the person of him who shall do that which he understands, and asks again about that which he does not understand, is entertained the propitious spirit of wisdom.

(7) About the production of cattle for the help of mankind, (and) likewise the pleasure of the pastures for the help of cattle.⁶ (8) And this, too, that the Ameshaspentas injure the demon Vadaka⁷ and wicked people, but they do not injure righteous people and the pious sages (*hû-dânâg*). (9) This, too, (is said) namely: "In scanty opulence do not boast⁸ of good works, thus in great opulence much good work arises." (10) This, too, that beneficence gives all to the good, and the good spirits do not maintain the exaltation (*frâj hastan*) of the villain.⁹

1 *Spend-mad* in Pahlavi 2 XLVII, 2, a, b. *Pavan hûzvân va fûmâ zak i frârûn yemellûnêd*. 3 XLVII, 2 d.

4 XLVII, 2, c: *Va pavan bândag-mînishnêh, pavan kold dô yedâ kûnishn varzêd*. 5 Ibid, 2, d: *Zak i farzânag. zak i abû yasharâyih pavan dâdâgih*. 6 Ibid, 2, c: *Afat aêdûn avô zak vâstar râmishn-ich dâd pavan bândag-mînishnêh* 7 Ibid 4, a, b, c 8 *Al mang, Pes mang*, "to boast" 9 Ibid, 5, b, c, *Jvê min hanâ i lak zûshishnêh dravand bakhshênd*, "apart from thy love the wicked have their share."

(11) And about the gift of the tongue of a true speaker for summing (*vichârishn*)¹ up (the case) of the disputants, and for declaring who is acquitted from or involved in a crime; and (about) the ordeal, which is a demonstrator (*nimûdâr*) to acquit (or) to convict, which is accepted by him whose tongue is truthful—and they shall propagate his statement—(and) which has rendered elaborate its decisions in the world, (and) distress becomes diminished. (12) This, too, (is said) that it (namely, the ordeal) gives out the decision of the fire for disputants, so that it shall make manifest the acquitted and the criminal; when he in whom are strong (*stavar*) perfect thought and also righteousness, is the superintendent (*sardâr*) of the ordeal; and when they observe that many believe that the ritual of the ordeal is (meant) for the wicked.²

(13) Best is the excellence of righteousness.

CHAPTER XL., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eighteenth fargard, *Yêzî*, (is) about the nature of certain or doubtful manifestations (and) symptoms as to the happening of the future existence³. (2) About the great magnificence of the spirit of good works (*kirfag-maînûg*), and that also of the man doing good works (*kirfag-gur mardûm*) through the entertainment of that spirit in him. (3) This, too, that they will praise, and recount, and practise the Religion of Mazda-worship at the time of the renovation (of the universe); (and) that regarding which (renovation) the demons through deceitfulness, and afterwards also mankind who are wicked, (and) who are deceived by those who are demons, have said that it would not occur.⁴

1 *Vichârishn* may mean "the summing up of a case," "summary", "conclusion" West, "satisfying" 2 XLVII., 6, a, b, c, d; *Âtâsh vichârishn barâ yehabûnêd avê patkârdârân aêgh bûkht va âvrikht.....dravandân zak nîrang î var vad yasharûbân râî lâ patkâr*, "the wicked are not opposers of the *nîrang î var* which decides for the righteous"

3 XLVIII, 1, a 4 Ibid, 1, b. *Amat tanû-î-pasîn yehamutûnêd mûn-shân pavân frîptârîh frâj gûft aêgh lâ yehamtûnêd.*

(4) About the triumph of the sacred beings over the demons in the final ages (of the world). (5) Firstly, that when, owing to the salvation of mankind from hell, they praise the Religion of Mazda-worship; (and) that when Zarathushtra the Spîtâmân, of venerated *fravâhar*, came to the obedient (*râm*) king, Kaï-Vishtâspa. (6) Secondly, (that) when the moral power and triumph of renewed (*nêvag*) sovereignty are again united with the Religion, and mankind, on that account, return to the good Religion; and this occurs on the near approach of Aûshêdar, son of Zarathushtra, when the righteous Chitra-Miyân¹ (Peshô-tanû) arrives. (7) Thirdly, (that) when mankind contentedly (*khârsundîhâ*) praise the Religion of the Mazda-worshippers, and this occurs during the advent of Aûshêdar-mâh, son of Zarathushtra. (8) Fourthly, that when every one shall practise the Religion of Mazda-worship voluntarily, at that time arrives the beneficial (and) triumphant producer of the renovation, Saôshyâns,² son of Zarathushtra; (and) this is the pre-eminence (and) supreme triumph of the sacred beings.

(9) About enquiring concerning the Religion of him who is acquainted with the Religion (and) a wise priest, and hearing (of it) from him, and well understanding it through wisdom.³ (10) About abstaining from the secret dealings of a deceitful apostate who tempts (mankind) into sin⁴. (11) This, too, (is said), namely; "Thou shouldst not fall into preposterous stupidity⁵ through the teaching (wherewith) they deceive;

1 Peshô-tanu, son of king Vishtâspa, and the chief high-priest of Kandež. His name occurs only once in the Avesta. He was made to drink, according to tradition, the consecrated milk, and consequently he became immortal. Here Chitra-Miyân is a title of Peshô-tanu who is expected to come from Kandež to restore the religious rites in India and the rest of the world, (see *Bundahishn*, chap. XXIX, 5; *Zand-i-Vohuman Yasht*, chap. III, 25-52.) The Av. name of Aûshêdar is *Ukshyat-ereta*, and that of Aûshêdar-mâh is *Ukshyat-nemangh*; the first and second of the expected posthumous sons of Zarathushtra. 2 Av. *Saôshyâs*, the last of the posthumous sons who is expected to complete the triumph of the Religion, and prepare for the resurrection and renovation of the universe.

3 Yasna XLVIII, 3 a, b. 4 Ibid, 3, c. *Nîhânîhâ mîlayâ î yasharmôgîhâ*.

5 *Haredîh*, comp, Av *haredhi*, "oppression", "enmity", "stupidity".

that is, they thus will delude thee into preposterous absurdity, which is hell."

(12) About mankind attaining by degrees (*pavan pāyagīhā*) to the sagacity of an angel through wisdom, abñity, (and) religion. (13) And this, too, (is said), namely: "For that path which (rises) from among the creatures, even this, too, is a path¹ produced (and) opened (*sharītunt*) among mankind, wherein when mankind inevitably (*apā-rāsīh*) halter^{1a} the worst religion, like the Evil spirit people deliver themselves up to the stupefying (*stardgar*) Akōman." (14) This, too, that through the sagacity of the sovereignty, every one at last arrives at that (good) path. (15) And this, too, that, by him who shall perform good works or commit sins with much fearlessness, with this consideration that these were performed mindfully,² (remembering) that the best thing for mankind after birth is purification from sin³.

(16) This, too, that the food (and) maintenance of priests (depend) upon husbandmen.⁴ (17) This, too, that the desire for the pleasure and strength of mankind is due to the cattle of Haurvatāt (and) Ameretāt⁵. (18) About the oppressiveness of Wrath and Envy, and the destruction of both are through Spenta-Ārmaiti (Complete Sincerity) and entertainment of Vohū-manangh.⁶ (19) This (is said), namely "I made the Religion of righteousness a perfectly⁷ unequalled gift⁷; and all men themselves shall be in perfect activity therein; hence the involuntary (*a-kāmag*) seeking of immortality by all mankind (is) the reign of the Will, and advantage always accrues from it." (20) This, too, that the care of cattle is reverence unto Ahuramazda.

1 Meaning, "evil path or religion." 1^a Pers. *shakl*, "halter."
 2 XLVIII, 4, c. 3 Ibid, 5, c. *Yōshdāsīh ī anshūtān ākhar mīn zerkhūnīshn pāhlām, ākhar mīn zerkhūnīshn a-vnāsīh pāhlām.* 4 Ibid, 5, d: *Zak ī gaōspend varzadār vāstryīsh zak ī lanā rāī; khūrīshn fshūvīnīshn* 5 Ibid, 6 a, b. 6 Ibid, 7, a, b. 7-7 Reading *būndag aham-dahīshn.* West, *vōyakhām-dahīshn*, "a combining desire" The Avesta word whereof this is the Pahl. rendering is *hihaōsh, hithām*, meaning, (Mills) "bond of truth," (Darin.) "the place of rest," (Harlez) "the essential characteristic." The meaning is doubtful. Also *būndag kūnīshn* may mean "perfect, or successful, activity."

(21) About the greatness¹ of righteousness this, too, (is said) that that greatness is generated from itself, and its seekers (attain) to supreme predominance in the best existence, (and) the solicitation of mankind for that greatness. (22) About the praise of the period of the renovation this, too, (is said) that at that time to those who are doubtful about it are altogether disclosed publicly the last reward and bridge (judgment) of the worthy². (23) About the lawfulness of the destruction (of evil) by him who belongs to Vohûman, who is himself the spiritual lord of improvement (*ârâyishn*); this, too, (is said) that the wicked at that time will become aware of their own wickedness when their bodies are dissipated³. (24) About the destruction of the good works of the wicked, even those of their own souls, and those of their spiritual existences, and those of their material bodies.⁴ (25) And this, too, that near (*nazdîh*) the time when the renovation approaches the sovereignty coupled with (*levatâ*) wisdom, unto him who is the best of mankind; and therein is enveloped that glory whereby the smiting of the vile and the increase of the pious people arise; (also) the sagacity (*farzânagîh*) which is in Vohûman, approaches those who are his friends.⁵

(26) This, too, that those people are the extenders (*vakhshî-nîdâr*) of days, and they are beneficial in the country⁶, and their practices (*âyîn*), wherever they have arisen, are opponent of him who is wrathful.⁷ (27) And this, too, that they shall for that purpose elevate brothers and sisters for the same object (of suppressing demons), so that they shall practise self-sacrifice⁸ (or self-devotion) with mutual consent; and near before midday⁹ they will display¹⁰

1. *Rûbâîh*, "greatness" in the original text. 2 XLVIII. 9, b. *Amat pavan zak î òlâ zîmân, zak î lî hâvîsh' rûî dshkârag yehevûnéd.*

3. Ibid, 9, c. *Zak î pavan Vohûman vîshûpîshn, aêgh amat pavan frârûnîh zîvam am gûmânîg sarîtarân tûbân yehevûnéd vîshuftan.* 4 Ibid, 11, c. *Mûn avô dravandân khrûgîh (rêsh) va armêshîh akârîh yehabûnéd.* 5 Ibid., 11, d. *Avô mûn zak î frazânagîh î pavan Vohûman yehamtûnéd.*

6. See Pahlavi Version of Gâthâ XLVIII, 12, a. *Afdûm òlâshân havând sûd-âômând, î pavan matî frashagard kardar.* 7 Ibid, 12, d. *Mâ òlâ-shân yehabânt yekavimûnd hamaêstârîh î òlâ î aêshma.* 8 See my dissertations on the "Alleged Practice of next-of-kin Marriages in Ancient Iran." 9 That is, in the Hâvan Gâh they will produce radiance or brilliance as bright as midday on their faces. I think *khêrah* is meant here. 10 Or, "they will produce".

a glorious (*lālā*) radiance (*khûrah*) in the centre of their faces, rising lofty, flickering (*nevandag*)¹, victorious (*arûs*)², and brilliant, (and) they shall make the radiance develop on high and clearly appear to an altitude of the height of three spears³ of the length of three reeds (*nâi*) each, and after midday they learn (*âpûkhtênd*)^{3a} about its disappearance (*rânagîh*); (and) it shall carry away the fiend (*drûj*) who was the fore-most destroyer (*khaye-bîd-pêsh*.)

(28) About those who put on the *kûstî* (sacred girdle)⁴ where-with they shall perform their own function, and thus they all appear happy.

(29) Best is the prosperity of righteousness.

CHAPTER XLII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The nineteenth fargard, *Aḡ-mâ-yavâ*⁵, is about the protection of a protector for the protection of the distressed (*nîyâzân*) of the renovation⁶. (2) About the impossibility (*lâ-shâyîdan*) of convincing those who have not attained to the fundamental reason of belief (*hêmnunishn*) before sagaciously making them convinced⁷ of the existence of the creator, which is the fundamental reason of belief.

(3) About the grievous suffering (*vîmârîh*)⁸ of the Religion owing to him who is a wicked judge, whose effusions⁹ on the judgment seat (*dâtôbarîh gâs*) are injudicious, malevolent,¹⁰ (and) hostile to wisdom; also his (own) wounding (is) from truth,¹¹ and (his) annoyance from the truthful ones, and in him the Evil Spirit has a lodging; (about) the advantage unto the Religion

1. Comp. Pers. *nevân*, "waving", "flickering". 2. Pers. *arûs*. "winning," "victorious." 3 Meaning 42 English feet 3^a Pers. *âpûkhtan*, means "to learn", as well as "to teach" 4 Av. *aiwyaonghana*, "*kûstî*". That is, those who put on and recite the *kûstî* prayer. 5 Gâthâ XLIX. 6 XLIX, 1, a. *Aégham vad tan-î-pasîn hamâi pânağîh î dâmân ghal kûnîshn*. 7 *Aûstîgânînîdan*, "to make one convinced", Av. *staura*, "strong," hence "to render strong." 8 Ibid, 2, a. *Daêna vîmâr barâ vabîdûnayên*, "they shall make the Religion diseased." 9 *Rêzîdan*, Pers. *rîkhtan*, Av. *rich*, "to pour out," hence "out-pouring," "effusion" 10 *Sarîtar-kâmag*, "most evil-wishing." 11. XLIX, 2, b. *Dastûbar î dravand î friftâr, mûnash min râstîh rêsh*.

and the great (*rabā*) rewards of just judges, (and) their elevating (*madam-barishnēh*) desire for leadership through straightforwardness.¹ (4) And about separation from the friendship of the wicked, evil-wisdom² (*dūsh-khratū*) due to want of sagacity (*a-far-ānu*), and inoccupation, in whom wrath and envy are coiled up² (as a serpent). (5) And about the good government of those who preserve their own necks (*chavarā*) from viciousness, and the vile (*dūsh*) retribution of those who are again and again (*lakhvār*) culpable owing to viciousness. (6) And this, too, that the wicked themselves are wicked towards their own, and make them fit for hell (*dūsh-ahū*);³ consequently, even those who are beloved (*garāmīg*) by them, and more beloved (*jūshagtar*) than righteousness; and (their) reign, too, is a scanty (*gashūg*) protection.

(7) And about the praise of Zarathustra this, too, (is said), namely: "Thy sweetness and eloquence (*charpīh*) have shewn to the world that leadership of the Religion is thine through Vohūman, (and) thou art well conversant with righteousness⁴". (8) About the praise of Frashaōshtra's⁵ ardour (*garemogīh*) in the leadership of meritorious works through virtuousness, in listening to doctrines (*āmūjīshn*) and truthful speaking, and in pasturing (*fshegīh*)⁶ (and) cultivating the world, framing beneficial works, and not giving leadership to the vicious.^{6a} (9) About the praise also of the efficiency (and) religious authority of Jāmāsra. (10) About the protection of the good creations by Vohūman; and that, too, of the souls of the righteous by Spenta-Ārmaiti.

(11) About the punishment of the wicked (ruler) who should seize anything unlawfully in his realm. (12) Also about the grievous punishment in hell of the wicked who is

1 XLIX, 3c *Zak am sardārīh kāmāg ī pavan Vohūman*. 2-2 Ibid, 4, c: *Ōlāshān dūsh-khratu havānd, mūn-shān aēshma vārīd yekavīmūnēd, va areshka-ich aējh-shān baēn tanū parish-ī kard yekavīmūnēd*—Comp *avar-pīch*, Pers. *pēchīdan*, "to coil," "to wreathc," "to involve." 3 *Dūsh-ahūgīnēd*. 4 XLIX, 5, a, b, c *Aēdūn ūlā ī Aēharmazda shīrīnīh va charpīh, mūn zak daēna sardārīh pavan Vohūman, pavan bāndag-mīnīshnīh kadārchātī yasharā-yīh khūp shnāsagīh*. 5 One of the two brothers who were relatives of Zarathushtra. He was father-in-law of Zarathushtra. 6 Av. *fsheghīm*, comp, *fshu, pasu*, "cattle"; "prosperity-causing". 6a XLIX., 9, a. *Amat nyōjshēd āmūzīshn zak ī fsheg sūd ī tāshīdār, lā zak ī rāst-gōbīshn sardārīh yehabūnēd avō dravandān*. The Minister of King Vishtāsra.

evil-thinking, who is evil-speaking, who is evil-doing, who is of evil-religion, (and) an evil ruler.¹ (13) About the reply² of the archangels to Zarathushtra as to the reward solicited³ by him, to make him satisfied about it.

(14) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The twentieth fargard, *Kad-môî-ravag*,⁴ is about anything whatever being begged as provision⁵ for the soul⁶, and it is through the speaking of Khshathravairya⁷ unto Zarathushtra, thus: "Thou shouldst think thus, O Spitāmân! that Ahuramazda assists thee." (2) This, too, (is said), that the creatures of Ahuramazda live through Haurvatât, are rendered immortal through Ameretât, possess complete mindfulness of Ahuramazda through Spenta-Ârmaiti, and regard him as ruler through Khshathravairya.

(3) About the desiring of wealth from straightforwardness; and this, too, that to him who desires from virtuousness that which is not acquired by him owing to the tyranny of the evil people, or on account of some other opposition, they (the good spirits) then give essentially (*gaôharîg*) that reward in the spiritual existence (*maînûg*), (which is) much better than that wealth.⁸ (4) And about the cattle valuable for that warrior⁸ who possesses principles (*dâd*) of virtuous strength, for assisting the will of the good spirits, and for the benefit of Irân, (and) for smiting (and) diminishing⁹ the force of the Non-Irânians.

(5) About the solicitude¹⁰ of mankind for the advancement of the admonitions (and) commandments of God, so much so that

1. XLIX, 11, a. *Aêdûn zak î dush-khûdâî, î dush-kûnîshn, î dush-mînîshn î darvand.* 2 *Padvâchishn, Av paiti,* and *vach*, "to speak". 3 XLIX 12, d. *Aêdûn bavîhûnânî zak î lekûm îshî pâhtûm.*

4 For Av. *Kad-môî-urvâ.* 5 Pers. *tûshah*, "food," "necessaries" 6 L, 1, a. *Chîgûn avô denâ li rûbân khvâstâr havâ-am chîgâmchâî tûshag* 7 Av. *Khshathra-vairya.* 8 L. 3, a, b. *Zak î âratêstâr yashîrâpîh râî pivan gôspend arjânîg.* 9 *Kastârîh, Av kasu*, "small" Pers *kâstan*, "to diminish," "to destroy". 10 Here *gareftârîh* is used in the sense of *gareftagîh*.

spiritual¹ strength (*zōr*) is to them a helper in acquiring knowledge, (and) in their possession of the best existence through the advancement of those admonitions (and) commandments. (6) About the help of the righteous on the passage to the best existence from the spirits of wisdom, sovereignty, liberality, (and) truth, from the angels Ashi-Vanghuhi and Haōma.¹

(7) About the reason of the walking onwards by the zōta 3 steps from the place of the zōta, while uttering the Avesta, at the end of the ritual for the fire, while reciting (Avesta)² when offering consecrated water to the water; (about) the leading up of the whole assembly by the archangels, always at the end of the conference with Zarathushtra, by three steps from the earth to the Hvarshêd-pâyâ (sun-station), through the heavens of Hû-mata Hû-ōkhta, (and) Hû-varsha.

(8) Advice to Zarathushtra also as to the nature (*dinînag*) of the archangels; also a remembrance (*nyyâd*) to worship after separation from the sight (of them). (9) And this, too, (is said), that hence arises simultaneous attainment (*ham-gurejtârah*) in him whose disposition and character are sagacious,³ as to the adaptation⁴ of his own deeds to that nature of theirs (*i.e.*, of the archangels). (10) And about the good affinity⁵ of Zarathushtra also with abundance of good works; this, too, (is said) namely: "So for the deeds of them which are to be accomplished and which are also (already) accomplished, there is reward for all for thee through their righteousness, O Zarathushtra!"

(11) And about the advice unto Zarathushtra, this, too, (is said) namely: "Thou shouldst become reverent to them (*i.e.*, to the good spirits) so that mankind may become reverent to thee." (12) About the calculation of the hours (*zamûn*), of the days and nights, all for the good selection of them as to good works; this,

1 *Mm yazadan*. 1^a See Yasna IX-X, which treat of the yazata Haōma. 2 *Parvâchshn*, Av. *pauri* and *vach*, "to recite"; that is, reciting the Avesta while going round the *yazishnagâh*. See West's interesting note 1, S. B. E. XXXVII, p. 293. 3 L. 9, d. *Âêdûn zak î ôlâ î avô hû-dânâg pavan khvahshn havâ-ânî*. 4 *Pasijagihâ*. 5 *Hû-angûshîdagîh*, lit. "good similarity," hence "good relationship."

too, that whoever is diligent (and) always doing meritorious works, (and) that whoever shall perform as many good works as are possible for him, is given as much reward as is his desire.¹

(13) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLIII., VARSHT-MÂNSAR NÂSK.

(1) In the twenty-first² fargard, *Vohû-khshathra*³, it is said by Ahuramazda, thus: "I produced, O Zarathushtra! the desire for a good ruler⁴;" and this, too, (is said) that when (there is) a desire for a good ruler worthy of a share of the world, whoever is worthy of a share of the world [(is) a developer (*afzûn*) of that world also, on account of the share which is given him, and who (is) himself a developer of the world also by the gift of the share,⁵] his giving the share being the gift of a helper; the gift of a helper (is) a perfect (*pâhlûm*) action, and the superiority (*avartarîh*) of action (is) owing to thought (and) speech.

(2) About the place where (*aêgh*) the best wealth is the produce (*bar*) of water, and earth, and plants; also the best wish is the craving⁶ for the Religion, and for the liberality of sovereignty. (3) About the begging of gifts from the sacred beings, even with words disputing (*patkârishnîg*) the reply (*padvâkhtan*) of the sacred beings, (and) worthily contending for the gifts to the worthy ones. (4) About the connection (*patvastârîh*) of the force (*zôr*) of intelligent (*hûshîg*) memory and wise selection, one with the other. (5) About following (*hâkhtan*) both (*agavîn*) the leadership⁷ and forgiveness⁷ of the (good) spirits in the supreme heaven, for guarding⁸ the good creatures.

(6) About the desiring for (and) learning of that intelligence which is increasing along with good works, also

1. L, 11, d. *Aêgh-shân dvâyast vêsh aêgh kard, ashân mizî pād-dahishn yehabûnêd.* 2 It is called in the ms. 22nd fargard by mistake. 3 Yasna LI. 4 LI. 1, a. *Afām ôlâ ê shâpîr khûddâi kâmag bâhar madam-barishnîh.* 5 The passage in brackets seems to have been written in the margin in DM., and hence so indicated in DP. 6 *Garzishnîgîh*, Pers. *garzîdan*. 7 Ibid, 4, a. *Aêgh bûndag sardârîh?....Aêgh âmrîzishn sajâtûnêd?* where is the perfect chieftainship?....Where does forgiveness proceed?" 8 Comp. Pers. *nigdh-dârî*.

the acquirement¹ of wealth occurs imperceptibly (*a-vînishn*) thereby. (7) This, too, that whoever gives himself up, with humility (*airîh*) and reverence (*tarsgâsîh*), to him who is a true highpriest (*dastûr*) of the Religion, is endowed with the wisdom of the Religion²; and the happiness given by him unto him who is good, is a liberality rendered unto the sacred beings.³ (8) About the production by Ahuramazda of the waters, plants, animals,⁴ and the gift of all the rules (*dînâ*) of the Religion, for the nourishment, and improvement, and succession (*patvastârîh*) of the creatures. (9) About the comfort (*âsânîh*) of the spirit of the *mâthras* of the Religion, when he who is a man believing (*hêmnunishnig*) in the wisdom (of the Religion), and of most virtuous⁵ (*nêvagtâr*) nature, recites (*yemellûnêd*) it.

(10) This, too, that the wicked one who does not believe that the deception that he teaches to others, is his through his own vice (*âhû*)⁶; (but) when he teaches it likewise to multitudes (*kabedân*), he is caused to believe thereby (that) he attains as the end of that teaching, mastery (*padîhîh*) over bare (faced) (*brâhna*) deceit, and public falsehood, and destructive (*vishûft*) belief.

(11) And about the preparation⁷ of the mankind of this world, also for the renovation by fire and melted ore⁸; in this world the acquitted and incriminated⁸, as regards the law, have become thereby manifest⁸; (and) at the renovation (likewise) the wounding of the wicked (and) the rejoicing of the righteous.⁹ (12) About the invocation of Volhûman (and) Ashavahishta⁸ for help (when) in danger (*bîm*) also, from the wicked, and

1 LI, 5, a. *Aégh-at levatâ kâr va kirfag kurdan gaöspendân yehvûnêd*. *Gaöspendân* is here used in the sense of wealth. 2 Ibid, 5, c. *Mân dahîshn avô ôlâ îrîst ratû pavan shavîtâh, aégh pavan pâdakhshâh zyash haît, tanâ barâ avô âîrpatân yehabûnêd, ash pavan yasharâyîh farzânagîh*. 3 Ibid, 6, a. *Mân shapîr avô ôlâ î shapîr yehabûnêd mîzd, va mân-ich avô ôlâ pavan kâmag râdîh yehabûnêd*. 4 Ibid, 7, a. *Gaöspend tâshidâr, va mayâ va âîrvar-ich tâshidâr havârîh*. 5 In the text *nêvagtâr* for *nêvagtâr*. 6 Pers. *âhû*, "defect," "blemish," West, "through his own spiritual lord" 7 Ibid, 9, b. *Zak î pasâkhtan pavan tanû-î-pasîn*. 8 Ibid 9, a. *Aégh bûkht î âîrîkht pâddâg vabîdûnagîen yehabûnêd hanâ î lak âtâsh î sùkhra, Aûhrmazda ! âsîn î vidâkht* 9 Ibid 9, c. *Rêshînêd darvandân, sùdînêd yasharûbân*. 8 Ibid 10, c. Av. *maîbyô zbâyâ Ashem-vanghuyâ ashî gad tê ! Li karîitunam yasharâyîh î shapîr, aégh Ashavahishta ! yehamîân lak !*

about making one's own the best existence through righteousness alone (*ae-vâch*). (13) And this, too, that a good coming of men to the supreme heaven is for the righteous, (but) no¹ coming of any one from the wicked.

(14) About the enmity of the *Kaî*,² the paederast (*vâêp*) *Akht*³, the heretic (*dush-dîn*) of the dark abodē, unto Zarathushtra, and the causing of disturbance (*siglînîd n*) by him and by the wicked ones similar to him, among those who are good unto Zarathushtra⁴; and the infernal existence is for all of them⁵. (15) About the closing of the abode of the *Kaî* and the *Karap* from virtuousness; and this, too, that they do not increase the worldly existences, nor embellish the spiritual; but they reduce (this) world and dissipate the spiritual world.

(16) About the worthiness of the sovereignty of *Kaî-Vishtâspa*⁶ on account of great (*rabâ*) skill and efficiency, apart even from superiority (*avar-mânîh*). (17) About the praise of Frashōshtra for his having given *Hvôb* in marriage to Zarathushtra; the praise of *Hvôb* for her complete reverence unto Zarathushtra; and admonition to Zarathushtra as to making *Hvôb* privileged (*pâdakhshât kurdan*) for the post of house-mistress.⁷ (18) About the praise of *Jâmâspa* for begging glory and wisdom,⁸ for appropriating the excellence (*âzādîh*) of every kind of righteousness, for the love (*jûshayîh*) for sovereignty, and for (his) meditation on the Religion, in which he is assisted by Zarathushtra through the command of *Vohûman*.⁹ (19) About the praise of *Maîdôgmâh* for his acceptance (and) practice, of the Religion¹⁰, for his exercising, upholding, and propagation thereof; the yelling (*khrûsagîh*)¹¹ and united assault (*han-jastagîh*),¹²

1 DP, *vâî* for *lâ* 2 LI., 12, a. *Lâ shnâyînnîdag î Kîg vaêp î baên vîdarg î zimistân*. 3 Yt § 82: *akhtyô dushdâo temanghâo*. The wizard *Akht* Yâtu mentioned in the tale of Yôsht-î Fryân. 4 Or reading *vêsh*, it may mean "who are much for Z," or "who follow Z. much". 5 LI., 14, c *Vad avô zak î asdâm drûj demâna yehabûnt* 6 Ibid, 16, a. *Pavan Vishtâspa khûdâyîh arjânîg*. 7 Ibid, 17, a, c *Bentâ pavan nîshâîh barâ yehabûnêd pavan yasharâyîh ârzûg vabûlûnâd kadag-bânîgîh*. 8 Ibid, 18, a. *Bavîhûnêd gadâ, yusharâyîh jûshêd*. 9 Ibid, 18, b. *Pavan zuk î Vohûman âkâs-duhushnîh*. 10 Ibid, 19, a. b. c., *Afush zuk î Âûharmazda dâd aûshmârîshn, daêna î Âûharmazda, pavan jân kûnîshn shapîr*. 11 Av. *khrus*, "to clamour against," Pers. *kharûsîdan*, "to yell." 12. Pers. *jastan*, "to rush", Av. *jang*, "to attack."

evil food and other calamities (*halag*) owing to the wicked before midnight, that which Zarathushtra had for a like reason to bear; and (about) the reciting of the law of Ahuramazda¹, for the joy of the sacred beings, and his appropriation of that which is the best existence.

(20) About the perfection of Zarathushtra's complete meditation in the beginning of philosophical learning, and its development by him; the extent and also the fruit of knowledge which are owing to the reigning of Vohûman in the physical faculties (*tanû-afzâr*), causing development of the world in righteousness.² (21) About the excellence of the ceremonial and obeisance of Zarathushtra, (and) the superiority³ of his recompense;⁴ also advice to him as to worshipping Ahuramazda excellently, and all the angels by their own names according to their greatness.⁵

(22) The excellence of righteousness is the best.

CHAPTER XLIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-second fargard, *Vahishtôishti*,⁶ is about those who wish for the excellence (*pâhlûmîh*) of the good Religion, and information thereon. (2) About the glory having approached each family of the houses of the Spitâmas⁷, even before the coming of Zarathushtra; the knowledge and the laws of organization and priestly authority of those (who arose) from that family; the existence therein of houses, villages, towns, and districts; (its) persuading (*hâkhtan*) (and) exalting the people of the world from vice to virtue by excellence (*lkhûpîh*) of words and actions; and it causes the people of the world to believe in it even at the approach of the good Religion. (3) And this, too, that the existence of Kaî-Vishtâspa, that of Spitâma⁸ Zarathushtra, and of

1 LI, 9, c. *Afash zak î Aûharmazda dâd aûshmûvishn daëna î Aûharamazda*. 2 Ibid, 21, b. *Olâ daëna î yashardîh afzâyînîdâr pavan zak î Vohûman khûdâyîh*. 3 *Avarîh* for *avartanîh*. 4 LIII, 1, a. *Pâhlûm khvahishn srûb î Zarâtûshtra (Avistâg va Zand)*. 5 See chap XXXVIII, § 23. 6 Yasna LIII. 7 See Yasna LIII, 2, c. West reads *Zarâtûshtra kâmag Kaî-Vishtâspa, Zarâtûshtra-cha Spîtâmân, va Frashvêshtra-ich yehabûnîshu zak î arêzag râs* Comp. chap XXXVIII, 23. 8 Reading according to DP, *Zarâtûshtra Spîtâmag*, "that of Spitâma Zarathushtra".

Frashašstra of the Hvôbas¹, is owing to it. (4) About the praise of Pourûchistâ,² daughter of Zarathushtra, for loving the good Religion with wisdom, and acting by the admonitions of the Religion, devoting herself willingly in filial service (*pavan zannîh*) to Zarathûshtra, complete performance of duty and reverence for him, (and) after Zarathûshtra also her performing connubial service to and her reverence for Jâmâsp³; (and) her great reward from Ahuramazda for that religiousness and self-devotion to the sacred beings. (5) About the praise of Hûtôs⁴ for the occurrence of the progress of the Mazda-worshipping Religion through her, on account of the growth of (her) righteousness and the vanquishing of all the fiends, on account of the meritorious works, and advantage which have been in the world from the greatness⁵ of her Religion, and her thanks-giving (unto God) for the same⁶, and her high position here and there⁷.

(6) About the characteristics of those who are embellishing the end (of time) and arranging (its) period; this, too, namely: "They are a manifestation of those, O Spîtâmân Zarathushtra! who shall achieve this renovation in the existences; they are watchful, little afflicted through tormenting⁸, perfectly mindful, so that, when milk⁹ reaches them, they thoroughly (*barâ*) digest it; they have no fear and torment¹⁰, nor¹¹ do they also utter false or untrue statements, through the yearning for the righteousness of those who are righteous"¹¹. (7) About the characteristics of those who undo (*vishtûp*) the end (and) obstruct (its) period; this, too, (is said) namely: "They are a manifestation of

1 The family name of *Frashašstra*. 2 Av *Pouruchistâ*, daughter of Zarathushtra, who married Jâmâspa, prime minister of king Vishtâspa. See Yasna I.III, 3, b *Zak-ich ôlâ î lak Pouruchistâ mân Haêchaduspân Spîtânân havâîh, mân zak berlâ mân Zarathûshtra havâîh*. 3 Ibid, b c *Barâ yehabînîshn yasharûb Porûchist avô ôlâ î yasharûb Jâmâsp, pîvan zak î Vohûman*. 4 Ibid, 5, a *Daêna rûbâgîh pavun Hûtîs* (name of the wife of king Vishtâspa). 5 West's reading, *rabî yakhseñnîh*, "from (her) great possessions." 6 West, "(her) equal praise." 7 Meaning, "in this and the next world", 8 *Gôkhrân*. 9 Perhaps *Maudhyôî-zaremaya rôghan*, "the immortalising beverage" given to righteous souls in heaven, 10 Reading *âzâr*, "torment", "affliction", "disease" West, *afzâr*, "accoutrements". 11 West, "(nor) yet do they mention false and irreverent statements concerning those who are righteous, through imploring righteousness."

those, O Spitāmān Zarathushtra! who are destroyers of existences, they are quick remedies; that is, they become very quickly devoured¹, and (are) in the torment of the vicious (and) grievous abode; they are imperfect in thought, so that it is not possible for them to digest milk: their fear is inevitable (*a-châr*)², they utter even false untrue statements concerning those who are righteous through righteous desires."

(8) About the craving (*kāmagîh*) for the fiend, and the friendship of the fiend, and the gratification of the fiend by him who is an apostle³ of the demons, and his maintaining⁴ the affliction⁴ of the creatures of Ahuramazda even through the absence⁵ of progress⁵ which they lament; and the confusion (*khshûp*) owing to his speaking deceitfully in the world; the connection with him of bewilderment and swift death,⁶ and the most grievous hellish punishment. (9) About that wicked follower⁷ and friend of theirs in defecating righteousness, and also in destroying the greater religiousness of the world, and making the soul wicked in the end.

(10) About the occurrence (*madan*) of the dissipation of the glory of him who is a well-ruling man, and the pacification (*âsûdan*) of the creatures of the world by the sacred beings; this, too, it says thus: "The causer⁸ of evil strength⁸ and the preparer of distress⁹, where (*aêgh*) they shall make disease (and) distress prevalent in the world¹⁰, are the weakener and corrupter

1 Comp. Pers. *khâyandah*, "masticated," "devoured." 2 Or, "their fear is tormenting," reading *âzâr*, instead of *a-châr*. 3 *Paîtâmbâr*, "a missionary." 4-4 West reads *a-kârgârîh*, "rendering helpless," instead of *âzârlârîh*. 5 *ana-sachishn*, Av. *sach*, "to go," "to proceed." 6 LIII, 8, d. *Aûftênd îlâshân min mizd. va frîft yehevûnêd, îlâshân zak î shkipt margîh î garân î mahist, min avârig anâgîh têz hâit, aêgh-shân apagayêhê yehevûnêd*. 7 *Pasûpâi*, *pas* "after," hence "a follower." 8 West, *dûshîh verenakînidâr*, "persuader of evil." It can be read *avêhîh nîrûgînidâr* "the causer of the strength of evil." 9 Av. *ibish*. 10 Ibid, 9, a. *Dûshîh hemnûnînidâr* (teachers of evil) *havând beshîshn ârâstâr, aêgh dard bêshishn rûbâg vabîdûnând*.

ruler who is smiting them and opposing them, that is, who keeps them back from sin and takes vengeance on them at his will¹; to that one, O Ahuramazda! (belongs) this dominion of thine (or his sovereignty is from thee), whom you give comforts (*vehîgdân*), to him who is justly living (and) poor.²

(11) It is perfect excellence that is righteousness.

CHAPTER XLV. VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-third fargard, *Airyaman*,³ is (about) the *Airyaman* prayer³: "That one which I tell thee, O Spîtâmân! is the greatest of all the sacred formulæ of prayers,⁴ in harmonious⁵ (*hâvand*) Avestic dialect; this is the best dialect (*shapîr*) because it is the most effective of the sayings of every kind produced. (2) "Which *Airyaman* prayer they shall recite, who are the benefitters,⁶ and who through the recital of it aloud, O Spîtâmân! will become predominant. (3) That one who is the Evil Spirit, who is heretical (*dûsh-dîn*), O Zarathushtra! among his own creatures, O Spîtâmân! becomes buried in the earth; the Evil Spirit is among those buried in the earth, who are the demons, where their bodily skeletons are completely shattered (*shkli-haît*). (4) And high up the dead are arrayed by that one through whose assistance they give life back unto the body, and they possess (such) an embodied life that they do not die."

(5) Perfect is the excellences of righteousness.⁷

1. Yasna LIII., 9,c. *Kadâr, yasharûb khûdâi, mûn ôlâshân makhîunêd, afashân hamaêstârînêd, aêgh-shân mîn vinâs lakhvâr yakhsenûnêd, afashân pavan kâmag kânînêd.* 2 Ibid., 9,d. *Ôlâ, Âûharmazda! hanâ î lak khûdâyîh mûn avô râst zêvîshn dregûsh va âsân yehabûnêd* 3 *Aîreman in Pahlavi.* The Avesta prayer *Airyemâ-ishyô*, Yasna LIV. 4 Here *khvâhishnîh* is used in the sense of prayer, as the Gâthic word *îshti*, "prayer" (Mills), from Av. *îsh*, "to wish," "desirable." *Airyaman* angel is said to preside over mental peace, rest and joy. 5. Av. *havant*, "similar." 6. Meaning the future prophet, *Saôshyâs*, and his followers. 7. This sentence 5 is here written twice in the Ms.

CHAPTER XLVI. BAGHA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda and all sacred beings.

(2) The Bagha¹ (Nask) contains twenty-two fargards, the first of the *Baghas*² is the Ahunavair³, about (its) production by Ahuramazda, before every creation apart from the archangel,⁴ but (*barâ*) on the appeal (*nîyâzâgîh*) of that archangel; (and about) the development (*rastag*)⁵ of words which are the innermost⁶ and most comprehensive⁷ contents⁸ and best-collected⁹ embodiment of the omniscience of the Religion of wisdom.

(3) The divisions (*bakhshishnân*) of this germ of germs,¹⁰ (and) the origin (*bân*) of all other sayings of the good Religion, (are) the divisibility¹¹ of the portions (*buga*) of the Ahunavair. (4) And that *ahuna* of the *ahuna-vâir* of the Ahunavar, is the first name, which as regards (*madam*) the first, is specially that name¹² which is (derived) from the creator who is also Ahuramazda, and its adaptation (*pasâjishn*) by mankind.¹³ (5) The thought¹⁴ that exists with the first¹⁵ is associated with the word that is *vairyô*, His will, which is in the second part of the name,¹⁶ which is about the first (state of existence); it is specially the universal secondary state of those who are specially the cause, who exist as it were with (embodied) appearance (*châhar*), and have become in that way associated with the second name.¹⁷ (6) The connection of the first name (with the

1 The third of the Nasks, and the fourth of the Gâthic division. It is an analytical commentary upon the Gâthâs, devoting a separate fargard to each *hâ* of the Yasna. Its first three fargards are still extant in Yasna XIX-XXI (See West, p. 303). 2 Literally meaning "apportionments," "portions," from *Av. baj*, "to divide." 3 The name of the *Yathâ-ahû-vairyô* prayer. 4 Probably *Vohûman*, the first archangel created by Ahura. May be all the archangels. 5 Pers. *rasta*, "growth." 6 *Andartûm*. 7 *Hangerdîgtûm*. 8 *Parvand*, *Av. pairs* and *band*, "to surround," "contain," "environment," "encompassment." 9 *Hû-ramagtûm*, *Av. hû* and *Pahl. ramag*, Pers. *ramah*, "flock," "congregation," "collection." 10 The Ahunavair formula. 11 *Bakhshishnâgîh*. 12 West, "creature." 13 This prayer was supposed to have been recited by mankind before the other creations, Yasna XIX, 2-5, 17-20. 14 *Av. maiti*, from *man*, "to think." 15 Namely, that of the creator. 16 Namely, *vairyô*. 17 *Athâ ratush ashât-chît hachâ*.

Being), the life (*yehevūnīšn*) of which is the *māthra*, is a co-existence (*ham-būd-hastan*) which has occurred, and it is the source of the formula ; and the distribution of the portions thereof form the whole saying into a kind of *māthra*, name of it being *Yathā-ahū-vairyō*; (and) the spirit through which it is propagated is the philosophy of the Religion among the needful creatures (and) the creations on account of the wisdom¹ (contained) in that (sacred) instrument (*afzār*); and that,² too, was also produced on the appeal of the archangel,³ and for this (reason) that archangels are wise in speaking, and on account of wisdom they are archangels.⁴

(7) This, too, about the same words, that (it is) a prayer, the best worded one (*hū-sakhūntūm*), which is spoken and is to be spoken;^{4a} and the obscurity (*tūmīh*)⁵ is not about the sound of the original words, but about the manifold nature of the hardness (*sangich*) of such words in the condensed⁶ prayer. (8) This, too, that mankind guard the soul from hell by learning, reciting, and acting according to it (Ahunavar), and the body from death,⁷ by perpetually (*ham-bāstagīhā*) continuing therein.

(9) This, too, that, as to the first division (*bajīšn*) of the Ahunavar whose name is the Bagân Ahunavar, when, reciting⁸ (*avi-vidār*) one freely chants it in a ceremonial, the good work is as when one chants a hundred philosophic stanzas (*radīh*)⁹ of the Gāthās, loudly and freely¹⁰ reciting, and when reciting freely one chants it, such a ceremonial amounts to as much as ten.¹¹ (10) This too, that, through the same division, while one solemnizes the conclusion¹² of the first completion, which is the Stōta-Yasna, as it becomes the rite of one who is being newly initiated (*navag-*

1 *Farzānagīh*. 2 The Religion. 3 Vohūman. 4 Yasna XIX, 20-23. 4a XIX, 24. 5 Av. *temangh*, "darkness." 6 *Nisang*, "an epitome," "condensed language." 7 XIX, 25, 26. 8 Reading, *avi-vidār*, Av. *avi-vid*. "to recite," or "chant loudly" 9 *Radīh*, Pers. *rad*, "intelligent," "philosophic." 10 *Āsūdagīhā*, "freely." 11. Yasna XIX 6, 7 and 8. 12. *Han-gerdagīh*.

nāvar), on that day they make the soul of the solemnizer (*yashtār*) pass three times into the supreme heaven.¹

(11) About the grievous sinfulness of not reciting (*a-vidār*) the Bagân Ahunavair.²

(12) And this, too, that it is made by him in obedience³ to Ahuramazda, as the first creature made, who gives up the body in service (*bûndagîh*) to him who is the ruler, and in discipleship to him who is the *dastâr* of the Religion;⁴ for this reason, because they are required (*āvâyard*) for lordship and *dastâr*ship in the world. (13) He who is the highest lord and *dastâr* is the creator Ahuramazda; and, owing to the same reason, when it⁵ is made subject to them (namely the good spirits), subject to the creator Ahuramazda he has made it as the first creature produced.

(14) This, too, that it is taught (unto man) by it⁵ to keep the person in the service of the king of kings,⁶ whose origin Ahuramazda keeps in his possession; for this reason, because when (his) origin is kept by Ahuramazda in himself, Ahuramazda is over his own if (*hat*) a good ruler is made; him who is so elevated he maintains as ruler, when it is necessary for Ahuramazda to produce also physical existences, and when instruction is imparted to the (creatures and) creation.

(15) This, too, that the reward of Vohûman is owned by him who points out⁷ the thing that is virtuous, who also utters the right recitation, and who also teaches the best mode of abstinence from sin unto mankind. (16) For this reason, because the pointing out⁷ of anything that is right, the utterance of recitation wisely, and abstinence from sin are, as it were, (*chîgûr*) entertained⁸ materially in good people, spiritually they are owing to the archangels, Vohûman being the best guide (*avîrtar râyînidâr*) therein; and, from the same reason, he in whom there is a similar skill (*hûnar*) is of like meritorious acts with Vohûman, and adapted (*pasijag*) to the meritorious acts arises the like reward.

1. Yasna XIX, 9-11. 2. Ibid, 12-15. 3. Pers. *hirih*, "obedience."
4. Ibid, 28-29. 5. The Ahunavar. 6. Yasna XIX, 30. *Mân denâ tanâ
ôld i malkâân malkâ i min harvispa-gûn mardûm Mazdayasnân chāsht*,
7. *Dakhshagînidân*. 8. *Mâhmânîh*.

(17) And this, too, that the dominion is given to Ahuramazda by him who shall perform those works, is manifest from (the passage): *Ad, Mazdā tava khshathrem*,¹ and its (Pahlavi) version (*Zend*) is as follows: "To that one, O Ahuramazda! belongs this sovereignty of thine, by which salvation is given to him who is righteously living, poor, and friendly (*āshna*)."² (18) For this reason,³ because Ahuramazda created no dominion in the world for the more complete (*avīrtar*) salvation of poor creatures from the destroyer (*kḥaya-bīd*); but, for the purpose of administration (*rāyīnīdan*) over the dominion of him whose strength (*zōr*) of rule is the cause (*chīm*) of salvation for the poor—which is continually (*padvastag*)³ the wish of Ahuramazda,—and the dominion is given to Ahuramazda.

(19) This, too, that through preservation from the adversary his poor are helped, who are preserved (*būjīhēnd*) owing to friendliness for the Spītāmān; the adversity of the creatures is the advancement of the Religion by supporting the Religion; and the friend of the Spītāmān becomes a helper of the supporters of the Religion. (20) and about the entrance of the destroyer of the creatures from without (*min barā*)⁴, (and) the helplessness of Spentā Mainyu (the Beneficent Spirit) owing to it.

(21) About the connection of this Scripture of the Religion of Ahuramazda by the three standards which are the good thought, the good word, and the good deed; and by the four classes, which are the priesthood, the warriorship, the husbandry, and the artisanship; and by the five chieftainships, which are the chieftainship of the house, of the village, of the tribe, of the province, and the supreme Zarathushtraship;⁵ and the one summing up (*hangerdīgīh*) which is the liberality of the good ruler.

(22) Righteousness is perfect excellence.

1. Yasna LIII, 9. Then follows (Av.) *yā erezhejyōi dāhī drigaōvē vahyā!* (Pahl) *mūn avō rāst zīvīshn dregūsh āsān yehabunēd*. 2. Salvation is given for this reason because ... 3. Pers *paēvastah*, "continually," "always." 4. Yasna XlX, 39. 5. Ibid, 44, 55.

CHAPTER XLVII., BAGA NASK.

(1) The second fargard is the *Ashem*¹ of the Bagân (Nask); know that the best welfare is bestowed by it on every one who bestows on anyone else that which is valuable (*arjânig*) for him²; for this reason, because on account of the best gift (of the *Ashem*) there arises (*yehevûnéd*) entirely (*barâ*) much profitable gift, and a profitable gift becomes a gift worthily (bestowed). (2) And this, too, that the reward of every meritorious act is bestowed by it to mankind, which when it instructs mankind, keeps them in diligence;³ just so, as it is the function in all meritorious actions of him who instructs and keeps mankind in diligence, the reward of meritorious actions which mankind can (*shâyênd*) appropriate by diligence is appropriated by him.⁴ (3) And this, too, that progress was by it in every meritorious action.

(4) He who comprehends what meritorious actions are, and is a desirer⁵ for them, has thereby learnt⁶ the deliverance⁷ (from sin); whoever possesses authority through straightforwardness, is the best one (*avîrtar*) for rewarding the doers of meritorious actions; and whoever, too, will give true decision and pronounce right (*râst*) sentence, is the best one for causing the punishment⁸ of a criminal, and for thrusting⁹ him into obscurity⁹ owing to the absence¹⁰ of (his) good works; and whoever, too, will exercise the middle course (*pâdîrdngarîh*) wisely, is the best¹¹ one for the good government¹² of the world.

(5) The excellence of righteousness is the best.

1. Here expressed in Pahlavi by its general rendering *Yasharâyîh*. For the praise of the *Ashem* prayer, see Avesta Yasna XX now extant. 2. Pahl. Yasna XX, 1. *Zak âvâyad yehobânt barâ yehabûnéd*. 3. Ibid, 2, *Mân gabrâ hastishnih harvispa-gûn yasharûbân ghal âvâyad kardan, ôl harvispa-gûn yasharûbân barâ châsht yehevûnéd. aêgh-ash nêvîgîh padash kard yehevûnéd*. 4 by *Ashem*, 5 *Khvâstâr*, Pers. *khvâstan*, "to wish." 6 *Khânîdînid*, Pers. *khânîdan*, "to read," "to learn." West, *âzân a-khanîdînid* "the learned foolish." 7. Comp. Av. *az*, "to deliver," "make free." A doubtful word. 8. *Pâhalînidan*, comp. *puhal*, "punishment." West, "the bridge-judgment." 9-9. *Spâkhtan*, "to conceal." 10. Or, reading *dândgîh*: "whoever, too, will make wisdom his intermediary..." 11. West "more particularly." 12 *Râyîndârîh*, "administration."

CHAPTER XLVIII, BAGA NASK.

(1) The third fargard is the *Yēnghê-hâtām*¹ (of the Baga Nask); know that here is taught by it the worship of Ahuramazda, which (is) the law of Ahuramazda; that is, its law is virtuous² (2) And this, too, that the worship of Ahuramazda is performed by it, which prayer is for the (good) life of the living mankind. (3) This, too, that the males and females of the righteous are praised in it, the obeisance in which is for the archangels.³ (4) And (about) atonement for crimes, so (there) is the entire gratification from it for Ahuramazda personally, and in (that) connection⁴ the gratification reaches unto Ahuramazda.

(5) And here one speaks of the three particulars (*mâdīgân*), in which all modes of the worship of Ahuramazda are included (*baên*). (6) One is when the law of mankind is virtuous, because (*chêgân*) it is limited⁵ by a virtuousness (*frârnîh-î*) of thought; this is that which by itself reaches unto⁶ Ahuramazda. in the worship and obeisance. (7) One is when it teaches a prayer for the life of mankind, and its legal decision is for the protection, and nourishment, (and) other help, and gratification of mankind; (it is) a helper of every worldly creation of man-kind, (and) that being done (there happens) the connection of mankind with the (*Chînvad*) bridge, which amounts to (*yehamtûnêd*) the worship and gratification of Ahuramazda. (8) One is when they shall perform the obeisance unto the archangels, which is for the sake of strengthening (*nîrûgîndan*) the archangels, each separately, during their function of improving (*nîvârishn*) (and) guiding (*rdyînishn*) thereby (*padash*)⁷ the world, since their worship is declared by the Religion; this (is declared) that the ceremonial (may) reach this (*Chînvad*) bridge and be united for the worship and joy⁸ of Ahuramazda

1. Compare the Avestic statements regarding *Yenghe-hâtām*, in Yasna XXI. 2. Yasna XXI. 1. *Aēgh zak ghal vabidūnayēn, mām dād ī frārēn, mām-ash yzīshn hvīih chāsht yehvānēd*. 3 Ibid. 2, 3. 4. *Ajash pavan patvand yehvunēd*. West, "and in connection therewith it amounts to." 5. *Sāmānīhait*. 6 *Khūdāhā yehamtūnēd*.

7. West reads *patih* instead of *padash* and renders it "in their control (*patih*) of the business of preparing and managing the world," 8 Av. *kshnu*, "to rejoice."

(and) the archangels who are strengthened by the ceremonial.
 (9) One (is that) mankind are advanced by the strength of the archangels.

(10) Righteousness is perfect welfare.

CHAPTER XLIX., BAGA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda, and an offering (*dahishn*) of contempt for the Evil Spirit.

(2) The fourth fargard is the *Yānīm-manō*¹ of the Baga, about the praise of Zarathushtra, that is, his position² as the judge², and his invocation of blessings (*yān*), and his speaking in reply were such as are revealed³ by the *mānīhras*. (3) This, too, that the legal authority of his existed before the blessings; that is, this one decision (*vichīr*) is made by him about himself that his own person be first made deserving through virtue, and then virtue be solicited by him.

(4) This, too, that he has attributed the source (and) result unto Ahuramazda, who attributes joy unto Ahuramazda, for the source and result of various advantages (*sūd sūd*) and various joys (*rāmishn rāmishn*) are necessary for the sake of joy itself, as joy is the end (*rōēshā*) of every happiness of him whose joy has made consecrated offerings (*aūstōfrīd*)⁴ unto Ahuramazda; since his decision is this that by him whose joy arises from that thing which is the will (*kām*) of Ahuramazda, its source and result are attributed to Ahuramazda. (5) This, too, that the meritorious actions of lawful gratifiers, are a gratification⁵ (and) appropriation (*khvēshīnīdan*)⁵ by him who shall perform that which is true reverence (*tarsagāsīh*); and for this reason, because he who is a lawful gratifier of others through true reverence, causes the gratification of (others) through

1. Av. Yasna XXVIII, now extant. Section 1 contains the opening words of the benediction which precedes the *Ahunaavaiti Gāthā*. See my vol. XVII., chap. XXVII. 2-2 *Dātēbarh*. 3 *Paēdāg*. 4. *Aūstōfrīd*, Av. *usefriti*; Ardā Virāf, chap. XIII, *aūstōfrīd*, "a consecrated offering" to a spiritual being. 5-5 *Rāmīnīdan khvēshīnīdan*, Comp. Yasna XXVIII. 5 c: *Mūn avē ōlā rāmīnīdār yehabūnēd khvārīh*.

the practice (*varzīdan*) of his reverence; and when thus for the gratification of those persons, the meritorious actions of lawful gratifiers become a gratification and appropriation (by them). (6) This, too, that the wisdom of Vohūman is propagated by him who utters a prayer (*milayā*) with a good mind (*vohū-man*); for this reason, because the wisdom belonging to Vohūman and its propagation are mostly (advanced) through the (sacred) texts.

(7) This, too, that the ampleness and joy of cattle are taught by him who well maintains the cattle which are in his possession; and for this reason, owing to the multitudes¹ (of cattle) thus of him (*ghal*) who well maintains the cattle which are in his possession, he gains (*vindēd*) his profit and gratification therefrom; (and) others, who see that gain, instruct (others) even as² much as² he about the good maintenance of cattle for their own benefit and gratification.

(8) This, too, that to give a gift (*nēvagîh*) for the benefit of the worthy ones is taught by him who keeps the gift that is his for the appropriation of the sacred beings (*yazadân*); and for this reason, because he gives the bounty, that is his, unto the worthy ones for the purpose of preserving it for the advantage of the sacred beings, and others are highly instructed by him. (9) This, too, that by him he is taught to be generous in both existences, who is generous (and) worthy, who gives benefit to a worthy one possessing body and possessing life; and for this reason, because the worldly and spiritual existences are both his, and his worldly existence is in this life (and) his spiritual existence is in that life from which appreciation (*shndyishn*) for that gift of benefit approaches.³ (10) This, too, that by him, who shall do reverence unto the pious ones, even this is taught that the sacred beings rejoice those who (*mân-shân*) are putting into practice their will (*kām-varz*); and for this reason, because good recognition (by the sacred beings) becomes a recompense⁴ for him, by whom the reverence (of the good

¹ *Amargānîhā*, lit., "numberlessly," hence "multitudes," *amar*, "numberless," Av. *mar* "to count." ² *Hāvand*, Av. *havant*, "this much," "so much." ³ See Yasna XXVIII, 2, c. *Āzādîh mîn yasharâyîh avâgîh*. ⁴ *Pasakhân*, lit. "reply."

spirits) is practised, (and) for him the gift¹ of the sacred beings is certain (*aevar*).

(11) This, too, that he who (was) at first has taught even this to mankind, that desirers (*khvâstârân*)² for the favour of sacred beings certainly gratify the sacred beings commanding power (*padvâz*)³; and for this reason, because the reception (*mâhmânîh*) of a sacred being, given (*yehabûnt*) by a commandment of the Religion, is a virtuousness in the world apart (*barâ*) from that, and the gift of the path of liberality from the sacred beings to mankind is even through the elevated⁴ position⁴ of the favoured; (and) man thereby becomes without doubt, and believes more in the sacred beings. (12) And this, too, that his soul (so) gifted will be endowed with (a space in) the supreme heaven, by whom is given something to him who praises the pious sacred beings; and for this reason, because even through liberality which is on account of wealth, and (other) gifts, the path to the supreme heaven (*garôdemâna*) is manifest; (and) anything that is given to the praisers of the pious sacred beings is the highest (*rabâtar*) liberality. (13) And this, too, that the veneration for those needing⁵ reverence is performed by him who teaches the sacred word (*vâchag*) (Religion) to the pious people; and for this reason, because he who is a good teacher (*âmûg*) of the Religion may bring it into use for the reverence, and advantage, and joy of the pious sacred beings.

(14) This, too, that the knowledge which is in the Religion of Ahuramazda⁴, is disclosed (*sharîttunt*) to his own (*ôl nafshâ*) by him who loves Vohûman; and for this reason, because true knowledge is from the selection (*vichîngarîh*) of pure wisdom, and the pure reaching unto the most efficient selector

1. West reads *yazadan gâs aevar*, "the throne of the sacred beings is certain." 2. Yasna XXVIII, 4, c: *Chand khvâstâr tâbânîg havâ-am havând âmûkhtam khvâhîshn î yasharâyîh kâr va kirfag*. 3. *Padvâz*, Av. *paiti* and *vaz*, "to be strong;" "commanding power or influence." West reads *patûst*; comp. Av. *tust*, "to be contented." 4. Comp. Pers. *padvâz*, "a perch," "an elevated or secure position." 5. *Nîyâzân*, "requiring," "wanting." 4. Yasna XXVIII., 4, b,

(*vichīngardār-tām*) the spiritual lord (*ahū*) in the mind, through the purity that paves the way within the mind for the spiritual lord, the purity which arises that way through the reception of Vohūman therein. (15) This, too, that righteousness is taught¹ by him who keeps his mind always (*padvastag*) in righteousness; and for this reason, because by his mind's efforts there-in, (and) having succeeded (*vasūbarīd*) by those efforts he attains to the object of his effort. (16) This, too, that by him who gives commands about the progress of things relating to Ahuramazda, this also is taught by him unto mankind, that then one sees the throne of Ahuramazda; and for this reason, because it is possible to see that throne through the complete progress of the will of Ahuramazda in the world; (and) whoever gives commands about the progress of the things relating to Ahuramazda, the will of Ahuramazda is his in the world, the progressive (*rūbāg*) part (*bāhar*) of those things being shown unto the people even through that foundation (*būnīh*) of perfection, which becomes the throne³ of Ahuramazda in the sight of mankind (*khadītunīan-ī-mardūm*).

(17) This, too, that by him by whom Ahuramazda is entertained⁴ in himself, things only understood through a *dastūr* are then likewise taught unto mankind; and for this reason, because best (*avīrtar*) instruction (*āmūg*) and knowledge are those which are (taught) through a *dastūr*; and by whomsoever Ahuramazda is entertained in himself, a spiritual lord is then wished for (by him), who becomes glorious and praised for his teaching, and mankind are taught by him. (18) This, too, that a good person is he who is a devotee (*parastag*) (and) gratifier of a good ruler, (and) they bring forward a good man for benefit⁵ (*névagiḥ*) unto him who is that (good) ruler; and for this reason, because a

1. Yasna XXVIII., 4, c. 2. Reading *vasūbarīdan*, corrupt form of *asbārīdan*, *asvārīdan*, "to ride," hence "ridden," "succeeded." Av. *aspa-bāra*, "a rider." 3 Comp. Yas. XXVIII, 5: Av. *Ashā, kad thwā daresānī, manaschā Vohū vaēdemnō gātūm-chā Ahurdi, sevishtāi, sraōshem Mazdāi*—(Pahl.) *Ashavahishta, aēmat lak kiadītunam pavan zak ī Vohūman āgās-dahīshnīh denā kavītunam, . . va gās-ich ī Aūharmazda aēmat khadītunam. . . zak gās pavan Srōsh khavītunīhaīt, aēgh amat dastōbar yakhsenund—shāyad khavītunast aēgh nevagiḥ min zak gās mā.* 4 Yas. XXVIII, 6. Av., *Vāhū gaidī mananghā*—(Pahl.) *yehamīnīshn ī Vohūman avō tanū ī aīshān yehabūnām.* 5 Ibid, 6, b,

good man associates (*ham-bâjtnêd*) other good people with him in the benefit that happens to him, and his character (*chîhar*), and temper, and disposition are so owing to (*min*) that; but when bringing (*dêbrûnâ*) himself forward to rulers through reverence (and) gratification of the rulers, other good people will also be bringing themselves forward on account of him for that benefit. (19) This, too, that by him who shall honestly make an accumulation (*undûzishn*) (of good acts), the way of prosperity (*âvâdîh*)¹ from the sacred beings is opened to his own; even for this reason, because an honest accumulation of a selector of gifts is provided through an unforeseen (*avîn*) chance (*vakht*), and when (it is) so, he becomes the treasurer (*ganjôbar*) of the sacred beings.

(20) This, too, that by him who does a beneficial deed for the archangels, the gift for him² who is suitable (*shâyad*) for the sovereignty³ of the united (*hâm*)⁴ world is prayed for; and for this reason, because the beneficial deed being done for the archangels on behalf of his own, (and) the advantage of the united creation solicited, it becomes the best advantage of all the good creations of the virtuous ruler. (21) This, too, that by him who is a praiser of the archangels, the good Religion is praised; and for this reason, because the good Religion is the praise of the archangels, (and) the praise of the archangels is the good Religion. (22) This, too, that the Religion of the sacred beings is propagated by him who shall make offerings unto the sacred beings; and for this reason, because the making of offerings to the sacred beings strengthens the upholders of the Religion, and the progress of the Religion exists through the upholders of the Religion.

(23) This, too, that he who shall make mankind quite (*barâ*) zealous⁴ for doing deeds of merit, is also liberally rewarded (*râdînîd*) for that good deed (done) for mankind; and for this reason, because the original (*bîn dâdâr*) giver is also the giver of the result (thereof). (24) This, too, that he who is

1. Yasna XXVIII., 7, c. 2. Namely, Vishtâspa.—3 Ibid., 7, c. 4 West, *khâm*, "immature," 5 *Garemoq*, Av. *garema*, Pers. *garm*, "argent," "zealous," "warm."

helper of honest desires, and also by whom there is the nourishment of the creatures through honest work, and whose accumulation¹ (of wealth) is also owing to honest work, is praised above the multitude of mankind²; and for this reason, because whoever is a helper of those of honest desires, is an increaser of virtue in the world; and he by whom is the nourishment of the creatures through straightforwardness, is a producer of the paternity³ (*abîdarîh*) of creatures; (and) he whose accumulation is owing to virtuousness, becomes an enlarger⁴ of the world. (25) This, too, that he by whom one who is unhelped (*a-dâd*)⁵ is helped, is taught to give to beggars⁶ that which is required for them. (26) To help that which is unhelped, is such⁷ as though one should help a province, or a district, or a country, or a family; (and) one should maintain (*dâshtan*) the family residences of those of the family of Vishtâspa, and (their) fortress and stronghold (*gar-pûshtîh*), and the dwellings of the agricultural⁸ peasants⁸; (and) one should repair a rugged (*shkast*) road, and build (*bastan*) bridges over rivers, (and) conduct (the waters of) a river or an aqueduct⁹ or brook, (and) populate desolate (*avîrân*) places,¹⁰ (and) do other things owing to which long-lasting (*dêr-padâî*) comfort and advantage of mankind in the world (may) occur. (27) And he who shall do these things, will be helped even by him who will be born afterwards,¹¹ and is taught the performance of that which is the most advantageous thing necessary for mankind, and also the performance of such a thing for others.¹²

(28) This, too, that spiritualism is that which¹³ is the teaching of Ahuramazda, which (is) wisdom for him who (has) wisdom; that is, it teaches acquired (wisdom)¹⁴ unto him whose innate wisdom¹⁵ is good (*nêvag*); and for this reason, because

1. *Handûzishn*, Pers. *andûkhtan*, "to collect," "to accumulate." 2 *Amargân*, "countless," Av. *mar*, "to count". 3 *Abîdarîh*, *abîdar*, (*Huz. ab*), "father". 4. *Frâkhû-gar*. 5 "Without a gift". West, *hasht*. 6 *khvâstârân*, Pers. *khvâstan*, "to beg." 7 *Chîgûn*. 8 Pers. *kâr*, "agriculture," "tillage," and *dahgân*, "peasant." 9 Av. *kata*, Pers. *kat*, "a subterranean canal." 10 Or, "render barren places fertile and habitable". 11 That is, by posterity. 12 Namely, for other creatures. 13 Here *öl* for *öld*. 14 Av. *ga'shō-srūtō-khratū*, lit, "learning acquired by listening," (meaning) "acquired wisdom." 15 Av. *âsnō-khratū*, "inborn or natural wisdom."

spiritual faculty¹, such as (*hand*) has come into his possession², (and) which is acquired³ wisdom³, is for a creature (*zâg*) of Ahuramazda, the innate⁴ wisdom⁴ being given to develop⁵ it, whereby Ahuramazda is gratified.

(29) A summary about the (material) existence⁶ that was, and the progress of the earthly⁷ existence, (and) the (material) existence that will be;⁸ this, too, (is) about the (material) existence that was, (and) which will be; (about) the beginning of the essential (*gaôharîg*) thought, (and) the beneficent (*nêvag*) production (*dahishn*) of the good and evil earthly existence, that of him who is good goodness, and that of him who is evil evil; and about the progress of the earthly existence, which is intermediate,⁹ (there are) the effective¹⁰ performance of good works, righteousness, and possession¹¹ of reward,¹¹ and the committal of crime,¹² and wickedness, (and) suffering¹³ of punishment¹³; (and) about the material existence that will exist, which will be the last; (there will be) the government with wisdom of him who is the supremely (*avartûm*) good one, who is the source of all plentifulness (*vasîgân*), the triumph of goodness over evil, and the sovereignty of the good, the non-sovereignty of the evil, (and) the restoration (*nîvârishn*) of the good creatures in a pure condition.¹⁴

(30) Perfect is the excellence of righteousness.

CHAPTER L., BAGA NASK.

(1) The fifth fargard, *Khshmaibyâ*,¹⁵ is about this, that complaint is made by Geûsh-aûrvan for the absence¹⁶ of anyone who keeps well the cattle that are in his possession; and for this reason, because cattle are increased by him, and others through design and desire for that increase would act by his example (*andâzag*) (and) keep cattle well; (but) the complaint

1 *Matnûg*. 2 *Khvêshâh*. 3 *Gaôshô-srût-khratû*. 4 *Âsnô-khratû*. 5 *Afzâyî-nîdan*. 6 *Hastishnûh*. 7 *Sti*, Av. *sti*. 8 The whole meaning the past existence, the present existence, and the future eternity. See Yas. XXVIII., 11, a, b, c. 9 *Miyânag*. 10 *Kârîg*. 11 *Mizd-âömandîh*. 12 *Bazag-garîh*, Pers. *bazah*, "sin". 13 *Pûhal-âömandîh*. 14 *Avêzagîh*, "purity." 15. See chap. V. note 1. Here written *Khshmaîbya*. 16 *Lâ-yehêvûnt*, "non-existence."

of Geush-aûrvan¹ (is that) he does not exist. (2) This, too, that by him who gives orders about the development of the things relating to the sacred beings, the care (*pâhrêj*) of cattle is rendered by him, and his soul approaches the sacred beings; and for this reason, because the care of cattle is the essential (*mâdagvar*) thing in the progress of things relating to the sacred beings, also for the salvation of the soul. (3) This, too, that he who keeps cattle with a chief² who exercises authority (*dastôbarîh*) over them, is also a friend of him who is producer of cattle; the chief of the cattle is taught for (the care of) the cattle, who is learned in the nourishment, protection, and increase of cattle; and for this reason, because when his cattle are kept with an authorised person (*dastôbar*) who is a nourisher, a protector, and who is to cause increase of cattle³, the friendship of a nourisher for the nourished, of a protector for the protected, and of an increaser for the increasable, is likewise displayed by him; and the design (*chîhar*) of the creator for the creation through love (*dûstîh*), is that of a nourisher for the nourished, and of a protector for the protected, (and) of an increaser for the increasable.

(4) And this, too, that by him who keeps cattle with an honest purpose, they are dedicated (*yehabûnt*) to the sacred beings; and for this reason, because when they are kept by him with an honest purpose, he highly fulfils³ the will of the sacred beings; and when the will of the sacred beings is highly fulfilled, he becomes a devotee to the sacred beings. (5) This, too, that he who shall admit the males to cattle at the appropriate time (*gâs*), is also taught how to superintend cattle; for this reason, because the admission of males to cattle is the essential⁴ work⁴ for causing⁵ the increase⁵ of cattle, and he who

1 Seo in Avesta and Pahl. Yasna XXIX., 1. *Khshmaîbyâ Geush-urvâ gerezdâ: kahmâi mâ thwarôzdûm kê mâ tashad? Avô lekûm amesûspendân, Gôshdûrân gar'zâd.. Avô mûn li brehinîd havâ-am....ôl mûn li tâshîd havâ-am (aêgh avô mûn yehabûnt havâ-am.)* 2 Ibid, 2: *Aêdûn zak î gaôspend tâshîdâr pûrsîd aêgh: Ashavahishta mûn lak gaôspend ratû mûnash haît yehabûnêd vâstar. Mûn gaôspend barâ afzâyînêd*

3 *Kâmag î yazadân madam râyînêd.* 4 *Mâdigân kûnishn.* 5 *Afzâyînî-dârîh*, lit., "for causing increase."

is the increaser, is also taught the supervision of cattle. (6) This, too, that he¹ who does not slaughter (*kúshêd*)^{1a} cattle until they attain to full growth,² is taught to make also a store of fodder for cattle; and for this reason, because by that gift (*dâd*) of the increase of cattle (there) occurs the benefit unto mankind, (and) on account of the love (*dústîh*) of mankind for that benefit they exert best in cultivating (*varzîdan*) cattle; and they make a store³ for them.

(7) This, too, that he is the most powerful of beings, where the strength which is his is most efficient (*kârtar*), whose movement (is) for him who is his own, so that he gives (to him) what is necessary (for him) to give (*yehabântan*); and for this reason, because needful (*nîyâzag*) liberality to one's own needy ones arises (*yehevînêd*) through religious^{3a} (*dâdîg*) thoughts; and religious thoughtfulness is developed⁴ by removing⁵ greed, and lust, and wrath, and disgrace, and envy, and other vices from the body; and a man who withholds vices from his body becomes of efficient power. (8) And this, too, that the most powerful person for invocation, (and) worship, for attaining to acts of merit, is he who possesses wealth for the head-priest⁶ who, too, shall rightly give just decisions and judgments, and who, too, proves himself humble (*âtr*) and reverent towards the pious ones; and for this reason, because the wealth of the multitudes (*amargânîhâ*)⁷ of mankind is for indulging (*dâshtan*) in the desires and pleasure of the body, for causing to obtain decisions and judgments whereto their wish proceeds⁸, for others becoming humble and reverent to them, and even when (their) propensity is vicious (*avârûn*); and he who possesses wealth for invocation and association with the wisdom of the Religion, for the head-priest of the Religion, and shall give just decisions and judgments, (and) becomes humble and reverent towards the pious ones, lays aside (*nîhâdâr*) that

1 Here *amat* in DE. for *mân*. 1^a. Comp. *kûshtan*, "to slay." 2 *Bûndag vakhshishnîh yehamtûnêd*. 3 *Ambâr sâjênd*. 3^a Or, "lawful." 4 *Nîvârîhêd*. 5 *Spûjîh*, Pers. *spûkhtan*, "to conceal," to suppress."

6 Lit., "for the *dastur* or chief of the priests." 7 *Amargânîhâ* "numberless"; Av. *mar*, "to count." 8 *Âêgh-shân kâm sajîtûnêd*.

(vicious) propensity, and who, through laying aside that propensity, becomes a strong (*padāg*) (and) most powerful person.

(9) This, too, that every one is made¹ to stand¹ by his proper function of any thing whatever that is excellent, by him who advances² the reward of the diligent such as are pure in character³ and needy ones; for this reason, because the toiling⁴ of the body of a man at (his) proper function is brought about by a desire of reward. (10) And this, too, that by him whose mouth⁵ and (its) appliances (are) for an honest purpose, the possession of Vohūman is then recognised by him; then on account of it, because his maintaining the mouth and (its) appliances for an honest purpose becomes so, when through the protection and assistance of the pious ones, (and) the smiting of and triumph over the wicked ones, the civilization (*vaērāstārīh*) of the world occurs; and this, too, is so, when the friend of the good, and the enemy of the wicked, and the friendship of the good, and the enmity of the evil are encouraged⁶ through understanding good and evil; and the understanding of good and evil is through the possession of Vohūman, (and) he who has the possession of Vohūman becomes also the realizer of Vohūman.

(11) And this, too, that by him who gives commands about the advancement of the things relating to the sacred beings, his own knowledge and learning⁷ are likewise developed; and for this reason, (because) the command being necessary for (one's) personal duty towards the good, the knowledge and learning of his, too, are developed through that obligatory commanding of that duty (and its) concomitant (*āvāyishnīg*) helpfulness.⁸

1 *Yekavimūnīnād yehvūnēd* 2 *Rūbāg yakhsenunēd*, "develops?" West, "who holds the reward of the diligent, as the sacred beings" (reading *chīgān yazadān*) "are proceeding with a pure needy one." 3 *Avēzag*, "guiltless," "pure" 4 *Ranjīnnīdan*. 5 Yasna XXIX., 7, c, *Mūn pavan zak ī kolā dō Avistāg va Zand fāmā yehabūnēd aūshmārdārān āirpatān*, "who gives the reciting priest mouth as to both the Avesta and Zand." Reading: *yōng* in the text, Gāthīc Av. *āōngh*, *eāōngh*, "mouth." 6 *Nīvārīhāidan*, "embellishment," "civilization" 7 Reading: *āmūg*, "learning," "teaching." West, *hamō-kūn*, "of every kind." 8 *Vāzistīh* or *vāzishīh*, comp Av, *vāzishā*, (rt. *vaz*) "most helpful." West, *va khūjastīh*, "and auspiciousness," Pers. *khujastah*.

(12) This, too, that by him who teaches the good, that good work, which is also an assistance unto Zarathushtra through the recitation of (his) Religion, then becomes¹ his own!; and for this reason, because for those who will exist at the renovation (of the world), the recitation (and) connection with the Religion of Zarathushtra through the teaching of the good teachers who are of the same Religion, (and) the assistance unto Zarathushtra through the recitation of the Religion, will become a good work which will be their own.

(13) And this, too, that by him who gives anything to that person who praises the sacred beings (and) the pious ones, is appropriated a place in the yonder (world), also through the sacred word he utters². (14) This, too, that by him who is teaching those who are causing prosperity (*afzânîgân*), the damage that is owing to inefficiency (*ana-afzârîh*)³ in Religion is shut out (*bast*) of the world; and for this reason, because owing to that teaching and efficiency in the Religion, the advantage resulting therefrom increases in the world. (15) This, too, that by him who is bringing forward for happiness him who is righteous to the rulers, the best assistance is then rendered to him; and for this reason, because an expectation of the best happiness is further (*frâj*) attached (*padvast*) by him to the place of acquisition.⁴

(16) This, too, that by him who devotes himself in service unto him who is the supreme king of kings, the path of pleasant habitation,⁵ and the pleasure of assistance, and the gift of sovereignty from Ahuramazda are disclosed (*sharîunt*) to his own; and for this reason, because the original (*bûn*) reason of the worthiness of mankind for happiness from the creator, is their service (or sincere devotion) unto the creator; and, therefore, as he who is a well-ruling monarch is a giver in the worldly existence, (and)

1 *Khvêshînîd yehvûnêd*. 2 Yasna XXIX., 8, c. *Mûn avô ôlâ hû-demânîh yehabûnêd pavan gûbîshn, aêgh gûbîshn î frârûnîh râî î ghal yemellûnêd, ash tamî pavan mâînûg gâs î névag yehabûnd*. 3 Ibid, 9, b. *Gûbîshn-ich avô gabráân ana-afzârîh râî*. 4 Namely, heaven. 5 Reading *hû-mânishnîh* instead of *hû-mînishnîh* in the MS., see West.; comp. Yasna XXIX., 10, b : *Âêdûn-ich Vohûman mûn hû-mînishnîh gâs î tamâ*.

a pious head¹ and leader of the creatures who steadfastly give themselves in service to him, then he, too, is devoted to the creator; and "I teach, besides, that the origin of happiness on account of worthiness, which is attached by the creator to his own, is the path that is spoken of above, and other virtues which result therefrom are also disclosed to his own."

(17) Righteousness is perfect excellence.

CHAPTER LI., BAGA NASK.

(1) The sixth fargard, *Ad-tâ-vakhshyâ*, is (about) this, that by him who is wise (and) an upholder² of the respect³ of a priest's leadership, the priestly institute⁴ intended (*khvâst*) for practising the Religion becomes developed;⁵ for this reason, because the nature (*chîhar*) of the person whose resources (*afzârân*) are for (making) gifts (*dahishnîh*) to the needy, eagerly causes (others) to exert for giving instruction⁶ in different sciences.⁶ (2) And this, too, that by him whose principles (*dâd*) are virtuous, the extolling⁷ of Ahuramazda is practised and taught; even for this reason (*chim*), whatever advantage (and) pleasure result from virtue, they, too, whose principles are virtuous, extol him who is the producer of those virtuous principles, who is Ahuramazda himself. (3) And this, too, that by him who speaks honest words, the performance of the ceremonial of Vohûman is also taught; even for this reason, that on account of the good-naturedness (*hû-chîharîh*) and worthiness of virtue, the good thereby esteem⁸ it, and speak honest words, (since) virtuous speaking is the ceremonial of Vohûman. (4) This, too, that the ceremonial which he whose path is virtuous shall perform, becomes greater⁹ thereby; and for this reason,

1 *Pad -vîzîg*, Av. *puhi*, "head," Pers. *vîzah*, "pure." West, *padô-dahâk*, "a recompensing (leader)" 2 *Madam-bûrdâr*. 3 *Âzarm*, comp. Pers. *âzaram*, "respect." 4 Yas. XXX., 1, a: *Mûn-ich âgâs aêgh dânág, ash âirpatistân kûnîshn* Mills, "priestly studies are to be pursued." 5 "Made progress," Av. *vakhsh*, "to grow." 6-6 *Ôl zak î frâhangân ânûg*. 7 Ibid, 1, b. 8 Pers. *andâzah kardan*, "to form judgment," "to esteem," "to estimate." 9 *Mus* positive, here used for the comparative degree. Yas. XXX., 1, c: *Mûn mendavam î frâûn mînéd, ash kirfag yazîshn î mas yehevûnéd*.

because the sacred beings come (*yehamtûnd*) mostly to the ceremonial of those of pure dispositions and of honest ways (*râsân*), and accept it.

(5) This, too, that he who is a doer of benefit for those¹ who cause the propagation¹ of good works, becomes developer² of the teaching of the Religion; and for this reason, because from doing benefit for those who cause the propagation of good works arises an increase of good works, from an increase of acts of merit a further (*frêh*) progress of the will of the sacred beings, from a further progress of the will of the sacred beings much progress of the good Religion, (and) from much progress of the good Religion an advancement of the teaching of the good Religion in the world. (6) This, too, that by him who maintains (*yakhseunêd*) authority through straightforwardness, discrimination³ in the decision of good works is taught to mankind;⁴ and for this reason, because the man who is a possessor of authority through straightforwardness becomes a discriminating ruler, (and) mankind learn and practise to exercise (*kardan*) the disposition (*haém*), and habits (*dâd*), and customs (*âînîn*) of (such) rulers.⁴

(7) This, too, that who so fulfils the need of his own needy ones, has his person devoted to Zarathushtra; and for this reason, because to fulfil the needs of one's own needy ones is true liberality, the realisation (*haîtîgîh*)⁵ of the abstract⁶ (*hangerdigîh*) of the Religion of Zarathushtra; and by him who is thereby ennobled,⁷ the Religion of Zarathushtra is then worn;⁸ and whoever has put on the Religion of Zarathushtra [has⁹ given himself up to Zarathushtra. (8) This, too, that by him who⁹

1-1 *Rûbâgînîdârân*. 2 Ibid., 2, a. 3 *Vichîngarîh*, "selection," Av. *chi*, "to cull," "to arrange." 4 Ibid., 2, b. *Âêgh-mân mendavam î frârûn mîn zak î avârûn barâ vichînishn, afamân zak î frârûn ghal kûnishn*. 5 *Haîtîgîh*, lit. "existence." 6 *Hangerdigîh*, "summary." 7 *Vâspûhargânihaît*; Av. *visô-puthra*, "a noble man," "a prince." 8 Literat meaning of *padmûkht*, Av. *paiti-much*, "to put on," "to wear." 9-9 Regarding these words in brackets note the following remark of West.—"The words in brackets are the translation of a passage that was inserted in the (original) ms. at the time the folios were patched. The original copyist of the ms. has evidently omitted a passage, but whether the repairer has made the insertion merely by guessing from the context (which is quite possible), or by referring to some other ms., is uncertain."—The passages are found interlined also in DE.

gives the leadership to¹ him [who is suitable for the leadership]² also the wisdom which is in that man is rendered developed; for this reason, because the worthy ones when the leadership comes to them, administer through the wisdom of that leadership, which develops further with the glory that lies in that duty.

(9) This, too, that he who^{2a} out of the two ways, which are good and bad, has to select the better one, is assisted to do so by the prophets' ordeal of fire and ore (*âsîn*); and for this reason, because that is the making of selection by the eye of wisdom, which is the way of good intention, (and) the sooth-sayers are deciders (and) declarers of acquittal and incrimination through fire and metal, which are the two good discriminators and when the (ordeal) work is of a different kind, even then both (fire and metal) are associates (*hambâj*)³ in discriminating, and (their) strength is connected with (*pradvastâr*)⁴ one another. (10) This, too, that he who shall do that thing from which advantage of the sacred beings (arises), is strengthened⁵ to discriminate truly that which is very sagacious⁶ in thought, word, and deed; and for this reason, because from doing things for the benefit of the sacred beings (arises) the reign of the will of God in the world; from the reign of the will of God in the world (arises) the freedom from danger of this life (*aôbâmih*) of the world; (and) from the freedom from danger of this life of the world also unto him comes the power of him who is sagacious⁷ in discriminating rightly as to (*pavan*) thought, word, (and) deed.

(11) This, too, that by him who thinks of the affairs of Ahuramazda, the eternity⁸ of Ahuramazda, and also the considerations⁹ of his own eternity by Ahuramazda are thought of; even

1 Yasna XXX., 3, b. *Zak i kolâ dô mân shapîr va mânich sarîtar, âevag zak i shapîr minîd va gûst va kard, âevag zak i sarîtar min ôlâ-shân ôlâ i hû-dânâg Âûharmazdî râst barâ vichîd, lâ zak i dûsh-dânâg* 2 *Sûd-âimandân*, "the benefitters," "prophets," "the good spirits." 2a Here *amat* is used in the sense of *mân*. 3 *Av. hãm-bâz* "to keep company with," Pers. *ham-bâz*, "a play-mate," "an associate." 4 *Av. pairi-band* 5 *Nîrûgâômândînd, nîrûg-âômand*, "possessing power." 6 *Hû-dânâg*, "very wise," "well-versed."

7 Yasna XXX., 3, c: *Min ôlâ-shân ôlâ i hû-dânâg (Âûharmazda) râst barâ vichîd, lâ zak i dûsh-dânâg.* 8 *Hamâyîgh.* 9 *Mîndân.*

for this reason, because mankind meditate on and worship Ahura-mazda on account also of the hopefulness of eternal happiness from him; (and) they who meditate on him on account of (pavan) the eternal happiness from him, themselves think that the happiness which is eternal (is) eternal on account of him; that is, they consider that eternal thing as his own eternity. (12) This, too, that he who keeps back mankind from reverence of the demons, has diverted (*vîzûd*)¹ them from making the world sickly; and for this reason, because whoever has kept back mankind from reverence of the demons, has diverted the demon from rendering the world anarchical (*apâdakhshâyînîdan*)³ (and) from making the world sickly. (13) This, too, that by him who shall practise liberality, happiness is caused unto the sun; (and) by him who shall cause happiness unto the sun, happiness is caused also unto the physical (*karp*) nature (*âînîmag*) of mankind; and for this reason, because it is manifest that through the liberal ones the brilliance (*râê*) and glory of the sun have progressed,³ and the physical nature of mankind is maintained through the sun.

(14) This, too, that by him whose desire⁴ (is) for the thing that is virtuous, by him who likewise maintains authority through virtue,⁵ mankind are united (*âyûkht*) through the habitation⁶ of virtue⁷ and for seizing⁸ the reward (in heaven); and for this reason, because he whose desire is virtuous wishes happiness for every person—a supreme desire for the happiness of mankind, for the existence of mankind for desiring virtue—and by him who entirely desired and highly strove for it so far as possible for him, any one whatever is caused to reach⁹ into the habitation of virtue,¹⁰ and to be associated (*âyûkhtan*) with the reward in the spiritual existence;¹¹ and by him who maintains (his) authority

1 *Vîzûd*, Pers *gazîdan* "to cut off," "to bite." 2 *Apâdakhshâyînîdan*, "rendering anarchical." 3 West, "that the sun has progressed through the radiance and glory of the liberal." 4 Pahl. *âvâyé* for *khvâst*, "desire," "propensity;" Pers *khvâstan*, "to wish." 5 *Frârvînîh*, "straightforwardness." 6 *Mânînanîdan*, comp. Pahl. *mânishn*; Av. *man*, "to remain." 7 Comp. Yasna XXX., 10, b, "through the habitation of Vohûman." 8 Yasna XXX., 10, b: *Aêdûn tîz âyûzênd avô mîzd yensegûntan zak î pavan hu-mânishnîh î Vohûman, amat pavan frârvînîh katrûmast yekavîmând. Âyûkht*, Av. *yuj*, "to join" "to unite." 9 *Yehamtûnîd*. 10 *Pavan frârvînîh mânînanîdan*. 11 Or, "the reward of the good spirits."

through virtue, mankind who have to pass their lives (*han-bāmînîdan*) under his rule are caused to dwell in virtue, and are instructed and associated with works of merit, and are caused to reach the (spiritual) reward. (15) This, too, that by him who maintains (his) happiness through devotion (*khvêshîh*)¹ to the good spirits,² mankind are associated with the good spirits² for receiving the reward; and for this reason, because on account of the maintenance of happiness through devotion to the good spirits,² he maintains it for the assistance and pleasure of the good ones; and mankind shall, therefore, hold him as a standard³ (of spiritual piety); they are devoted to the sacred beings for receiving the reward which becomes their act of merit.⁴

(16) This, too, that by him who offers benedictions (*âfrî-gânîh*)⁵ unto him who is a calculating,⁶ investigating,⁷ (and) righteous judge and who, too, shall perform reverence of the good, is achieved the teaching of the benefit of the righteous; and for this reason, because the advantages of the world are essentially two—one owing to justice, and another owing to freedom⁸—and the advantage of him who maintains the benedictions of the judges, is owing to the justice of the judges; and the advantage of him who does reverence to the good, is owing to the independence of the good, which is made known in the world by (its) development, and the righteous teach about it.

(17) Righteousness is perfect freedom.

1 West, "appropriation." 2 Yasna XXX., 10, c, thereby refers to Ahuramazda and Ashavahishta. *Zak aîsh vazkânêd avô mizd yensegûrtan, mûn hû-srôb haît.* 3 *Andâzag*, Pers. *andâzah*, "a specimen," "a standard." West, "example." 4 Yasna XXX., 11, c: *Sûd-ich î yasharûbân, aêgh chîgûm âvâyad kardan, aêdûn âlchar îlâ-shân haît névagiîh.*—5 *Av. frî*, "to bless." 6 *Mar*, "to calculate," 7 *Av n-char*, "to clear," "to investigate;" Pers. *guzârdan*. 8 Pers, *âzâdagîh*, "independence," "nobility," "generosity."

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અર્સલ પહલવી એબારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઇંગ્રેજીમાં તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરબુમે, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ. .

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંબાણા, બી. એ., જે. પી.,

નામદાર સર જમશેદજી નરથોસ્તી મદરેસાના પ્રિન્સીપલ.

વાલ્યુમ અઠારમું,

દીનકર્દનાં નવમાં પુસ્તકમાં આવેલું
અવસ્તાનાં એકવીસ નસ્કોનું સાંકળ્યું તથા સાર,
ભાગ ૨ જે.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રન્સલેશન ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ થ્યું છે.

સુંબઘ.

ધી પ્રિટીશ ઇન્ડયા પ્રેસ.

ચમ્પજરદી સને ૧૨૯૫, ઇસ્વી સને ૧૯૨૬.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મધે, મી. બી. મીલરે, ધી બ્રિટિશ ઇન્ડિયા પ્રેસમાં, મેગ્સેગેન, લવલેનમાં
દીનકર્દનું આ ૧૮ મું વૅલ્યુમ છાપ્યું છે.

અને

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંબાણા, બી. એ. એ
નં. ૧૨૩, ખંબાલા હીલ, મુંબઈ મધે, પ્રગટ કીધું છે.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૯ મું (બાબ ૩૨-૫૧).

ગુજરાતી તરબુમાનું સાંકળ્યું.

પાનાં.

બાબ ૩૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફર્ગદ ૧૦ મી, યથા-આહરિઃ દુનિયાનો, ફરોગદ, જરથુશ્ત્ર તથા ખીજાઓની ફરોગદ વખતની પદવી, (ફ. ૧-૫); યજ્ઞશન ની ક્રિયા, યજ્ઞદાની અંદગી, આતશ સળગાવવો, (ફ. ૮-૧૧); મીનોષ દુનિયામાં અહુરમજ્દે આતશનું શરીર દેખાડવું, આતશને દુઃખ ન દેવું, (ફ. ૧૪-૧૭) ... ૧-૩

બાબ ૩૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૧ મી, યા-સિયશનાન; બલાં કામોનો અદલો, આતશની ભેટ, તેની સંભાળ, અને અંદગી (ફ. ૧-૫); અરોષ, બલા વિચાર, રાખ્દો તથા કામો; દેવો સાથેની લઢાઈ, આરમહતિ તથા તરોમહતિનું આગળ વધવું, અહુરમજ્દનું દેવોની શક્તિની સામે થવું ... ૩-૫

બાબ ૩૪ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૨ મી, યસ્ન; બલા વિચાર, રાખ્દો તથા કામોનો દેખાવ, ખરાબ કામો ન કરવાં; જીંદગી માટેની આહરિઃ, (ફ. ૧-૮); આતશ તથા ફરોગદ વખતનું તેનું કામ, અરોષના દેખાવો તરીકેની રોશનીઓ, જરથુશ્ત્રનું માન, તેની ચેલાઓ માટેની અંદગી, અહુરમજ્દનો જવાબ. ૫-૮

બાબ ૩૫ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૩ મી, ઉશતવહતિ, નેક્રીનો અદલો અરો માણસની ખાસીયતો, નેક માણસોનો અદલો (ફ. ૧-૪); જરથુશ્ત્રે અમેશસ્પેન્તને જોવા, તેની ઉત્તમતા, તેનું દીન જાહેર કરવું, તેના મોજેજઓ, દીન દેખાડી હતી તે જુદા જુદા માણસો (ફ. ૫-૧૪); અહુરમજ્દની હસ્તિ તરફનો ખાર ... ૮-૧૦

બાબ ૩૬ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૪ મી, તવ-થવા-પરેસા, દીનની વખાણ, અહુરમજ્દે સઘળી ચીજો પેદા કરવી, વોહુમન મારફતે પ્રાણીઓની પેદાયશ, બલા તથા યુરા મીનો વચ્ચે લઢાઈ, (ફ. ૧-૮); દીનનું આગળ વધવું, તેનો ફેલાવો, દીનને માટે અહુરમજ્દનો ખાર (ફ. ૯-૧૪); દોજખમાં યુરાં લોકોની સજા, દેવોની પાદશાહી ... ૧૦-૧૨

- બાબ ૩૭ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૫ મી, અદ્-ફવજ્શયા; દીનની શીખામણીની શ્રેષ્ઠતા (ફ. ૧-૯); પ્રાણીઓને જોરની ભેટ, જરથુશ્ત્રની વખાણ ... ૧૨-૧૩
- બાબ ૩૮ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૬ મી, કાંમ-નેમાઈ-જામ્; જુદા જુદા દેશોમાં કીર્તિની શોધ, યુરા મીનોની ખાહેશ (ફ. ૧-૩); દોલત અને તેની જરૂરીયાત, અમેશાસ્પેનોની ખુશાલી, જોરાવર લોકોનું આવડું, ફરોગદ કરનારાઓની વખાણ, સગાંઓ સંબંધનો ચુકાદો (ફ. ૪-૧૨); માનીની ખાસીયતો, યુરાં લોકોની વખાણ (ફ. ૧૩-૧૫); સેવટના હજારાઓ, કંઈ તથા કરપો આદમજાતની હયાતિનો નાશ કરે છે, ક્રયાનનાં કુટુંબની તથા વિશ્વાસ્પની વખાણ (ફ. ૧૭-૨૨) દીન તરફ સ્પીતામો ને ખેંચવા, અહુર-મજ્દની ચાર અજાયબીઓ જરથુશ્ત્રના ચેલાઓનો, તથા અશો અને સખી લોકોનો બદલો ... ૧૪-૧૭
- બાબ ૩૯ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૭ મી, સ્પેન્તા-મહન્યુ; પ્રાણીઓની પેદાયશ, મીનોઈ સાહેબની જીભ, ઢોરોની પેદાયશ, અમેશા-સ્પેન્ત યુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, કસોટી ... ૧૮
- બાબ ૪૦ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૮ મી, ચેજ, બવિબ્યની દુનિયાની નિશાનીઓ, ફરોગદ વખતે દીનની વખાણ, સેવટના વખતે યજ્ઞોની ફતેહ, જ્યારે જરથુશ્ત્ર, અગિશેદર તથા અગિશેદર-માહ આવશે ત્યારે દીનની વખાણથી લોકોનો દોષખમાંથી છુટકારો (ફ. ૧-૮); દસ્તુર પાસે દીન શીખવી, માણસોએ યજ્ઞનું ડહાપણ મેળવવું (ફ. ૯-૧૫); દસ્તુરોનો ખોરાક તથા નીભાવ, ઢોરોની સંભાળ, ફરોગદનો વખત, સ્વભોગ ... ૧૯-૨૧
- બાબ ૪૧ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૯ મી, અદ્-મા-યવા, દુઃખી લોકોનો બચાવ, દાદારની હસ્તિમાં માનવું, યુરા તથા રાસ્ત જડજો, જરથુશ્ત્રનું સુભાષણ, યુરાં લોકોની દોષખમાં સજા ... ૨૧-૨૨
- બાબ ૪૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૦ મી, કદ્-મોઈ-રવક્; રવાનને માટેનો ખોરાક, દોલત માંગવી, લડવૈયા માટેનું ઢોર, જોતિનું ત્રણ પગલાં ચાલવું, અમેશાસ્પેનોની ખાસીયતો, જરથુશ્ત્રનો બલાં કામો સાથે સંબંધ, યજ્ઞો તરફનું માન, (ફ. ૧-૧૧) બલાં કામો માટેનો વખત ... ૨૨-૨૩
- બાબ ૪૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૧ મી, વોહ-જાગ્રમ; બલા પાદશાહ માટેની ખાહેશ, યજ્ઞો તરફની ભેટો, તેઓની દયા તથા સરદારી, હુશિયારી માંગવી, દસ્તુર તરફ માન, માંત્ર જાણવી (ફ. ૧-૬); યુરાં લોકોની કંગાઈ, ફરોગદ માટેની તૈયારી,

બોહુમન તથા અશવહિશતને મદદ સારૂ જોલાવવા, અપ્ત
જાદુગર, કષ્ઠ તથા કર્પોનાં રહેઠાણી, વિશ્વાસ્પની પાદરાહી,
કેશામોશ્ત્રની, જામોસ્પની, તથા મધદોગમોહની વખાણ,
(ક્ર. ૧૦-૧૬); જરથુશ્ત્રનાં મતની સંપૂર્ણતા ... ૨૩-૨૬

આખ ૪૪ મો, વર્ત-માન્સર નરક, ક્ર. ૨૨ મી, વહિશ્તોઽશિતઃ દીનની
• સંપૂર્ણતા, સ્પીતામોનું કુટુંબ, પાઉરિચિસ્તા તથા હૂતોસ્ની
વખાણ, (ક્ર. ૧-૫); સેવઠના વખતની તૈયારી કરે તેની
આસીયતો, દુજની આહેશ, કીર્તિ વિખેરવી ... ૨૬-૨૭

આખ ૪૫ મો, વર્ત-માન્સર નરક, ક્ર. ૨૩ મી, અધર્મમનઃ અધર્મમનની
અંદગી, તેનું બહુતર, ખુરા મીનોને દાટવો, રસ્તાખીજ ... ૨૭-૨૯

આખ ૪૬ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૧ લી, અહુનવધરિઃ તેની પેદાયશ, બાગો,
માંત્ર સાથે તેનું જોડાણ અને તેમાં વહેચણી, તે સર્વથી સરસ
બદગી છે, તેની અંદગી તરીકે અસર, તેની પેદાયશ,
બલાં કામો માટેનો બદલો, અહુરમજ્દ પેદા કરેલી પાદરાહી,
ગરીબોને મદદ, ત્રણ ધોરણ ... ૨૮-૩૦

આખ ૪૭ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૨ જી, અધિમઃ દોલત આપવી, સવાખનાં
કામોનો બદલો ... ૩૧

આખ ૪૮ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૩ જી વૈધિ-હાતાંમઃ અહુરમજ્દની સેતાયશ,
પુરૂષ તથા સ્ત્રીની વખાણ, યુનાહની તોજેશ, અંદગીની
રીતો ... ૩૧-૩૨

આખ ૪૯ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૪ થી, યાનીમ્-મનોઃજરથુશ્ત્રની વખાણ,
તેની કાર્યદેસર સતા, સ્ત્રીજોની ઉત્પત્તિ તથા પરિણામો, ઢોરોનું
પોષણ (ક્ર. ૧-૭); લાયક લોકોનો ફાયદો, અશો લોકો
તરફ માન, યજ્ઞદોને ખુરાલ કરવા, દીન શીખવવી (ક્ર.
૮-૧૩); માન જાહેર કરવું, અશોઈ શીખવવી, અહુરમજ્દનું
તપ્ત જોવું, તેની મહેમાનગીરી, પાદરાહોને ખુરા કરવા,
બલાં કામો એકઠાં કરવાં, અમેશાસ્પદો માટે ફાયદાવાળાં
કામો કરવાં અને તેઓની વખાણ કરવી (ક્ર. ૧૪-૨૧)
દીનને આગળ વધવી કરવી, સવાખનાં કામો માટેની આતુ-
રતા, પ્રમાણીક આહેશનો મદદગાર, જાહેર ફાયદાનાં કામો
કરવાં (ક્ર. ૨૨-૨૭); મીનોઈ શિક્ષણ, જૂતકાળની, હાલની
તથા ભવિષ્યની દુન્યવી હસ્તિઓ ... ૩૨-૩૬

આખ ૫૦ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૫મી, ષ્શમહબ્યા; ગેઉરા-અઉર્વેનની ફર્યાદ,
ઢોરોની સંભાળ, તેઓની પેદાયશ, તથા વધારો, પ્રમાણીક
હેતુથી ઢોરો રાખવાં, ઢોરોપર દેખરેખ (ક્ર. ૧-૬); શરીર-
માંથી દુર્ગુણો દૂર કરવા, દસ્તુરો માટે પોતાની દોલત ધરાવે
તે જોરાવર છે, પોતાની ફરજ પર જોભા રહેવું; પ્રમાણીક

કામ સારૂ મ્હોડું ત્રાપરવું, યાન વધારવું, બલાં લોકાને શીખ-
વવું; યજ્ઞદાને વખાણુ તેમ્મીને આપવું, આપાદી કરે
તેમ્મીને શિક્ષણુ, રાહેનશાહની નોકરી ... ૩૬—૩૯

આખ પ૨ મો, બગ નસ્ક, ફ. ૧ ઠી, અફ-તા-વખશ્યા: દસ્તુરના માનને ટેકો
પ્રમાણીક ટેવવાળો માણસ, વોહૂમનની ક્રિયા (ફ. ૧-૪);
બલાં કામોનો ફેલાવો, આદમજાતને ચુંટણી કરતાં શીખવવું,
હાજતમંદોની હાજત પુરી પાડવી, સરદારી આપવી, રસ્તો
ચુંટવો, ચુંટણી મોટું જોર, અહુરમજ્દની અમરતા, દેવાને
આપતાં એક માણસને અટકાવવું, ઉદારતા રાખવી
(ફ. ૫-૧૩); નેક ચીજો મોટી ખાહેશ, ભક્તિથી સુખ,
અરો જડજના આશિર્વાદ ... ૩૯—૪૧

દીનકર્દ.

પુસ્તક નવમું—(ચાલુ).

બાબ ૩૨મો, વર્ષત્—માન્સર નસ્ક.

(૧) દસમી ફર્ગદ, ચાથાઈશ, દુનિયાના ફરોગદ વિષે છે, અહુરમજ્દના જરથુશ્ત્રને કહેલા શબ્દોમાં, આ મુજબ કે : “ફરોગદનો કરનાર તથા અશોષને બનાવનાર સર્વોશાંસને મેં પેદા કર્યો છે, જેને માટે માણસ જાત એમ કહે છે કે તે આવવાનો નથી ; અને તોખી અશો લોકો સાર તે સંપૂર્ણ રોશનીવાલાં ખોરેહ સાથે આવશે.” (૨) દરેક સવાબનું કામ કરવાનો હુકમ આપતાં પુરતી તપાસ અને દીનની શરત કરવા વિષે, આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે બલાઈને પેદા કરનાર મદદગારની સગાંઓ, દોસ્તો^૧ તથા કામ કરનારાઓ વિષેની એક ખાહેશ, કોઈ પણ ચીજ માટેની, તેની ખાહેશ બર લાવવામાં છે, અને તે અહુરમજ્દનો દોસ્ત છે, અને તેનામાં રહેતી મીનોઈ શક્તિ તેથી ઠગાતી નથી. (૩) અને જે માણસમાં દુજની ખામીઓ અને મગરૂરી જીવમ કરતાં હોય તેનાથી દુર રહેવા વિષે, જે માણસ પોતાનાં સગાંઓને ધીકારતો હોય, કામ કરનારાઓ તરફ ધણું જીકું બેલનારો, પોતાના હમશરીફોને અપમાન કરનારો, ગોસ્પદ તરફ બેદરકાર, અને લાચારોને મદદ નહીં કરનારો હોય.

(૪) તે પુલ વિષે જે ઉપરથી અહુરમજ્દ પાસે જવાય છે, અને તે માણસ સર્વથી સરસ દુનિયામાં પૂગે છે જે દેખાઈતી કે અણદીઠ રીતે ઉંચી દુનિયા તરફ ફરે છે. (૫) અને જરથુશ્ત્ર જે અહુ તથા રતુ તરીકે, અને આ દુનિયાના જર્ઓતિ^૨ તરીકે જીભો હતો તેને અહુરમજ્દનું અસલ દીન શીખવવું ; અને રસ્તાખીજ વખતે જરથુશ્ત્ર, જે અયજેમ્ન^૩ ના દીકરાઓમાંનો એક હતો તે આખી દુનિયાના જર્ઓતિની જગા મેળવશે ; સ્નેહોનો દીકરો, વહૂવસ્તો, દીનના લોકોના સુખી દેશમાંથી હાવનાનની જગા મેળવશે ; અને ઇસ્વન્દ, વરાજનો દીકરો, તુરના દેશોમાંથી, આતરેવખ્શની જગામાં ; હૂસ્તતનો દીકરો સ્નેહોનો, સ્નેહોના દેશમાંથી, ફરદારની જગામાં ; અને

૧. સરખાવો અવં અર્ધ્યેમન, “ચેલો,” “બહુ” હમ્મનાર.”

૨. અહીં જરથુશ્ત્રને આ દુનિયાના જર્ઓત તરીકે ગણ્યો છે. વેસ્ટ અહુનવર તતુ જોત ઈ ગીહાન્ વાંચે છે, અને તરજુમા કરે છે કે “દુનિયાના જોત તરીકે અહુનવર ધરાવશે.” યુન્દહિશન, બાબ ૩૦મો, ફ. ૩૦માં જણાવ્યું છે કે : “જુરા મીનોની સામે અહુરમજ્દ દુનિયામાં પોતે જર્ઓત તરીકે અને સર્વોશ રાસ્પ તરીકે આવે છે.”

૩. યુન્દહિશન બા. ૩૨મા પ્રમાણે અયજેમ્ જરથુશ્ત્રનો અગ્યારમી પેઢીનો વડવો હતો.

વિશ્વાસ્થ, જે નર્મોદરના દીકરાઓમાંનો એક હતો, તે સ્ત્રીઓશાવર્જની જગામાં હશે.^૧
(૬) યજ્ઞશનની ક્રિયાથી મળતી હિંમત તથા ફતેહ વિષે, જેનાથી ખીજી દુનિયામાં સઘળી પેઢાયશની અમર ક્ષરોગર્દની સંપૂર્ણ રોશની મળે છે.

(૭) આ પણ કે વોહૂમનથી સેવટર છુરા મીનોનો નાશ થશે. (૮) અને જે કાષ્ટ સંભાવતની ચુટેલી ભેટો સાથે આરાધના કરે છે તેનો બદલો મ્હોટો છે; યજ્ઞદાનાં બ્યાનમાં^૩ તે સંપૂર્ણ દોસ્તીવાળો, અને મદદકરવાવાળો થાય છે, અને તેમજ પોતાનાં કામમાં અને અમેશસ્પદોસાથેનાં જોડાણમાં.

(૯) આ, પણ કે: “તું તે લોકોનું ફરજદ છે કે જેઓએ એકમેકના એકમત-પણાં સાથે કાયદો જાહેર કર્યો છે, જેઓએ હમેશાં સર્વથી સરસ સંપ જાહેર કરીધો; જેથી તે એકમતપણું તે છે કે જે સર્વથી જોરાવર થાય.” (૧૦) અને અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “હું હાપણવાળો સાહેબ છું, જે દ્વાયદાની ખાહેશ રાખે છે, જે દુનિયાનો મ્હોટો પેદા કરનાર છે; આ ભણતર ભણવા સાથે:—યેસેવિશ્તો^૪, ક્રિયા સાથે મને સાચ્યાં દીક્ષથી તારે આરાધવો; હું તને સુખી ખાસીયત શીખવું છું! તારે લીધે હમો મદદ સાડ તારી પાસે પહોંચીએ; હમો તને આ અને ખીજી દુન્યામાં દરેક જાતની સત્તા આપીએ.”

(૧૧) આ પણ કે: “જ્યારે તું આતશ રોશન કરે ત્યારે આ ફકરો: ઉસ્ મોઘપ, તે ફકરાના છેડા સુધી ભણુ.” (૧૨) અહુરમજ્દે જરથુશ્ત્રની ઉંચી જગા બનાવવા વિષે, જેથી જરથુશ્ત્રની જાંદગીમાં સવાળનાં કામોથી શક્તિ મળી^૬, અને બન્ને દુનિયામાં દીનની ખુશાલીની ખુદલી નિશાની થઈ.

૧. આ અને ખીજી ફકરાઓ ઉપરથી એમ જણાય છે કે અસલ નીરંજ-ઈ-દીન, પાવ-વંદીદાદ, પાવ-યજ્ઞશન અને વીસ્પરદની મ્હોટી ક્રિયાઓમાં રાસ્પી સાથે આઠ મોઘેદો હાજર રહેતા હતા. જ્યારે જગ્યાત આ ક્રિયાઓ કરતો હોય ત્યારે ક્રિયા કરવાની જગામાં આ ખીજી મોઘેદાને તેઓનું જુદું જુદું કામ સોંપવામાં આવતું હતું અને જગ્યાત જ્યારે પણ ફરમાવે ત્યારે અજોમ વીસાઈ, “હું હુકમ બજાઉં છું,” “હું અહીં છું” કહી તેને જવાબ આપતા. આ સાત ખીજી મોઘેદાનાં નામ આ છે: હાવનાન, આતરેવખ્શ, કુ-ઝેરેતર (જે ક્રિયાના આલાતો લઈ આવતો), આ-ઝેરેતર (જે પવિત્ર પાણી પુરૂં પાડતો), આસ્નાતર (જે વાસણો સાફ કરે છે), રથવ્યકર અને સ્ત્રીઓશાવરેજ (તોજેશ કરનાર મોઘેદ). આ ફકરામાં આવેલાઓનાં નામ કવર્દીન યશત, ફ. ૯૬ તથા ૯૭માં સ્ત્રીઓયનો છેાકરો વોહુવસ્તિ, વરાજનો છેાકરો ઇસ્વિદ અને અહુમ-સ્તતૂનો છેાકરો સર્વેન તરીકે મળે છે. સેનાન સાથે સરખાવો અવ. સર્ધનિનામ્ દખ્થુનામ્, યશત ૧૩ મી, ફ. ૧૪૪. નર્મોદર, યશત ૫મી, ફ. ૯૮ વિ. માં મળે છે.

૨. ક્ષરોગર્દ વખતે.

૩. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૭.

૪. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૧૧.

૫. આ આતશ નીયાયેશની રાડ આતનો ફકરો છે.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૧૩.

(૧૩) આ પણ કે: જ્યારે અકામન, જે વૌહુમનના જન્મથી ડગમગે છે^૧ તે, ઊભો રહે છે તે વખતે ગન્દાગ્ મધનુગ્ને લાગે છે કે તેની સામે અશોધ જીવન સાથે હિંમતવાળી છે,—અકામન કે જેની તરફ વૌહુમન જોતો નથી, પણ અકામન તેથી પોતાની ખુશાલી જાહેર કરે છે.

(૧૪) તેને આતશનું શરીર મીનોઘરીતે દેખાડવા માટે જરૂરજે અહુરમજ્દ પાસે માંગવા વિષે, અને અહુરમજ્દે જરૂરજને આતશનું શરીર દેખાડવું, જે અહુરમજ્દે એ કે ત્રણ વખત ઉંચે સળગાવ્યું હતું. (૧૫) અને તે આતશ ઉપર જરૂરજનું એમ વિચાર કરવું કે: “ઓ આતશ, આખી દુનિયામાં ઉંચે આકાશ સુધી તું રોશન થા;” અને તેનું એમ વિચારવું કે: “સંપમાં સંતોષ પામેલા આતશના ઉંચે ચઢવાથી, અને તેની તે મદદથી, હું પછી એવી રીતે આ હાડમંદ દુનિયામાં આગળ વધું.”

(૧૬) અને અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “એવો જરૂરજનો વિચાર છે, જેણે તારે વિષે ર વિચાર કર્યો નથી;” એટલે કે જેણે તારે વિષે બરાબર વિચાર કર્યો નથી; તું માણસ અને ગમે તેમ ધારે, પણ જરૂરજથી તે હાથમાં લેવાય એમ નથી, જ્યારે તું તે આંખની નજરથી સળગતો જોય. (૧૭) “ઓ જરૂરજ તું એવા આતશને દુઃખ દેતો ના, અથવા આ હાડમંદ દુનિયામાં તું પણ દુઃખી થશે, તું નહીં; દુનિયાઓમાં ફરીગર્દ કરવાને માટે તારે મદદ કરનાર થવું જોઈએ; અને ત્યાં જે કોઈ હાડમંદ દુનિયામાં^૩ મારા દીકરાને દુઃખ ન દે તેને માટે તારે પુરતી ભેટો માંગવી; એટલે કે તેને ચીજો ભેટ ધરવી, અને તેને માટે આરાધના તથા ખુશાલીની ખાહેશ રાખવી.”

(૧૮) અશોધ સર્વથી સરસ શ્રેષ્ઠતા છે.

બાબ ૩૩મો, વશર્ત્-માન્સર્ નસ્કે.

(૧) અગીઆરમી ફર્જેદ યા-સિયરનાન્ (યા-શ્યોથના)^૪ દરેક ભલાં કામ માટેનો બદલો નક્કી કરવા વિષે છે, અને એક ક્રિયા જ્યારે ઉત્તમ રીતે અને બરાબર કરવામાં આવે ત્યારે તેનો ચુકાદો. (૨) અને આ પણ કે અહુરમજ્દ દુનિયાને ડહાપણથી અને ભલાઈથી પાળે છે, અને ધનિસાઈથી વધારે છે.

(૩) અને માણસજાતને મદદ સાડ અહુરમજ્દે આતશની ભેટ આપવા વિષે, અને આતશથી માણસજાતને મળતી મદદ તથા ખુશાલીનું જાહેર થવું; તેમજ, જેને આતશ મદદ કરે તેને આતશના મીનોની મળતી મદદ; અને રવાનની સામે, જે કોઈ દુશ્મન ઊભો થાય તો, તે આતશને દુઃખ દે છે; અને ડહાપણવાળા બોલનાર, અહુરમજ્દની ભેટ વિષે, જે ઉપર આતશ વિચાર કરે છે.^૫ (૪) આ પણ કે: ઓ જરૂરજ! જ્યારે તું તારા પોતાનાં સુખ સાડ આતશ રોશન કરે, ત્યારે, ઓ રૂપીતામાન્! નીચાએશ ભણ,

૧. સરખાવો ફા.૦ ફર્જેદ, “નીચવવું,” “ડગમગવું.”

૨. એટલે મીનોઘ આતશ વિષે.

૩. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો, ફ. ૪.

૪. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો.

૫. એટલે કે જે કોઈ આતશને દુઃખ દે છે તેને આતશ ત્રાપ આપે છે.

તારાં પોતાનાં શરીર સાડ, જેથી આતશ તને બંદગી કરવા બોલાવતો એસે છે, જે બંદગી અહુરમઝ્દના દીકરા સાડ (એટલે આતશ સાડ) ફરમાવવામાં આવી છે; પછી એ બૃસ્પુરત્! “અહ તોષ આતરેમ્ અહુરા” ની કૃતેહમંદ બંદગી, જે ગાથામાંની છે તે તેના છેડા સુધી, બાણ. (૫) એ સ્પીતામાન્! જે આખાદી તું તેની પાસે માંગે છે તે આતશ તને આપશે; એટલે કે, બલા યજ્ઞોની પાદશાહી તે આ દુનિયાની દોલત છે, ને માણસો બલાં કામો કરે એવી યજ્ઞોની ખાહેશ છે, અને જેમ માખાપ પોતાના છોકરાને આહે છે તેમ યજ્ઞો માણસને આહે છે. (૬) અશોધને અંતઃકરણથી વખાણવા ઉંચેથી ને, તેમજ દેવોથી વગર શકે થતી તંગી સંભાળથી ને; એટલે કે આ ને કે પેદા કરનાર સર્વ દેવો તથા માણસો કરતાં વધુ જોરાવર અને સત્તાવાળો છે.” (૭) અને ક્રશોગર્દ સુધી દુન્યાની ધણીક દેખાઈતી ચીજોના દેખાવ વિષે; આ પણ કે જે કાષ્ટ એવી ખાહેશ રાખે કે તેની કીર્તિ માણસજાતમાં સર્વથી ઉંચી થાય, તેણે યજ્ઞોની વખાણ તથા ક્રિયા ધણાં કરવાં જોઈએ.

(૮) આ પણ કે યજ્ઞો તરફની સખાવત સવાખનાં કામોને લીધે તથા સવાખના વિચારોથી થઈ શકે છે. (૯) અને આ પણ તે બોલ્યો કે: “તે મારો વોહૂમન્ જમ્ય છે, અને ખાજી લોકોના વિચારો તપાસે છે; અને બલા શબ્દો તથા બલાં કામોમાંથી જે મારે વિષેના હોય તેનું ખ્યાન મારી આગળ દિવસમાં ત્રણ વખત કરે છે, જેઓ એ સ્પીતામાન્! તારી તરફ બલા વિચારો ધરાવે તેઓના અને જેઓ તારી તરફ ખુરા વિચાર ધરાવે તેઓના પણ.”

(૧૦) માણસજાતના લાભોને નાશ કરવા દેવો જે મહેનત કરે છે તે તે લાભો માટેની યજ્ઞોની શક્તિથી મળતી નથી, જે લાભો ભવિષ્યની હસ્તી સાડ માણસજાત માટે ખાસ રાખવામાં આવ્યા છે; તેથી માણસો માટે દેવો જે ખરાબી કરવા ધારે તેમાં વધારે ભયંકર ખરાબી ત્યારે થાય જ્યારે માણસો દેવોથી ડરીને યજ્ઞોના રસ્તાથી દૂર જાય છે અને ખુરાં થાય છે; અને સઘળા પેદાયશમાંના દીનને છોડનારાઓમાંથી અશોધની વખાણ કરનારાઓ તેઓ માટે વધુ સખત થાય છે, તેઓની અશોધની વખાણથી, જોકે ઘણા લોકો તેની વખાણ કરતા હોય. (૧૧) પેદાયશની અંદર આર્મઈતિ તથા તરોમઈતિનાં આગળ વધવા વિષે, આર્મઈતિએ આદમજાતને અશોધ દેખાડવી, અને તરોમઈતિ વિષે પણ માણસોએ તે ખુરી તરોમઈતિનાં જુઠાંણાંને સાંભળવું; અને જે કાઈ ખુરો હોય તે અશોધથી જેટલું એક મેંદું જે માણસ પાસેથી નાસી ગયું હોય તે દૂર જાય તેટલો તે દૂર છે. (૧૨) અને આ પણ કે, જેઓ ધભરાયલા હોય તેઓની કોશિશ કરવામાં

૧. જુઓ હા ૩૪મા, ક. ૪.

૨. જુઓ હા ૩૪મા, ક. ૭, લી. ૧.

૩. જુઓ હા ૩૪મા, ક. ૧૦, લી. ૩૭. ગન્રાગ મઈનુગને તેના સઘળા યુનાહોમાં યજ્ઞો મારી હંકાવે છે.

૪. જુઓ હા ૩૪મા, ક. ૯, લી. ૩૭.

૫. જુઓ હા ૩૪મા, ક. ૮, લી. ૩૭.

રૂપે-તા-આમંત્રિતિ યુરા મીનોને હરાવે છે,^૧ એક જોરાવર માણસ પડેલી પેદાયશને મારી હઠાવે છે તેમ, ^૨ (એટલે કે) અશો જરથુષ્ટ્રને એને અહુરમઝદે પેદા કર્યો છે, અને ઉર્દા તથા અમરેદાની શક્તિ^૩ જે કામોની કીમત આપવામાં તથા પેદાયશને તૈયાર કરવામાં ઘણી કામ આવે છે. (૧૩) દેવો તરફ અહુરમઝદની વિરુદ્ધતા વિષે^૪; અને વધારે ઉંચા ઇન્સાફ સાફ માણસગતનાં કામોની કીમત આંકવા વિષે^૫, અને તેથી સારી પેદાયશને ચિતા મ્હોટા લાભ વિષે; અને કોઈ પણ શકમંદ હોય ત્યારે ચળદોની ચળને કરવી જોઈએ. (૧૪) આ વિષે કે જ્યાં રૂપે-તા-આમંત્રિતિના મીનોની ભક્તી ખાહેશથી માણસગત ભક્તી દીન મેળવે છે, ત્યાં તેઓની મીનોઈ ખુશાલી^૬ પોતાની મરજીની શક્તિ સવાખનાં કામોમાં વાપરવાથી તેઓનું અંતઃકરણ પવિત્ર થાય છે. (૧૫) કોઈ પણ ચીજના બદલાની ઇચ્છા વિષે, અને માણસો બદલાની આશા રાખે તેથી મળતા મ્હોટા ફાયદા વિષે, અને ચળદોનાં કામથી બદલો પોતાનો થાય છે; કારણ કે દીનમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે: “હું જે અહુરમઝદ છું, તે તમારા દેશોના રાજથી દુનિયામાં હું મારી મરજીથી ફરોગદ કરું છું.”

(૧૬) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૩૪મો, વશત્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) બારમી ફર્ગદ, યસ્ન^૮, દીનથી પેદા થતા સારા વિચાર, સારા શબ્દો, તથા સારાં કામો વિષે છે; અને સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામોમાં દીનનાં રહેવા વિષે; અને જે કોઈ સારા વિચારો, જે કોઈ સારા શબ્દો, તથા જે કોઈ સારાં કામો ધરાવે છે તે અશોઈ અને અશોઈના બદલો મેળવે છે. (૨) અને આ પણ કે, જે જરથુષ્ટ્રનો સગો ન હોય તે ઉચી તોખમથી જન્મ પામ્યો નથી, જે અશો ન હોય એવાં માળાપથી અવતર્યો હોય, તેમજ અશોઈથી પેદા થતા શખ્સથી જન્મ પામ્યો ન હોય.

(૩) આ પણ કહેલું છે કે: “મીનોઈ સાહેબો માટે તારે ખુદલાં મનની ખાહેશ અને તેઓનાં મનને નક્કી કરેલું બહુ ઉહાપણ આપવાં જોઈએ,—તે દીન કે જે મેં તને જાહેર કરી છે તે—જેથી તે સર્વથી મ્હોટી, ઉત્તમ, અને સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી જીંદગી^૯, જે ઢોરો માણસો પાસેથી માંગે તે પાણી, ચારો તથા ભયથી બચાવ, એ છે^{૧૦}, અને જે

૧. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૦, લીં. ૩૭.

૨. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૮, લીં. ૨.

૩. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૧.

૪. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૩૭.

૫. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૨, લીં. ૧.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૩, લીં. ૨૭.

૭. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૫, લીં. ૩૭.

૮. પહલવી યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૪. તેને પહલવીમાં અહીં (હરતાન) વશત કહેવામાં આવી છે.

૯. જુઓ હા ૩૫મો, ક્ર. ૯.

૧૦. જુઓ ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૧.

માણસો ઢોરો પાસેથી માંગે તે તેજ મુજબ ખોરાક અને કપડાં છે.” (૪) આ પણ ક્રે : “તે ક્ર જે માણસો યજ્ઞદાને આપી શકે તે તેઓની મીલકત સંપૂર્ણ થાય તેથી છે; અને જે યજ્ઞદાએ માણસોને આપવું જોઈએ તે હમેશાં તેઓ માટે સાઈ છે.” (૫) આ પણ ક્રે : “તું ક્ર જે અહુરમજ્દ છે, તે યજ્ઞદામાંથી આપે છે, અને તું ક્ર જે જરથુશ્ત્ર છે તે સર્વથી સરસ પાદશાહી અને સાહેબીને બરાબર શીખવે છે.”

(૬) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “કોઈએ પણ ખુર્સા કરેલાં કામો, ઓ સ્પીતામાન ! કરવાં ન જોઈએ, જો ક્રે તે જંગલમાં હોય, યા જ્યારે જાહેરાતથી દુર હોય, કારણ કે, અહુરમજ્દ જે સધળી ચીજો જુએ છે તેને તેની ખબર મળે છે, અને કાયદો આ છે કે જે પ્રમાણે હાડમંદ દુનિયામાંનું કોઈપણ ખુર્સા વિચારે છે, એણે છે, અને કરે છે, તે પ્રમાણે તેની સજા મ્હોટી થાય છે.” (૭) અને આ પણ ક્રે સર્વથી સરસ ક્રિયા અને નમસ્કાર અશો માણસનાં છે.^૧

(૮) સારી જાંઘીની ખાહેશ કરવા અને મેળવવા વિષે, એટલે કે તે બે રીતોથી બરાબર મેળવાય છે : એક, અશોઈથી, જેમાંથી સરદારી જાહેર થાય છે, એટલે કે ભલાં કામોથી ; અને એક, અશોઈની મદદથી^૨, તે છે કે જેમાંથી એમ જણાતું નથી કે તે ખુર્સાં કામોથી થયું છે. (૯) આ વિષે ક્રે : “ભલાઈ સમ્યાઈ ઉપર સત્તા ધરાવતી હોવી જોઈએ, અને સમ્યાઈ જાણ ઉપર, જેથી તું અહુરમજ્દની ખાહેશ મુજબ શમ્દો પોલી શકે.” (૧૦) અને આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “હું શરૂઆતથી હસ્તિ ધરાવતો મહેરબાનીવાળો મીનો છું; અને કશાંથીપણ હું કદી ક્રાપો નથી.”

(૧૧) આદમજાતનાં પોષણ, અને મદદ, અને રક્ષણ સાથે અહુરમજ્દે આતશની ભેટ આપવા વિષે; આદમજાતે તેની પરવરેશ કરવી અને તેઓને તેની મદદ ; અને જે તેની નીચાએશ કરશે અને કરવાનો હોય તેની તરફની આતશના મીનોની ખુશાલી^૩. (૧૨) રસ્તાખીજ વખતે જે મ્હોટું કામ થશે, અને બળવવામાં આવશે જેથી સર્વ પેદાયશ પવિત્ર થશે તે આતશથી થવાનું છે; જેને માટે કોઈ ખુદા તરફથી જાંઘીની જરૂરીયાતો મેળવવા સાથે જાંઘી કરે^૪. (૧૩) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “ઓ જરથુશ્ત્ર ! તું એવો ખુશાલી આપનાર છે તેથી એટલે કે હમારી ખુશાલી સર્વથી વધુ બળ લાવી શકે તેથી, હમો માનુશિયહર આવી શક્યો તેના^૫ કરતાં વધુ જલદી આવીએ છીએ, જ્યારે ઓ જરથુશ્ત્ર હમો કે જેઓ અમેશરપદો છીએ તેઓને તું બોલાવે છે.

(૧૪) રસ્તાખીજ વખતની પેદાયશોની ખાસીયત અહુરમજ્દે જરથુશ્ત્રને દેખાડવા વિષે. (૧૫) આ પણ ક્રે દુનિયાની સર્વે રોશનીઓ, ઢોરની સર્વે રોશનીઓ, જાડોની સર્વે રોશનીઓ, અને સધળી આબાદીની^૬ સર્વે રોશનીઓ, અશોઈના દેખાવો^૭ હોય

૧. જુઓ યસ્ત હા ૩૫મો, ક્ર. ૧૯.

૨. સરખાવો અવ૦ વારેઝ, “ટેકો,” “મદદ.” યસ્ત હા ૩૫મો, ક્ર. ૨૨.

૩. યસ્ત હા ૩૬મો, ક્ર. ૪.

૪. એમ હાનો ક્ર. ૬.

૫. માનુશિયહર માટે જુઓ દીનકર્દ, પુસ્તક ૮મું, વૈદ્યુમ ૧૫મું, બા. ૧૩માં, ક્ર. ૧૦, ૧૨, ૧૮.

૬. જુઓ યસ્ત હા ૩૫મો, ક્ર. ૧, ૨.

એવી જાણાય છે. (૧૬) દીનમાના અહુરમઝ્દના કરારના આગળ વધતી વખતે બંદગી કરનારાઓની અહુરમઝ્દની બંદગી વિષે; જે દીને દુનિયાને તેની અશોધ આપી, અને વળી તેની સાહેબી, અને સાઈ રક્ષણ કરવાને લીધે તેની મ્હોટાઈ, અને તે સાહેબનું નામ હાપણુ^૧ છે; તેજ પ્રમાણે તેની ક્રિયા, જે પેદાયશો કરે તેના ફાયદા સાફ થાય છે, જ્યારે તેઓ શરીર અને જીવંતી ધરાવીને જીવે છે ત્યારે સર્વ હાડમંદ તથા મીનોઈ દુનિયાને ફાયદો કરે છે.

(૧૭) અને આપણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “તું હમારો પોતાનો છે, અને હમારી મુજબ ચાલનારો છે, ઓ મ્પીતામાન્! તેજ મુજબ તું લાયક માન સાથે હમારી પાસે આવે છે; ક્રિયામાં મ્હોટાઈ અને માન તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! એટલે કે તેઓ તારી મ્હોટાઈ અને માન થાય છે એટલે કે તેઓ તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! અને વચલા ભાગથી હદ વગરનાં છે; એટલે કે હમો તને એટલો મ્હોટો બદલો આપીએ છીએ કે જ્યારે તું તેની વચમાં ભ્રમો રહે ત્યારે તેની હદ, આ દુનિયાની પહોળાઈ, નદીની લંબાઈ, અને સુરજની ઉંચાઈ તું જોઈ શકે નહી.”

(૧૮) જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દ પાસેથી માંગ્યું કે: “મને તું તે જોરાવર માણસો આપ, જેઓ દીનપર મ્હોટો વિચાર કરવાથી મારા ચેલા થાય; જેઓ વળી મજ્દયસ્ની દીન ફેલાવે, અને જેઓ વળી મારાં લોકો વચ્ચે સારી ચાલચલણ સમજાવે, અને મેં જે આફ્રીનની અંદર સારી ચીજો દેખાડી છે તે મેળવે.”

(૧૯) અહુરમઝ્દે કહ્યું કે: “ખીજ જોરાવર માણસોમાંથી તેઓને હું તને આપીશ કે જેઓ તારા ચેલા થાય^૨; તેઓ તારા પોતાના છે, અને વળી તેઓ કે જેઓ તેઓના દોસ્તો છે, અને તેઓના સાથીઓ, અને તેઓના મદદગારો, તારા છે, જેઓ આ તારી મજ્દયસ્ની દીન ફેલાવશે. (૨૦) “ઓ જરથુશ્ત્ર તેઓની ધણી જાતની બંદગી તથા તેઓની આફ્રીન તારી છે; અને ક્રિયા તથા નમસ્કાર જે તેઓના છે તેથી તેઓ તને સંપૂર્ણ ઉદારતા આપે છે; તારી અશોધ તારાં રવાન સાથે જોડાયેલી છે, તારી જીવંતી અને તેજ મુજબ તારું શરીર^૩, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારે લીધે હસ્તિ ધરાવે છે. (૨૧) “મદદને સાફ બને દુનિયામાં^૪ હું જે પેદા કરનાર અહુરમઝ્દ છું તે તારી પાસે આવીશ; ઓ જરથુશ્ત્ર! તું બને હવર્તાત તથા અમેર્તાતથી લાયક થાય છે, જેથી હું કે જે અહુરમઝ્દ છું તેને તું ખુશ કરે છે, તે શબ્દોથી અને કામોથી જે મેં, જે સધળા મીનોમાં સર્વથી વધુ ખુશ થનારો છે તેણે, તને જાહેર કર્યા છે.”

૧. યસ્ન હા ૩૬મો.

૨. યસ્ન હા ૪૦મો, ક્ર. ૩.

૩. આ હદ વગરની જગાનું વર્ણન યસ્ન હા ૯મો, ક્ર. ૪, અને યસ્ન ૧૩મી, ક્ર. ૩૨માં મળે છે.

૪. યસ્ન હા ૪૦મો, ક્ર. ૭.

૫. પહલવી યસ્ન હા ૪૧મો, ક્ર. ૭.

૬. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૮.

(૨૨) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “તારો જે જોરાવર ધણી હોય તેની આગળ તેઓ અરજદાર થયા છે”^૧. (૨૩) અને અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “હાડમદ દુનિયામાં તું અરજદાર અને જોરાવર ધણી છે.” (૨૪) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “આ જંદગીનાં તારી સર્વથી ક્ષયદાવાળી હયાતિનાં આગળ વધવામાં તું હમારો સંતોષ થજે.” (૨૫) અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર ! તે ઉત્તમ હયાતિમાં, ઓ અશો ! હું તને સંતોષ આપીશ”^૩ !”

(૨૬) શ્રેષ્ઠ અશોઈ ન્યામત છે.

બાબ ઉપમો, વશર્ત-માન્સર નસ્ક.

(૧) તેરમી ફર્જે, ઉશ્તવધતિ^૪, જે કોઈ તેના સવાબનાં આગળ વધવાથી, માણુસનાં સુખ સાર તેમજ દીનની ભલાઈ સાર કામ કરે તેના બદલા વિષે છે. (૨) આ પણુ કે અશોઈનો ટકાવ તેનાં કામો કરવાથી થાય છે^૫.

(૩) અશો માણુસની ખાસીયત વિષે, એટલે કે, તેની જાહેરાત અને માન જે ખચીતજ ફરજો તથા સારાં કામો માટે છે; વળી તેનું ન દેખાય એવું આડાપણું, એટલે કે તેનો એકપણુ યુનાહ દેખાતો નથી, અને તે વૌહૂમન^૬ સાથના પોતાના કરારને બળ લાવનાર છે; એટલે કે સારા વિચાર, સારા શબ્દો, અને સારાં કામો, અને અશો માણુસોને પ્રશ કરવામાં દરેક ભલાઈનું ચાલુ રહેવું^૬.

(૪) તેઓની સત્તાથી કોઈને ભેટ આપવાથી સવાબનાં કામો તેઓ કરે તેથી ઉદાર લોકોને મળતા બદલા વિષે; અને બહેશ્તનાં સર્વથી ઉચાં રહેકાણુમાં સાચાં ઉદાર લોકોનાં રવાનનો ઝળકતો રસ્તો, અને સર્વથી ઉચું ઉડવું^૭, અને સગવડ, સત્તા, અને વધુ ઉચું આગળ વધવું, અને ઉચી પદવી; એટલે કે, જ્યારે તેઓ રસ્તાખીજ કરશે, અને દુનિયાને નવી તથા એકદમ ઝળકતી બનાવશે, તથા જનાવરોને અમર કરશે, ત્યારે તે જગામાં મ્હોટાઈ જે તેની છે તેથી સારા બક્ષેસ કરનારની ભેટ તેઓ સંપૂર્ણ ગણશે^૮.

(૫) પોતાની આખોની નજરથી જરથુશ્ત્રે અમેશરપેન્ત (વૌહૂમન) ને જોવા વિષે; અને અહુરમઝ્દે ભલાં કામ કરનારાઓને બદલો આપવા વિષે. (૬) અને આ પણુ કે તેનાં ડહાપણુ તથા હુશિયારીને લીધે દુનિયાની સેવટે પેદાયશો અશો થશે, અને દુનિયા અમર અને સંપૂર્ણ ક્ષયદાવાળી થશે.

૧. યસ્ન હા ૪૧મો, ક્ર. ૧૦.

૨. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧૧.

૩. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧૫.

૪. યસ્ન હા ૪૩મો.

૫. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧, લીં. ૪થી.

૬-૮. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૨, લીં. ૪. પર્વસ્તગીહ, અવં પર્ધરિ-અન્દ, ક્રાં ૫ અવેસ્તગી, “ચાલુ રહેવું,” “જોડાણ.”

૭. વાજ્શનીહ, અવં વજ્જ, “ઉડવું.”

૮. યસ્ન ૪૩મો, ક્ર. ૩, લીં. ૧, ૩, ૪, ૫, અને ક્ર. ૮, લીં. ૨, ૩.

(૭) જરથુશ્ત્રની શ્રેષ્ઠતા વિષે આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “બન્ને દુનિયામાં અશોષિ સર્વથી વધુ સ્વતંત્ર અને ધુરાં લોકોને ખુલ્લી રીતે તુકસાનકારક છે; અશોષિ પર વિચાર કરનાર^૧ તેની શક્તિમાં હોય તેટલો નાશ કરનાર છે અને તે કુદૃષ્ટ ધુરાં મીનોને ભયર સમાન છે;” અને જરથુશ્ત્રને અહુરમઝ્દ સાથે ગોદતેગો^૨ કરવાનો દહાડો પસંદ કરવા વિષે. (૮) અને આ પણ એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “મારે માટે તે ઝળકતો દિવસ, આ અહુરમઝ્દ સ્થિર અને ખુશનુમા વાદળોવાળો^૩ હતો, જેમાંથી મારે સાડ સુકી હવાથી, કે ચંડીથી, બૂખથી, કે તરસથી, અથવા તે દિવસથી પણ ન્યાયની ખોટ ન હતી.” (૯) “હિઓમ, રોટલી^૪, મીઠું^૫, તેની પૂંછડીમાં માંસ અથવા ચરબીવાળું મેંદું, કુધ, સ્વચ્છ પાણી, મારે માટે હતું, જ્યારે હું જે રૂપેનાગ-મધનુ^૬ છે અને જે અહુરમઝ્દનો સંપૂર્ણ વખાણનાર છે તેની સાથે ગોદતેગો કરતો હતો.” (૧૦) “જ્યારે એવી રીતે તે તારી દીનનો હું વધુ જાહેર કરનાર છું, અને જ્યારે મેં તારી તે બધી દીન સાંભળી છે ત્યારે હું તે જાહેર કરી શકું.” (૧૧) અને આ પણ કે દરેક દરેક નીચમ જે તેમાંથી નીકળે તેની પાસે જવું તે હિઓમની ખુશાલીના દેખાવ તથા સંતોષ પાસે અને તેથી બરાબર જાણતાં હોવાપણ પાસે જવા બરાબર છે.

(૧૨) અને વિશ્વારૂપ તથા જરથુશ્ત્રના મોજેજપણાં વિષે. (૧૩) અને આ પણ એમ કહ્યું છે કે : “મેઠાનાં સારાં ટાળાંવાળાં^૭ ચિમતે મેં દીન દેખાડી; હુશિયાર તથા મ્હોટા ક્રોડનુ^૮ મેં તે દેખાડી; કંઈ-અર્શન^૯ મેં તે દેખાડી; યુદ્ધિધવાળા સામના દીકરા કેરેસારૂપને મેં તે દેખાડી, જેણે ધુરાં મીનો, જેને તેઓ બેટ્યા તથા જેની તેઓએ મેહમાનગીરી કરી તેના જીવમને લીધે, તે કચુલ ન કરી.” (૧૪) અને આ પણ કે : “મને ખબર પડી છે કે જ્યારે વિશ્વારૂપનો અશો મ્હોજોષ મારી પાસે આવશે, અને જેની સાથે જરથુશ્ત્ર જે ધણોજ બિદાર^{૧૦} છે તે તેની જોડે આવશે તેની અગાઉ તે દીન સાચી તરીકે સંધળે ફેલાશે નહીં.” (૧૫) અને જરથુશ્ત્રે ધુરાં લોકોને, દીનને ટેકા આપનારાઓની મદદ સાથે, પેદાયશોને આકૃત તથા દુઃખ કરવાથી અશક્ત કરવા વિષે. (૧૬) અને આ પણ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દને પૂછ્યું કે : “તેજ પ્રમાણે જેઓ હથિયાર ધરી ન શકે તેઓને હું શું હુકમ આપું; એટલે કે તેઓ પાસે હથિયારો કે શસ્ત્ર નથી, તેઓ પાસે લશ્કર નથી, તેઓનો કોઈ વડો પાળનાર નથી, અને તેઓને

૧. પહલવી યસ્ત હા ૪૩મો, ફ. ૯, લી. ૫.

૨. ફાં ગન્દ, “ભય,” “ખીક.”

૩. હા ૪૩મો, ફ. ૭, લી. ૪.

૪. અવં અપ્રા, ફાં અપ્ર, “વાદળું.”

૫. અરેખીક લહમ, “રોટલી,” “ખોરાક.”

૬. સરખાવો પહલવી મીલાઓ, “નીમક.”

૭. યસ્ત હા ૪૩મો, ફ. ૧૧.

૮. યસ્ત હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૩૭.

૯. ચિમ—પશચેત—હવાંશવ, વંદીદાદ ફ. ૨૭, ફ. ૧૨, યસ્ત હા ૯મો, ફ. ૪.

૧૦. અવં શચેતઅન, “આશવીઆનીઅન” જેણે અગ્નિ દહાડકને ઠાર માર્યો; યસ્ત હા ૯મો, ફ. ૨૪-૨૫ વિગેરે.

૧૧. અવં કવિ-અર્શન, જમ્યાદ યસ્ત, ફ. ૭૧-૭૪, વિગેરે.

૧૨. યસ્ત હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૪.

દુઃખ દેનારાઓ ધણા છે.” (૧૭) અહુરમઝદે કહ્યું કે: “તેઓ પાવડાજેવાં^૧ મનના છે, તેઓની વધવાની નિશાનીઓ મ્હોતની અથવા નાશની છે^૨, તેથી જેઓ લશ્કર ધરાવી શકતા નથી, તેઓને દુઃખ દેનારા ધણા છે.”

(૧૮) અને આ પણુ કે અહુરમઝદના સંબંધમાં તેની હયાતિને^૩ ચાહવાથી, અને મજબુત વિચાર સાથે દીનને ટેકા આપવાથી, તેનાથી સુરજનો દેખાવ બદલા તરીકે આપવામાં આવે છે, જેની સાહેબી છે, જે તેને તેનાં સંપૂર્ણ વિચાર કરવાથી તેની થાય છે; જેની અશોધ^૪ તેનાં કામોમાં છે તેને વોહૂમન્ બદલે આપશે,

(૧૯) સર્વથી સરસ અશોધ ઉત્તમતા છે.

બાબ ૩૬મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) યૌદ્ધી ફર્ગદ, તત્-શ્વા-પેરેસા,^૪ દીનની વખાણુ વિષે છે^૫; આ પણુ કે દીનને લીધે દરેક માણસ સદ્યુષ્ટી જ્ઞાન ધરાવે છે. (૨) અને આ પણુ કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર ! હું પેદા કરનાર છું; તેથી હું અશોધનો બાપ તથા ધોરાક પુરો પાડનાર છું; ઓ જરથુશ્ત્ર ! સુરજ અને તારાઓને તેઓના રસ્તાઓ મેં આપીઆ છે; તથા તેઓ કેમ વધે છે અને નાના થાય છે તે હું બાણું છું.” (૩) “આ પૃથ્વી તથા આકાશ જેઓ ટેકા વગરનાં છે તેઓને હું બચાઉં છું; એટલે કે તેઓને કાંઈ પણુ દુન્યવી ટેકા નથી અને તેઓ પડતાં નથી; પાણી તથા આડેને મેં પેદા કર્યા છે, અને હું તેઓને ખીલવું છું; બ્યારે તેઓ વાદળાં તથા પવનપર ઝડપથી દોડે છે ત્યારે તેઓ ઝડપી હોય છે, અને જેઓ દુનિઆ માટે સર્વથી સરસ બદલે બનાવે છે; એટલે કે, આ એક બદલે તેઓ માટે સારો છે, કે તેઓ વરસાદ બનાવે છે.”

(૪) “પૃથ્વીપરનાં પ્રાણીઓને મેં વોહૂમન્થી પેદા કર્યા, ઓ જરથુશ્ત્ર ! બ્યારે તેઓને મેં સંપૂર્ણ તથા આખી જાતવાળાં પેદા કર્યાં; ઓ જરથુશ્ત્ર ! ત્રણ હજાર વરસ સુધી આ સારાં પ્રાણીઓ બુઢાપા અને મરણુ વગરનાં હતાં, આ ત્રણ હજાર વરસમાં નહીં બૂખ હતી, કે નહીં તરસ, અને નહીં શરીરનો પરસેવો^૬, અને નહીં હથિયારો પહેરવાં, અને નહીં બુઢાપો, કે નહીં મરણુ, અને નહીં થંડો પવન કે નહીં ગરમ પવન.” (૫) “આ મારી દુનિયા મરણુ વગરની હતી, પૃથ્વીપરનાં અશો લોકોનો સર્વ ઝલકાટ હતો; પછી એબ અથવા અનીતિ આ અશોધની હાડમંદ દુનિયામાં સર્વોપરી થઈ.” (૬) “પરસેવો અને હથિયાર પહેરવાનું પેદા કરીધા પછી, મેં દિવસ અને રાત બનાવ્યાં, પછી મેં

૧. પહલવી તોશ્ત, “પાવડો,” “કોદાળી.”

૨. યસ્ન હા ૪૩મો, ક્ર. ૧૫, લી. ૩.

૩. હર્ધતીગીહ “હયાતિ.” એજ હાનો ક્ર. ૧૬, લી. ૨.

૪. પહલવી તત્-શ્વા-ધિ-પેર્સ.

૫. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧, લી. ૨.

૬. યસ્ન હા ૪૪મો, અવસ્તા ક્ર. ૩; પહલવી ક્ર. ૩, લી. ૨, ૩, ૪.

૭. એજ હાનો ક્ર. ૪, લી. ૨, ૩, ૪.

૮. અવન અએધ, “પરસેવો.” ક્રા. અબી, “પરસેવો.”

સવાર તથા બપોર પેદા કર્યાં. (૭) “સંપૂર્ણ સારી મનશનીની ખાહેશ સાથે મેં પાઠશાહીર બનાવી, અને વધારે ફાયદો મેળવવા માટે બાપ સાડ બેટા પેદા કર્યાં; જે મેળવવામાં એક પુરુષ તથા સ્ત્રીનું હમેલદાર થવું જાહેર થાય છે, અને તે મેળવવામાં મેં બાપને સાડ બેટા પેદા કર્યાં, એ જરૂરથી.” (૮) બુરા મીનોએ એમ જોયું, અને તેણે કહેનાર મધનુગતે ઉંડા ખાડામાંથી ઉપર બોલાવ્યો કે : “એ ફાયદો કરનાર મીનો! સર્વ પ્રાણીઓનો તું બેદા કરનાર છે; પણ એ ફાયદો કરનાર મીનો! હું તારી ઉપર અને તારાં સર્વ પ્રાણીઓઉપર કીનો લઈશ.” (૯) રસ્તાખીજ તથા બિવિષની હયાતિથી દીનનું દરેક જણાની અંદર આગળ વધતું થવા વિષે. (૧૦) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “આ જે જરૂરથી તેને જાહેર કર્યું છે જેથી પૃથ્વી પહોળી થાય છે, તે અશોષ છે, જે સર્વથી ઉત્તમ દીન છે; આ જે તારી જરૂરથી જાહેર કરેલી દીન છે તે અશોષની તથા સંપૂર્ણ મનશનીની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, જે, મજદ્યરની લોકો આગળ તારી આ દીન ગાઈ તેઓના સખબમાં પહેલાં પેદા કરવામાં આવ્યાં છે; એ જરૂરથી! આ તારી દીન સર્વથી સરસ છે, જે અશોષથી કોઈ પોતાની કરશે. (૧૧) “તારે આ તારી જાતનાં માણસોને તથા સાથીઓને જાહેર કરવી, ધર્મગુરુઓને અને તેને કે જે દેશમાં સર્વથી વધુ વગવાળો હોય; અને તેઓને કે જેઓ આ તારી મજદ્યરની દીન માટે વાંધા કાઢે, તારે પૃથ્વી ઉપરના સાત કેશવરોપર આ જાહેર કરવી,^૧ તે કે જે સર્વથી દૂરનું ધર, ગામ, દેશ, તથા પ્રદેશ, હોય તેને; મારી તરફ, જરૂરથી મજદ્યરની દીન તરફ, જે દેવોની સામે થનાર છે, અને જે અહુરમઝ્દનો કાયદો છે તે જે કયુલ ન કરે તેઓને તું ખુલ્લી રીતે શ્રાપ આપ.”

(૧૨) અહુરમઝ્દે કહ્યું કે : “જેને તું ચાહે છે, જે જરૂરથી મજદ્યરની દીન છે, દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમઝ્દનો કાયદો છે તેને હું મ્હોટી કરીશ.”

(૧૩) “જે આ જે તારી છે તેને મેં વધુ ચાહી ન હતે, જરૂરથી મજદ્યરની દીન, જે દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમઝ્દનો તરીકો છે તે નાશ પામી હતે,^૨ જેથી મજદ્યરની દીનની વખાણનો નાશ થયો હતે; એટલે કે દીન આગળ વધી ન હતે, અને કોઈપણ સમ્પ્રદાયનો^૩ એટલે ફાયદો કરનારાઓની પાછળ કોઈ ચાલતે નહોતો.” (૧૪) “પણ તે પ્યારને લીધે, એ જરૂરથી! પછી પણ મજદ્યરની દીન આગળ વધે^૪; જગતના રસ્તાખીજના વખત સુધી, હયાતિ ધરાવનારી સીનેની અમર^૫ જાંઘી ચાય ત્યાં સુધી; મરણ પામેલાં લોકો જિભાં થાય ત્યાં સુધી, અને મીનોની આગળ તેઓ પુરેપુરી તોજેશ કરે ત્યાં સુધી.”

૧. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૫, લીં. ૪.

૨. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૨.

૩. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૩.

૪. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૪.

૫. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૩, લીં. ૩.

૬. હા ૪૪મો, ક્ર. ૮, લીં. ૩.

૭. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧૭, લીં. ૪.

૮. ફાયદો કરનારાઓ એટલે પચ્ચિગમ્પરો.

૯. ય્મેજ હાનો પહેલવી ક્ર. ૧૫, લીં. ૪, ક્ર. ૧૭, લીં. ૪.

૧૦. હમાચ, “અમર,” “હમેશાની.”

(૧૫) સર્વથી વધુ યુનેહગારો તરફ તથા યુનેહગારોમાંની મીનોઈ શક્તિઓ તરફ યુનેહગાર લોકોના દોળખમાંના ધિક્કાર વિષે; અને તે પેદા કરનાર છે જે બીજાઓના દોળખમાંથી છુટકારો કીધા પછી, અને દોળખમાંની ત્રણ રાતની સખત સજા પછી^૧, તે ત્રણ રાત પછી, તે દુઃખમાંથી તેઓનો બચાવનાર છે, અને દરેક જણ સુખી થશે. (૧૬) આ પણ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝદને પૂછ્યું કે: “ઓ અહુરમઝદ! અગ્નિ દેવો કદી પણ સારા રાજ કરનારા કેમ થાય? ૨ દુનિયામાં તેઓ એમ કેમ ધારે છે કે તેઓથી તેઓનું સુખ થાય છે?” (૧૭) અને અહુરમઝદે કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તેઓ દેવો છે, અને યુરું કરનારા છે નહીં કે બહું કરનારા; તેઓ પણ અશોધની ફરજ બળ લાવવાનો બદલો આપતા નથી^૨. ”

(૧૮) સર્વથી સરસ અશોધ ઉદારપણું છે.

બાબ ૩૭મો, વર્ષ-માનસર નરક.

(૧) પંદરમી ફર્ગદ, અદ્-ફવખશ્યા,^૪ દીનની શીખામણોની સાત ઉત્તમ ચીજો વિષે છે. (૨) પહેલી, દીન સાંભળવાથી^૫, શીખવાથી, અને બળ લાવવાથી પેદા કરનાર, રૂપેનાગ્ મઘનૂગ્ સાથેનું જોડાણ; આ પણ કે તેથી એબના-આપનારથી બહી પેદાયશનું રક્ષણ થાય છે. (૩) બીજી, નાશ કરનાર, ધુરા મીનોઈ^૬ થતી જીદાર્ધ, અને તેની મગરૂરી તથા જીદાણું, જે તેના દુર્ગુણોમાં સર્વથી મોટી એબ છે તેને લીધે તેનો ધિક્કાર. (૪) ત્રીજી, સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામથી પોતાના મીજાને સજાગારવો^૭; અને આ કે તમારામાંથી જે કાઈ આ માંઝવાણીને સારા વિચાર તથા સારા શબ્દો ગણીને વાપરતું નથી, તેને તેઓ રાશની આપશે નહીં, તેને તેઓ બહેશત એટલે સર્વથી સરસ જાંદગી આપશે નહીં; સેવટ સુધી દુઃખ તેનું રહેશે. (૫) ચોથી, કાઈના પણ સ્વભોગની^૮ ખાસીયતની ઐશ્વર્ય વિષે; તે વેળાએ :તે કાઈની પોતાનું હોય તે આપવું તે છે; અને તે વિષેનો યુકાદો એલાદના દેખાવ સાર પોતાની એલાદ આપવાના સવાબ વિષે છે; વળી સ્વભોગની સગાઈ, અને પાલક લેવું, અને અકસીરપણું, અને ફાયદો, અને માલેકી. (૬) વોહૂમન જે પહેલાં જનમ્યો હતો^૯

૧. આ રસ્તાખીજ વખતની ત્રણ રાતની સજા ને મરણ પછી રવાન ત્રણ રાત સુધી શરીરની આસપાસ ફરતું રહે છે તે સાથે કરો સંબંધ નથી (વેસ્ત).

૨. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ. ૨૦, લી. ૧.

૩. એજ હાનો ફ. ૨૦, લી. ૫.

૪. પહેલવીમાં એ શબ્દ અદ્-ફવખશ્યા લખાયેલો છે.

૫. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૧, લી. ૧.

૬. એજ ફકરાની લી. ૪, ૫.

૭. એજ હાનો ફ. ૩, લી. ૧.

૮. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩, ૪.

૯-૯. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૪, લી. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫. આ ફકરાના સંબંધમાં ડૉ. વેસ્તની પા. ૨૭૩, નો. ૮મી ઉપર અભ્યાસીઓનું ધ્યાન એચબામાં આપે છે:—“આ ગાથાનાં અસલ અવસ્તા લખાણમાં અએત્વદથ લખ (એટલે નજદીકનાં સંગાંઓનો લખ સંબંધ) વિષે કાંઈ પણ યોશારો નથી, પણ જ્યાં અવસ્તા ફકરાઓમાં અલંકારીક રૂપે અહુરમઝદને બલા વિચાર એટલે વોહૂમનના પિતા તરીકે તથા સ્થેન્દર્મદને મજદની દીકરી તરીકે ગણવામાં આવી છે તેનો એવો લખની સત્તા દેખાડવા પહેલવી તરજુમાવાળાઓએ એટલા લાભ લીધા છે; તેજ વખતે તેઓ આ જીની વાત વિસારી મૂકે છે કે વોહૂમનની પેદાયશ સ્થેન્દર્મદની આગળ થઈ હતી (જીઓ યુન્દહીશ્ત, પા. ૧, ફ. ૨૩-૨૬).

તેના બાપ અથવા પેદા કરનાર તરીકે દાદાર અહુરમઝદે તે પહેલાં ક્યૌં હતો; અને તેમાંથી મીનોઈ તથા હાડમંદ પ્રાણીઓએ તે કરવા માંડ્યો; તેઓનું આગળ વધવું, અને ધણી જાતની સગાઈ, જેવી કે ઉગ્ગસમાંથી ઝળકાટનું નીકળવું; અને દુનિયાના રસ્તાખીજ સુધી પુરતો આગળ વધતો ફેલાવો અને વંશ, વળી મીનોઈ તથા હાડમંદ પેદાયશોનું મીનોઈ જીવંતીમાં તથા હાડમંદ પ્રાણીઓમાં પસાર થવાથી આ પૃથ્વીની માતા તરીકે સ્પેન્દર્મદની^૧ માતાની કીર્તિ કબુલ કરવાથી મળતી મહોટાઈ. (૭) પાંચમી, એક દસ્તુર^૨ જે મીનોઈ સરદારી તથા ધર્મગુરૂની સત્તા ધરાવતો હોય તેની નેમણુક કરવા તથા નીભાવવા વિષે; તેનાં શિક્ષણને અને તેથી અહુરમઝદને સાંભળવું; અને નવા નેમાયલા દસ્તુરનાં સારાં કામેનો બદલો સર્વથી સરસ જીવંતીમાં તેના જવાનો છે. (૮) છઠી, અહુરમઝદ માટેની વખાણ, ભક્તિ, તથા ક્રિયા^૩ વિષે; અને આ પણ કે વૌહૂમન સાથે વધુ ગાફતેઓ થાય છે અને તે ફાયદાવાળું ડહાપણ શીખવે છે, આ કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તારે રવાનના અમર આગળ વધવાની ખાહેશ રાખવી જોઈએ, જેથી અહુરમઝદ પેદાયશોનો સાહેબ છે, અને તેની બંદગીના ફરમાન મુજબ તેને ખુશ કરવાનું કામ આદમજાતે કરવું જોઈએ.” (૯) પુલની ઉપર આપવામાં આવતો બદલો જે સારા વખતમાં આપવામાં આવશે તેથી પણ અહુરમઝદની સાહેબી વિષે; દુનિયાને પાછી સજીવન કરનારાઓના એટલે કે ખુરાધને નાશ કરનારા સર્વોશસના બદલા.

(૧૦) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “સંપૂર્ણ મનશનીથી, ઓ સ્પીતામાન! તું આ મારી ક્રિયાનો હમેશનો કબુલ કરનાર થાય છે.”

(૧૧) અને પ્રાણીઓને અહુરમઝદે આપેલાં જોર વિષે, આ જોર માટેની ખાહેશ, અને ખુરા મીનો તથા તેનાં હથિયારો માટેના ધિક્કાર; અહુરમઝદે અને પ્રાણીઓએ તે ધિક્કાર ખુરા મીનો તરફ અને સઘળા દેવો જેને દેવોએ પેદા કર્યા છે તેઓ તરફ પાછો ફેરવવો.

(૧૨) જરથુશ્ત્રની વખાણ વિષે આ પણ છે કે: “તું ફાયદાવાળો છે, અને તું દસ્તુર તથા સાહેબ છે, અને તારેથી ખુશાલી આપનારી દીન હસ્તિ ધરાવે છે; તું સર્વ ફાયદો કરનારાઓનો બાઈ તથા દોસ્ત છે, અને તેથી વૌહૂમન તારો દોસ્ત છે.”

(૧૩) અશોઈની ઐશ્વર્ય સર્વથી સરસ છે.

૧. યસ્ન હા. ૪૫મો, ક્ર. ૪, લીં. ૩.
૨. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૪, લીં. ૪; ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૫, લીં. ૧.
૩. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૧, ૨, ૪.
૪. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૪, ૫.
૫. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૩, ૪.
૬. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૫.
૭. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૮, લીં. ૩. આ સાતમી ઉત્તમ ચીજ ગણી શકાય.
૮. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૧૦, લીં. ૧.
૯. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૧૧, લીં. ૧, ૪.

બાબ ડટમો, વસ્ત્ર-માનસર નસ્ક.

(૧) સોળમી ફર્ગદ, કાંમ-નેમોઈ-જામ્ ૧, કીર્તિની પાછી શરૂ કરેલી શોધમાં, કોઈબી દેશ તરફ જવા વિષે છે; આ પછી કે: “નાસીપાસીથી આ તારી યજ્ઞિશન તથા નિયાયિશનથી દૂર રહેતો ના, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારા પ્યારને લીધે જ્યારે તેઓ તારાં પોતાનાંને ખુશ ન કરે, નહીં તારા સાથીઓને, નહીં દોસ્તોને, કે નહીં પદવીવાળા શખ્સને, કે નહીં યુનેહગાર જીલમી પાદશાહને જે તેઓ કે જેઓ દેવા છે તેઓને આરાધે છે.” (૨) “અને જ્યાં તથા વળી જ્યારે તું હમારેથી દૂર હોય ત્યારે પણ હમારી મીજેથી જૂદો ઊભો ના રહે; અને વળી જ્યારે દુનિયાની બાબતો તારે માટે બરાબર ઊભી ન રહે ત્યારે પણ તારે હમોને આરાધવા અને હમારી આપ્રીન કરવી.” (૩) તેમજ વળી આ કે ખુરા મીનોની ખાહેશ આ છે કે: “તારે અમેશસ્પેન્દોમાંના કોઈને પણ માન આપવું નહીં તથા આપ્રીન કરવી નહીં; અને અહીં આ દુનિયામાં સરદારી અથવા દસ્તુરી રહેશે નહીં; એટલે કે તેઓ પાદશાહ કે દસ્તુર રાખશે નહીં, અને તેઓની ખાહેશ સર્વથી સરસ અશોઈ માટે રહેશે નહીં.”

(૪) અને આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “પોતાને ખુશ કરનારા લોકોનાં ઓછાં આગળ વધવાથી ઓછું મીનોઈપણું તથા કમી દોલત^૪ થાય છે તે તને ખબર છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! તું કે જે આ માંગતો નથી કારણ કે તું દોલતની જરૂર પિછાણતો નથી^૫, પણ તારા તે ફરીયાદના શબ્દો જેને વિષે હું તારી પાસે બુલાસો માંગું છું, તે હું જાણું છું.”^૬ (૫) અને આ પણ કે: “હમો કે જેઓ અમેશસ્પેન્દો છીએ તેઓની ખાહેશનું પુરું પડવું તું જાણે છે; અને તેને માટે હમો તને જે છોકરાંને તું પેદા કરે તેનો સંતોષ આપીએ છીએ; વળી હમો તને એક દોસ્તને બીજો દોસ્ત આપે તેવું છુટાપણું આપીએ છીએ.”^૭

(૬) ભવિષ્યના જમાનામાં શું થાય છે તે વિષે, જોરાવર લોકો જેઓ ડહાપણુ શીખવવાથી અને ચાલચલણથી ફાયદાવાળા થાય છે^૮ અને તેઓથી જીવાન્યાઓની તરસ વધે છે; સંપૂર્ણ મનશનીની મદદથી તેઓ અશોઈની દુનિયાનો વધારો કરે છે, અને ખુરા લોકો માટે દુઃખ પેદા કરે છે, અને પ્રમાણીકપણુંથી થતો ફાયદો તેઓને મળે છે.^૯ (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ યુનાહથી જીલમગાર હોય છે તે પોતાનાં

૧. યસ્ન હા ૪૬મો.

૨. એજ હાનો ફ. ૧, લી. ૧.

૩. એજ હાનો ફ. ૧, લી. ૪.

૪. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૨, લી ૨.

૫. એજ હાનો ફ. ૨, લી ૧.

૬. એજ હાનો ફ. ૨, લી. ૩.

૭. એજ હાનો ફ. ૨, લી. ૪.

૮. એજ હાનો ફ. ૩, લી. ૩.

૯. એજ હાનો ફ. ૩, લી. ૪.

કામોથી પકડ્યો છે, અને મરી ગયો છે.^૧ (૮) પોતાનાં સધળાં જોરથી હુમેશ બુરાં લોકોની^૨ સામે થવા વિષે, જેથી જે કોઈ સારો પાદશાહ હોય, જેની સત્તા માંથ-રપેન્ત છે તે અમ્બેશમ (એટલે ગુસ્સા) ની ઉપર જીત મેળવે છે.^૩

(૯) સણુગારનારાઓની વખાણુ વિષે પણ એમ કહ્યું છે કે: “સારી સમજ ઉપર આશિર્વાદ હોજો, વળી મિથ્ર ઉપર, જેની સભ તેઓ ગુનેહગારો ઉપર આ વિચાર સાથે બમ્બવશે કે તે હુશીયાર તથા વચનનો બચાવનાર છે.”^૪ (૧૦) અને કોઈના પણ સગાના સંબંધમાંના ચુકાદા વિષે, આ પણ કે: “જે કોઈ અશો હોય, અને વળી જે કોઈ ગુનાહગાર હોય તેના રશતુથી^૫ સજવન કરવાથી, એટલે કે, સેવટે દરેક જણને કાયદા મુજબની તપાસ માટે રાખવામાં આવશે.” (૧૧) અને આ પણ કે: “એક સગો જેનાથી પોતાનું રવાન ગુનાહગારપણુંથી બચાવ થાય છે તે અશો ગણાવેા જોઈએ.”^૬ (૧૨) આ પણ કે: “તેથી તારો દસ્તુર તે છે કે જેની દીન અશો છે.”^૭

(૧૩) તે ધાયલ થયલા માની^૮ દૂજની ખાસીયતો વિષે, અને તેને સાંભળનારા પાપી લોકોને મારવું; તે કે જે પાદશાહ હોય તેના તરફથી આવ્યું હોય તે. (૧૪) અને આ પણ કે: “પાપી માણસ, જે મારી દુનીયાને તેને આપી દે જેને કીનાખોર^૯ બુરા મીનોએ મ્હોટાઈએ ચઢાવ્યો હોય, તે તે છે કે પોતાને ધાયલ કરનાર દેવ છે, જે આ અશોઈની દુનીયા જેને તે વખાણુ છે તેનાં મ્હોત સાથે તેને મ્હોટો કરવામાં આવેલ છે.”^{૧૦}

૧. યસ્ન હા ૪૬, ફ. ૪, લીં. ૩.

૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૪.

૩. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧.

૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨. જુઓ મેહર યશ્ત.

૫. ઇન્સાફનો ફરેશ્તો જે ગુજર પામેલાં રવાનનાં સવાબનાં કામોને ઝ્મિક ત્રાજવામાં તોલે છે અને રસ્તાખીજ સુધીની તેની હાલતનો ચુકાદો આપે છે. જુઓ, દીન્કર્દ પુસ્તક આઠમું, બાબ ૨૦મો, ફ. ૧૫૩. જુઓ યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૫, લીં. ૩.

૬. જુઓ ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૪.

૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૫.

૮. માની, મ્હોટો નાસ્તીક, જે ઇસ્વી સને ૨૧૫-૧૬૬ને આસરે જનમ્યો હતો, અને જોણુ પોતાના ફતવાઓ ઇ. સ. ૨૪૨માં શાહપૂર પહેલાના રાજમાં જાહેર કીધા હતા, અને નોલડીકની તવારીખ મુજબ તેને બહેરામ પહેલાએ ઇ. સ. ૨૭૬-૨૭૭માં મારી નખાવ્યો હતો; માનીએ એ સામે થનારી શક્તિઓ દુનિયાની દરેક સીજમાં દેખાડી હતી, અને દુનિયામાં જે મંઈ બુદ્ધિ થાય છે તે ખુદાથી થતું નથી એમ પુરવાર કરવાની કોરોશ કરી હતી, કેમ કે ખુદાનાં કામોમાં જે એકતા નજર પડે છે, તે આ માન્યતા સાથે મળતી થતી નથી, અને કે એવા કોઈપણ આરોપ માટે તે લાયક નથી. તેના આ ફતવાઓ જરથુશ્ત્રની દીનમાં ઝ્મિક નાસ્તીકપણુંની શાખા જેવા હતા. વેસ્ટ એ વિષે કહે છે કે: ૧૩-૧૬ ફકરાઓમાં જે રીતે માની અને તેની દીન પાળનારાઓનું વર્ણન આપ્યું છે તે ઉપરથી એમ જણાય છે કે આ નસ્કનો અસલ પહેલવી તરજુમા જ્યારે લખાયો ત્યારે આ નાસ્તીક ફતવાઓની યાદ લોકોનાં મનમાં તાજી હોવી જોઈએ, જેમ બનવું ચોથી સદીના પહેલા ભાગમાં જ્યારે આતૂર્પીદ-ઈ-મારસ્પેન્દાન પવિત્ર કેતાબો ઝ્મિકઠી કરવામાં અને સુધારવામાં રોકાયેલા હતા ત્યારે હોવું જોઈએ.

૯. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૮, લીં ૧.

૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૮, લીં ૨.

(૧૫) “અશોધની ક્રિયા તે વખાણુ છે તેવી નથી, ઓ જરથુશ્ત્ર ! દુનિયાના દસ્તુરની સત્તા જેને માટે તે ઐમ કહે છે કે: “મીનોઈ સરદારની સત્તામાં તથા દસ્તુરીમાં હું વધુ સારો છું, હું સારો છું, અને નહીં કે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! તે ગંદકી ૧ જે તે માણસો માટે ઊભી કરે છે: તે કે જે તેઓને તે કહે છે તે તેના તરફની હમેશની ઉશ્કેરણી થાય છે; અને તેઓ કે જેઓ ગંદકી ઊભી કરે છે, તે સેવટે તેઓની છે એમ વિચારે છે, અને દેવોની સર્વથી સરસ યજ્ઞિન થાય છે. (૧૬) અશો મ્હેઓશનાં સામે થવા આવવાને લીધે, તે શખ્સ સાથે સાહેબ ગુસ્સે થાય છે; તે સાહેબ કે જે સારી જીંદગીથી અથવા સવાખનાં કામોથી, અને નહીં કે ખરાબ જીંદગીથી, અને કોષ્ઠી વખતે યુનાહગાર લોકોને દુઃખ દેનાર છે, તે એઓનો બચાવનાર થાય છે.” ૨

(૧૭) દીનના ફરમાન મુજબ ચાલનારાઓની ખાસ ખાસીયતો વિષે અને તેઓનાં સવાખનાં કામો. (૧૮) સેવટેના વખતો જે જરથુશ્ત્રના દીકરાઓના હબ્બરાઓ છે તેની નિશાનીઓ વિષે. (૧૯) આ પણુ કે તેઓ પાદશાહીને આરામ નથી આપતા, અને તેઓ કે જે કંઈ તથા કરપો ૩ છે, વળી જેઓ દેશમાં સર્વથી ખરાબ રાજ્ય કરનારા છે, જેઓ ધુરાં કામો તથા ધુરા શબ્દોથી આદમગ્નતની હયાતિનો નાશ કરે છે અને પોતાનાં રવાનનો નાશ કરે છે, -વળી હાડમંદ દુનિયાનો નાશ કરે છે જે તેઓથી બેળા-યલી હોવાથી અશોઈ કરતાં વધુ ધ્યાની છે; વળી તેઓની પાદશાહી દુનિયાઓમાં જેઓનાં ફરમાન પાપી હોય તેઓથી બચાવતું ખંજર ૪ છે, જ્યારે તેઓ જે ખરાબ હોય તે પેદા કરે છે, અને પોતાના ચેલાઓને દેવોનાં રહેઠાણમાં છોડી દે છે.

(૨૦) અને વળી અહીં ફયાનનાં ૫ કુટુંબની વખાણુ માટે એ ઐમ કહે છે કે: “તુરાનના પૌત્રોથી તથા વંશજોથી અશોઈ થાય છે, ઓ સ્પીતામાન ! જ્યારે તેઓ ફયાનથી પેદા થાય છે, તે જાણે તદ્દન સગા જેવા છે તેથી તેઓ તુરાનથી પેદા થયા છે; સ્પેન્ટ-આર્મંધતિની ૬ મદદથી તેઓ અશોઈની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, અને ધુરી દુનિયાને માટે દુઃખ પેદા કરે છે; તેઓ તેમજ તે વિષે વોહૂમન સાથે વિચાર કરે છે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! અને તારે શબ્દોથી તેઓની ખુશાલી હમારેથી ઉત્પન્ન કરવી જોઈએ, ૭ હમો કે જેઓ અમેશસ્પદો છીએ, એટલે કે તારે તે માંગવી જોઈએ.”

(૨૧) આ પણુ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “આ સખાવત જે તારે માટે છે, તે હમો અમેશસ્પદો સાર છે; જે તારે માટે ભેટ કરે છે તેનાથી તે હમારે માટે થાય છે.” (૨૨) વિશ્તારપની વખાણુ સાર આ પણુ કહ્યું છે કે: “દુન્યવી હયાતીમાં કંઈ-વિશ્તારપે ઉદાર ભેટોથી તને ખુશ કર્યો છે, -તે વિશ્તારપ જેનું તારી પાસે

૧. અવં મુશ્, “પિશાબ,” “ગંદકી.”

૨. યસ્ન હા ૪૬મો, ક. ૮, લીં ૩, ૫.

૩. યસ્ન હા ૪૬મો, ક. ૧૧, લીં. ૧, ૨, ૩, ૪. ૫.

૪. દરનગ્, ક. ૧૦ દરનહ્, “ખંજર.”

૫. તુરાનમાંનું એક મજદ યસ્ની કુટુંબ, જેઓમાંથી યોઈરેતો ફયાને યશત પમી, ક. ૮૧, તથા ૧૩મી, ક. ૧૨૦માં જાણીતા છે.

૬. સ્પેન્ટ-આર્મંધતિ, પહલવી તરજુમો ખુદગ્-મીનિશિનહ્, જે આબાદીના મીનોને બદલે અહીં શાપરવામાં આવ્યો છે.

૭. યસ્ન હા ૪૬મો, ક. ૧૨, લીં. ૧, ૫.

દુઃખમાં આવવું વૈદ્યમનનાં રાજથી છે;—તેણે અશોષની હાડમંદ દુનિયાને મ્હોટી કરી છે; તારે તેને, જે કંઈ-વિશ્વાસ્થ છે તેને તે બલા દોસ્તને, તે અશો મીત્રને હમેશા ધ્યાનમાં રાખવો જોઈએ, એ જરૂરથી. એવો તે મેહનત કંઈ-વિશ્વાસ્થ છે, જે જ્યારે દીનની વખાણ કરે છે ત્યારે સાથે રહેનારા લોકોને ખેંચે છે, અને તેઓને દીન તરફ ફેરવે છે, એટલે કે દીન તરફ તેઓને લાવે છે.” ૨ (૨૩) સ્પીતામાને દીન તરફ ખેંચવા વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે આ મુજબ સ્પીતામાને કહેવું જોઈએ: “વધુ અને મ્હોટા નમસ્કાર સાથે તારે મનમાં અશોષની વખાણ કરવી; તમારે જે કંઈ ભેટ હોય તે અને જે ભેટ ન હોય તેના ફરક જાણવો જોઈએ; તમારી અશોષનાં તે કામો માટે પણ તમોને બદલો આપવામાં આવે છે, જે બદલો અમુરમજદ વધુ આપે છે”^૩. (૨૪) અમુરમજદે પેદા કરેલી ચાર અન્યથા ચીજોની જગા વિષે; ત્યાં કે જ્યાં વૈદ્યમનનું રાજ છે^૪, ત્યાં કે જ્યાં અમુરમજદની મહેમાનગીરી છે^૫, ત્યાં કે જ્યાં દીન સ્પેન્ત-આર્મધતિ^૬ સાથે છે, અને ત્યાં કે જ્યાં ઉદાર લોકોનાં રવાનો છે^૭. (૨૫) વાજબી પ્રમાણમાં આદમજાતને કરેલાં બાપણના સંબંધમાં જરૂરથી મળેલી સલાહ વિષે, પ્રમાણ છોડી દેવું, જે ચોક્કસ કામ સારું ઉદારપણું, નમનતાઈ અને બલાં કામોનાં સારાં પ્રમાણ સાથે આપવામાં છે. (૨૬) આ પણ કે: “જે કંઈ પોતાનાં ખરાં મનથી તારા ચેલાપણાંમાં પોતાને આપી દે છે તેને તારે જે તારામાંથી આપવાનું હોય તેમાંથી સર્વથી સરસ આપી દેવું જોઈએ, અને જે કંઈ તે દોલત આપે તેને તારે દોલત આપવી જોઈએ^૮, કારણકે, એ અશો જરૂરથી. જ્યારે તે એમ કરે ત્યારે તારું રવાન શ્રેષ્ઠ થયું છે.” (૨૭) અને આ પણ કે: “આ મારી દીન હાપણ સાથે, અને વળી વિચાર સાથે તારે પસંદ કરવી જોઈએ.” (૨૮) આ પણ કે: તેણે કરેલાં સારાં કામો માટે સારી ભેટ મળે છે, જે અશોઈ સાઈ જે જરૂરનું હોય^૯ તેનાં કામોમાં ફતેહ મેળવે છે. (૨૯) અને આ પણ કે જે કંઈ સારાં કામો શોધે છે, અને સારાં કામો નિર્દોષપણાંથી શોધે છે, તે ચુનાહથી છુટકારો મેળવે છે; અને જે કંઈ ચજદો તરફ ઉદાર હોય છે તે ચજદોની ઉદારતાને લીધે નાશથી બચે છે. (૩૦) આ પણ “કે આ બદલાઓની મને ખબર છે^{૧૦}, જે થયા હોય, જે વળી છે, અને તેમજ જે કદીથી થશે તે.”

(૩૧) ઉત્તમ શ્રેષ્ઠતા અશોષ છે.

૧. હા ૪૬મા, ફ. ૧૩, લીં. ૫.
૨. હા ૪૬મા, ફ. ૧૪, લીં. ૩.
૩. એજ હાનો ફ. ૧૫, લીં. ૨, ૩, ૪.
૪. એજ હાનો ફ. ૧૬, લીં. ૧, ૩, ૪, ૫.
૫. એજ હાનો ફ. ૧૭, લીં. ૧.
૬. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૧.
૭. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૨.
૮. એજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૫.
૯. હા ૪૭મા, ફ. ૨, લીં. ૧, ૨.
૧૦. હા ૪૭મા, ફ. ૨, લીં. ૪.

બાબ ૩૬મો, વર્ષત-માનસર્ નસ્ક.

(૧) સતરમી ફર્ગદ, રૂપેન્તા-મધન્યુ, આ વિષે છે કે અહુરમઝદે પ્રાણીઓને ડહાપણથી પેદા કર્યો છે અને તેઓને સમ્યાધથી પાળે છે. (૨) આ પણ કે મીનોધ સાહેબના જીભ જેવા દસ્તુરમાંનો વિચાર દરેક માણસ માટે સર્વથી સરસ ચીજ છે; એક દસ્તુરમાં, જેને મીનોધ વિચાર મનમાં રાખવો જોઈએ, તેને દુનીયાના પ્યારને લીધે તેની શરીરની કાંઈપણ શક્તિ તે મીનોધ સાહેબને જીડી ન પડવી જોઈએ. (૩) અને આ કે મીનોધ સાહેબ હમેશાં જીભનો સામ્યો છે, જ્યારે તે દસ્તુર જીભથી જીલું બોલે છે, ત્યારે તે મીનોધ સાહેબથી તે માનતો ન હોય તેવા શબ્દો તે બોલે છે, અને આને લીધે પણ જ્યારે સઘળાં શરીરમાંથી જીભ પેહલાં મરી જાય છે. (૪) તને હું કહું છું એ રૂપીતામાત્ ! કે “જેમ તું મનમાં વિચાર કરે છે તેમજ તારે જીભથી બોલવું જોઈએ, અને સંપૂર્ણ વિચારથી બંને હાથોએ તારે કામ કરવું જોઈએ.” (૫) અને આ પણ કે તે માણસ જે એમ કામ કરે તે હુશીયાર છે, અને તે માણસ ડહાપણથી અશોધનો પિતા છે; અને જે કાંઈ જે થયું હોય તે કરે, તે તેને જે કાંઈ ન થયું હોય તેથી બરાબર તપાસે છે. (૬) અને વળી આ કે જે કાંઈ પોતે સમજે તે કરશે, અને પોતે ન સમજે તે વિષે પૂછે છે, તેના શરીરમાં ડહાપણનો પ્રુશ થયેલો મીનો તે રાખે છે.

(૭) આદમજાતની મદદ સાડ દોરને પેદા કરવા વિષે, અને તેમજ દોરની મદદ સાડ અડપાનની પ્રુશાલી.^૧ (૮) અને આ પણ કે અમેશસ્પેન્ત વદકર દેવને તથા ખુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, પણ તેઓ અશો લોકોને અને ડહા લોકોને દુઃખ દેતા નથી. (૯) આ પણ કહું છે કે “થોડી આબાદીમાં સારાં કામોની બઝાઈ કરતો ના, એમ મ્હોટી આબાદીમાં ઘણાં સારાં કામો થાય છે.” (૧૦) આ પણ કે, ભલાઈ સઘળું સારાં લોકોને આપે છે, અને યજ્ઞો ખુરા માણસની મ્હોટાઈ ચાલુ રાખતા નથી.^૩

(૧૧) તકરાર કરનારા લોકો વચ્ચે ચુકાદો આપવા સાડ સામ્યું બોલનારની જીભ તેને આપવામાં આવી છે તે વિષે, અને ચુનાહમાંથી છુટો કોણ છે, અને ચુનાહગાર કોણ છે તે જાહેર કરવા સાડ, અને તે કસોટી જે નિર્દોષ કે ચુનાહગાર દેખાડે છે, અને જેની જીભ ખડે બોલનારી હોય તે તે કમુલ કરે છે; અને તે તેનું બોલવું ફેલાવશે, અને તેનો ચુકાદો દુનીયામાં વધારશે, અને તેથી દુઃખ ઓછું થશે. (૧૨) આ પણ કે કસોટી તકરાર કરનારાઓ સાડ આતશ પેદા કરે છે, જેથી તે નિર્દોષ તથા ચુનાહગાર પુરવાર કરી શકે; જ્યારે તે જે જોનામાં મજબુત સંપૂર્ણ વિચાર તથા અશોઈ હોય તે તે કસોટીનો સરદાર થાય; અને જ્યારે તેઓ તપાસે છે ત્યારે ઘણાકને લાગે છે કે કસોટીની ક્રિયા ખુરા લોકો સાડ છે.^૪

(૧૩) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

૧. હા ૪૭મો, ફ. ૩, લીં. ૩.

૨. એજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૧, ૨, ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨, ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૪.

બાબ ૪૦મો, વર્ષ-માન્સર્ નરક.

(૧) અદારમી ફર્જે, ચેજી, ચોક્કસ તથા શકમંદ દેખાવોની ખાસીયત, અને સેવટની જીંદગીમાં બનવાના બનાવોની નિશાનીઓ વિષે છે. ૧ (૨) સાઈ કામ કરનારા-ઓના મીનોની મ્હોટી ભવ્યતા વિષે, અને વળી તેનામાં તે મીનોને ધરાવવાને લીધે સારાં કામો કરે તે માણસની. (૩) આ પછી કે ફરોગર્દ વખતે તેઓ મજ્દુરની દીનની વખાણ કરશે, અર્થે યાદ કરશે, અને બળવશે; અને તે ફરોગર્દ વિષે ઠગાઇને લીધે દેવોએ, તથા પછી વળી ગુનાહગાર માણસો જેઓ દેવોથી ઠગાયા હોય તેઓએ કહ્યું છે કે તે થશે નહીં. ૨

(૪) દુનિયાના સેવટના જમાનામાં દેવોપર યજ્ઞોની ફત્તેહ વિષે. (૫) પહેલાં, કે જ્યારે દોજખમાંથી થયલા આદમજાતના છુટકારાને લીધે તેઓ મજ્દુરની દીનની વખાણ કરશે; અને જ્યારે માન પામેલાં ફવાહર વાળો જરથુશ્ત્ર સ્પીતામાન તાબેદાર શાહ કંઈ-વિશ્વાસપાસે આવ્યો. (૬) ખીજું, જ્યારે નવી પાદશાહીની નૈતિક શક્તિ તથા ફત્તેહ ફરી દીન સાથે જોડાયેલાં હોય, અને તેથી માણસો ભલી દીન તરફ ફરે; અને જરથુશ્ત્રનો છોકરો અગિશેદર પાસે આવે છે, ત્યારે આ થાય છે, જ્યારે અશો ચિત્રમિયાન પેશોતનૂ આવી પહોંચે છે. (૭) ત્રીજું, જ્યારે આદમજાત સતોપથી મજ્દુરની દીનને વખાણે છે, અને જ્યારે જરથુશ્ત્રનો છોકરો, અગિશેદર સાહ આવી પહોંચે છે. (૮) ચોથું, કે જ્યારે દરેક જણ મજ્દુરની દીન પ્રમાણે ખુશીથી ચાલશે, તે વખતે ફરોગર્દનો કરનાર ફાયદાવાળો તથા ફત્તેહમંદ કરનાર, જરથુશ્ત્રનો છોકરો, સમ્પ્રદાયો આવી પહોંચે છે, અને આ ખુદાની અથવા યજ્ઞોની મ્હોટાઈ તથા શ્રેષ્ઠ ફત્તેહ છે.

(૯) જે કોઈ દીન સારી રીતે જાણુતો હોય અને એક ડાહ્યો એવંદ હોય તેની આગળ દીન વિષે પુછપરછ કરવા વિષે, અને તેનાથી દીન સાંભળવી, અને ડહાપણથી તે બરાબર સમજવી. ૫ (૧૦) ગુનાહમાં માણસોને લલચાવે એવા ઠગારા દીન દુશ્મન સાથે છુપો વેહવાર રાખવાથી દૂર રહેવા વિષે. ૬ (૧૧) આ પછી કહ્યું છે કે: “તેઓ ઠગાઈ કરે એવાં શિક્ષણથી ભયંકર મૂખાઈમાં તારે પડવું ન જોઈએ; એટલે એવી રીતે તેઓ તને ભયંકર મૂખાઈ જે દોજખ છે તેમાં તને દોરવશે.”

૧. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૧, લી. ૧.

૨. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૧, લી. ૨, ૩.

૩. પેશો-તનુ, શાહ વિશ્વાસપનો દીકરો, અને કુંદેજનો વડો દસ્તુર. ઝ્મિવુ નામ અવસ્તામાં ઝ્મિકજ ડેકાણે મળે છે. દંતકથા મુજબ ઝ્મિને ઇંજાયલું દુધ પાવામાં આવ્યું હતું અને તેથી તે અમર થયો હતો. અહીં ચિત્રમિયાન, પેશો-તનુનો ઝ્મિક એતાબ છે, ઝ્મિમ માનવામાં આવે છે કે તે કુંદેજથી હિંદુસ્થાનમાં તથા દુનિયાના ખીજા ભાગોમાં દીનની ક્રિયાઓ સજીવન કરવા આવશે (જુઓ યૂન્દહિશ્ન, બાબ ૨૬મો, ક્ર. ૫, જન્દ-ઈ વોહુમનૂ યશ્ત, બાબ ૩૦, ક્ર. ૨૫-૫૨). અગિશેદરનું અવં નામ ઉપશ્યત્-એરેત અને અગિશેદર-માહતું ઉપશ્યત્-નેમંધ છે; ઝ્મિઓ જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી ભવિષ્યમાં પેદા થનારા તેના એ દીકરાઓ છે.

૪. અવં સમ્પ્રદાયો, જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી જન્મ પામનારા દીકરાઓમાંનો સેવટનો દીકરો જે દીનની ફત્તેહ સંપૂર્ણ કરશે, અને દુનિયાને ફરોગર્દ સાઈ તૈયાર બનાવશે.

૫. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૩, લી. ૧, ૨.

૬. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૩, લી. ૩.

૭. હરેદીહ, સરખાવો અવં હરેદિ, “જુલમ,” “દુશ્મની,” “મૂખાઈ.”

(૧૨) ડહાપણુ, શક્તિ અને દીનથી માણસો ધીમેધીમે થજોદોની હુશીયારીપર પહોંચે છે. (૧૩) અને આ પણુ કહ્યું છે કે: “તે સારા રસ્તા માટે જે પ્રાણીઓમાં અથવા માણસોમાં ઊભો થાય છે, આ પણુ એક સારો રસ્તો છે, જે આદમજાત માટે પેદા થયેલો તથા ખુદ્દો મૂકાયેલો છે, જેમાં યુરા મીનો પેટે લોકો પોતાને બેવકૂફ બનાવનાર અકામનના હાથમાં આપી દે છે, જ્યારે આદમજાત ખચીતજ સર્વથી યુરી દીનને લટકાવે છે.”^૧ (૧૪) આ પણુ કે પાદશાહીની હુશીયારીથી દરેક જણુ સેવટે તે સારા રસ્તાપર આવી પહોંચે છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે કાઈ ધણી ધાસ્તીથી સારાં કામો અથવા યુનાહો કરે તેનાથી આ વિચાર સાથે મનથી ૨ આ થવું જોઈએ કે યુનાહથી પવિત્ર થવું એ માણસો માટે જન્મ પછી સર્વથી સરસ ચીજ છે.^૩

(૧૬) આ પણુ કે આશ્વવનનો ધોરાક અને નીભાવ બેકુતોપર આધાર રાખે છે.^૪ (૧૭) આ પણુ કે આદમજાતની ખુશાલી તથા જોર જે હમણાં તેઓ ચાહે છે તે હૃદયતાત્ અને અમેરેતાતનાં ઠોરથી છે. ૫ (૧૮) યુસ્સા તથા અદેખાઈના જુલમ વિષે, સ્પૈનત-આર્મંધતિ એટલે સંપૂર્ણ મનશની તથા વોહુ-મન'ધુ એટલે સારા વિચાર ધરાવવાથી તે બન્નેનો થતો નાશ.^૬ (૧૯) આ કહ્યું છે કે: “અશોઈની દીનને એક સંપૂર્ણ અને અનુપમ ભેટ મેં બનાવી છે, અને સર્વ લોકો પોતે તેમાં સંપૂર્ણ ઉઘોગમાં રહેશે; વળી સર્વ લોકોએ તેઓની મરજી વગર અમરતાની ખાહેશ રાખવી એ મરજીનું રાજ છે, અને તેથી હમેશાં ફાયદો થાય છે.” (૨૦) આ પણુ કે ઠોરોની સંભાળ અહુરમજ્દને માન જેવી છે.

(૨૧) અશોઈની મ્હોટાઈ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે તે મ્હોટાઈ પોતામાંથીજ પેદા થાય છે, અને બહેશ્તમાં એટલે સર્વથી સરસ જંદગીમાં તેને જે માણસો શોધે છે તેઓ તેની શ્રેષ્ઠ પાદશાહીની ખાહેશ રાખે છે. (૨૨) ફરોગર્દના જમાનાની વખાણુ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે: તે વખતે જેઓ તેને વિષે શકમંદ હોય તેને લાયક માણસોનો બદલો અને પુલ એટલે ચુકાદો જાહેર રીતે પુરેપુરો દેખાડવામાં આવે છે.^૭ (૨૩) વોહુમન, જે પોતે બદોલ્લસ્તનો મીનોઈ સાહેબ છે, તેને લગતા જે હોય તેનાથી થતા નાશના કાયદેસરપણાં વિષે આ કહ્યું છે કે જ્યારે તેઓનાં શરીરો વિખેરી નાખવામાં આવે છે તે વખતે પાપી લોકો પોતાનાં પાપીપણાંથી વાકેફગાર થશે.^૮ (૨૪) પાપી લોકોનાં સારાં કામોના નાશ વિષે, વળી તેઓના પોતાનાં રવાનનાં, અને તેઓની મીનોઈ જંદગીનાં, અને તેઓનાં ખાકી શરીરોનાં.^૯ (૨૫) અને આ પણુ કે જે માણસોમાં

૧. ફા.૦ શફલ, “ફાંસો.”

૨. હા. ૪૮મો, ફ. ૪, લી. ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૪.

૫. એજ હાનો ફ. ૬, લી. ૧, ૨.

૬. એજ હાનો ફ. ૭, લી. ૧, ૩.

૭. હા. ૪૮મો, ફ. ૯, લી. ૨.

૮. એજ હાનો ફ. ૯, લી. ૩.

૯. એજ હાનો ફ. ૧૧ લી. ૩.

સર્વથી સરસ હોય તેની પાસે ક્રશોગર્દના વખતે ડહાપણુ સાથે જોડાયેલી પાદશાહી આવે છે; અને તે તે ખેરેહમાં વીંટલાયેલી હોય છે જેનાથી ખરાબીનો નાશ તથા અશો લોકોનો વધારો થાય છે; અને તેના દોસ્ત હોય તેની પાસે વૌહૂમનમાંની હુશીયારી આવે છે.^૧

(૨૬) આ પણુ કે તે લોકો દહાડાનો વધારો કરનારા છે, અને તેઓ દેશમાં ફાયદો કરનારા^૨ છે, અને તેઓની રસમો, જ્યાંથી જામી થઈ હોય ત્યાં જે ગુસ્સાવાળો હોય તેની સામે થનારી છે.^૩ (૨૭) અને આ પણુ કે દેવોના નાશ કરવાના હેતુથી તેઓ તે સખખ સાફ બાધઓ તથા બેહોશી ઉઠાવે કરશે, જેથી તેઓ એકમેકની ઈચ્છા સાથે સ્વભોગ આપશે; ૪ અને લગભગ બપોર અગાઉ ૫ તેઓ પોતાના ચેહરાની વચમાં ઝળકતું ખોરેહ પેદા કરશે, ઉંચે ચઢતું, હીલતું, ફતેહમંદ, અને રોશનીવાળું, અને તેઓ તે ઝળકાટ ઉંચે દેખાય એવો કરશે, અને ત્રણ બાજુની લંબાઈવાળા દરેક ત્રણ બાજુની^૬ ઉંચાઈની ઉંચે ખુલ્લું દેખાશે, અને બપોર પછી તેઓ તેનાં જતા રહેવાની ખબર જાણવા પામશે; અને સર્વથી પહેલા નાશ કરનાર કુળને તેઓ લઈ જશે.

(૨૮) ફરિત બાંધનારા લોકો વિષે, તેઓ ક્યાં તેની ખાસ ફરજને બળવશે, અને એવી રીતે તેઓ દેખાવમાં દયાળુ થાય છે.

(૨૯) અશોધની આબાદી સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

બાબ ૪૧મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) ઝોગણીસમી ફર્ગદ, અદ્-માયવા,^૭ ક્રશોગર્દનાં દુઃખી લોકોના બચાવ માટે બચાવ કરનાર તરફનાં રક્ષણુ વિષે છે. (૨) પેદા કરનારની હસ્તિ, જે માન્યતાનું મુળ કારણ છે, તેની ડહાપણુથી ખાતરી કરવા અગાઉ, જે લોકોએ માન્યતાનું મુળ કારણ મેળવ્યું ન હોય તેઓની ખાતરી કરવી અશક્ય છે તે વિષે.

(૩) એક પાપી જડજથી દીનને થતાં બચકર દુઃખ^૮ વિષે, જે જડજ તેની ઇન્સાફની જગોએથી ઇન્સાફ વગરના, ખરાબ, તથા ડહાપણુના દુશ્મન જેવા યુકાદાઓ બહાર પાડે છે; વળી તે પોતે સચાઈથી ધાયલ થાય છે,^૯ અને સાચાં લોકોથી તે કંટાળે છે, અને ધુરો મીનો તેનામાં રહેલાણુ કરે છે; ઇન્સાફી જડજનેના મ્હોટા બદલા

૧. ઝેજ હાનો ફ. ૧૧, લી. ૪.

૨. જુઓ ગાથાનો પહેલવી તરજુમો, હા ૪૮ મો, ફ. ૧૨, લી. ૧.

૩. ઝેજ હાનો ફ. ૧૨, લી. ૪.

૪. જુઓ “પુરાતન ઇસ્તિમાનમાં ખેતદય લગનની કહેવાતી રસમ” ઉપરના મારા રસાલાઓ.

૫. ઝેજ હાવન ગાહમાં.

૬. ઝેજ હા ૪૨ શીટ નેટલી.

૭. ગાથા હા ૪૯મો.

૮. હા ૪૯મો, ફ. ૧, લી. ૧.

૯. ઝેજ હાનો ફ. ૨, લી. ૧.

૧૦. ઝેજ હાનો ફ. ૨, લી. ૨.

તથા તેઓથી દીનને થતા ફાયદા વિષે, અને ભલાઈમાંની સરદારી ઉચી કરનારી ખાહેશ.^૧ (૪) અને ધુરા, ખરાબ કહાપણવાળા, કમચક્કલ, અને આળસુ માણસ જેનામાં ધુસ્સો અને અદેખાઈ સર્પની માફક ગુછળું વળીને રહે છે તેની દોસ્તીથી જુદા પડવા વિષે.^૨ (૫) અને ગુનાહગારપણાંમાંથી પોતાની ગરદન બચાવે તેઓની સારી પાઠશાહી વિષે, અને ગુનાહગારપણાંને લીધે જેઓ પાછો અને પાછો ગુનાહ કરે તેઓની ધુરી સળ. (૬) અને આ પણ કે પાપી લોકો પોતાનાંજ લોકો તરફ પાપી હોય છે, અને તેઓને દોળખ માટે લાયક બનાવે છે; તેથી વળી જેઓ તેઓને વધુ ચાહે છે, અને અશોધથી વધુ ચાહે છે, અને તેઓની પાઠશાહી ઓછું રક્ષણ આપે છે.

(૭) જરથુશ્ત્રની વખાણુ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “ તારો મીઠાસ તથા તારું સુભાષણુ દુનિયાને દેખાડવામાં આવે છે, તારી તે દીનની સરદારી વેહૂમનથી છે, અને તું અશોધથી ખરાબર માહીતગાર છે.”^૩ (૮) સવાબનાં કામોની સરદારીમાં, ભલાઈમાં, શિક્ષણપર ધ્યાન આપવામાં તથા સાચું ખેલવામાં, અને દુનિયાને ધાસચારાવાળી કરવામાં તથા ખેડવામાં, ફાયદાવાળાં કામો કરવામાં, અને ધુરા લોકોને સરદારી ન આપવામાં ફશઓશ્ત્રના જુસ્સાની વખાણુ વિષે. (૯) જામાસ્પના પણ જુસ્સા તથા દસ્તુરીની વખાણુ વિષે. (૧૦) વેહૂમનથી થતાં ભલાં પ્રાણીઓનાં રક્ષણુ વિષે, અને વળી રૂપે-દા-આર્મંધતિથી થતું અશો લોકોનાં રવાનોનું રક્ષણુ.

(૧૧) પોતાનાં રાજ્યમાં ગેરકાયદેસર કાંઈ પણ ચીજ જમ કરે એવા ધુરા પાઠ-શાહની સળ વિષે. ૪ (૧૨) વળી તે ધુરા માણસ જે ધુરું વિચારનારો, ધુરું ખેલનારો, ધુરું કરનારો, ધુરી દીનવાળો અને ધુરો પાઠશાહ હોય તેની દોળખમાંની ભયંકર સળ વિષે. (૧૩) તેણે ચાહેલા બદલા સાફ, તેને સંતોષ આપવા માટે અમેશસ્પદોએ જરથુશ્ત્રને આપેલા જવાબ વિષે.

(૧૪) અશોધ શ્રેષ્ઠ આબાદી છે.

બાબ ૪૨મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) વીસમી ફર્ગદ, કંદુ-મોઈ-રવક, ૫ રવાનના ખોરાક ૬ તરીકે કાંઈપણ ચીજ માંગવા વિષે છે,^૧ અને તે શત્રવધર્મએ જરથુશ્ત્રને એમ કહેવાથી થાય છે: “ તારે એમ વિચારવું જોઈએ, ઓ રૂપીતામાન ! કે અહુરમજ્દ તને મદદ કરે છે. ” (૨) આ પણ કહ્યું છે કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ હૃદયતાત્થી જીવે છે, એમેરેતાત્થી અમર થાય છે, રૂપે-ત-આર્મંધતિથી અહુરમજ્દની સંપૂર્ણ મનશ્વની ધરાવે છે, અને શત્રવધર્મથી તેને પાઠશાહ તરીકે ગણે છે.

૧. હા ૪૯મો, ફ. ૩, લીં. ૩.
૨. હા ૪૯મો, ફ. ૪, લીં. ૩.
૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧, ૨, ૩.
૪. એજ હાનો ફ. ૧૧, લીં. ૧.
૫. અવં કંદુ-મોઈ-ઉર્વા,
૬. ફાં તૂશહ, “ ખોરાક. ”
૭. યસ્ન હા ૫૦ મો, ફ. ૧, લીં. ૧.

બાબ ૪૧મો, ફ. ૪-૧૪; બાબ ૪૨મો, ફ. ૧-૧૩; બાબ ૪૩મો, ફ. ૧. ૨૩

(૩). પ્રમાણીકપણાં પાસેથી દોલત માંગવા વિષે; જે માણસ સારા હેતુથી કાંઈ માંગે છે તેને જે ધુરા લોકોના જીવનથી અથવા કોઈ બીજી વિરૂદ્ધતાને લીધે તે મળતું નથી તો ચજ્જો તેનો અલ્લો તેને મીનોઈ જહાનમાં ખચીતજ આપે છે જે તે દોલત કરતાં વધુ સારો છે. (૪) અને તે લડનાર જે પોતાનું બહુ જોર આપી દે છે, અને ચજ્જોની મરજીની મદદથી અને ધરિનના ફાયદા માટે, તથા ધરિનની બહારનાં લોકોનું જોર તોડવા ક્ષત્રીઓ કરવા ધરાવે છે, તેને માટેનાં કીમતી ઢેર વિષે. ૧ (૫) ખુદાની શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવા માટેની આદમજાતની ખાહેશ વિષે; એટલી બધી કે નૈતિક બળ તેઓને ચજ્જો તરફથી જ્ઞાન મેળવવા માટે મદદ જેવું છે, અને તે શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવાથી તેઓનું બહેશત મેળવવું. (૬) અમ્મ-વંદુહીના તથા હુમ્મોમ ચજ્જોના ૨ ડહાપણ, પાદશાહી, ઉદારતા, તથા સચ્ચાઈના મીનો તરફથી અશો લોકોને બહેશતના રસ્તા પર મળતી મદદ વિષે.

(૭) આતશની ક્રિયા પુરી થયા પછી, પાણીને ઈજેલું પાણી અર્પણ કરતાં, અવસ્તા બહુતી વખતે, જેતિની જગોએથી જેતિના ત્રણ પગલાં આગળ વધવાના સખબ વિષે; હમેશાં જરથુશ્ત્ર સામેની ગુફતેગો પુરી થયા પછી આખી મીજલસને અમેશસ્પદોએ, ત્રણ પગલાં દુનિયાથી હુવર્ષે-પાયા સુધી, હુમત, હુખત તથા હુવર્ષતના બહેશતમાં થયેલેઈ જવા વિષે.

(૮) અમેશસ્પદોની ખાસીયત વિષે વળી જરથુશ્ત્રને શીખામણ; તેઓની નજરથી દૂર થવા પછી પણ તેઓની આરાધનાની યાદ. (૯) અને આ પણ કહ્યું છે કે તેથી તે માણસ જેનો સ્વભાવ તથા ખાસીયત ડહાપણવાળાં હોય છે તેનાં પોતાનાં કામો અમેશસ્પદોની ખાસીયત સાથે મળતાં થાય છે. (૧૦) સારાં કામોની પુષ્કળ-તાથી જરથુશ્ત્રની સારી સગાઈ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તેમ જે સધળાં કામો તું કરવાનો હોય અને જે વળી તે કીધાં હોય તે સર્વ માટે તારે સાફ અલ્લો છે, ઓ જરથુશ્ત્ર!”

(૧૧) અને જરથુશ્ત્રને શીખામણ સારૂ આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે ચજ્જોને માન આપવું જોઈએ કે જેથી માણસો તને માન આપે.” (૧૨) સારાં કામોને માટેની ચુટણી સાફ, દિવસ તથા રાતના સધળા કલાકોની ગણતરી વિષે; આ પણ કે, જે કાંઈ મેહનત હોય અને હમેશાં સવાબનાં કામો કરતો હોય અને જે કાંઈ તેનાથી બની શકે એટલાં સારાં કામો કરતો હોય તેને તેની ખાહેશ મુજબ અલ્લો મળે છે.

(૧૩) અશોષ સર્વોત્તમ આબાદી છે.

બાબ ૪૩મો, વર્ષ-માન્સર નસ્ક.

(૧) એકવીસમી ફર્ગદ, વોહૂ-જશ્ત્રેમ્, માં અહુરમજ્દે કહ્યું છે કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! એક સારા પાદશાહ માટેની ખાહેશ મેં પેદા કરી છે;” ૫ અને આ પણ કહ્યું છે કે જ્યારે દુનિયાના હિસ્સાને લાયકના બક્ષા પાદશાહ માટેની ખાહેશ હોય, ત્યારે

૧. અમ્મ હાનો ફ. ૩, લીં. ૧, ૩.

૨. જુમ્મો યસ્ત હા ૯-૧૦ જે હુમ્મોમ યજ્ઞ વિષે છે.

૩. યસ્ત હા ૫૦મો, ફ. ૧૧, લીં. ૪. ૪. યસ્ત હા ૫૧મો, અસલ પહલવી લખાણમાં અમ્મે જીલથી ૨૨મી ફર્ગદ કહી છે.

૫. હા ૫૧મો, ફ. ૧, લીં. ૧.

જે કોઈ દુનિયાના હિસ્સાને લાયકનો હોય તે, તેને જે હિસ્સો આપવામાં આવે છે તેને લીધે, વળી તે દુનિયાનો વધારનાર થાય છે; અને જે કોઈ હિસ્સાની ભેટથી દુનિયાને વધારનાર હોય તેનું હિસ્સો આપવું તે મદદગારની ભેટ છે^૧; મદદગારની ભેટ સંપૂર્ણ કાર્ય છે; અને કામની સરસાઈ વિચાર તથા ખેલવાથી છે.

(૨) તે જગા વિષે જ્યાં શ્રેષ્ઠ દોલત, પાણી, અને જમીન, અને ઝાડોની પેદાયશ હોય; વળી ઉત્તમ ખાદ્ય દીનને માટેની, તથા પાદશાહીની ઉદારતા માટેની ગરજ છે. (૩) યજ્ઞદોના જવાબની સામે થવાના શબ્દો સાથે પણ, યજ્ઞદો પાસેથી ભેટો માંગવા વિષે, અને લાયક માણસોની ભેટો સાડે બરાબર તકરાર કરવા વિષે. (૪) એકમેક સાથે હુશીયાર યાદ અને ડહાપણ ભરેલી ચુંટણીનાં જોરના સંબંધ વિષે. (૫) ભલી પેદાયશોના સંબંધમાં તપાસ કરવા સાડે, સર્વથી ઉંચાં બહેશ્તમાં મીનોઈ દયા તથા સરદારીની પાછળ જવા વિષે.

(૬) ભલાં કામોના વધારા સાથે મળતું તે જ્ઞાન માંગવા તથા શિખવા વિષે; વળી તેથી દોલત અણુદીઠ રીતે મેળવવી^૨. (૭) આ પણ કે જે કોઈ, દીનના સાચા દસ્તુરને પોતાનું શરીર, નમનતાઈથી તથા માનથી આપી દે છે, તે દીનમાં હુશીયાર થાય છે^૪; અને જે કોઈ ભલો હોય તેને માટે તે જે ભલાઈ પેદા કરે છે તે યજ્ઞદો તરફની જે ઉદારતા મળે છે તે છે^૫. (૮) પ્રાણીઓના ખોરાક, સુધારા તથા કમ માટે અહુરમજ્દે પાણી, ઝાડો, જનાવરો^૬ અને અસલ દીનને પેદા કરવા વિષે. (૯) જ્યારે ભરોસાલાયક ડહાપણ અને સર્વથી ભલી ખાસીયતવાળો માણસ તે ભણે ત્યારે દીનની માંથના મીનોનાં સુખ વિષે.

(૧૦) આ પણ કે તે પાપી માણસ જે એમ ન માને કે તે જે ડગાઈ ખીજીને શીખવે છે તે તેનાં અંતઃકરણથી તેની પોતાની છે; પણ જ્યારે તે ધણાં લોકોને તે શીખવે છે ત્યારે તેથી તે એમ માને છે કે તે શિક્ષણથી ઉંધાડી ડગાઈ, જાહેર જુઠાણું તથા નાશકારક માન્યતા ઉપર સાહેબી મેળવે છે.

(૧૧) અને આ દુનિયાનાં આદમજાતની વળી આતશ અને પીગળેલી ધાતુથી ઋશોગર્દ કરવાની તૈયારી વિષે^૭; તેથી આ દુનિયામાં, કાયદાના સંબંધમાં, નિર્દોષ તથા યુનાહગાર, જાહેર થયા છે^૮; અને તેજ મુજબ ઋશોગર્દ વખતે પાપી લોકોની ધાયલ થયેલી હાલત તથા અશો લોકોની ખુશાલી થશે^૯. (૧૨) પાપી લોકોથી

૧. હા પ૧મો, ફ. ૧, લીં. ૨, ૩.

૨. હા પ૧મો, ફ. ૪, લીં. ૧.

૩. ઝમ્જ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧. અહીં ગમ્મોસ્પંદોને દોલતને અર્થે વાપર્યા છે.

૪. ઝમ્જ હાનો ફ. ૫, લીં. ૩.

૫. ઝમ્જ હાનો ફ. ૧, લીં. ૧.

૬. ઝમ્જ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧.

૭. ઝમ્જ હાનો ફ. ૯, લીં. ૨.

૮. ઝમ્જ હાનો ફ. ૯, લીં. ૧.

૯. ઝમ્જ હાનો ફ. ૯, લીં. ૩.

ધાસ્તીમાં વળી મદદ સારૂ વૉહૂમન તથા અશવહિરતને બોલાવવા વિષે^૧; અને ફક્ત અશોધથી બહેરતને કોઇનું પોતાનું કરવા વિષે. (૧૩) અને આ પણ કે અશો બોકોને માટે શ્રેષ્ઠ બહેરતમાં માણસોનું સારૂ આવવું થાય છે, પણ પાપી લોકોથી કોઇનું પણ આવવું નહીં.

(૧૪) જરૂરથુર સામે અંધારાં રહેકાણુના છુરી દીનવાળા કંઈ^૨, ગુલામખૂરગી અખતની^૩ દુશ્મની વિષે, અને તેનાથી તથા તેના જેવા યુરા લોકોથી જે લોકો સારા જરૂરથુર છે તેઓમાં થતી બલલ, અને સઘળી દોખખની હયાતિ તેઓ સારૂ છે^૪. (૧૫) નેકીથી કંઈ તથા કરપનું રહેકાણુ બંધ થવા વિષે; અને આ પણ કે તેઓ દુન્યવી પેદાયશ વધારતા નથી, કે મીનોઈ સણુગારતા નથી, પણ તેઓ આ દુનિયાને ઓછી કરે છે, અને મીનોઇને વીખેરી નાંખે છે.

(૧૬) શ્રેષ્ઠતા સિવાય પણ, તેના મ્હોટા હુત્તર તથા મહેનતને લીધે કંઈ વિશ્વાસ્પની^૫ પાદશાહીની લાયકાત વિષે. (૧૭) તેણે જરૂરથુરને લગનમાં હુવેબ્ આપી તેને માટે ફરોશની વખાણુ વિષે; જરૂરથુરને તેણીએ સંપૂર્ણ માન આપ્યું તે સારૂ હુવેબ્ની વખાણુ; અને ધરની શેઠાણીની જગા માટે હુવેબ્ને ખાસ હકવાળી બનાવવા વિષે, જરૂરથુરને શીખામણુ^૬ (૧૮) દરેક જાતની અશોષની ઉત્તમતા, પાદશાહી માટેના પ્યાર પોતાનો કરવા માટે, અને તેના દીન બણવાનાં કામ, જે કામમાં તેને વૉહૂમનના હુકમથી^૭ જરૂરથુરને મદદ કરી હતી, તે માટે તેણે કીર્તિ તથા ડહાપણુ માંગવા સારૂ જામાસ્પની^૮ વખાણુ વિષે. (૧૯) દીનને ટેકા આપવા તથા ફેલાવવાનાં તેનાં કામને લીધે; તેણે દીન કમુલ કરવા તથા બળવવા સારૂ મધદોગ-માહની વખાણુ^૯ વિષે; મધરાત અગાઉ યુરાં લોકોની યુમ, ભેગો હુમલો, ખરાબ ખોરાક, અને ખીજ આફતો, જે તેવાંજ કારણુને માટે જરૂરથુરને ખમવાં પડ્યાં હતાં; અને યજ્ઞદોની ખુશાલી સારૂ અહુરમજ્દનો કાયદો બણવા વિષે,^{૧૦} અને તેણે બહેરતને પોતાનું બનાવવું.

(૨૦) મીનોઈ શિક્ષણની શરૂઆતમાં જરૂરથુરનાં મનના આખા સ્વભાવની સંપૂર્ણતા વિષે, અને તેનાથી તેનો વધારો; જ્ઞાનની હદ તથા ફાયદો બને, જે શરીરની શક્તિમાં વૉહૂમનનાં રાજ્યને લીધે છે, તે અશોષમાં દુનિયાના વધારાથી છે^{૧૧}.

-
૧. યસ્ન હા પ૧મો, ફ. ૧૦, લીં. ૩.
 ૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૧.
 ૩. આવાં યશ્ન, ફ. ૮૨, અખત્યો દુજ્ઞદાઓ તેમંધુહાઓ, યોશત-ઈ-ફ્રયાનની વાતમાં આવતો જાદુગર અખત યાવુ.
 ૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૩.
 ૫. હા પ૧મો, ફ. ૧૬, લીં. ૧.
 ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૭, લીં. ૧, ૩.
 ૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૨.
 ૮. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૧.
 ૯. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૧, ૨, ૩.
 ૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૩.
 ૧૧. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨૧, લીં. ૨.

(૨૧) જરથુશ્ત્ર તરફની ક્રિયા તથા માનની શ્રેષ્ઠતા વિષે, અને તેના બદલાની ઉત્તમતા; વળી પહેલાં અહુરમઝ્દને, અને સધળા યજ્ઞોને તેઓનાં નામથી તેઓની મ્હોટાઈ પ્રમાણે આરાધના કરવા સાર તેને શીખામણ.

(૨૨) અશોઘની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ ૪૪મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) બાવીસમી ફર્ગદ, વાહશ્તોઘશિત,^૧ બલી દીનની સંપૂર્ણતા ચાહે તે લોકો વિષે છે, અને તે વિષેની માહિતી. (૨) જરથુશ્ત્રના આવવાની અગાઉ પણ, સ્પીતામનાં ધરનાં^૨ દરેક કુટુંબ પાસે કીર્તિએ જવા વિષે; તે કુટુંબમાંથી પેદા થયેલાં લોકોનાં જ્ઞાન અને રચનાના કાયદાઓ, અને દસ્તુરી સત્તા; તેઓમાં ધરો, ગામડાઓ, શહેરો અને જીલ્લાઓનો સમાવેશ; બોલો તથા કામોની યોગ્યતાથી, દુનિયાનાં લોકોને યુનાહ તરફથી સવાબ તરફ તેનાં ખેંચવા અને મ્હોટાં કરવાં; અને બલી દીનના આવી પહોંચવાથી પણ, તે દુનિયાનાં લોકોને માનતાં બનાવે છે. (૩) અને આ પણ કે કષ્ટ-વિશ્વાસપની હયાતિ,—તે જરથુશ્ત્રની ખાહેશ, અને હુવોબના^૩ ફરશોશ્ત્રની હયાતિ તેથી છે.

(૪) હહાપણ સાથે બલી દીનને ચાહવા સાર. અને દીનની શીખામણો પ્રમાણે ચાલવા સાર, જરથુશ્ત્ર તરફ પોતાની દીકરી તરીકેનું કામ બળવતું, તેની તરફની પોતાની ફરજ તથા માન સંપૂર્ણપણે દેખાડવાં, અને જરથુશ્ત્ર પછી તેણીએ જામારપ^૪ તરફ માન દેખાડી પોતાની સ્ત્રીની ફરજો બળવવા માટે, જરથુશ્ત્રની દીકરી, પોઉર-ચિશ્તાની^૫ વખાણુ વિષે; તેજ પ્રમાણે તેની દીનદારી તથા યજ્ઞો તરફની શીદાગીરી સાર અહુરમઝ્દ તરફનો મ્હોટો બદલો. (૫) હુનોસની^૬ વખાણુ વિષે, જેણીથી મજ્દયસ્ની દીનનું આગળ વધવું થાય છે, અશોઘના વધારાને લીધે તથા સધળા દેવોને હરાવવાથી, તેણીની દીનની મ્હોટાઈથી દુનિયામાં જે સવાબનાં કામો તથા કાયદો વધે છે તેને લીધે; અને તેને માટે તેણીનો ખુદાનો આભાર માનવો, અને તેણીની અહીં તેમજ ત્યાં^૭ મ્હોટી પદવી.

(૬) સેવટના વખતની તૈયારી કરે તથા તેને સળગારે તે લોકોની ખાસીયતો વિષે; આ, પણ, કે: “ તે તેઓની જાહેરાત છે, ઓ સ્પીતામાન જરથુશ્ત્ર ! જેઓ દુનિયા-ઓમાં ફરશોર્દ કરશે; તેઓ હુશીઆર, દુઃખથી ઓછા હેરાન થયેલા, સંપૂર્ણ મનશ્નીવાળા છે, જેથી જ્યારે તેઓને દુધ પહેંચે છે, ત્યારે તેઓ તે જરવે છે; તેઓને બીક કે દુઃખ

૧. યસ્ન હા પ૩ મો.

૨. જુઝ્મો હા પ૩મો, ફ. ૨, લીં. ૩. સરખાવો બાબ ૩૮મો, ફ. ૨૩.

૩. ફરશોશ્ત્રનાં કુટુંબનું નામ.

૪. યસ્ન હા પ૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨, ૩.

૫. અવ૦ પોઉરચિશ્તા, જરથુશ્ત્રની દીકરી, જે વિશ્વાસપના વડા વજીર જામારપ સાથે પરણી હતી. જુઝ્મો યસ્ન હા પ૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨.

૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લી. ૧. શાહ વિશ્વાસપની સ્ત્રીનું નામ.

૭. ઝ્મિજ બીજી દુનિયામાં.

બાબ ૪૩મો, ક્ર. ૨૧-૨૨; બાબ ૪૪મો, ક્ર. ૧-૧૧; બાબ ૪૫મો, ક્ર. ૧. ૨૭

નથી, વળી જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે, તેઓ પાસે તેઓ જુઠા અથવા ખોટા બોલો બોલતા નથી. ” (૭) તે લોકોની ખાસીયતો વિષે, જેઓ સેવટને રદ કરે તથા તેના જમાનાને હરકત કરે; આ પણ કહ્યું કે: “તે તેઓની જાહેરાત છે, એ સ્પીતામાન જરથુષ્ટ્ર ! જેઓ દુનિયાનો નાશ કરનારા છે; તેઓ માટે જલદી ઉપાય છે, એટલે કે, તેઓ ધણા જલદી ખવાઈ ^૧ જાય છે, અને તેઓ ખરાબ તથા ભયંકર રહેકાણુનાં દુઃખમાં છે; તેઓ વિચારમાં અપૂર્ણ છે તેથી તેઓ દુધ જેરવી શકતા નથી; તેઓની ખીકનો ઉપાય નથી, અને જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે તેઓ પાસે વળી જુઠા તથા ખોટા શબ્દો બોલે છે. ”

(૮) દુજ માટેની ખાહેશ વિષે, દુજની દોસ્તી, અને દેવાનાં શિક્ષણ આપનારાથી ^૨ દુજને મળતો સંતોષ, આગળ વધવાની ગેરહાજરી જેને માટે તેઓ વિલાપ કરે છે તેથી પણ અહુરમઝ્દાનાં પ્રાણીઓનું દુઃખ તે ચાલુ રાખે છે; વળી તે દુનિયામાં ઠગાઈથી બોલે તેથી થતો ઘોંટાળો; તેની સાથે ગભરાટ તથા ઝડપી મ્હોતનું તથા સર્વથી ભયંકર દોજખી જંદગીનું જોડાણ. (૯) અશોમને હરાવવામાં તેઓના તે પાપી શાગેદા ^૩ તથા દોસ્તો વિષે, અને વળી દુનિયાની વધુ મ્હોટી દીનદારીનો નાશ કરવામાં તથા સેવટે રવાનને ગુનાહગાર કરવામાં.

(૧૦) સારાં રાજ કરનારો માણસ હોય તેની કીર્તિ વિખેરાઈ જવા વિષે, અને યજ્ઞોએ દુનિયાનાં પ્રાણીઓને સંતોષ આપવો; આ પણ તે કહે છે કે: ધુરાં જેરને બનાવનાર, તથા દુઃખને તૈયાર કરનાર, જ્યાં તેઓ દુનિયામાં દરદ તથા દુઃખ ચાલુ કરશે, ^૪ તેઓ છે કે જેઓ અશો લોકોને નબળાં કરનાર તથા ખરાબ કરનાર છે; તે અશો પાદશાહ છે જે તેઓને મારે છે તથા સામે થાય છે, એટલે કે, જે તેઓને ગુનાહથી દૂર રાખે છે, અને પોતાની મરજી મુજબ તેઓ પર કાતો લે છે; ^૫ તે લોકોની, એ અહુરમઝ્દા ! આ તારી પાદશાહી છે, જેઓને તું સુખ આપે છે; તે કે જે રાસ્ત અને ગરીબ જંદગી ગુમારે છે. ^૬

(૧૧) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

બાબ ૪૫મો, વર્શ્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) તેવીસમી ફર્ગદ, અધર્થમન્, ^૧ અધર્થમન્ની બદગી વિશે છે. “તે એક જે હું તને કહું છું, એ સ્પીતામાન ! તે એવાજ અવસ્તામાં સધળા પવિત્ર બંદગીઓમાંની સર્વથી મ્હોટી છે; આ સર્વથી સરસ છે, કેમકે મેં આપેલી દરેક જાતની બંદગીઓમાં તે સર્વથી

૧. સરખાવો ફા. ૦ ખાવન્દહ, “ચાવિલુ,” “ખવાયલુ.”

૨. પએતામ્પર, “એક મીશનરી,” “ધર્મબોધ કરનાર.”

૩. યસ્ન હા પઝમો ફ. ૮, લી. ૪.

૪. એજ હાનો ફ. ૯, લી. ૧.

૫. યસ્ન હા પઝમો, ફ. ૯, લી. ૩.

૬. એજ હાનો ફ. ૯, લી. ૪.

૭. પહલવીમાં અધર્થમન્. યસ્ન હા પઝમાં આપેલી અધર્થમાઈશ્યોની અવસ્તા બદગી.

વધુ અસરકારક છે. ૧ (૨) જે અર્ધચંદ્રી બાંધી તેઓએ બહુવી જોઈએ જેઓ ફાયદાવાળા છે, અને જેઓ તે મોટે સાહે બહુવાથી, આ સ્વીકાર્ય ! મોટા થાય છે. (૩) તે એક જણ જે ધુરો મીનો છે, જે ખરાબ દીનવાળો છે, આ જરૂર ! પોતાની પેદાયશમાં, આ સ્વીકાર્ય ! તે જમીનમાં દટાઈ જાય છે; તે ધુરો મીનો જમીનમાં દટાઈ જાય છે. એક છે, જેઓ દેવો છે જ્યાં તેઓનાં શારીરિક હાડપીંજરો ભાંગી નાંખવામાં આવે છે. (૪) અને જેની મદદથી તેઓ શરીરને જીંદગી પાછી આપે છે તેઓથી મરણ પામેલાંઓને ઉચે ગોઠવવામાં આવે છે, અને તેઓ શરીરવાળી જીંદગી ધરાવે છે એવી કે તેઓ મરી જતાં નથી. ”

(૫) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૪૬મો, બગ નસ્ક.

(૧) દાદાર અહુરમઝ્દ અને સધળા યજ્ઞોની ખુશાલી.

(૨) બગ નસ્કની ૨ બાવીસ ફર્ગદમાંની પહેલી અહુનવર્ધ ૩ છે, બગમાંની એક, અમેશસ્પંદ ૪ સિવાય, અને અમેશસ્પંદની અરજ પરથી દરેક પેદાયશની અગાઉ તેને અહુરમઝ્દે પેદા કરવા વિષે ; તે શબ્દોની ખીલવણી, જે સર્વ જોનાર તથા હુશિયાર દીનની સર્વથી અંદરની અને સમજવાળી બાબતો તથા સર્વથી સરસ ટાળાંવાળાં શરીર જેવા છે.

(૩) બીજોનાં આ બીજના ૫ ભાગો, અને બધી દીનના બીજ સધળા શબ્દોની શરૂઆત અહુનવર્ધના ભાગની વહેંચણી છે. (૪) અને અહુનવર્ધના અહુનાવિર્ને અહુન પહેલું નામ છે, જે પહેલાંના સંબંધમાં તેનું ખાસ નામ છે, જે તે દાદાર જે વળી અહુરમઝ્દ છે તેની તરફથી મળે છે, અને આદમજાત તરફથી તેની લાયકાત ૬. (૫) પહેલા દાદાર સાથે જે વિચાર હસ્તિ ધરાવે છે તે શબ્દ, જે વધર્યો, તેની મરજ છે, તેની સાથે જોડાયેલો છે, જે હયાતિની પહેલી હાલતના સંબંધનાં નામના બીજ ભાગમાં છે; જેઓ ખાસ કારણ છે તેઓની તે ખાસ કરીને અસલ બીજ હાલત છે, જેઓ જાણે શારીરિક દેખાવ સાથે રહે છે, અને તે રીતે બીજનાં નામ સાથે

૧. અર્ધચંદ્ર ચંદ્ર મનની શાંતિ, આસાયશ તથા ખુશાલી આપે છે.

૨. નસ્કમાંનું ત્રીજું તથા ગાથાના વિભાગનું ચોથું નસ્ક. એમાં ગાથાની છુટ્ટી છુટ્ટી સરેહ આવેલી છે, અને દરેક હાને માટે જુદી ફર્ગદ આપવામાં આવી છે. એ નસ્કની પહેલી ત્રણ ફર્ગદ આપણને હજી પણ યસ્ત હા ૧૬-૨૧માં મળે છે.

૩. યથા-અહુ-વર્ધ્યો બાંધીનું નામ.

૪. કદાચ અહીં અહુરમઝ્દે પેદા કરેલા પહેલા અમેશસ્પંદ, વોહુમન વિષે, અથવા સધળા અમેશસ્પંદો વિષે ધારણા હોય.

૫. એટલે અહુનવર્ધની બાંધીના.

૬. બીજ પેદાયશોની અગાઉ આ બાંધી માણસોએ બહુ હતી એવી માન્યતા છે. જુઓ યસ્ત હા ૧૬મો, ફ. ૨-૫, ૧૭-૨૦.

જોડાયલાં છે. ૧ (૬) તે પહેલાં નામનું ખુદા સાથનું જોડાણ, જે માંથિની શરૂઆત છે, તે સાથે થવાનું હતું તે થયું છે, અને તે આ બંદગીનું મૂળ છે; અને આખાં ભણતરમાંથી માંથિની એક જાતમાં તેના ભાગોની વહેંચણી; વળી તેનું નામ યથા-અહુ-વધર્થો છે; અને તે મીનો જેનાથી તે ફેલાવવામાં આવે છે તે હાજતમંદ પ્રાણીઓમાં અને તે પવિત્ર હથિયારમાં સમાવેલાં હાપણને લીધે પેદાયશમાં, દીનની શીલસુશી છે; અને તે દીન પણ અમેશસ્પંદની ૨ અરજ ઉપરથી પેદા કરવામાં આવી હતી; આ પણ કે અમેશસ્પંદે બોલવામાં હાપણવાળા છે, અને હાપણથી તેઓ અમેશસ્પંદો છે ૩.

(૭) અને તેજ શબ્દોમાટે આ પણ કે તે શ્રેષ્ઠ શબ્દોવાળી તે બંદગી છે, જે બોલાયલી છે અને બોલવામાં આવનાર છે; ૪ અને શબ્દોના મૂળમા ઉચ્ચાર માટે કાંઈ અસ્પષ્ટતા નથી, પણ તે થોડા શબ્દોમાં સમાવેલી બંદગીના એવા શબ્દોની કંઠણતાની જુદીજુદી ખાસીયતો વિષે છે. (૮) આ પણ કે આદમજાત અહુનવર મુજબ શીખવાથી, ભણવાથી તથા ચાલવાથી રવાનને દોજખથી બચાવે છે, અને શરીરને તેમાં હમેશાં ચાલુ રહેવાથી મરણથી બચાવે છે. ૫

(૯) આ પણ કે અહુનવરનો પહેલો ભાગ, જેનું નામ ખગાન અહુનવધર્ છે, જ્યારે, મ્હોટેથી ભણતાં એક જણ કોઈ ક્રિયામાં તે ધૂટથી ભણે, ત્યારે તે જે ભલું કામ કરે છે તે ગાથાના સો શીલસુશી ભર્યા ફકરાઓ મ્હોટેથી અને ધૂટથી ભણવા બરાબર છે; અને જ્યારે ધૂટથી ભણતાં કોઈ તે ગાય ત્યારે તેવી ક્રિયા દસ બરાબર છે. ૬ (૧૦) આ પણ કે તેજ ભાગથી, જ્યારે કોઈ પહેલાં છેડાનું સેવટ, જે સર્વોત્તમ-ચસ્ત છે, તે કોઈ નવો દસ્તુર કરે તેને લાયકની ક્રિયા, કરે છે, તે દિવસે તેઓ તે ક્રિયા કરનારનાં રવાનને ઉચાં બહેશ્તમાં ત્રણ વખત પસાર કરે છે.

(૧૧) ખગાન અહુનવધર્ મ્હોટે સાદે ન ભણવાનાં ભયંકર ગુનાહગારપણાં વિષે.

(૧૨) અને આ પણ કે તેણે તે અહુરમજ્દને તાબે થઈને બનાવ્યો છે, જેવી રીતે પહેલાં પ્રાણીએ કર્યું, જે પોતાનું શરીર, પોતાના પાદશાહને, અને એલા તરીકે દીનના દસ્તુરને આપે છે; આ સખ્ત સાદ કે દુનિયામાં તેઓની પાદશાહી તથા સાહેબીની જરૂર છે. (૧૩) દાદાર અહુરમજ્દ સર્વથી મ્હોટો સાહેબ તથા ધણી છે; અને તેજ સખ્તથી જ્યારે તે યજ્ઞદોને તથા અહુરમજ્દને લાયકનું કરવામાં આવે છે ત્યારે પહેલાં પ્રાણીએ પેદા કર્યું તેવું થાય છે.

(૧૪) આ પણ કે તે માણસોને પોતાનું શરીર શહેનશાહ, જેનું મૂળ અહુરમજ્દ પોતાનામાં રાખે છે, તેની નોકરીમાં રાખવા શીખવે છે; આ કારણ સાદ કે જ્યારે

૧. અથારગુશ અપાત્તિયત્ હયા.

૨. અંટલે વાહુમનની.

૩. યસ્ન હા ૧૯ મો, ફ. ૨૦-૨૩.

૪. યસ્ન ફા. ૧૯મો, ફ. ૨૪.

૫. યસ્ન હા ૧૯મો, ફ. ૨૫-૨૬.

૬. યસ્ન હા ૧૯મો, ફ. ૬, ૭ અને ૮.

અહુરમઝ્દે તેનું મૂળ પોતામાં રાખે છે, જે એક સારો પાદશાહ બનાવવામાં આવે, તે જેને એમ મ્હોટાઇએ ચઢાવ્યો હોય તેને તે પાદશાહ તરીકે રાખે છે, જ્યારે વળી અહુરમઝ્દે માટે હાડમંદ દુનિયા પેદા કરવા જરૂરનું હોય, અને જ્યારે પેદાયશને શીખવે છે ત્યારે.

(૧૫) આ પણ કે વૉહુમનનો બદલો તે માણસ ધરાવે છે જેનાથી જે ચીજ નેકીવાળી હોય તે દેખાડવામાં આવે છે, જે વળી નેકીવાળાં બહુતરો બોલે છે, અને જે વળી માણસોને ગુનાહથી દૂર રહેવાની સર્વથી સરસ રીત શીખવે છે. (૧૬) આ સખ્યને માટે, કારણ કે કોઇપણ નેકીનો દેખાવ, હાપણથી બહુતરો બોલવાં, અને ગુનાહથી દૂર રહેવું, એ જાણે કે સારાં લોકોમાં દુન્યવી મહેમાનગીરી છે, મીનોઈ રીતે અમેશસ્પદોને લીધે, તેમાં વૉહુમન સર્વથી સરસ રસતો દેખાડનાર હોવાથી; અને તેજ સખ્યને લીધે, જેનામાં તેવોજ ખાસ હુન્નર હોય તે વૉહુમન સાથે તેવાંજ બધાં કામવાળો છે, અને તે સારાં કામોને લાયક હોવાથી તેવોજ બદલો થાય છે.

(૧૭) અને આ પણ કે જે માણસ તે કામો કરે છે તેનાથી અહુરમઝ્દેને રાજ્ય આપવામાં આવે છે, આ તદ્દ મઝ્દા તવા ખશઁમ્થી^૧ જાહેર થાય છે; અને તેનો પહલવી તરણુમો આ મુજબ છે : “ઓ અહુરમઝ્દે ! તે તારી આ પાદશાહી છે, જેનાથી જે માણસ ધન્સારી જાંદગીવાળો, ગરીબ, તથા દોસ્તીવાળો હોય તેનાથી મુક્ત મળે છે.” (૧૮) આ સખ્યને લીધે^૨ કે નાશ કરનારથી દુનિયાનાં ગરીબ પ્રાણીઓના વધુ ખાસ બચાવ સારૂ અહુરમઝ્દે દુનિયામાં ખાસ પાદશાહી પેદા કરી નથી, પણ તે માણસ જેનાં રાજ્યનું જોર ગરીબોના બચાવ સારૂ છે, જે અહુરમઝ્દેની ખાહેશ છે, તેના રાજ્યનાં કાણુના સખ્ય સારૂ અહુરમઝ્દેને પાદશાહી આપવામાં આવી છે.

(૧૯) આ પણ કે દુશ્મનથી બચાવ થવાથી તેનાં ગરીબ લોકોને મદદ મળે છે, જે લોકોનો બચાવ રૂપીતામાનની દોસ્તીને લીધે થાય છે; પ્રાણીઓનું સંકટ દીનને ટેકો આપવાથી દીનનો વધારો થાય તે છે, અને રૂપીતામાનનો દોસ્ત દીનને ટેકો આપનારાઓનો મદદગાર થાય છે. (૨૦) પ્રાણીઓના નાશ કરનારનું બહારથી દાખલ થવા વિષે;^૩ અને તેને લીધે રૂપેન્તા મર્ધન્યુ, એટલે બલા મીનોની લાચારી.

(૨૧) તે ત્રણ ધોરણુ જે બલા વિચાર, બલા શબ્દો, તથા બલાં કામો છે તેથી અહુરમઝ્દેની દીનના આ શબ્દોનાં જોડાણુ વિષે; અને ચાર વર્ગોથી જે દસ્તુરી, લડવૈયાપણું, ખેતી, અને હુન્નર છે; અને પાંચ સરદારીથી, જે ધરતી, ગામની, મેળાની, પ્રાંતની, અને સર્વથી મ્હોટી જુરથુશ્ત્રપણાંની સરદારી છે;^૪ અને એક બલા પાદશાહની ઉદારતાના એકજ ચુકાદા વિષે.

(૨૨) અશોઈ સર્વોત્તમ શ્રેષ્ઠતા છે.

૧. યસ્ન હા ૫૩મો, ક્ર. ૯.

૨. રવાનનો છૂટકારો આ સખ્યથી મળે છે કે.

૩. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૩૯.

૪. એજ હાનો ક્ર. ૪૪—૫૫.

આબ ૪૭મો, બગ નસ્ક.

(૧) બીજી ફર્ગદ બગાનની અષ્ટેમ્ ૧ છે; જે દરેક જાણુ બીજા કોઈને જે કાંઈ તેને માટે કીમતી હોય તે બક્ષે છે તેને સર્વથી સરસ સુખ બક્ષવામાં આવે છે; ૨ આ સખખ માટે કે તે અષ્ટેમ્ની શ્રેષ્ઠ ભેટને લીધે ત્યાં ઘણી ફાયદાવાળી ભેટ આપી ઊભી થાય છે, અને એક ફાયદાવાળી ભેટ લાયકને બક્ષેલી થાય છે. (૨) અને આમ પણ કે, દરેક સવાબનાં કામનો બદલો તેનાથી તે માણસને આપવામાં આવે છે જે આદમ-બતને શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં^૩ રાખે છે, કારણ કે જેમ તેનાં સધલાં સવાબનાં કામોતું તે કાર્ય છે, જે કોઈ આદમબતને ઉદ્યોગ શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં રાખે છે, તેમ ઉદ્યોગથી સવાબનાં કામોનો બદલો જે આદમબત પોતાનો કરી શકે તે તેનાથી એટલે અષ્ટેમ્થી પોતાનો કરે છે. (૩) અને આ પણ કે દરેક સવાબનાં કામને તે વધારો આપે છે.

(૪) જે સવાબનાં કામોથી માહીતગાર હોય, તથા તેને માટે ખાહેશમંદ છે, તે તેથી બહુલા લોકોનો છુટકા કરનાર થાય છે; જે કોઈ નેકીપણથી સત્તા ધરાવે છે તે સવાબનાં કામો કરનારાઓને બદલો આપવામાં સર્વથી સરસ છે; અને જે કોઈ, વળી, સાચો ચુકાદો કરી શકે તથા સખ જાહેર કરે, તે ચુનાહગાર માટે સખ કરવાને અને તેનાં સારાં કામોની ગેરહાજરીને લીધે તેને અધિકારમાં ઢંકેલી દેવા માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે; અને જે કોઈ, વળી, મધ્યમપણ અને ડહાપણ વાપરે છે તે દુનિયાની સારી પાદશાહી માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

(૫) અશોઈની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

આબ ૪૮મો, બગ નસ્ક.

(૧) ત્રીજી ફર્ગદ બગ નરકની ચેંધે-હાતામ્ ૪ છે; જાણવું કે અહીં તેનાથી અહુરમઝદની પરસ્તેશ શીખવવામાં આવે છે, જે અહુરમઝદનો કાયદો છે, એટલે કે તેનો કાયદો પ્રમાણીક છે. ૫ (૨) અને આ પણ કે તેથી અહુરમઝદની પરસ્તેશ થાય છે, જેની ખાહેશ જીવતાં માણસોની સારી જીંદગી સાફ છે. (૩) આ પણ કે તેથી અશો નર તથા નારીઓની વખાણ થાય છે, જેની નીચાએશ અમેશસ્પદો સાફ છે. ૬ (૪) અને જેઓની તોજેશ ચુનાહ માટે છે; તેઓની પોતાની તરફથી અહુરમઝદ માટે સધળો સતીપ એવો છે; અને તેથી તે અહુરમઝદની ખુશાહી ગણાય છે.

૧. અહીં એને માટે પહલવીમાં આવતો સાધારણ શબ્દ, યશરાયીહ વાપર્યો છે. અષ્ટેમ્ની બંદગીની વખાણ સાફ જુઓ, અવસ્તા યસ્ન હા ૨૦મો.

૨. પહલવી યસ્ન હા ૨૦મો, ફ. ૧.

૩. જુઓ એજ હાનો ફ. ૨.

૪. સરખાવો ચેંધે હાતામ્ વિષે અવસ્તાનું લખાણ, યસ્ન હા ૨૧મો.

૫. યસ્ન હા ૨૧મો, ફ. ૧.

૬. એજ હાનો ફ. ૨, ૩.

(૫) અને અહીં કોઈ ત્રણ હકીકતો જણાવે છે જેમાં અહુરમજ્દની પરસ્તેશની સઘળી રીતો સમાવવામાં આવી છે. (૬) એક જ્યારે આદમજાતનો કાયદો નેકીમર્યો હોય ત્યારે છે, કારણ કે તેની હદ વિચારની નેકીથી છે; આ તે છે કે જે પોતે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા નીયાએશ ગણાય છે. (૭) એક જ્યારે તે આદમજાતને જીંદગીની ખાહેશ શીખવે છે ત્યારે છે; અને તેનો કાયદેસર સુકાદો આદમજાતના બચાવ, અને ખોરાક અને ખીજ મદદ તથા ખુશાલી સાર છે; તે આદમજાતની દરેક હાડમંદ પેદાયશનો દોસ્ત છે, એવી રીતે ચાલ્યો છે કે જેથી માણસોનું પુલ સાથનું જોડાણ તેણે પેદા કર્યું છે, જે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી ગણાય છે. (૮) એક જ્યારે તેઓ અમેશસ્પંદોની નીયાએશ કરે ત્યારે થાય છે, જે તેઓને દરેકને જુદા જુદા, તેઓનાં દુનિયાને તેથી સુધારવાનાં, તથા રસ્તો દેખાડવાનાં કામમાં અમેશસ્પંદોને જોર આપવા માટે છે; કારણ કે તેઓની નીયાએશ કરવી એ દીને જાહેર કર્યું છે; આ જાહેર થયું છે કે તે ક્રિયા ચીન્વદ પુલપર પહેંચે અને અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી સાર જોડાઈ જાય, તે ક્રિયાથી અમેશસ્પંદને જોર મળે છે અને એક ચીજ આ છે કે અમેશસ્પંદનાં જોરથી આદમજાત આગળ વધે છે.

(૯) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૪૯મો, બગ નરકું.

(૧) દાદાર અહુરમજ્દની ખુશાલી, અને ખુરા મીનોને ધિકકારની ભેટ.

(૨) ચોથી ફર્ગદ બગની યાનીમ્-મનો^૧ જરથુશ્ટ્રની વખાણુ વિષે છે, એટલે કે તેની જડજ તરીકેની પદવી, અને તેનું આશિર્વાદ માંગવું, તથા જવાબમાં ખોલવું એવાં હતાં કે જેવાં માંથોમાં જાહેર કર્યાં છે. (૩) આ પણુ કે તેની કાયદેસર સત્તા આશિર્વાદની અગાઉ હસ્તિ ધરાવતી હતી; એટલે કે આ એક સુકાદો પોતામાટે તેનાથી જાહેર થયો છે કે તેનું પોતાનું શરીર નેકીથી પહેલાં લાયક બનાવે છે અને પછી તે નેકી માંગે છે.

(૪) આ પણુ કે તે મૂળ તથા સેવટ અહુરમજ્દને આપે છે, જે અહુરમજ્દથી છે એમ માને છે, કારણ કે જુદા જુદા ફાયદાઓ તથા ખુશાલીઓનાં મૂળ તથા સેવટ ખુદ ખુશાલીમાટે જરૂરનાં છે કેમકે ખુશાલી દરેક સુખનું સેવટ છે તેનું કે જેની ખુશાલીએ અહુરમજ્દને ઈજ્જતલી ભેટ^૨ આપી હોય, તેથી, તેનો સુકાદો આ છે કે જેની ખુશાલી તે ચીજ જે અહુરમજ્દની મરજ છે તેથી ઉભી થાય છે, તેનાં મૂળ તથા સેવટ અહુરમજ્દને અર્પણુ કરે છે. (૫) આ પણુ કે કાયદેસર ખુશાલી આપનારાઓનું સવાખનું કામ જે કોઈ સાચાં માનનું કામ કરે છે તેનાથી ખુશાલી તથા પોતાની કરવાનું કામ છે; આ કારણને માટે પણુ કે ખરાં માનથી જે કોઈ ખીજને કાયદેસર ખુશાલી

૧. હાલનો યસ્ન હા ૨૮મો. અહુનવર્ષતિ ગાથાની પહેલાં મૂકેલા આશિર્વાદના શબ્દો ફ. ૧.માં આવેલા છે. જુઓ મારાં વોલ્યુમ ૧૭મોનો બાબ ૨૭મો.

૨. અહિસ્તોક્તીદ્, અવ૦ ઉસે ક્રિતિ, અદા વિરાદ્, બાબ ૧૩મો, અહિસ્તોક્તીદ્, મીનોઈ યજ્ઞને આપવાની ઈજ્જતલી ભેટ.

આપનારો છે તેનું કારણ તેનાં માનથી બીજને પ્રશાસ કરવાનું છે ; અને જ્યારે આમ તે માણસોની પ્રશાસી માટે કાયદેસર પ્રશાસી આપનારાઓનું સવાખનું કામ તેઓથી પ્રશાસી આપનારે અને પોતાનું કરી લેવાનું થાય છે. (૬) આ પણ કે વૌહૂમનું ડહાપણ તેનાથી વધે છે જે બધાં મનથી એક બંદગી બોલે છે ; આ સખખ સાં કે વૌહૂમનું ડહાપણ તથા તેનો વધારો ધણા ખરા તે પવિત્ર શબ્દોથી છે.

(૭) આ પણ કે ઢોરોની પુષ્કળતા તથા સંતોષ જે કાંઈ તેના કબજામાંના ઢોરોને ખરાખર રાખે છે તે શીખવે છે ; અને આ સખખને માટે કે આમ જે તેના કબજામાંનાં ઢોરોને ખરાખર રાખે તેનાં ઠાળાંને લીધે, તેનાથી તે તેનો ફાયદો અને સંતોષ મેળવે છે ; અને બીજાઓ જે તે ફાયદો જોય તે બીજાઓને શીખવ્યા તે કે જે પોતાના ફાયદા તથા સંતોષ સાં ઢોરોને ખરાખર રાખવા વિષે જેટલાં શીખવે તેટલાં.

(૮) આ પણ કે તે ફાયદો લાયક લોકોનો અપાયલો હોવાને લીધે જે કાંઈ પોતાના ફાયદાને ચળદોના કબજા માટે રાખે તેને શીખવવામાં આવે છે ; અને આ સખખ સાં કે તે પોતાના ફાયદાને તેને ચળદોના ફાયદા સાં રાખવાને માટે લાયક લોકોને આપે છે, અને બીજાઓ તેથી શીખે છે. (૯) આ પણ કે બંને દુનિયામાં સુખ આપવાનું તેને શીખવવામાં આવે છે કે જે એક શરીર તથા જીંદગી ધરાવતા લાયક માણસને ફાયદો આપનાર તરફ ઉદાર તથા લાયક છે ; અને આ સખખ સાં કે બંને હાડમંદ તથા મીનોઈ દુનિયા તેની છે ; અને તેની હાડમંદ હયાતિ આ જીંદગીમાં છે અને તેની મીનોઈ હયાતિ તે જીંદગીમાં છે જેમાંથી ફાયદો આપવાની કિમત આવી પહોંચે છે. (૧૦) આ પણ કે જે અશો લોકોને માન આપે છે તેનાથી આ પણ શીખવવામાં આવે છે કે ચળદો તેઓની મરજી બજાવનારને પ્રશ્ન કરે છે ; અને આ કારણ માટે કે જે ચળદો તરફ સાં માન દેખાડે છે તેનાથી તેની સારી પિછાણ તેઓનો જવાબ થાય છે, અને તેને માટે ચળદોની ભેટ નક્કી છે.

(૧૧) આ પણ કે જે પહેલો હતો તેણે વળી આદમજાતને આ પણ શીખવ્યું છે કે ચળદોની ભેટ માંગનારાઓ ૨ હુકમ આપવા લાયક સત્તાથી ચળદોને પ્રશ્ન કરે છે ; વળી આ સખખ સાં કે એક ચળદની મહેમાનગીરી દીનનાં ફરમાનથી આપેલી દુનિયામાંની તે સિવાયની નેકી છે, અને ચળદો તરફની છુટાપણના રસ્તાની ભેટ વળી માનીતાં લોકોના સંતોષથી થાય છે ; અને માણસો તેથી શક વગરનાં થાય છે, અને ચળદોમાં વધુ માને છે. (૧૨) અને આ પણ કે તેનાં રવાનને ઉચાં બહેશતમાં જગા મળે છે અથવા મળશે, જેનાથી જે કાંઈ ચળદોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને કાંઈ આપવામાં આવે છે તેનાથી ; અને આ કારણ સાં કે વળી દોલતનાં સાધન સાથે ઉદારતાથી અને બહેશતના રસ્તા માટેની બીજી ભેટો જાહેર છે ; અને જે કાંઈ ચળદોને તથા અશો લોકોને આપવામાં આવે છે તે શ્રેષ્ઠ ઉદારતા છે. (૧૩) આ પણ કે માનની જરૂર વાળાનું માન તે રાખે છે જે અશો લોકોને પવિત્ર દીનના શબ્દો શીખવે છે ; અને આ કારણ સાં કે જે દીનનો બલો શિક્ષક છે તે ચળદોના તથા અશો લોકોનાં માન, અને ફાયદો, તથા પ્રશાસી સાં તે કામમાં લે.

૧. સરખાવો ચરન હા ૨૮મો, ફ. ૫, લી. ૩.

૨. જુઓ ઝેજ હાનો ફ. ૪, લી. ૧.

(૧૪) આ પણુ કે અહુરમઝ્દની દીનથી ૧ જે જ્ઞાન મળે છે તે જે વૌહૂમનને ચાહે છે તેણે જાહેર કર્યું છે ; અને આ કારણુ સાડ કે ખરું જ્ઞાન પવિત્ર હજીપણુની ચુટણીથી છે, અને અશો લોકોના સર્વથી વધુ હુશિયાર ચુટણીવાળાને પહોંચવાથી મનમાં મીનોઈ સાહેબને, જે રાસ્તી મનની અંદર મીનોઈ સાહેબને માટે રસ્તો તૈયાર કરે તેનાથી, જે રાસ્તી વૌહૂમનને મનમાં રાખવાથી તેમાં પેદા થાય છે. (૧૫) આ પણુ કે તે અશોઈ તે શીખવે છે ૨ જે પોતાનું મન હમેશાં અશોઈમાંજ રાખે છે ; અને આ કારણુ સાંડ કે, તેનું મન તેમાંની તેની કોશેશમાં ફત્તેહ પામે છે, અને તે કોશેશથી ફત્તેહ મેળવે છે. (૧૬) આ પણુ કે અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોનાં આગળ વધવા માટે જે હુકમ આપે છે તે આદમજાતને આ પણુ શીખવે છે જેથી કોઈ અહુરમઝ્દનું તખ્ત જોય ; અને આ કારણુ સાડ કે દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજીનાં સંપૂર્ણ આગળ વધવાથી તે તખ્ત જોઈ શકાય છે ; અને જે કોઈ અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષે હુકમ આપે છે, દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજી તેની થાય છે ; તે ચીજોનો આગળ વધતો ભાગ લોકોને વળી સંપૂર્ણતાના પાયાથી દેખાડવામાં આવે છે, તે માણસની નજરમાં અહુરમઝ્દનું તખ્ત થાય છે.

(૧૭) આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને પોતાનામાં મહેમાન રાખે છે ૩ તેનાથી જે બાખતો ફક્ત દસ્તુરથીજ સમજાય તેવી પણુ આદમજાતને શીખવાય છે ; આ કારણુ સાડ કે જે કોઈ દસ્તુરથી શીખવાય તેજ ધણાંખરાં શિક્ષણુ તથા જ્ઞાન છે. અને જે કોઈ પોતાનામાં અહુરમઝ્દને મહેમાન રાખે છે, તે પછી એક મીનોઈ સરદાર માંગે છે, જે તેનાં શિક્ષણુ સાડ કીર્તિવાળો અને વખણાયલો થાય છે, અને આદમજાત તેનાથી શીખે છે. (૧૮) આ પણુ કે એક ભલો શખ્સ, જે એક ભલો પાદશાહનો શાગેઈ તથા ખુશાલી આપનારો હોય, તે જે ભલો પાદશાહ હોય તેના ફાયદા સાડ ૪ એક ભલો માણસ લાવે ; અને આ કારણુ સાડ કે, તેને જે ફાયદો થાય તેમાં એક ભલો માણસ બીજાં ભલાં લોકોને સામેલ કરે છે, અને તેનાં સારાં ચારીત્ર, સ્વભાવ, તથા મીઠાજ તેને લીધે છે ; પણુ જ્યારે પાદશાહનાં માન તથા ખુશાલીથી પાદશાહ આગળ પોતાને લાવવાનું થાય ત્યારે તે ફાયદા સાડ તેનાથી બીજાં લોકોને પણ આગળ લાવવાં. (૧૯) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીકપણે ભલાં કામોનો જથ્થો એકઠો કરશે, તેના પોતાનાં માટે આબાદીનો રસ્તો ૫ ખુલ્લો થશે, વળી આ કારણુ સાડ કે આગળથી ન જણાય એવા વખતથી ભેદોના ચુટણી કરનારનો પ્રમાણીક તથા નેક જથ્થો આપવામાં આવે છે, અને જ્યારે એમ હોય ત્યારે તે યજ્ઞોનો ખજાનો થાય છે.

૧. જુઓ યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૪, લીં. ૨.

૨. ય્મિજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૩.

સરખાવો યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૫.

૩. યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૬, વૌહૂ ગઈદી મનંધા.

૪. ય્મિજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૨.

૫. ય્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧.

(૨૦) આ પણુ કે જે અમેશ્વરપદો માટે ફાયદાવાળાં કામો કરે છે તેનાથી ભેગી દુનિયાની વિશ્વાસપની પાદશાહી ૧ માટે જે ફાયદા હોય તેની ભેટ માંગવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાફ કે અમેશ્વરપદો સાફ કીધેલું સાફ કામ પોતાને માટે માંગવાથી ભેગી પેદાયશનો ફાયદો થઈને ભલા અને તેક પાદશાહની સધળી ભલી પેદાયશનો સર્વથી શ્રેષ્ઠ ફાયદો થાય છે. (૨૧) આ પણુ કે જે અમેશ્વરપદોનો વખાણુનાર છે તેનાથી ભલી દીનની વખાણુ ન્થાય છે; અને આ કારણુ સાફ કે ભલી દીન અમેશ્વરપદોની વખાણુ છે, અને અમેશ્વરપદોની વખાણુ ભલી દીન છે. (૨૨) આ પણુ કે જે માણુસ યજ્ઞોને ભેટો આપશે તેનાથી યજ્ઞોની દીન આગળ વધે છે, અને આ કારણુ સાફ કે યજ્ઞોને ભેટ આપવી એ દીનને ટેકો આપનારાઓને જોર આપે છે; અને દીનને ટેકો આપનારાઓથી દીન આગળ વધે છે.

(૨૩) આ પણુ કે જે કોઈ સવાખનાં કામો કરવા માટે આદમજાતને એકદમ આતુર બનાવશે તેને આદમજાત માટેના કરેલાં તે સારાં કામ સાફ વળી ઉદાર બદલો મળે છે; અને આ કારણુ સાફ કે સવાખનાં કામોનાં મૂળનો આપનાર તેનાં સેવકનો પણુ આપનાર છે. (૨૪) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીક ખાહેશનો મદદગાર છે, અને વળી પ્રમાણીક કામથી પ્રાણીઓને ખોરાક મળે છે, અને જેની દોલત નેકીના કામોથી એકઠી થઈ છે, તે અગણીત લોકોથી વધુ વખાણુાય છે; અને આ કારણુ સાફ કે જે કોઈ નેક ખાહેશવાળાં લોકોનો મદદગાર છે તે દુનિયામાં પ્રમાણીકપણું વધારે છે; અને જેનો જયો નેકીથી થાય છે તે દુનિયાને મોટી કરનાર થાય છે. (૨૫) આ પણુ કે જે કાયદા વગરનો છે તેને જે મદદ કરે છે તે લિશ્કુકને તેઓ માટે જે જરૂરનું હોય તે તેઓને આપવાનું શીખવે છે. (૨૬) જે કાયદા વગરનો છે તેને આ મદદ કરવું છે જેવી રીતે કોષ્ટએ એક પ્રાંત, એક જિલ્લો, એક દેશ, અથવા એક કુટુંબને મદદ કરવી જોઈએ અને એક જણે વિશ્વાસપના કુટુંબનાં લોકોનાં કુટુંબી રહેઠાણુને, તેઓના કીલ્લાને તથા ગઢને, અને ખેડુતનાં રહેઠાણુને જાળવવું જોઈએ; એક જણે ખરાબ રસ્તાને દરસ્ત કરવા જોઈએ, નદીઓની ઉપર પુલો બાંધવા જોઈએ, નદીનાં, અથવા નહેરનાં, ૨ અથવા નાળાંનાં પાણીને રસ્તા આપવો જોઈએ, અને વેરાન જગાઓને વસ્તીવાળા કરવી જોઈએ, અને દુનિયામાંનાં લોકોની હિમ્મતની સગવડ તથા ફાયદો થાય એવી ચીજો કરવી જોઈએ. (૨૭) અને જે કોઈ એવી ચીજો કરે તેને પાછળથી જનમનારો મદદ કરશે, અને આદમજાત માટે જરૂરની સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી ચીજ કરવાનું, અને વળી ખીજાઓ માટે એવીજ ચીજો કરવાનું શીખવે છે.

(૨૮) આ પણુ કે મીનોઈપણું તે છે, જે ડહાપણુવાળા માટે ડહાપણુ છે; એટલે કે, જેનું જાતી ડહાપણુ ૩ સાફ હોય તેને મેળવેલું ડહાપણુ ૪ શીખવે છે; વળી આ કારણુ સાફ કે મીનોઈ શક્તિ, જેવી તેની પાસે આવી હોય તેવી, અને જે મેળવેલું ડહાપણુ છે તે, અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ માટે છે, અને કુદરતી ડહાપણુ તેને ખીલવવા આપેલું છે, અને અહુરમજ્દ તેથી ખુશી થાય છે.

૧. યસ્ત હા ૨૮ મો, ફ. ૭, લી. ૩.

૨. અવં કત, ફાં કત, “જમીનની નીચેની નહેર.”

૩. અવં આસ્નો—પ્રત્, “જાતી ડહાપણુ.”

૪. અવં ગમ્પોષો—જોતો—પ્રત્, “મેળવેલું ડહાપણુ.”

(૨૯) હાડમંદ હસ્ત જે હતી, અને દુન્યવી હસ્ત, તથા ભવિષ્યમાં થનારી હાડમંદ હયાતીનાં^૧ આગળ વધવાનો ટુંકો અહેવાલ; હાડમંદ હયાતી જે હતી અને જે છે તેને માટે આ પણુ છે; મુળના વિચારની શરૂઆત વિષે, અને સારી તથા ખુરી હયાતીઓનું કાયદામંદ પેદા થવું, ભલાંની ભલાઈ, તથા ખુરાંની ખુરાઈ; અને હાડમંદ હયાતી જે વચમાંની છે તેનાં આગળ વધવા વિષે, સારાં કામો અસરકારક કરવાં, અશોઈ, તથા બદલો મેળવવો; અને ગુનાહ કરવો, ગુનાહગારપણું, તથા સજાનું દુઃખ; અને જે સેવટની થશે તે હાડમંદ હયાતી વિષે; જે માણસ સર્વથી વધુ ભલો છે, અને જે સર્વ ભલાં લોકોનાં મુળ જેવો છે તેની ડહાપણુ સાથની પાદશાહી ત્યારે થશે; બદી ઉપર ભલાઈની ફતેહ, ભલાઈની પાદશાહી થશે, બદીની પાદશાહી નાણુદ થશે, અને ભલાં પ્રાણીઓ ઓખી હાલતમાં સજીવન થશે.

(૩૦) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ પંમે, બગ નસ્ફ.

(૧) પાંચમી ફર્ગઈ, ખરમઈખ્યા,^૨ કાઈ પોતાના કબજામાંનાં ઢોરોને બરાબર રાખે તેની ગેરહાજરી માટેની ગેઝિશ્-અઝર્વનને^૩ કરેલી ફરીયાદ વિષે છે; આ કારણુ માટે પણુ કે તેનાથી ઢોરો વધે છે, અને તે વધારામાટેની ધિચ્છા તથા ખાહેશથી ખીન્નઓ તેના દાખલા મુજબ આવે તથા ઢોરોને બરાબર રાખે; પણુ ગેઝિશ્-અઝર્વનની ફરીયાદ આ છે કે તે માણસ હસ્ત ધરાવતો નથી. (૨) આ પણુ કે જે યજ્ઞદાના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષેના હુકમો આપે છે તેનાથી ઢોરોની સંભાળ લેવાય છે, અને તેનું રવાન યજ્ઞદોપાસે જાય છે; અને આ કારણુ માટે કે યજ્ઞદાના સંબંધની ચીજો આગળ વધારવાનાં કામમાં અને વળી રવાનના છુટકારા માટે ઢોરોની સંભાળ જરૂરની ચીજ છે. (૩) આ પણુ કે એક સરદાર ૪ જે ઢોરો ઉપર સત્તા રાખે છે તેની સાથે જે ઢોરોને રાખે છે તે ઢોરોને પેદા કરનારનો દોસ્ત જેવો છે, તેને ઢોરોની સંભાળ વિષે શીખવે છે, તે એટલે કે ઢોરોનો સરદાર, જે ઢોરોના ખોરાક, રક્ષણુ તથા વધારામાં શીખેલો છે; અને આ કારણુ સાથે કે જ્યારે તેને ઢોરોને એક કાયદેસર માણસની સાથે રાખવામાં આવે છે, જે ખોરાક આપનાર તથા રક્ષણુ કરનાર છે, અને જે ઢોરોનો વધારો કરે છે; વળી તે પોષીત પશુઓની પોષણુ કરનાર તરફની, રક્ષણુ લેનારાઓની રક્ષણુ કરનાર તરફની, અને વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની દોસ્તી તેનાથી દેખાડવામાં આવે છે; અને દાદારની પેદાયશ માટેની ખ્યારથી મતલબ પોષણુ લેનારાઓ માટેની પોષણુ કરનારની, તથા રક્ષણુ લેનારાઓ માટેની રક્ષણુ કરનારની, તથા વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની છે.

૧. ઝિંટલે આગળ થઈ ગયલી, હાલની, તથા ભવિષ્યની હયાતી, જુઝ્મી યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૧૧, લી. ૧, ૨, ૩.

૨. જુઝ્મી બાબ પંમે, નોટ ૧ લી. અહીં આ રાખ્દ ખરમઈખ્યા લખાયેલો છે.

૩. જુઝ્મી અવસ્તા અને પડલવી યસ્ન હા ૨૯મો, ફ. ૧.

૪. ઝિંજ હાનો ફ. ૨.

(૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ ઢોરોને પ્રમાણીક હેતુ સાથે રાખે છે તે તેઓને યજ્ઞોને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણુ માટે કે જ્યારે તેઓને પ્રમાણીક હેતુથી રાખવામાં આવે છે, ત્યારે તે યજ્ઞોની મરજી બર લાવે છે, અને જ્યારે યજ્ઞોની મરજી બર લાવવામાં આવે છે ત્યારે તેનાથી ઢોરોને યજ્ઞોને આપવામાં આવે છે. (૫) આ પણુ કે જે કોઈ ઢોરોમાં નરોને લાયક વખતે દાખલ કરશે તેને પણુ ઢોરોપર કેમ દેખરેખ રાખવી તે શીખવે છે; આ કારણુ સાર કે ઢોરોના વધારા માટે નરોને દાખલ કરવા એ અગત્યનું કામ છે, અને તે કે જે વધારનારો છે તેને પણુ ઢોરોપર દેખરેખ રાખવાનું શીખવે છે. (૬) આ પણુ કે જે કોઈ ઢોરોને તે પુરતું વધે નહીં ત્યા સુધી કતલ કરતો નથી, તેને ઢોરો માટે ધાસ ચારો એકઠો કરવાનું પણુ શીખવે છે; અને આ કારણુ માટે કે ઢોરોના વધારાની ભેટથી આદમજાતને ફાયદો થાય છે, અને તે આદમજાતના તે ફાયદાના પ્યારને લીધે તેઓ ઢોરોના વધારામાં પુરતી સંભાળ લે છે, અને તેઓ માટે કાઠાર પુરો પાડે છે.

(૭) આ પણુ કે તે હયાત લોકોમાં સર્વથી વધુ જોરાવર છે; એટલે કે તેનું જોર સર્વથી વધુ અસરકારક છે, જેની હીલચાલ તેના પોતાનાં માટે છે, જેથી તેને જે આપવાની જરૂર છે તે તેને આપે છે; અને આ કારણુ સાર કે પોતાનાં હાજતમંદ લોકો તરફની જરૂરી ઉદારતા દીનના વિચારોથી ઊભી થાય છે, અને દીનનું વિચારવંતપણું શરીરમાંથી લોભ, તથા મોહ, તથા ગુસ્સો, તથા શરમ, તથા અદેખાઈ અને ખીજા દુર્ગુણો કાઢી નાંખવાથી^૧ વધે છે; અને એક માણુસ જે પોતાનાં શરીરમાંથી દુર્ગુણો દૂર કરે છે તે અસરકારક જોરવાળો થાય છે. (૮) અને આ પણુ કે નમસ્કાર કરવા માટે, પરસ્પર માટે તથા સવાળનાં કામે બર લાવવા માટે તે માણુસ સર્વથી વધુ જોરવાળો છે, જે દસ્તુર માટે દોલત ધરાવે છે, જે દસ્તુર તેજ મુજબ ખરા ચુકાદા તથા હુકમનામાં કાયદા મુજબ આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ તેજ પ્રમાણે નમનતાઈ દેખાડે છે અને તેઓને માન આપે છે; અને આ કારણુ માટે કે આદમજાતમાંના ધણીક લોકોની દોલત શરીરની ઈચ્છા તથા મઝા પુરી પાડવા માટે છે, તેઓની ઈચ્છાઓ જે તરફ જતી હોય તેવા ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં મેળવવા માટે, અને ખીજાઓ માટે જેઓ વળી જ્યારે તેઓની વાસનાઓ ખરાબ હોય ત્યારે પણુ તેઓ તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે; અને જે કોઈ નમસ્કાર માટે તથા દીનનાં ડહાપણુ સાથે જોડાવા માટે દીનના દસ્તુર તરફથી દોલત લાવે છે, અને જે રાસ્ત ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે તે પોતાની ખરાબ વાસનાઓને બાજુએ મૂકે છે; અને જે તે વાસનાઓ બાજુએ મૂકવાથી મજબુત અને સર્વથી વધુ જોરાવર માણુસ થાય છે.

(૯) આ પણુ કે જે માણુસ જે લોકો સાચાં અને ગરજવંત હોય તેઓના જીવાં મેહનતુ લોકોનો બદલો વધારે છે તેનાથી, દરેક જણને તેઓનાં પોતાનાં લાયક કામ પાસે ઊભાં રાખવામાં આવે છે; આ કારણુ સાર કે તેનાં લાયક કામ સાર એક માણુસનું શરીર મેહનત કરે તે બદલાની ખાહેશથી કરે છે. (૧૦) અને આ પણુ કે જે માણુશનું

૧. સૂગીદૂ, ફા. ૨૫૫૫૫, “છુપાવવું.”

મ્હોડું^૧ તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ છે, તે પછી વોહૂમનને કબજે પિછાણે છે; પછી તેને લીધે મ્હોડું તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ રાખે છે તે તેવો થાય છે તેથી જ્યારે અશો લોકોના બચાવ તથા મદદથી, અને પાપી લોકોની હાર તથા મારથી દુનિયાનો સુધારો થાય છે; અને આ પણ એમ છે, જ્યારે ભલાઈ તથા યુરાઈ સમજવાથી સારાં લોકોના દોસ્તને, અને પાપી લોકોના દુશ્મનને, અને સારાં લોકોની દોસ્તીને તથા યુરાઈની દુશ્મનીને ઉત્તેજન મળે છે; અને વોહૂમનના ધરાવવાથી ભલાઈ તથા યુરાઈની સમજણ પડે છે, અને જે વોહૂમનને કબજે ધરાવે છે તે વળી વોહૂમનને ખુશ કરનાર થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ યજ્ઞોના સંબંધની ચીજો વિષે હુકમ આપે છે તે પોતાનું જ્ઞાન તથા શિક્ષણ પણ આગળ વધારે છે; અને આ કારણ સારૂ કે સારાં લોકો તરફ કોઈની ફરજ માટે એ હુકમ જરૂરનો હોવાથી, વળી તેનાં જ્ઞાનનો તથા શિક્ષણનો તે ફરજ તથા તેનાં લાયક મદદગારપણાના ફરજિયાત હુકમથી વધારો થાય છે. (૧૨) આ પણ કે જે સારાં લોકોને શીખવે છે, ત્યારે તે સારૂ કામ જે વળી દીન બાણવાથી જરૂરજરૂરને મદદ થાય છે, તે તેનું પોતાનું થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેઓ દુનિયાનો ક્રોધોગર્હ ખરેખર કરશે તેઓ માટે જરૂરજરૂરની દીનના બાણતર તથા તે સાચના સંબંધ તેજ દીન સાથે રાખતા ભલા શિક્ષકોનાં શિક્ષણથી દીનના બાણતરથી જરૂરજરૂરને મદદ મળે છે તે તેનું પોતાનું બહુ કામ થાય છે.

(૧૩) આ પણ કે જે યજ્ઞોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને જે કોઈ કાંઈ આપે છે તેને વળી તે અશોહનો શબ્દ બોલે^૨ તેથી પેલી દુનિયામાં સારી જગો મળે છે. (૧૪) આ પણ કે જેઓ આપ્યાદી કરે તેઓને જે શીખવે છે તે દુનિયામાંથી દીનમાંનું તુકસાન જે તેની નાકાબેલીઅતથી^૩ થાય છે તે બહાર કાઢવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે દીનમાંનું શિક્ષણ તથા હુજરને લીધે તેનાથી થતો ફાયદો દુનિયામાં વધે છે. (૧૫) આ પણ કે જે સુખને માટે પાદશાહી તરફ જે અશો હોય તેને જે આગળ લાવે છે તેનાથી ત્યારે સર્વથી વધુ મદદ આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ માટે કે સર્વથી વધુ સુખની આશા મેળવવાની જગો સાથે તેનાથી વધુ નેહાયલી છે.

(૧૬) આ પણ કે, શ્રેષ્ઠ શાહોના શાહની નોકરીમાં જે પોતાને આપી દે છે તે સુંદર રહેઠાણનો^૪ રસ્તો, તથા મદદની ખુશાલી, તથા અહુરમજ્દની પાદશાહીની ભેટ પોતાનાં લોકોને દેખાડે છે; અને આ કારણ માટે કે દાદાર તરફનાં સુખનું અસલ કારણ આદમજાતની દાદાર તરફની તેઓની નોકરીથી તથા તેને લીધેની લાયકાત છે; અને તેથી જેવી રીતે સારૂ રાજ કરનાર પાદશાહ દુન્યવી હયાતિમાં આપનાર છે, તથા પ્રાણીઓનો એક અશો મુખી તથા સરદાર જેઓ પોતાને તેની નોકરીમાં બરાબર

૫. યસ્ન હા ૨૯ મો, ક. ૭, લી. ૩.

૬. યસ્ન હા ૨૯ મો, ક. ૮, લી. ૩.

૭. યસ્ન હા ૨૯ મો, ક. ૯, લી. ૨.

૮. યસ્ન હા ૨૯ મો, ક. ૧૦, લી. ૨.

આપી દે છે, તેવીજ રીતે પછી તે પણ આપનાર તરફ ચાહ ધરાવે છે, અને “ એ સિવાય હું શીખવું છું કે લાયકાતના સદ્ગુણની શરૂઆત, જે દાદારે પોતાની સાથે જોડેલી છે તે ઉપર દર્શાવેલા રસ્તો છે, અને તેનાથી મળતા બીજા સદ્ગુણો તેનાં પોતાનાં લોકોને વળી દેખાડેલા છે. ”

(૧૭) અશોષ સર્વોત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૫૧મો, બગ નસ્ક.

(૧) છઠ્ઠી ફર્ગે, અદ્-તા-વખરયા, આ વિષે છે કે એક એવંદની સરદારીનાં માનને જે કાલો ટેકો આપનાર ^૧ હોય તેનાથી દીનની બળવણી માટે ઇચ્છેલી એવંદની શાળા ખોલે છે; આ કારણ માટે કે જેનાં સાધનો હાજતમંદ લોકોને ભેટ આપવા સાર છે તે શખ્સની ખાસીયત, આતુરતાથી બીજાંએ દીનનું શિક્ષણ આપવા માટે વાપરતાં કરે છે. (૨) અને આ પણ કે જેની ટેવો પ્રમાણિક છે તેનાથી અહુરમજ્દની વખાણ થાય છે તથા શીખવાય છે; વળી આ કારણ માટે જે કાંઈ ફાયદો તથા પુશાલી સદ્ગુણથી થાય છે તે પણ જેઓની ટેવ સદ્ગુણી હોય તેઓ વખાણ છે; જે તે ટેવોનો પેદા કરનાર છે, જે પોતે અહુરમજ્દ છે. (૩) અને આ પણ કે જે પ્રમાણિક શખ્દો ખોલે છે તેનાથી વળી વોહુમનની ક્રિયા કરવાનું શીખવવામાં આવે છે; આ કારણ માટે પણ કે સદ્ગુણની સારી ખાસીયત તથા લાયકાતને લીધે ભલાં લોકો તેની કીમત કરે છે અને પ્રમાણિક શખ્દો ખોલે છે, કેમ કે સદ્ગુણી ખોલવું એ વોહુમનની ક્રિયા છે. (૪) આ પણ કે જેનો રસ્તો સદ્ગુણી છે, તે જે ક્રિયા કરે તે તેની મ્હોટી ર થાય છે; અને આ કારણ માટે કે ચજ્દો ધણાખરા પવિત્ર સ્વભાવ તથા પ્રમાણિક રીતોવાળાં લોકોની ક્રિયામાં આવે છે અને તે કણલ કરે છે.

(૫) આ પણ કે જેઓ ભલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓ માટે જે ભલાઇનો કરનાર છે તે દીનનાં શિક્ષણનો ખીલવનાર ^૩ થાય છે; અને આ કારણ માટે કે જેઓ ભલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓને ફાયદો કરવાથી ભલાં કામોનો વધારો થાય છે; અને સવામનાં કામોના વધારાથી, ચજ્દોની ખાહેશનું આગળ વધવું ચજ્દોની ખાહેશના આગળ વધવાથી ભલી દીનનું વધુ આગળ વધવું, અને ભલી દીનનાં વધુ આગળ વધવાથી દુનિયામાં ભલી દીનનાં શિક્ષણનો વધારો થાય છે. (૬) આ પણ કે જે પ્રમાણિકપણાંથી સત્તા રાખે છે તેનાથી આદમજાતને ભલાં કામોના ચુકાદાઓ જુદાં પાડતાં શીખવાય છે; ^૪ અને આ કારણ માટે કે એક માણસ જે પ્રમાણિકપણાંથી સત્તાનો રાખનાર છે તે ફરક જેનારો પાદશાહ થાય છે, અને આદમજાત એવી પાદશાહીનો સ્વભાવ, અને ટેવ, તથા રસમો અમલમાં મૂકતાં શીખે છે.

૧. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧, લી ૩.

૩. ઝમિજ હાનો ક્ર. ૨, લી ૧.

૪. ઝમિજ હાનો ક્ર. ૨, લી ૨.

(૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનાં હાજતમદોને તેઓની હાજત પુરી પાડે છે તે પોતાનાં શરીરને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણુ સાફ કે પોતાનાં હાજતમદોની હાજત પુરી પાડવી એ ખરી સખાવત, અને જરથુશ્ત્રની દીનનો ટુંક સાર મેળવવા બરાબર છે, અને જે તેથી અમીરી મેળવે છે તે પછી જરથુશ્ત્રની દીન પહેરે છે; અને જે કોઈએ જરથુશ્ત્રની દીન પહેરી છે તેણે પોતાને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કર્યો છે. (૮) આ પણુ કે જે કોઈ^૧ જે સરદારી^૨ માટે લાયક હોય તેને સરદારી આપે છે તે વળી તેનામાં દીનનાં ડહાપણને ખીલવે છે; આ કારણુ માટે કે વળી લાયક લોકોનું ડહાપણ જેનાથી તેઓ સરદારી મેળવે છે, તે, બ્યારે સરદારી તેઓ પાસે આવે છે, ત્યારે, તે ફરજમાં સમાયલી કીર્તિથી વધુ ખીલે છે.

(૯) આ પણુ કે જે કોઈ બે રસ્તાઓ જે સારા તથા ખરાબ છે તેમાંથી વધુ સારો રસ્તો પસંદ કરે છે તેને ફાયદો કરનારાઓની આતશ તથા લોહાંની કસોટી તેમ કરવામાં મદદ કરે છે; અને આ કારણુ સાફ કે તે ડહાપણની આંખથી ચુંટણી કરે છે, જે સારા હેતુના રસ્તા છે, અને ફાયદો કરનારાઓ, એ સારા ચુકાદો કરનારાઓ, આતશ તથા લોહાંથી નિર્દોષપણું તથા ચુનાહગારી ચુકવનારા તથા બહેર કરનારા છે; અને બ્યારે કસોટીનું કામ ખીજી જાતનું હોય ત્યારે પણુ આતશ તથા ધાતુ બન્ને જુદા પાડવામાં જોડાયલાં છે, અને તેઓનું જોર એકમેક સાથે સંબંધ ધરાવે છે. (૧૦) આ પણુ કે જે કોઈ યજ્ઞદોને ફાયદો થાય એવી ચીજ કરે તેને જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામમાં ડાહ્યા હોય તેઓને બરાબર ચુંટી કાઢવાનું જોર મળે છે, અને આ કારણુથી કે યજ્ઞદોને ફાયદા માટેની ચીજને કીધાથી દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહી થાય છે, દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહીથી, દુનિયામાં આ જીંદગીને બયથી છુટાપણું મળે છે; અને દુનિયામાં આ જીંદગીને બયથી છુટાપણું મળ્યાથી તે માણસને વળી જોર મળે છે જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામના સંબંધમાં બરાબર ચુંટણી કરવામાં ડાહ્યો^૩ છે.

(૧૧) આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની ચીજોનો વિચાર કરે છે, તે અહુરમજ્દની હમેશગી અને વળી તેની પોતાની હમેશગીના ખ્યાલનો વિચાર કરે છે; વળી આ કારણુ માટે કે આદમજાત વળી તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખની આશા માટે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ કરે છે; અને જેઓ તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખને લીધે તેનો વિચાર કરે છે તેઓ પોતે એમ ધારે છે કે સુખ જે હમેશનું છે તે તેને લીધે અમર છે; એટલે કે તે અમર ચીજ તેની પોતાની અમરતા ગણાય છે. (૧૨) આ પણુ કે જે કોઈ એક માણસને દેવોને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે તેને દુનિયાને બિમાર

૧. આ શબ્દો માટે જુઓ વેરુની નોટ જે આ પ્રમાણે છે: ‘કૈાસમાં આપેલા શબ્દો બ્યારે અસલ લખાણનાં પાનાંઓ સીવવામાં આવ્યાં ત્યારે તેમાં દાખલ કરેલા ફકરાનો તરજુમો છે. લખાણના અસલ તરજુમો કરનારે એક ફકરો અહીં બુલથી છોડી દીધો હતો જે ત્યાર પછી અટકલ ઉપરથી ઉમેરવામાં આવ્યો છે કે કોઈ ખીજી નકલમાંથી લીધો છે તે કહી શકાતું નથી.’ આ ફકરાઓ આપણને DE માં મળે છે.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લી ૨.

૩. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લી ૩.

ખનાવવાથી જૂદો કરે^૧ છે; અને આ કારણુ સારૂ કે જે કોઈ લોકોને દેવોને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે દેવોને દુનિયાને પાદશાહી વગરની કરવાથી તથા દુનિયાને બિમાર કરવાથી દૂર કરે છે. (૧૩) આ પણુ કે જે કોઈ સખાવત કરશે તે સુરજને સુખ આપશે, અને જે સુરજને સુખ આપશે તે આદમજાતની શારીરીક ખાસીયતને પણુ સુખ આપે છે, અને આ કારણુ સારૂ કે સખાવતી લોકોથી સુરજનો ઝળકાટ તથા કીર્તિ આગળ વધે છે, અને આદમજાતની શારીરીક ખાસીયત જળવાય છે.

(૧૪) આ પણુ કે જેની ખાહેશ નેકીની ચીજો વિષે છે, અને જે વળી પોતાની સત્તા નેકીથી^૨ જળવે છે, તેનાથી બદલો મેળવવા માટે નેકી પાળવાથી આદમજાત જોડાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે જેની ખાહેશ નેકીવાલી છે તે દરેક માણસ સારૂ સુખ માંગે છે,—નેકીની ખાહેશ માટે આદમજાતની હયાતિ સારૂ, આદમજાતનાં સુખ માટેની શ્રેષ્ઠ ખાહેશ,—અને જે સંપૂર્ણ ખાહેશ ધરાવે છે અને તેને માટે પોતાની શક્તી સુજળ ધણી મહેનત કરે છે તેનાથી કોઈને પણુ નેકીનાં રહેઠાણમાં પહોંચાય છે, અને મીનોઈ દુનિયામાંના બદલાસાથે જોડાય છે; અને જે પોતાની સત્તા નેકીથી જળવે છે તેનાથી તેનાં રાજ નીચે જે લોકો પોતાની જાંદગી પસાર કરે છે તેઓને નેકીમાં રાખવામાં આવે છે, અને નેકીમાં ફળવાય છે, અને સવાખનાં કામો સાથે જોડાય છે, અને મીનોઈ બદલો મેળવવા પામે છે. (૧૫) આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનું સુખ યજ્ઞો તરફનાં માનથી^૩ જળવે છે તેનાથી લોકો મીનોઈ બદલો મેળવવા માટે ય દોને આહતાં થાય છે; અને આ કારણુ માટે કે યજ્ઞો તરફનાં માનથી સુખ જળવવાને લીધે, તે તેને બલાં લોકોની મદદ તથા પ્રુશાહી સારૂ જળવે છે; અને લોકો તેથી તેને મીનોઈ અશોધના નમુના તરીકે ગણશે; સવાખનું કામ થાય^૪ એવો બદલો મેળવવા માટે તેઓ યજ્ઞો તરફ માન ધરાવે છે.

(૧૬) આ પણુ કે જે કોઈ હિસાબ કરનાર, તપાસ કરનાર તથા અશો જડજને આશિર્વાદ આપે છે, તથા જે વળી બલાં લોકોને માન આપે છે તેનાથી અશો લોકોના ફાયદાનું શિક્ષણ મળે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે દુનિયાના ફાયદાની મૂળ ખાસીયતો એ છે,—એક ઈન્સાફને લીધે, અને બીજી છુટાંપણાંને લીધે,—અને જડજનેના આશિર્વાદ જે જળવે છે તેનો ફાયદો જડજનેના ઈન્સાફથી છે; અને બલાં લોકોને જે માન આપે છે તેનો ફાયદો બલાં લોકોનાં સ્વતંત્રપણાને લીધે છે, જે દુનિયામાં વધે છે અને જાહેર થાય છે, અને અશો લોકો તેને વિષે શીખવે છે.

• (૧૭) અશોઈ સર્વોત્તમ છુટાંપણું છે.

૧. વીજૂત, ફા. ગર્જીદન, “કાપડું,” “કરડડું.”

૨. સરખાવો યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧૦, લી. ૨.

૩. જુઝ્મા યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧૦, લી. ૩, જ્યાં આહુરમજ્દ તથા અશાવહિ-શતમાટે ઇશારો છે.

૪. યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧૧, લી. ૩.

Glossary of Select Words contained in Vol. XVIII.

අර්ම (āzarm), chap., LI., § 1, p. 84,
l. 9, n., 'respect', 'අර්ම.' Cf.
Pers. آزرم 'respect'.

ආවර්ච (avar-pich), chap. XLI., § 4,
p. 44, l. 9, v., 'coiled up', 'ආවර්ච
වර්ච' Cf. Pers. آویزد 'to coil,'
'to wreath', 'to involve'.

ආස්ථි (āstōfrid), chap. XLIX.,
§ 4, p. 68, l. 9, n., 'consecrated
offerings', 'ආස්ථි' Cf.
Avesta آස්ත.

ආවර් (khvad), chap. XXXVI., § 4,
p. 21, l. 6, n., 'perspiration',
'ආවර්' Av. آو Pers. آوی
'sweat'.

ආර්ථ (khrūsagih), chap. XLIII.,
§ 19, p. 52, l. 13, n., 'yelling',
'ආර්ථ' Cf. Av. آرد Sans. 'आरु'
'to clamour against', Pers.
آرود 'to yell'.

ආහි (khabid), chap. XLIV., § 7,
p. 56, l. 1, v., 'devoured',
'ආහි' Cf. Pers. آید
'masticated', 'devoured'.

ආර්ථ (hared-ih), chap. XL., § 11,
p. 40, l. 2, n., 'stupidity',
'ආර්ථ' Av. آرد 'oppression',
'enmity', 'stupidity'.

ආර්ථ (garemdg), chap. XLIX., § 23,
p. 75, l. 2, adj., 'zealous',
'ආර්ථ' Cf. Av. آرد Pers.
گرم 'hot', 'argent', 'zealous'.

ආර්ථ (kadas), chap. XLIX., § 26,
p. 76, l. 2, n., 'aqueduct', 'ආර්ථ'
Cf. Av. آرد Pers. آرد 'a sub-
terranean canal'.

ආර්ථ (kardihgān), chap. XLIX.,
§ 26, p. 75, l. 13, n., 'agricultural
peasants', 'ආර්ථ' Cf. Pers. آرد
'agriculture', 'tillage', and آرد
'a peasant'.

ආර්ථ (kastārih), chap. XXXV.,
§ 3, p. 16, l. 11, n., 'perversion',
'ආර්ථ' Cf. Pers. آرد
'base', 'perverse'.

ආර්ථ (tōshht), chap. XXXV., § 17,
p. 19, l. 13, adj., 'spading',
'ආර්ථ' Pahl. tōshht
'a spade', 'a hoe'. (see Pahlavi-
Pazand Glossary).

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*nsang*), chap. XLVI., § 7,
p. 60, l. 7, *adj.*, 'condensed',
'𐬢𐬀𐬎𐬌 𐬕𐬀𐬎𐬌.' Av. 𐬢𐬀 and 𐬢𐬀𐬎𐬌

𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*padvākh̥tan*), chap.
XXXII., § 12, p. 4, l. 1, *v.*,
'giving an elevated position,'
'𐬢𐬀𐬎𐬌 𐬀𐬎𐬌 𐬢𐬀𐬎𐬌.' Cf. Pers.
𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 'a perch', 'a roost.'

𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*pafshirēd*), chap. XXXII.,
§ 13, p. 4, l. 6, *v.*, 'totters,'
'𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 𐬌𐬀.' Cf. Pers. 𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*padvāz*), chap. XLIX., § 11,
p. 71, l. 1, *n.*, 'commanding
power', '𐬢𐬀𐬎𐬌 𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 𐬌𐬀𐬎𐬌.'
Cf. Av. 𐬢𐬀𐬎𐬌, Sans. 𐬢𐬀𐬎𐬌, 'to be
contented'; or Av. 𐬢𐬀𐬎𐬌 and
𐬢𐬀𐬎𐬌, Sans. 𐬢𐬀𐬎𐬌 'to be strong';
i.e., 'influence', 'commanding
power'.

𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌 (*mātrishn*), chap. XXXVIII.,
§ 15, p. 31, l. 5, *n.*, 'urine',
'𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌.' '𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌.' Av. 𐬢𐬀𐬎𐬌𐬀𐬎𐬌
'urine', 'filth'.

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*māldê*), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'salt', '𐬢𐬀𐬎𐬌.'
Comp. Pahl. *mīlâê*, 'salt'.

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*yōng*), chap. L., § 10, p. 81,
l. 9, *n.*, 'mouth' '𐬢𐬀𐬎𐬌' Cf.
Av. 𐬢𐬀𐬎𐬌, Sans. 𐬢𐬀𐬎𐬌, and Av.
𐬢𐬀𐬎𐬌.

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*lakhmā*), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'bread', '𐬢𐬀𐬎𐬌.'
Cf. Arabic 𐬢𐬀𐬎𐬌 'bread'.

𐬢𐬀𐬎𐬌 (*shiklinēnd*), chap. XL., § 13,
p. 40, l. 9, *v.*, 'halter', '𐬢𐬀𐬎𐬌'
𐬢𐬀𐬎𐬌 𐬌𐬀.' Cf. Pers. 𐬢𐬀𐬎𐬌 'a halter.'

